

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

SIR ARTHUR CONAN DOYLE

SHERLOCK HOLMES

SHERLOCK HOLMES'UN
MACERALARI

SHERLOCK HOLMES'UN MACERALARI

SHERLOCK HOLMES'UN BÜTÜN MACERALARI

SHERLOCK HOLMES'UN MACERALARI

Sir Arthur Conan Doyle

Özgün Adı: *The Adventures of Sherlock Holmes*

Türkçesi: Mehmet Can Uğur

4. Basım: Ağustos 2016, © Cem Yayınevi

ISBN: 978-975-406-916-7

Dizi Yönetmeni: Mehmet Can Uğur

Düzeltili: Kadir Kıvılcımlı

Sayfa Düzeni: Bülent Eryılmaz

Kapak Tasarım: Bülent Eryılmaz

Baskı: Umut Matbaası

Fatih Caddesi Yüksek Sokak 11/1

Merter - İstanbul

Tel: (212) 637 09 34

Sertifika No: 22826

CEM YAYINEVİ

Alemdar Mahallesi

Alayköşkü Caddesi Küçük Sokak 4/2

Fatih - İstanbul

Tel: (212) 293 41 70 Faks: 244 15 33

www.cemyayinevi.com

info@cemyayinevi.com

Yayıncı Sertifika No: 10823

Türkçe çevirinin bütün yayın hakları Cem Yayınevi'ne aittir.
Yayınevinin yazılı izni olmadan kullanılamaz.

Sir Arthur Conan Doyle

sherlock holmes'un maceraları

**Türkçesi:
Mehmet Can Uğur**

Bohemya'da Skandal

1

Sherlock Holmes onu hep “o kadın” diye anardı. Onu başka şekilde andığını duymuşluğum enderdir. Holmes’un gözünde o, tam bir dişiydi. Irene Adler’e aşka benzer bir his duymuyordu Holmes. Tüm duygular ama özellikle aşk, onun soğuk, titiz ama hayran kalınası mantığına ters düşerdi. Bence Holmes, tüm dünyanın gördüğü en mükemmel usavurumcu ve gözlemciydi ancak, bir sevgili olmak ona göre değildi. Tutkuların, alay etme ve küçümseme amacı dışında hiç söz etmemişti. Tutkular bir gözlemci açısından önemli, kişinin amaçlarını fark etmek için gözlemlenmesi gereken şeylerdi onun için. Disiplinli bir mantıkçının hassas ve dengeli aklına bu tip duyguların girmesine izin vermesi, tüm tündengelim sonuçlarına kuşkuyla bakılmasına neden olabilecek bir etkeni kabul etmesi anlamına gelirdi. Hassas bir aletin üzerindeki kum ya da güçlü bir mercekteki bir çatlak, onun gibi birinin duygulara kapılmasından daha rahatsız edici olamazdı. Yine de onun için yalnızca bir kadın vardı, o kadın da geçmişî kuş-kulu, sorularla dolu Irene Adler’di.

Son günlerde Holmes’u pek görmüyordum. Evliliğim bizi ayırmıştı. Kendi mutluluğum ve ilk kez bir evin reisi olmamın

verdiği ev merkezli sorumluluklar tüm zamanımı almıştı. Sosyalleşmenin her türünden tiksinen bohem ruhlu Holmes ise eski kitaplarına gömülmüş, kokain ve diğer uyuşturucuların verdiği tembellik ve sert doğasının vahşiliği arasında hayatını sürdürmeye devam ederek Baker Caddesi'nde kalmıştı. Her zamanki gibi suç olaylarıyla yakından ilgileniyor, engin yeteneklerini ve olağanüstü gözlem gücünü ipucu yakalamakta ve resmî makamların pes ettiği noktada soruşturmayı sonuçlandırmakta kullanıyordu. Arada bir yaptıklarından kulaktan dolma şekilde haberim oluyordu: Trepoff cinayetiyle ilgili olarak Odessa'ya çağırılması, Trincomalee'deki Atkinson kardeşlerin ilginç trajedisini açığa çıkarması ve Hollanda'daki saltanat ailesinin verdiği görevi büyük bir profesyonellik ve başarıyla tamamlaması... Diğer okurlar gibi gazeteden öğrendiğim bu özet bilgiler dışında, eski oda arkadaşım ve dostumun neler yaptığına dair pek bir fikrim yoktu.

20 Mart 1888 gecesini bir hasta muayenesinin ardından (artık doktorluğa geri dönmüştüm) yolum Baker Caddesi'ne düştü. Her zaman *Kızıl Takip'in*^(*) acı olaylarıyla özdeş olarak hatırladığım o tanıdık kapının önünden geçerken, içimde tekrar Holmes'u ve olağanüstü yeteneklerini nasıl kullandığını görmek için güçlü bir istek duydum. Odaların ışıkları açıktı; yukarı baktığımda uzun, ince gölgesinin iki kez pence-
renin önünden geçtiğini gördüm. Başını önüne düşmüş, ellerini arkasında bağlamış, hızlı ve sabırsız dolanıyordu. Onun her bir huy ve alışkanlığını bilen benim için, bu davranışı ve hali, ne durumda olduğunu açıkça belli ediyordu. İş üstündeydi yine. Uyuşturucu kaynaklı rüyalarından kurtulmuş, yeni bir sorunun izini sürmekteydi. Zili çaldım ve bir zamanlar yaşadığım daireye davet edildim.

(*) İlk Sherlock Holmes macerası olan bu roman, Cem Yayınevi'nin *Sherlock Holmes Bütün Maceraları* dizisinde yayımlanmıştır.

Beni coşkulu şekilde karşılamadı. Zaten eskiden de öyle karşılamazdı ancak yanılmıyorsa beni gördüğüne sevinmişti. Fazla konuşmadan, hoş bir bakışla, etrafında puro kutuları ve hemen yanındaki köşede içki dolabı bulunan bir koltuğu gösterdi. Ardından ateşin başına oturdu, kendine özgü gözlemci bakışlarıyla beni baştan ayağa süzdü.

“Evlilik hayatı sana yaramış,” dedi. “Son görüşmemizden beri, Watson, üç buçuk kilo aldığına göre...”

“Üç,” diye karşılık verdim.

“Doğrudur, daha dikkatli olmalıydım. Biraz daha dikkat etseydim... Bakıyorum tekrar pratisyenliğe dönmüşsün Watson. Çalışmaya başlamayı düşündüğünden söz etmemiştin.”

“O halde nereden bildin?”

“Gözlemledim, çıkarımda bulundum. Yoksa son günlerde kendini epey ıslattığını ve çok amatör, dikkatsiz bir hizmetçi edindiğini nereden bilebilirim?”

“Sevgili Holmes,” dedim, “bu kadarı da fazla. Birkaç yüz yıl önce yaşamış olsaydın mutlaka yakılırdın. Perşembe günü kırlarda bir gezintinin ardından eve iliklerime kadar ıslanmış halde döndüğüm doğru ama giysilerimi değiştirdiğime göre nasıl böyle bir çıkarımda bulunabildin, anlamadım doğrusu. Mary Jane’e gelirse, iflah olmaz bir kız, eşim de onu yakında kovacak zaten ama bunu nasıl bildiğini yine anlamadım.”

Kendi kendine kıkırdadı, uzun ve gergin ellerini ovuşturdu.

“Basit düşünerek,” dedi. “Gözlerim sol ayakkabının üzerinde, tam şöminenin aydınlatığı yerde, neredeyse birbirine tamamen paralel altı çizgi bulunduğunu söylüyor. Belli ki bu çizgiler, köselenin yan tarafını sertleşmiş çamurdan temizlemeye çalışmış dikkatsiz birinin işi. Böylece çifte çıkarımla, hem nahoş bir havada dışarıda bulunduğunu, hem de Londra köleleri arasındaki en beceriksiz çizme temizleyicisine sahip olduğunu bilebiliyorum. Pratisyenliğine gelirse, sağ işaret parmağı gümüş nitrat lekeli, şapkasının sağ tarafı stetosko-

bunu oraya gizlediği için kabarmış iyot kokulu bir beyefendi odamdan içeri girdiğinde, eğer bu kişinin bir tıp mesleğini aktif olarak icra ettiğini anlamazsam aptalım demektir.”

Tümdengelim sürecini bu kadar basitçe anlatmasına gülmeden edemedim. “Bu sonuçlara nasıl ulaştığını anlattığında,” dedim, “sanki ben de kolayca yapabilirmişim gibi geliyor ama her yeni örnekte, nasıl çıkarımda bulunduğunu açıklayana kadar şaşkına dönmüş oluyorum. Ancak yine de gözlem gücümün seninki kadar iyi olduğu kanısındayım.”

“Öyle zaten,” diye karşılık verdi, sigarasını yakıp kendini bir koltuğa bırakırken. “Görüyorsun ama gözlemlemiyorsun. Aradaki fark gayet açık. Örneğin girişten bu odaya çıkan merdiveni epeyce görmüştündür.”

“Evet.”

“Kaç kez görmüştündür?”

“Eh, yüzlerce kez.”

“Madem öyle, kaç basamak var?”

“Kaç tane mi? Bilmiyorum.”

“İşte! Gözlemlememişsin. Ama görmüştün. Anlatmak istediğim bu. Şimdi ben on yedi basamak olduğunu biliyorum, çünkü hem gördüm hem de gözlemledim. Bu arada, madem bu tip ufak şeyleri ve başımdan geçen önemsiz maceraları not etmekle ilgilisin, şu da ilgini çekebilir.” Masada açık duran pembe renkli not kâğıtlarını önüme attı. “Son postayla geldi,” dedi. “Yüksek sesle oku.”

Not tarihsizdi, üzerinde herhangi bir imza ya da adres yoktu:

Bu akşam saat sekize çeyrek kala çok önemli bir konu hakkında danışmak amacıyla bir beyefendi size gelecektir. Avrupa kraliyet ailelerinden birine olan hizmetiniz, son derece önemli konularda güvenilir biri olduğunuzu gösteriyor. Hakkınızda her kesimden aldığımız izlenim bu yöndedir. Lütfen o saatte dairenizde olunuz ve eğer ziyaretçiniz maskeliyse garipsemeyiniz.

“Bu gerçek bir gizem,” dedim, “ne anlama geliyor sence?”

"Henüz elimde bir veri yok. İnsanın elinde veri olmadan kuram üretmesi en büyük hatadır. İnsanlar fark etmeden, kuramlarını verilere uyduracaklarına verileri kuramlara uydurmaya başlayabilir. Yalnız notu ele alacak olursan, nasıl bir çıkarımda bulunabilirsin?"

Yazıyı ve kâğıdı dikkatle inceledim.

"Yazıyı yazan kişinin büyük olasılıkla maddi durumu yerinde," dedim, dostumun düşünce yöntemini taklit etmeye çalışarak. "Bu tip kâğıtların paketi iki şilinden aşağı değildir. Özel bir kalınlık ve sertliği var."

"Özel... İşte aradığımız sözcük," dedi Holmes. "İngiliz kâğıdı da değil. Bir ışığa tutuver."

Dediğini yaptım. Kâğıda büyük bir 'E' yanında küçük bir 'g', 'P' ve yanına büyük 'G' ile küçük 't' basılmış olduğunu gördüm.

"Bundan ne anlam çıkarabilirsin?" diye sordu Holmes.

"Üreticinin adı belli ki ya da arması."

"Hiç de değil. Büyük 'G' ile küçük 't', *Gesellschaft* anlamına geliyor ki Almanca şirket demek. Bizdeki 'Şti' gibi bir geleneksel kısaltım. 'P' elbette ki kâğıt anlamında kullanılmış. 'Eg'ye gelecek olursak... Şu Kıta Ansiklopedisi'ne bir göz atalım." Rafın birinden kalın kahverengi bir cilt indirdi. "Eglow, Eglonitz... İşte Egria. Almanca konuşulan bir ülke olan Bohemya'da, Karlsbad yakınlarında bir yer. 'Wallenstein'in ölüm yeri olması, ayrıca çok sayıda cam ve kâğıt fabrikası bulundurması açısından önem taşımaktadır.' Ha ha ha! Nasıl ama?" Gözleri ışıldadı, sigarasından mavi, büyük ve muzaffer bir bulut üfledi.

"Kâğıt Bohemya'da imal edilmiş," dedim.

"Kesinlikle. Yazan kişi de Alman. Şu cümlelerin kuruluşuna dikkat ettin mi: 'Hakkırızda her kesimden aldığımız izlenim bu yöndedir.' Bir Fransız ya da Rus bu şekilde yazmaz. Fiillere özen göstermeyenler Almanlardır. O halde geriye kalan tek şey, Bohemya kâğıdına yazan, yüzünü göstermek yerine maske takan bu Almanın bizden ne istediği. Yanılmı-

yorsam işte o, kuşkularımızı gidermek için tam zamanında geldi.”

Konuştğu sırada dışarıdan at nalları ve kaldırıma sürten bir tekerlek sesi duyuldu. Hemen ardından kapı sertçe çaldı. Holmes ısıklık çaldı.

“Sesten anlaşıldığına göre bir çift olmalı,” dedi. “Evet,” diye devam etti, pencereden bakarken. “Küçük, şirin bir fayton ve bir çift güzeller güzeli at. Her biri yüz elli gine eder. Watson, eğer bu vakada hiçbir şey yoksa da en azından para var.”

“Bence gitsem daha iyi olur, Holmes.”

“Hiç de değil Doktor. Olduğun yerde kal. Boswell'im(*) olmadan ben bir hiçim. Bu vaka da belli ki ilginç olacak. Kaçırırsan yazık olur.”

“Ama müşterin...”

“Önemli değil. Belki yardımına ihtiyacım olacak. İşte geliyor. Doktor, şu koltuğa otur ve tüm dikkatini bize ver.”

Merdivenden, sonra koridordan gelen yavaş ve ağır adımlar kapıya ulaşınca aniden durdu. Ardından sert ve buyurgan biçimde kapıya vuruldu.

“Girin,” dedi Holmes.

İçeriye en az iki metre boyunda, göğsü ve kolları Herkül'ü andıran bir adam girdi. Üzerindeki giysi o kadar gösterişliydi ki İngiltere'de bu derecede gösterişli kıyafetler neredeyse zevksiz olarak nitelenirdi. Çift sıra düğmeli paltosunun kollarına ve önüne kalın astragan şeritler, parıldayan beril başlı bir iğneyle boynuna tutuşturulmuş ve omuzlarından sarkmış koyu mavi pelerinine alev rengi ipekten çizgiler atılmıştı. Pervasız bir zenginliği ifade eden giysisi, neredeyse baldırlarına kadar uzanan, üst kısmının kenarları kalın, kahverengi kürklerle bezenmiş çizmelerle tamamlanıyordu. Bir eliyle geniş kenarlı şapkasını tutuyor, diğeriyle elmacık kemiklerinin altı-

(*) James Boswell (1740-1795), Yazar ve şair Samuel Johnson'un (1709-1784) biyografisini yazan kişi.

na kadar inen bir büyücü maskesi taşıyordu; maskeyi henüz yüzüne oturtmuş olacaktı, çünkü eli hâlâ yüz hizasındaydı. Yüzünün alt kısmındaki kalın, sarkık dudağı ve uzun, düz çenesinden güçlü bir karaktere sahip olduğu, hatta inatçılık derecesinde kararlı biri olduğu anlaşılıyordu.

"Notumu aldınız mı?" diye sordu boğuk, sert bir ses belirgin bir Alman aksanıyla. "Size geleceğimi haber vermiştim." Hangimize hitap edeceğini bilemediğinden bir ona bir bana bakıyordu.

"Şöyle oturun lütfen," dedi Holmes. "Bu kişi arkadaşım ve meslektaşım Doktor Watson, bazen bana soruşturmalarda yardım etmek inceliğinde bulunur. Kimiyle konuşma şerefine nail oluyoruz?"

"Bana, Kont Von Kramm diyebilirsiniz, Bohemyalı bir soyluyum. Emrüm beyefendi, dostunuz çok önemli bir konuda güvenilir, onur ve sağduyu sahibi biridir. Eğer değilse, sizinle yalnız başınıza konuşmayı yeğlerim."

Gitmek için kalkıyordum ki Holmes bileğinden tutup tekrar koltuğa itti. "Ya ikimiz ya hiçbirimiz," dedi. "Bana söyleyeceğiniz her şeyi bu beyin yanında da söyleyebilirsiniz."

Kont geniş omuzlarını silkti. "O halde başlayayım," dedi. "Öncelikle sizlerin iki yıl boyunca bu konuyu tam anlamıyla gizli tutmanızı şart koşmalıyım. İki yıl sonunda bu konunun hiçbir önemi kalmayacak nasılsa. Şu andaysa, bu konu Avrupa tarihine etki eder desem abartı olmaz."

"Olayın gizliliğini koruyacağıma söz veriyorum," dedi Holmes.

"Ben de," dedim.

"Maskenin kusuruna bakmayın," diye devam etti garip ziyaretçimiz. "İşverenim olan saygın kişi, tarunmamı istemiyor, ayrıca hemen belirtiyim ki az önce kullandığım unvan aslında bana ait değil."

"Bunu fark etmiştim," dedi Holmes önemsemeden.

“Çok hassas bir durum söz konusu; Avrupa’nın kraliyet ailelerinden birinin büyük bir skandal yaşamaması ve ciddi zor durumda kalmaması için her türlü önlem alınmalı. Açıkça konuşmak gerekirse konu, Bohemya Hanedanı ve Ormstein Sarayı’yla ilgilidir.”

“Bunun da farkındaydım,” diye mırıldandı Holmes, koltuğuna oturup gözlerini kapatırken. Ziyaretçimiz, kendisine Avrupa’daki en parlak mantıkçı ve enerjik takipçi olarak tanıtılan kişiyi, karşısında böyle gevşemiş, uzanmış biçimde görünce şaşırmıştı. Holmes yavaşça gözlerini açtı, sabırsızca devasa müşterisine baktı.

“Eğer siz majesteleri konunun ne olduğunu açıklama inceliğini gösterirseniz,” dedi, “size daha çok yardımım dokunabilir.”

Ziyaretçimiz koltuğundan fırladı, bastıramadığı bir sıkıntıyla odada ileri geri yürümeye başladı. Ardından, bir umutsuzluk ifadesiyle yüzünden maskesini çıkardı ve yere attı. “Haklısınız!” diye haykırdı. “Ben kralım. Neden saklamaya çalışayım?”

“Neden gerçekten?” diye mırıldadı Holmes. “Siz ekselemları henüz konuşmaya başlamadan önce zaten Cassel-Felstein Grandükü, Bohemya Kralı Wilhelm Gottsreich Sigismund von Ormstein ile muhatap olduğumu biliyordum.”

“Ancak, anlarsınız,” dedi garip ziyaretçimiz, tekrar oturup elini geniş, beyaz alnında gezdirirken, “bu tip işlerle bizzat uğraşmadığımı anlarsınız. Ancak konu o derece hassas ki, hiçbir görevliye güvenemezdim. Prag’dan buraya size danışmak amacıyla gizlice geldim.”

“O halde lütfen danışınız,” dedi Holmes tekrar gözlerini kapatırken.

“Konu kısaca şöyle: Bundan beş yıl kadar önce, uzun bir Varşova gezisi sırasında ünlü maceraperest Irene Adler’le tanışmıştım. Kuşkusuz bu ad size tanıdaktır.”

“Sana zahmet, indeksten bir bakabilir misin Doktor?” diye mırıldandı Holmes, gözlerini açmadan. Holmes, yıllardır

gerek kişiler gerekse eşyalar hakkında çıkan yazıları arşivliyordu, bu sistem sayesinde hakkında bilgi edinemeyeceği bir konu ya da kişi yok gibiydi. Bu sefer kadının biyografisini İbrani bir hahamın ki ile derin deniz balıkları hakkında bir yapıtı olan bir kurmay yüzbaşının ki arasında buldum.

"Bir bakayım!" dedi Holmes. "Hım! 1858'de New Jersey'de doğmuş. Kontralto, hım! La Scala, hım! Varşova İmparatorluk Operası'nda Primadonna... Evet! Operadan emekli olmuş. Hah! Londra'da yaşıyor... Şu işe bak! Anladığım kadarıyla majesteleri bu genç kadınla arkadaşlık kurmuş, ona bazı mahrem mektuplar yazmış, şimdi de o mektupları geri alma niyetinde."

"Kesinlikle öyle. Ama nasıl..."

"Gizli bir evlilik yapılmış mıydı?"

"Hayır."

"Herhangi resmi bir belge ya da taahhütname?"

"Yok."

"O halde ekselanslarını anlamakta zorlanıyorum. Eğer bu genç kişi mektupları şantaj ya da başka herhangi bir amaçla kullanacaksa, onların özgün olduğunu nasıl kanıtlayabilir?"

"Elyazım var."

"Peh peh! Sahtedir."

"Özel not kâğıdım."

"Çalınmıştır."

"Kendi mührüm."

"Taklittir."

"Fotoğrafım?"

"Satın alınmıştır."

"Fotoğrafta ikimiz beraberiz."

"Aman Tanrım! İşte bu fena! Ekselansları gerçekten dikkatsiz davranmış."

"Çıldırılmışım! Delirmiştim!"

"Kendinizi büyük bir riske atmışsınız."

"O zamanlar yalnızca prenstim. Gençtim... Şimdi bile otuzu geçmiş değilim."

"Geri alınmalı."

"Denedik ancak başaramadık."

"Ekselansları ödemede bulunmalı. Satın almalı."

"Satmaya yanaşmıyor."

"Çalınsın o halde."

"Şimdiye dek beş kez denedik. İki kez emrim altındaki iki hırsız evini aradı. Bir keresinde yolculuk yaparken valizini değiştirdik. İki kez kendisine pusu kurduk. Ancak sonuç alamadık."

"Fotoğraftan hiçbir ize rastlanamadı mı?"

"Hem de hiçbir ize."

Holmes güldü. "Küçük, şirin bir sorunuz var anlaşılan," dedi.

"Ama benim için çok ciddi bir konu," diye karşılık verdi kral sitem ederek.

"Elbette. Peki, hanımefendi bu fotoğrafla ne yapmayı tasarlıyor?"

"Beni mahvetmeyi."

"Ama nasıl?"

"Evlenmek üzereyim."

"Söylemişsiniz."

"İskandinav Kralı'nın ikinci kızı Clotilde Lothman von Saxe-Meningen'le. Belki muhafazakârlıklarını duymuşsunuzdur. Kendisi çok duyarlı bir yapıya sahiptir. Ahlakımla ilgili en ufak bir kuşku bile evlilik planlarımızı bitirecektir."

"Ya Irene Adler?"

"Onlara fotoğrafı göndermekle tehdit ediyor beni. Göndereceğine eminim. Onu tanımıyorsunuz, çelik gibi bir ruhu vardır. En güzel kadının yüzüne, en kararlı erkeğin zihnine sahiptir. Başka bir kadınla evlenmeyeyim diye göze almayacağı şey yoktur."

"Henüz göndermediğine emin misiniz?"

"Eminim."

"Nasıl emin olabiliyorsunuz?"

"Çünkü nişanın resmen açıklanacağı gün göndereceğini söyledi. Bu da gelecek Pazartesi demek oluyor."

"Ha, demek üç günümüz daha var," dedi Holmes esneyerek. "Bu çok iyi, çünkü şu sıralarda halletmem gereken bir iki önemli konu vardı. Ekselansları Londra'da olacaklar değil mi?"

"Elbette. Beni Langham'da, Kont Von Kramm adıyla bulabilirsiniz."

"O halde size telgraf çekip gelişmeleri aktarırım."

"Lütfen. Merakla bekliyor olacağım."

"Ya para?"

"Size açık çek veriyorum."

"Tamamen mi?"

"Size şöyle anlatayım: O fotoğrafı ele geçirmek için krallığımın eyaletlerinden birini verirdim."

"Ya şu anki harcamalar için?"

Kral pelerininin altından ağır, deri bir çanta çıkardı ve masaya koydu. "Burada üç yüz pound değerinde altın ve yedi yüz pound nakit var," dedi.

Holmes bir not kâğıdına bir makbuz karaladı ve ona uzattı. "Ya genç hanımın adresi?" diye sordu.

"Briony Konağı, Serpentine Caddesi, St. John's Wood."

Holmes not aldı. "Bir soru daha," dedi. "Fotoğrafınız standart boy mu?"

"Evet."

"O halde iyi akşamlar ekselansları, yakında size iyi haberler vereceğimizden emin olabilirsiniz." "Ve iyi akşamlar Watson." dedi kraliyet faytonu caddede ilerlerken, "yarın öğleden sonra saat üç civarı gelme nezaketinde bulunursan, bu ufak konuyu seninle konuşmak istiyorum," diye ekledi.

2

Tam saat üçte Baker Caddesi'ndeydim ama Holmes henüz dönmemişti. Ev sahibesi Holmes'un sabah sekizi biraz geçe çıkmış olduğunu söyledi. Ateşin yanına oturup ne kadar sürerse sürsün beklemeye karar verdim. Bu araştırma şimdiden ilgimi çekmişti. Gerçi önceden not ettiğim iki maceranın kasvetli ve garip öğelerinin hiçbirisi söz konusu değildi ancak yine de olayın yapısı ve müşterinin yüksek makamı olaya özgün bir hava katmıştı. Bana asıl zevk veren, arkadaşşıma gelen soruşturmanın yapısından çok, onun konuya hâkimiyetini, katı ve keskin mantıkçılığını, hızlı ve kurnaz çalışma yöntemini, en karmaşık sorunları bile çözüşünü izlemektir. Sürekli başarmasına o kadar alışmışım ki, başarısızlık olasılığı aklımın ucundan geçmiyordu.

Saat dörde gelirken kapıdan sarhoş görünümlü, saç baş dağınık, uzun favorili, kırmızı yüzlü ve zevksiz giyimli bir uşak girdi. Arkadaşımanın kılık değıştirmekteki sıradışı becerisini biliyordum, gelenin Holmes olduğundan emin olmam için üç kez dikkatle süzmem gerekti. Bir baş selamının ardından yatak odasına gitti, beş dakika içinde eskisi gibi üstü baş düzgün halde geri döndü. Ellerini cebine koyup bacaklarını ateşin önüne uzattı, bir süre kahkaha attı.

“Olacak iş değil ya!” diye haykırdı ve tekrar boğulurcasına gülmeye başladı; en sonunda bitkin, çaresiz bir halde uzanmak zorunda kaldı.

“Nedir böyle komik olan?”

“Çok komik. Eminim bu sabahı nasıl geçirdiğimi ya da sonunda ne yaptığımı asla tahmin edemezsin.”

“Tahmin edemeyeceğim. Bayan Irene Adler’i ya da evini mi gözledin?”

“Kesirlikle ama biraz sıradışıydı. Anlatayım. Saat sekizi biraz geçte seyis kılığında evden çıktım. Halk arasında seyislere epey sempati duyulur, onlardan biri olursan öğrenmek istediğin her şeyi öğrenirsin. Çok geçmeden Briony Konağı’nı buldum. Arkası bahçeli, yolun tam önünde, iki katlı, şirin bir villa. Kapısında iç parçacıklı bir kilit vardı. Sağ tarafındaki geniş, güzel döşenmiş oturma odasının neredeyse yere kadar inen pencerelerinde şu basit, bir çocuğun bile açabileceği İngiliz mandallarından bulunuyordu. Arka bölümde, yandaki garajın üst tarafından koridorun penceresine ulaşılabilmesi dışında kayda değer bir şey yoktu. Etrafında yürüyüp her noktadan dikkatle incelediysem de başka ilginç bir şey bulmadım.

Caddenin aşağısına devam ettiğimde, umduğum gibi, bahçe duvarlarının birinden itibaren yan yana ahırların sıralandığını gördüm. Atları kaşağılamada oradaki seyislere yardım ettim ve iki peni fazladan para kazanmış oldum, ayrıca bir bardak kahve, iki sarımlık tütün ve Bayan Adler hakkında bilmek istediğim her şeyi öğrenmem de cabası. Bu arada mahalledeki yarım düzine insanın hayat hikâyelerini de, hiç ilgimi çekmemesine rağmen dinlemek zorunda kaldım elbette.”

“Irene Adler hakkında neler öğrendin?” diye sordum.

“Ona sıra geldiğinde adamların her birinin başı öne eğildi. O, bu gezegendeki en narin insanmış. Sakin bir hayatı varmış, konserlerde şarkı söyler, her gün saat beşte dışarı çıkar ve tam yedide akşam yemeğine eve dönermiş. Bunun dışında, şarkı

söyleyeceği günler hariç, pek dışarı çıkmazmış. Yalnızca bir erkek ziyaretçisi varmış. Esmer, yakışıklı, gösterişli bu kişi, günde en az bir, genellikle iki kez uğrarmış. Adalet Sarayı'ndan Bay Godfrey Norton'dan söz ediyoruz. Bir sürücünün güvenini kazanmanın avantajlarını görüyorsun. Pek çok kez onu Serpentine-Mews'den evine bırakmışlar ve adamı gayet iyi tanıyorlar. Anlatabilecekleri her şeyi dinledikten sonra Briony Konağı yakınlarında ileri geri yürüyüp planımı tasarlama başladım.

Şu Godfrey Norton belli ki meselemizin içinde olan biri, ne de olsa bir avukat. Bu pek hayra alamet değil tabii. Aralarındaki ilişki ve bu her gün yapılan ziyaretlerin amacı neydi? Kadın adamın müşterisi miydi, arkadaşı mı yoksa metresi mi? Eğer ilki söz konusuysa, büyük olasılıkla fotoğrafı avukatın korumasına vermiştir. Eğer ilki değilse, bu daha düşük bir olasılık. Bu sorunun yanıtı, araştırmamı Briony Konağı'nda mı yoksa avukatın adliyedeki ofisinde mi sürdürmem gerektiğini belirleyecekti. Hassas bir noktaydı ve araştırma alanımı genişletiyordu. Korkarım seni bu tür ayrıntılarla sıkıyorum ancak son durumu anlamam için önceden karşıma çıkan küçük sorunları bilmen gerek."

"Seni pür dikkat dinliyorum," diye karşılık verdim.

"Konuyu kafamda tartıyordum ki bir fayton Briony Konağı'na yanaştı ve bir beyefendi dışarı çıktı. Yakışıklı, esmer, kartal burunlu ve bıyıklıydı, belli ki bahsi geçen kişiydi. Epey telaşlı görünüyordu, sürücüye beklemesini söyledi ve sanki kendi eviymiş gibi, kapıyı açan hizmetçiye aldırmadan içeri daldı.

Evde yaklaşık yarım saat kalmıştı; oturma odasının penceresinden adamın ileri geri odada dolaşmasını, heyecanlı bir şekilde ellerini kollarını sallayarak konuşmasını muğlak da olsa görebiliyordum. Kadınıysa hiç görememiştim. Çok geçmeden, adam öncekinden de telaşlı şekilde dışarı çıktı. Arabaya atladı, cebinden altın bir saat çıkarıp baktı. 'Ölümüne

hızlı sür,' diye haykırdı. 'Önce Regent Caddesi'ndeki Gross & Hankey'se, sonra da Edgeware Yolu'ndaki St. Monica Kilisesi'ne. Yirmi dakikada gidebilirsen yarım gine senin!'

Gözden uzaklaştılar, ben de acaba onları takip etsem iyi mi yapmış olurum diye düşünüyordum ki, ceket düğmelerinin ancak yarısı iliklenmiş, kravatı kulağının ardına savrulmuş sürücüsüyle faytonun biri geldi. Daha araba tam durmadan kadının evden çıkıp faytona girmesi bir oldu. İşte o sırada onu bir anlığına görebildim: Sevimli, bir erkeğin uğrunda öleceği kadar güzel yüzlü bir kadındı.

'St. Monica Kilisesi'ne John. Eğer yirmi dakika içinde varabilirsen bir yanamlık alırsın,' diye haykırdı.

Elbette bunu kaçıramazdım, Watson. Acaba koşsam mı yoksa kadının faytonun arkasına mı tünesem diye düşünüyordum ki caddeden bir fayton geliverdi. Sürücü kirli giysilerine şöyle bir baktı ancak ben karşı çıkmasına vakit vermeden arabanın içine atladım. 'St. Monica Kilisesi'ne,' dedim, 'eğer yirmi dakika içinde varırsan bir yanamlık senindir.' Saat on ikiye yirmi beş vardı ve karşıma neler çıkacağı az çok belli olmuştu.

Sürücü çok hızlı sürüyordu. Daha önce hiç bu kadar hızlı gittiğimi hatırlamıyorum ama diğerleri hâlâ önümüzdeydi. Kiliseye vardığımda onların faytonları ve atları kapının önündeydi. İçeride, takip ettiğim iki kişi ve onlarla tartışıyor gibi görünen cübbeli bir rahip dışında kimsecikler yoktu. Üçü de mihrabın önünde diz konulan yerdeydi. Kiliseye gelmiş herhangi biri gibi, yan sıralardan birine geçtim. Aniden mihraptakilerin yüzleri bana döndü ve Godfrey Norton var gücüyle bana koşturmaya başladı.

'Tanrı'ya şükürler olsun,' diye haykırdı. 'Aradığımız adam sensin. Gel! Gel!'

'Hayırdır?' diye sordum.

'Gelin beyefendi, gelin, yalnızca üç dakikanızı alacak, yoksa resmi sayılamayacak.'

Neredeyse zorla mihraba götürüldüm; daha neler olduğunu bile tam anlamadan kendimi kulağıma fısıldanan sorulara mırıldanarak yanıt verirken, hakkında hiçbir şey bilmediğim konularda kefil olurken, evde kalmış Irene Adler ve bekâr delikanlı Godfrey Norton'un evlenmelerine yardımcı olurken buldum. Her şey bir anda olup bitmişti, bir yanımda beyefendi, diğer yanımda hanımefendi bana teşekkür ediyor, önümdeki rahip ise parıldayan gözlerle bana bakıyordu. Hayatımda başıma gelen en saçma şeydi, aklıma geldikçe hâlâ gülüyorum. Anlaşılan, evlenmelerini engelleyen bir durum vardı ve rahip onları tanıksız evlendirmeyi reddetmişti; benim orda bulunuşum, damadı sokaklara çıkıp tanık arama zahmetinden kurtarmış oldu. Damat bana bir altın verdi; bunu saat zincirime ekleyip olayın bir hatırası olarak saklayacağım."

"Bunu hiç beklemiyorduk," dedim. "Sonra neler oldu?"

"Evet, planlarımı tekrar gözden geçirmek durumunda kaldım. Çift sanki aniden yola koyulacak gibi görünüyordu, bu da benim hızlı, çok çabuk hareket etmem gerektiği demektir. Ancak kilisenin kapısında ayrıldılar, adam adliyeye kadınsa evine gitti. Kadın, 'Her zamanki gibi saat beşte parka gideceğim,' dedi ayrılırken. Başka bir şey duymadım. Başka yönere doğru gittiler, ben de işlerimi halletmeye yöneldim."

"Onlar nedir?"

"Biraz soğuk biftek ve bir bardak bira," diye yanıtladı, zili çalarken. "Yemekle uğraşamayacak kadar meşguldüm, büyük olasılıkla bu akşam daha da meşgul olacağım. Bu arada Doktor, yardımınızı rica edeceğim."

"Memnuniyetle."

"Yasaları çiğnemekten çekinir misin?"

"Hiç çekinmem."

"Peki ya tutuklanma riski?"

"İyi bir neden içinse, sorun değil."

"Ah, neden harika."

"O halde emrindeyim."

"Sana güvenebileceğimden emindim zaten."

"Peki, ne yapmamı istiyorsun?"

"Bayan Turner tepsiyi getirdiğinde her şeyi açıkça anlatacağım." Ev sahibesinin getirdiği basit yemeğe tüm açlığıyla saldırdı. "Bu konuyu yerken anlatmalıyım çünkü zamanım kısıtlı. Şu an saat neredeyse beş. Yaklaşık iki saat içinde iş üstünde olmalıyız. Bayan Irene gezisinden saat yedide dönecek, onunla buluşmak için Briony Konağı'nda olmalıyız."

"Sonra ne olacak?"

"Onu bana bırak. Olacakları ayarladım zaten. Israr etmem gereken bir nokta var. Ne olursa olsun asla müdahale etmemelisin. Anlaşıldı mı?"

"Pasif mi kalmalıyım?"

"Ne olursa olsun hiçbir şey yapma. Büyük olasılıkla bazı ufak tatsızlıklar olacak. Sen karışma. Olay benim eve sokulmamla sonuçlanacak. Dört beş dakika sonra oturma odasının penceresi açılacak. Sen o pencerenin yanında olmalısın."

"Tamam."

"Beni izlemelisin, görebileceğin noktalarda olacağım."

"Evet."

"Elimi şöyle kaldırdığımda sana fırlatman için verdiğim şeyi içeri fırlatacak ve 'Yangın!' diye bağırmaya başlayacaksın. Anlaşıldı mı?"

"Tamamen."

"Öyle çok ahım şahım bir şey değil," dedi, cebinden puro gibi sarılmış bir silindir çıkarırken. "Bu, tesisatçıların kullandığı ateşli fişeklerden, kendi kendine ateş alması için iki ucuna da bir başlık takılmış olanlardan. Senin görevin bundan ibaret. Sen yangın diye bağırınca bunu birçok kişi fark etmiş olacak. Sonra caddenin sonuna doğru gidebilirsin, ben de on dakika sonra sana katılırım. Umarım açıkça ifade edebilmişimdir."

“Hiçbir şeye karışmayacağım, pencereye yakın olacağım, seni izleyeceğim, işaretin üzerine içeriye o nesneyi fırlatacağım, ardından ‘Yangın!’ diye bağıracacağım ve caddenin köşesinde seni bekleyeceğim.”

“Kesinlikle.”

“O halde bana tamamıyla güvenebilirsin.”

“Harika. Sanırım oynayacağım yeni role hazırlanmaya başlamamın zamanı geldi.”

Yatak odasına gitti ve birkaç dakika içinde sevimli, saf bir rahip kılığında geri döndü. Geniş siyah şapkası, bol pantolonu, beyaz boyunbağı, sempatik gülüşü ve iyiliksever bakışlarıyla ancak Bay John Hare^(*) onun kadar başarılı rol yapabiliirdi. Konu yalnız Holmes’un üstünü değiştirmiş olması değildi. İfadesi, davranışları, neredeyse tüm benliği yeni rolüyle uyumlu haldeydi. Holmes’un suç alanında faaliyet göstermesiyle bilimin harika bir mantıkçı kaybetmesi gibi, sahneler de kaliteli bir oyuncudan olmuştu.

Baker Caddesi’nden ayrıldığımızda saat altıyı çeyrek geçiyordu, Serpentine Caddesi’ne geldiğimizde saat yediye on vardı. Hava çoktan kararmıştı, Birony Konağı’nın önünde, ev sakininin gelişini ileri geri yürüyerek beklerken sokak lambaları yeni aydınlanmaya başlamıştı. Ev, Holmes’un kısa tanımlaması sonucunda aklımda şekillendirdiğim gibiydi ama düşündüğümünden biraz daha az müstakildi. Sokaksa, düşündüğümün aksine, sakin bir mahalledeki küçük bir caddeye göre hareketliydi. Köşede eski püskü giysileriyle bir grup erkek sigara içip gülüyor, bir bileyici tekerleğini döndürüyor, iki kâhya hemşirenin biriyle flört ediyor ve şık giyimli birkaç genç delikanlı, ağızlarında puroları, caddede ileri geri dolaıyorlardı.

(*) Sir John Hare (1844-1921), tanınmış bir İngiliz oyuncu ve sahne yönetmeni.

"Görüyorsun ya," dedi Holmes evin önüne doğru ilerlerken, "bu evlilik aslında meseleyi basitleştiriyor. Böylece fotoğraf çift uçlu bir silah haline gelmiş oluyor. Nasıl müşterimiz prensesin görmesini istemiyorsa, Bayan Adler de Bay Godfrey Norton'un görmesini istemeyecektir. Şimdiki soru, fotoğrafı nerede bulabileceğimiz."

"Nerede bulabiliriz?"

"Yanında taşıyor olması zayıf olasılık. Çerçeve boyutunda. Bir kadının giysisi içinde rahatça taşınması için çok büyük. Ayrıca Kralın kendisini pusuya düşürüp üstünü aratabileceğini de biliyor. Bu türden iki girişimde bulunulmuştu. O halde yanında taşımadığı sonucuna varabiliriz."

"Peki, nerede olabilir?"

"Bankacısında ya da avukatında. Bu çifte olasılık söz konusu. Ama bence ikisinde de değil. Kadınlar doğaları gereği ketumdur ve kendi gizlerini kendileri saklamayı yeğler. Neden başka birisine emanet etsin? Çünkü bir işadamına böyle bir emanet vermenin ne tür dolaylı ya da politik sonuçlar doğuracağı kestirilemez. Kaldı ki, fotoğrafı birkaç gün içinde kullanacağını söylemiş, demek ki elinin altında bir yerde bulunmalı. Kendi evinde olmalı."

"Ama ev iki kez aranmış."

"Aman! Nereye bakacaklarını bilememişler."

"Peki, sen nereye bakacaksın?"

"Hiçbir yere."

"Öyleyse nasıl bulacaksın?"

"Bana göstermesini sağlayacağım."

"Reddeder."

"Reddedemeyecek. Tekerlek tıkrıtları duyuyorum. Bu onun faytonu. Şimdi, söylediklerimi harfiyen yerine getir."

Bunları söylerken caddenin köşesinde bir faytonun yan ışıklarının parıltısı belirdi. Küçük bir fayton takırdayarak Briony Konağı'na yanaştı. Yanaşır yanaşmaz, köşedeki aylak-

lardan biri iki kuruş kazanırım umuduyla kapıyı açmak için koşuşturdu, ancak aynı amaçla koşturan bir başka serseri tarafından safdışı bırakıldı. Birden sert bir çatışma başgösterdi, iki kâhyanın bir tarafa bileycinininse diğer tarafa destek vermesiyle kavga daha da büyüdü. Faytonundan çıkmış olan hanımefendi, birden kendini yumruklar ve sopalarıyla birbirlerine giren öfkeli, kavgacı adamlar arasında bulmuştu. Holmes kadını kurtarmak amacıyla kalabalığa daldı ancak henüz yaklaşmıştı ki yüzü kanlar içinde, çığlık atarak yere yığıldı. Bunun üzerine kâhyalar bir tarafa serse-riler diğer tarafa kaçıştı, kavgayı başından beri izlemiş ancak karışmamış iyi giyimli beyler de gerek kadına gerekse yaralı adama yardım etmek için olay yerine toplandılar. Irene Adler, ki ona yine de böyle hitap edeceğim, hızla merdiveni çıktı ama içeri girmeden önce, merdivenin başında, sokağa dönüp bir bakış attı; koridorun ışıkları o harikulâde gövdesini aydınlatıyordu.

“Zavallı beyefendi ağır mı yaralanmış?”

“Ölmüş,” diye haykırdı birkaç kişi.

“Yok, yok, halen yaşıyor!” diye bağırdı bir diğeri. “Ama hastaneye yetiştiremeden gider.”

“Cesur bir adam,” dedi kadının biri. “O olmasaydı hanımefendinin cüzdarı ve saatini yürüteceklerdi. Ne fena bir çeteydi. Hah, nefes almaya başladı.”

“Böyle caddede yatamaz. Onu içeri alabilir miyiz hanımefendi?”

“Elbette. Onu oturma odasına getirin. Geniş bir kanepeler var. Bu taraftan lütfen!”

Holmes yavaş yavaş, ciddiyetle ana odaya taşındı, bense pencerenin yanındaki yerimden olanları izlemekteydim. Lambalar açılmış ancak panjurlar henüz kapanmamıştı, Holmes’un kanepeye yatırılışını pencereden görebiliyordum. Holmes oynadığı rolden dolayı utanıyor muydu bilmiyordum ama aleyhine komplo kurduğumuz kadının gerek böylesi bir

güzeller güzeli olması, gerekse yaralı bir adama yardım edecek kadar incelik sahibi ve iyiliksever biri olmasından dolayı, kendimi hayatımda daha önce hiç hissetmediğim kadar yerin dibine batmış hissediyordum. Ancak Holmes'un bana güvenerek verdiği rolden ayrılmam da adi bir döneklik olacaktı. Yüreğimi cesaretlendirdim, paltomun altından duman fişegini çıkardım. Sonuçta, diye düşünüyordum, biz ona zarar vermiyor, onun başkasına zarar vermesini engelliyorduk.

Gördüğüm kadarıyla Holmes kanepede doğrulmuştu, hava ihtiyacı içindeki biri gibi hareketler yapıyordu. Bir hizmetçi koşarak gelip pencereyi açtı. Tam bu sırada Holmes'un elini kaldırdığını gördüm ve işareti üzerine, "Yangın!" diye bağırarak fişegi odaya fırlattım. Sözcük ağzımdan henüz çıkmıştı ki, iyi ve kötü giyimli beyefendiler, seyisler, hizmetçiler kalabalığı da "Yangın!" diye bağırmaya başladı. Önce koşuşan insanlar, hemen ardından Holmes'u içeride, onlara bunun yanlış alarm olduğunu söylerken gördüm. Çığlık atmakta olan kalabalıktan sıyrılmış ve caddenin köşesine doğru yönelmiştim, on dakika içinde arkadaşımın kolunun benimkine dolandığını fark edince sevindim. Edgeware Yolu'na çıkan ıssız caddelerden birine varana kadar birkaç dakika hızla ve sessiz yürüdük.

"İyi iş becerdin Doktor," dedi. "Daha iyi olamazdı. Her şey yolunda."

"Fotoğrafı aldın mı?"

"Nerede olduğunu biliyorum."

"Nasıl öğrendin?"

"Sana söylediğim gibi, bana kendisi gösterdi."

"Halen anlamış değilim."

"Konuyu gizemli bir hale bürümek istemiyorum," dedi gülerek. "Aslında gayet basitti. Elbette caddedeki herkesin işbirlikçimiz olduğunu anlamışsındır. Her biri akşamki oyunun bir parçasıydı."

“Okadarını anlamıştım.”

“Kavga başladığında avuç içimde kırmızı boya vardı. İleri atıldım, düştüm, elimi yüzüme sürdüm ve acınası bir sahne ortaya çıktı. Eski bir numaradır zaten.”

“Bunu da tahmin etmiştim.”

“Ardından beni içeri aldılar. Beni kabul etmek durumundaydı. Başka ne yapabiliirdi? Nitekim beni oturma odasına aldı, ben de en çok bu odadan kuşkulanıyordum. Buradan yatak odası da görülebiliyordu, fotoğrafın hangi odada sakladığını bulmaya kesin kararlıyıldım. Beni kanepeye yatırdılar, hava gerektiğini belirten hareketler yaptım, sana da fişeği atma fırsatı doğdu.”

“Bunun sana ne yararı oldu peki?”

“Çok önemliydi. Bir kadın, ne zaman evinin yandığını düşünse en değerli eşyasını kurtarmaya gider. Bu etkili bir içgüdüdür, birden fazla kez bu etkiden yararlanmışımdır. Örneğin Darlington skandalı meselesinde ve Arnsworth Köşkü olayında... Evli bir kadın bebeğini alır, bekâr bir kadın ise mücevher kutusunu. Gününü gün eden hanımefendimizin aradığımız şeyden daha değerli bir eşyası olmadığı gün gibi açık. Fotoğrafı kurtarmak için koşturacağı kesindi. Yangın ihbarı çok inandırıcıydı. Duman ve bağırışlar onun çelik gibi sinirlerini sarsmaya yetmişti. Tepkisi tam istediğimiz gibi oldu. Fotoğraf, çan ipinin biraz üzerindeki sürgülü bir dolapçığın arkasına gizliydi. Anında oraya gitti, ona baktığımda neredeyse fotoğrafı dışarı çıkarmıştı. Yanlış alarm olduğunu söylemem üzerine fotoğrafı yerine koydu, fişeğe baktı ve odadan koşarak ayrıldı; bundan sonra onu görmedim zaten. Kalktım, çeşitli mazeretler sayarak evden kaçtım. Acaba fotoğrafı alsam mı diye düşünüyordum ki arabacı içeri girdi, bana ters ters bakmaya başladı, anlaşılan işi sonraya bırakmak daha güvenli olacaktı. Fazla telaş tüm emeklerimizi boşa çıkarabiliirdi.”

“Peki, şimdi ne yapacaksın?”

“Soruşturmamız genel anlamıyla bitti. Yarın Kralla ve eğer gelmek istersen seninle beraber oraya gideceğiz. Beklememiz için bizi oturma odasına alacaklar, büyük olasılıkla kendisi geldiğinde bizi de fotoğrafı da bulamayacak. Fotoğrafı bizzat kendi elleriyle geri alması Kralı hoşnut edecektir.”

“Ne zaman gideceğiz?”

“Sabah sekizde. O saatte kalkmamış olacağından rahat hareket edebileceğiz. Ancak hızlı olmalıyız çünkü evliliği, hayatında ve alışkanlıklarında ciddi değişikliklere yol açmış olabilir. Zaman kaybetmeden Krala telgraf çekmeliyim.”

Baker Caddesi’ne geldik, kapıda durduk. Anahtarı bulmak için ceplerini karıştırıyordu ki yoldan geçmekte olan biri, “İyi akşamlar Bay Sherlock Holmes,” dedi.

Kaldırımında pek çok kişi vardı ama selamlama hızla yanımızdan geçmiş olan paltolu, zayıf bir gençten gelmiş gibiydi.

“Bu sesi daha önce duymuştum,” dedi Holmes, loş caddeye bakarken. “Acaba kimdi diye merak ediyorum.”

3

O gece Baker Caddesi'nde kaldım; Bohemya Kralı heyecanla daireye geldiğinde tostumuzu yiyor, kahvemizi içiyorduk.

"Onu gerçekten ele geçirdin!" diye haykırdı ve Holmes'u iki omzundan kavrayarak yüzüne sevinçle baktı.

"Henüz değil."

"Hiç umut var mı?"

"Var."

"Haydi, gidelim öyleyse. Gitmek için sabırsızlanıyorum."

"Bir araba çağırmamız gerekiyor."

"Gerek yok. Faytonum aşağıda bekliyor."

"İyi o halde." Aşağı indik ve bir kez daha Briony Köşkü'nün yolunu tuttuk.

"Irene Adler evlendi," dedi Holmes.

"Evlendi ha! Ne zaman?"

"Dün."

"Ama kiminle?"

"Norton adında İngiliz bir avukatla."

"Ama onu seviyor olamaz."

"Umarım seviyordur."

“Neden böyle bir şeyi umut ediyorsunuz?”

“Çünkü bu sevgi, ekselanslarını ileride çıkabilecek sıkıntılardan koruyacaktır. Eğer kocasını seviyorsa, ekselanslarını sevmiyor demektir. Şayet ekselanslarını sevmiyorsa, ekselanslarının planlarına karışmayacaktır.”

“Doğru. Ancak ne olursa olsun... Her neyse! Benimle evlenmesini yeğlerdim! Ondan ne kraliçe olurdu ama!” Ardından Kral, Serpentine Caddesi’ne varana kadar sessizliğe büründü.

Briony Konağı’nın kapısı açıldı, basamaklarda yaşlı bir kadın belirdi. Biz faytondan inerken alaycı bir ifadeyle bize bakıyordu.

“Siz Bay Sherlock Holmes’sunuz sanırım,” dedi.

“Holmes benim,” diye yanıtladı arkadaşım, kadına sorgulayan, biraz da şaşkın gözlerle bakarak.

“Tabii. Ev sahibemiz bize gelebileceğinizi haber vermişti. Bu sabah anakaraya gitmek için Charing Cross’daki trene binmek üzere kocasıyla birlikte ayrıldılar.”

“Ne!” dedi Sherlock Holmes, üzüntü ve şaşkınlıkla geriye sendeleyerek. “Yani İngiltere’den ayrıldı mı diyorsunuz?”

“Bir daha dönmemek üzere.”

“Ya belgeler?” diye sordu Kral boğuk bir sesle. “Her şey boş çıktı.”

“Göreceğiz,” diyen Holmes hizmetçiyi iterek oturma odasına daldı. Kral ve ben de arkasındaydık. Her tarafta dağılmış eşyalar vardı, boşaltılmış raflar, açılmış çekmeceler... Belli ki kadın kaçıışından önce her yerin altını üstüne getirmişti. Holmes zil kordonuna doğru atıldı, hemen sürgülü kapağı çekti ve elini sokup bir fotoğraf ve mektup çıkardı. Fotoğrafta bir gece kıyafetiyle Irene Adler vardı, mektubun üstündeyse, *Sherlock Holmes için: Kendisi gelene kadar açılmasın* yazıyordu. Arkadaşım zarfı yırtarak açtı, üçümüz aynı anda okumaya başladık. Önceki günün gece yarısına tarihlenen not şöyleydi:

Sevgili Sherlock Holmes,

Gerçekten iyi iş çıkardınız. Beni güzelce kandırdınız. Yangın alarmından sonrasına kadar hiçbir şeyden kuşkulanmamıştım. Ancak ardından, nasıl kandırıldığımı fark ettikten sonra düşünmeye başladım. Aylar önce size karşı uyarılmıştım. Eğer Kral bir dedektif tutarsa bu kişinin siz olacağı söylenmişti. Bana adresiniz bile verilmişti. Tüm bunlara rağmen yine de öğrenmek istediğiniz şeyi size göstermemi sağladınız. Kuşkulanmaya başladıktan sonra bile, böylesi hoş, nazik bir rakipten kötülük göreceğime ihtimal vermemiştim. Ancak biliyorsunuz, ben aktörlük eğitimi almış biriyim ve bir erkek kılığına girmek benim için olağanüstü değildir. Pek çok kez kılık değiştirmenin sağladığı rahatlıklardan yararlanmışımdır. Sizi izlemesi için sürücüm John'u gönderdim, üst kata çıkıp yürüyüş giysilerimi giydim ve tam siz ayrılırken aşağıya indim.

Ardından sizi evinizin kapısına kadar takip ettim; ünlü Bay Sherlock Holmes'un hedefinde olup olmadığımı tamamen emin olmak istiyordum. Biraz tedbirsiz bir şekilde size iyi akşamlar diledim ve kocamı görmek için adliyeye gittim.

İkimiz de böylesi muhteşem bir rakibe karşı en iyi çözüm yolunun kaçmak olduğuna karar verdik; dolayısıyla yarın geldiğinizde evi boş bulacaksınız. Fotoğraf konusuna gelirsek, müşteriniz rahat olsun. Kendisinden daha iyi bir beyi seviyor ve onun tarafından seviliyorum. Kral istediğini yapabilir, haksızlık ettiği zatımdan dolayı bir sıkıntı yaşamayacaktır. Fotoğrafı yalnız kendimi korumak ve ileride kendisinden kaynaklanabilecek saldırıları engellemek amacıyla saklayacağım. Saklamak isteyebileceği başka bir fotoğraf bırakıyorum.

İçten dileklerle,
Irene Norton, eski Adler

"Ne kadın! Ne kadın ama!" diye haykırdı Bohemya Kralı, üçümüz de okumayı bitirdiğimizde. "Ne kadar hızlı ve cesur olduğunu size söylememiş miydim? Muhteşem bir kraliçe olmaz mıydı? Benimle aynı seviyede olmaması ne kadar da yazık değil mi?"

Holmes soğukça, "Anladığım kadarıyla gerçekten de hanımefendi sizden çok farklı bir seviyede. Ekselansların

soruşturmasını daha başarılı bir sonuca ulaştıramadığım için üzgünüm," dedi.

"Tam aksine sayın bayım," diye haykırdı Kral. "Daha iyi sonuçlanamazdı. Onun sözünün senet olduğunu biliyorum. Fotoğraf benim için ateşe atılmış kadar zararsız artık."

"Ekselanslarının böyle düşünmesi beni sevindirdi."

"Size ciddi miktarda borçlanmış durumdayım. Lütfen nasıl ödeyebileceğimi söyleyiniz. Bu yüzük..." Parmağından zümrüt bir yüzük çıkardı, avucuna alıp uzattı.

"Ekselanslarında benim için daha değerli olan bir şey var," dedi Holmes.

"Söyleyin yeter."

"Bu fotoğraf!"

Kral şaşırmuş bir halde baktı.

"Irene'in fotoğrafı mı?" diye haykırdı. "Elbette, eğer istiyorsanız."

"Siz ekselanslarına teşekkürlerimi sunuyorum. O halde konu hakkında yapılacak başka bir şey kalmadı. Size iyi akşamlar dilemek benim için bir onurdur." Eğildi, kralın uzattığı eli göremeden arkasını dönüp yanına geldi, odamıza doğru yola koyulduk.

İşte bu, Bohemya Krallığı'nı zora sokan ve Bay Sherlock Holmes'un bütün planlarını alt üst eden bir kadının ince zekâsının hikâyesiydi. Holmes, bundan önce kadın aklıyla ilgili şakalar yapardı ama o günden sonra ağzından böyle bir şey çıkmadı. Ve ne zaman Irene Adler'den ya da fotoğrafından söz etse, hep saygılı bir şekilde "o kadın", şeklinde hitap etti.

Kızıl Saçlılar Kulübü

Geçen yıl bir sonbahar günü dostum Sherlock Holmes'u ziyarete gittiğimde, onu iri yarı, al yanaklı, kızıl saçlı, yaşlıca bir adamla koyu bir sohbete dalmış halde buldum. Ani gelişimden dolayı özür diledikten sonra ayrılmak üzereydim ki Holmes beni birden çekip arkamdan kapıyı kapattı.

"Daha iyi bir zamanda gelmiş olamazdın sevgili Watson," dedi içtenlikle.

"İş üstünde olduğunu düşünmüştüm."

"Öyleyim zaten. Hem de yoğun şekilde."

"O halde yandaki odada bekleyeyim."

"Yok canım. Bu beyefendi, Bay Wilson, pek çok olayda bana yardımcı olmuş, soruşturmalarımda eşlik etmiştir. Sizin vakanızda da bana çok yardımı dokunacağından kuşku yok."

İri yarı bey oturduğu yerden kalkıp sade bir selam verdi ve ardından küçük, yuvarlak, sorgulayan gözleriyle beni süzdü.

"Kanepeye buyur," dedi Holmes, koltuğuna gömülürken. Dikkatle odaklandığı zamanlar yaptığı gibi parmak uçlarını bir araya getirdi. "Biliyorum sevgili Watson, ilginç, günlük hayatın monotonluğu, sıradanlığı dışında kalan konulara olan

merakımı sen de paylaşıyorsun. Küçük maceralarımı, yanlış anlama ama biraz abartarak yazmaktan zevk almandan belli.”

“Maceraların gerçekten de ilgimi çekiyor,” dedim.

“Hatırlayacaksın, geçen gün, Bayan Mary Sutherland’ın” basit sorunuyla uğraşmaya başlamadan hemen önce, eğer ilginç olaylar ve olağandışı şeylere ilgi duyuyorsak, her zaman hayal gücünden daha çarpıcı olan gerçek hayata yönelmeliyiz demiştin.”

“Bu önermeden kuşku duymuştum.”

“Biliyorum doktor, ancak fikrini değiştirmelisin, aksi halde kafan şişip haklı olduğumu itiraf edene dek bu konuda örnek üstüne örnek vereceğim. Örneğin, bu sabah bana uğrama nezaketini gösteren Bay Jabez Wilson, önceden benzerini bile duymadığım kadar ilginç bir hikâye anlattı bana. Önceden, en tuhaf ve benzersiz vakaların büyük suçlar değil, küçük suçlar, hatta suç olup olmadığı dahi tartışma konusu olabilecek olaylarda aranması gerektiğini söylediğimi duymuşsundur. Dinlediğim kadarıyla bu konunun bir suç teşkil edip etmediğini söyleyemem, ancak benzersiz bir hikâye gerçekten. Belki de Bay Wilson, hikâyenizi tekrar anlatma inceliğini gösterirsiniz. Bunu yalnızca Doktor Watson başını kaçırdığından değil, ayrıca hikâyenin ilginç yapısı gereği her ayrıntıyı tekrar sizden dinlemek istediğim için rica ediyorum. Genellikle bir hikâyeyi dinlerken onu kafamdaki binlerce değişik olayla eşleyip fikir yürütmeye başlarım bile. Ancak itiraf edeyim, bu sefer hikâyeniz özgün olduğundan böyle bir eşleme mümkün olmadı.”

Heybetli müşteri göğsünü gururla kabarttı ve paltosunun cebinden kirli, buruşuk bir gazete çıkardı. O gazeteyi dizleri üzerinde katlamış, başını öne eğmiş bir şekilde reklamlar

(*) Holmes’un bu kitapta yer alan *Bir Kimlik Soruşturması* macerasının kahramanı. Doyle, öykülerini kitaplaştırırken dergilerde yayınladığı sırayı değiştirdiği için, kimi zaman zamandizinsel karışıklıklar olmaktadır.

köşesine bakarken, ben de giysileri ve görünüşünden, Holmes'un hep yaptığı gibi, hakkında bilgi edinebilme amacıyla adamı dikkatle süzüyordum.

Ancak incelememden çok şey öğrenemedim. Ziyaretçimiz şişmanlığı, kibri ve yavaş hareketleriyle tipik bir İngiliz tüccarının tüm özelliklerini gösteriyordu. Bol, gri bir pantolon, çok da temiz gözükmeyen, önü iliklenmemiş siyah bir ceket ve köşeli bir parçasının süs diye dışarı bırakıldığı, sarı, ağır bir Albert zincirinin asıldığı donuk renkli bir yelek giymişti. Yıpranmış şapkası ve rengi kaçmış, buruşuk kadife yakalı kahverengi paltosu, yanındaki bir sandalyede duruyordu. Sonuçta açık kıızıl saç, çok hüznü ve huzursuz yüz hatları dışında adamın ilginç bir tarafı yoktu.

Kurnaz gözleri sorgulayan bakışlarımı fark etmiş olsa gerek, Sherlock Holmes başını sallayıp bana gülümsedi. "Kendini açıkça belli eden veriler ışığında, beyefendinin bir dönem eliş gerektiren bir meslekte çalıştığı, enfiye kullandığı, mason olduğu, Çin'de bulunduğu ve son zamanlarda epeyce yazı yazdığı dışında başka bir çıkarımda bulunamıyorum."

Bay Jabez Wilson birden irkildi, işaret parmağı gazetede dururken, gözleri dostumdaydı.

"Tanrı aşkına, tüm bunları nasıl bilebildiniz Bay Holmes?" diye sordu. "Örneğin eliş gerektiren bir meslekte bulunduğumu nasıl bilebildiniz? Kitap kadar doğru, gerçekten de ilk işim gemi marangozluydu."

"Ellerinizi sevgili bayım. Sağ eliniz sol elinizden büyük. Demek ki onunla çalışmışsınız ve o eldeki kaslar daha gelişmiş."

"Peki ya enfiye ve masonluk?"

"Bunu söyleyerek teşkilatınızın katı kurallarına karşı gelmiş olmak istemem ama yay ve pergelli kravat iğnesi kullanıyorsunuz."

"Ha, evet, onu unutmuşum. Ya yazı konusu?"

“Nerdeyse iki santim boyunda, parlak kalmış sağ bilek-
liğiniz ile masaya yasladığınız sol koluğunuzun dirsek bölü-
mündeki yama ne anlama gelebilir?”

“Peki ya Çin?”

“Sağ bileğinizin hemen üstündeki balık dövmesi ancak
Çin’de yapılmış olabilir. Dövmecilik üzerine biraz araştırma
yapmışlığım vardır, hatta bu konuda bizzat ben de bazı ma-
kaleler yazdım. Balığın yüzgeçleri üzerindeki pembe renk-
lendirmesi Çin’e özgüdür. Ayrıca saat zincirinizden sarkan
madeni bir Çin parası görünce, konu daha açık hale geliyor.”

Bay Jabez Wilson kahkahalar attı. “Ben de önce...” dedi.
“Önce altından bir kumazlık çıkacağını sanmıştım, hâlbuki
garipsenecek bir şey olmadığını şimdi anlıyorum.”

“Öyle sanıyorum ki Watson,” dedi Holmes, “bunları açık-
lamakla hata ediyorum. *Omne ignotum pro magnifico*”, derler
bilirsin. Böyle açık sözlü olmaya devam edersem zaten az olan
şöhretim iyice yok olacak. İlanı bulamadınız mı Bay Wilson?”

“Şimdi buldum,” diye yanıtladı, kızarmış kalın parmağını
gazeteye bastırırken. “İşte burada. Her şey bununla başladı.
Buyurun, siz kendiniz okuyunbayım.”

Gazeteyi aldım ve okumaya başladım.

Kızıl Saçlılar Kulübü’ne:

*ABD, Pennsylvania, Lebanonlu merhum Ezekiah Hopkins’in
vasiyeti üzerine, gündelik işlerde çalışmak için, haftada £4
ücrete bir kulüp üyesi aranmaktadır. Akıl ve beden sağlığı
yerinde, yirmi bir yaşının üstü tüm kızıl saçlılar uygundur.
Adaylar, pazartesi saat on birde, Fleet Caddesi, Pope’s Court
no 7’de Duncan Ross’a başvurmalıdırlar.*

“Bu da ne demek oluyor?” diye haykırdım, sıradışı ilanı
iki kez okuduktan sonra.

(*) “Bilinmeyen her şey muhteşem kabul edilir.” (Latince) Romalı ta-
rihçi Tacitus’un (56-120) *Cnaeus Julius Agricola’nın Hayatı* adlı
eserinden.

Keyifli olduğu zamanlar yaptığı gibi, yerinde kıkırdıyordu Holmes. "Alışılmışın biraz dışında değil mi?" dedi. "Şimdi Bay Wilson, bize kendinizden, ailenizden ve bu ilanın hayatınıza yaptığı etkilerden söz etmeye başlayınız. Önce doktor, siz gazeteye ve tarihine bir bakın."

"27 Nisan 1890 tarihli *Sabah Postası*. Yalnızca iki ay öncesi."

"Evet, buyurun Bay Wilson."

"Size anlattığım gibi Bay Sherlock Holmes," dedi Jabez Wilson alnını silerken, "kent merkezinin yakınlarında, Coburg Meydanı'nda küçük bir rehinci dükkânım var. Çok büyük bir iş yaptığım yok, zaten son yıllarda ancak geçimimi sağlayacak kadar gelir getirdi bana. Eskiden iki çalışanım varken şimdi ancak bir kişi çalıştırabiliyorum, o da işi öğrenmek için gelip gittiğinden yarım maaşa razı oluyor."

"Bu yardımsever delikanlının adı nedir?" diye sordu Sherlock Holmes.

"Adı Vincent Spaulding, o kadar da genç sayılmaz. Yaşını söylemek zor. Ondan daha iyi bir yardımcı bulamazdım, Bay Holmes; gayet iyi biliyorum, isterse ödediğimin iki katını kendisi kazanabilir. Ama eğer kendisi memnunsa aklına böyle parlak fikirler sokmaya gerek yok, değil mi?"

"Elbette... Piyasa ortalamasının altında eleman çalıştırabildiğiniz için şanslı sayılırsınız. Günümüz işverenleri arasında böyle ucuza işçi çalıştırabilen kişi azdır. Bu çalışanınız da ıllarınız kadar zor bulunur cinsten anlaşılan."

"Bazı kusurları yok değil tabii," dedi Bay Wilson. "Fotoğrafçılığa onun kadar düşkün biri yoktur herhalde. Kendini işine vereceğine, eline kamerasını aldığı gibi tüyer, sonra da tavşanın deliğine girmesi gibi, fotoğrafları basmak için kilere iner. En büyük kusuru bu ama genel olarak çalışkan biridir. İçinde kötülük yoktur."

"Hâlâ sizinle yanılmıyorsam?"

“Evet bayım, o ve temizlik, aşçılık yapan on dört yaşında bir kız... Evdekilerin hepsi bu, zira ben dulum ve hiç akrabam yok. Üçümüz çok basit bir hayat yaşıyoruz; başımızı sokacak bir yerimiz var ve faturalarımızı ödeyip kendi yağımızla kavruluyoruz.

Aramızı bozan ilk şey bu ilan oldu. Bundan sekiz hafta kadar önce Spaulding elinde bu ilanla gelip şöyle dedi:

‘Tanrı’nın izniyle, keşkekızıl saçlı olsaydım.’

‘O neden?’ diyesordum.

‘Neden mi?’ dedi, ‘Kızıl Saçlılar Kulübü işçi arıyor ve ödedikleri paraya bakılırsa işi alan adam köşeyi döndü demektir, anlaşılan vekiller servetlerini nereye harcayacaklarını şaşırmışlar. Eğer saçım renk değiştirebilseydi, işim hazırdı işte.’

‘Nasıl yani?’ diye sordum. Anlarsınız ya Bay Holmes, ben çok evcimen biriyim. İşim için dışarı çıkma gereği duymadığımdan bazen haftalarca çıkmadığım olur. Bu yüzden dışarıda ne olup bitiyor pek bilmem ama haberdar olmak da isterim elbet.

Gözleri açılmış bir halde, ‘Kızıl Saçlılar Kulübü’nü daha önce hiç duymamış mıydın?’ diye sordu.

‘Hayır.’

‘Hayret doğrusu, çünkü durumun çok uygun.’

‘Ne kadar veriyorlar?’

‘Yılda ancak birkaç yüz pound kadar. Ama iş çok basit, esas mesleğinizi çok etkileyeceğe de benzemiyor.’

Bu söylediklerinin ilgimi çektiğini tahmin edeceksinizdir, zira son birkaç yıldır işlerim pek iyi gitmiyordu ve fazladan birkaç yüzlük iyi olurdu yani.

‘Bu işle ilgili bildiğin her şeyi anlatıver,’ dedim.

Bana ilanı gösterip, ‘Kendin de okuyabilirsin; kulüpte eleman aranıyor, ayrıntıları konuşmak için şu adrese gidip başvurman gerekiyor. Anladığım kadarıyla, kulüp Amerikalı

milyoner Ezekiah Hopkins adlı takıntılı biri tarafından kurulmuş. Kendisi de kızıl saçlıymış ve kızıl saçlılara epey sempatisi varmış; mirasını bırakırken vârislerinden, servetinin kızıl saçlıların hayatını kolaylaştırma amaçlı kullanılmasını istemiş. Duyduğum kadarıyla az bir iş karşılığında dolgun ücret ödüyorlarmış.'

'İyi de,' dedim, 'başvuracak milyonlarca kızıl saçlı vardır.'

'Öyle sandığın kadar çok yok,' diye karşılık verdi. 'Yalnız Londralılar ve yetişkinler isteniyor ilanda. Bu Amerikalı, gençken Londra'da çalışmış ve kente bir hayrı dokunsun istemiş. Ayrıca eğer saçın açık ya da koyu kıvılsa başvurmana gerek yokmuş, çünkü ancak gerçekten parlak ateş kırmızısı saçları kabul ediyorlarmış. Eğer başvurursanız, Bay Wilson, sizi hemen alırlar ama belki birkaç yüzlük için iş edinmeye değmez.'

Şurası bir gerçek baylar, gördüğünüz üzere, saçlarım capcanlı alev rengi; ben de eğer bir rekabet söz konusu olursa diğer herkesi alt ederim diye düşündüm. Vincent Spaulding konu hakkında epey bilgi sahibi gibiydi, işime yarayabileceğini düşündüm, kepenkleri indirmesini ve benimle gelmesini söyledim. O gün izinli sayılacağına çok sevindi, dükkânı kapattı ve ilandaki adrese doğru yol almaya başladık.

Umarım böyle bir görüntüyü bir daha görmem, Bay Holmes. Kuzeyden, güneyden, doğudan, batıdan, saçında ufak bir kızılık bulaşmış herkes ilana başvurmak için kente akın etmişti. Fleet Caddesi kızıl saçlılarla dolmuştu ve Pope's Court sanki bir manavın portakal tezgâhı gibi görünüyordu. Bir ilan bu kadar kızıl saçlı insanı bir araya getirebileceğini düşünmemiştim. Rengin her tonu vardı: Saman, limon, portakal, kiremit, İrlanda köpeği, ciğer, balçık ama Spaulding'in dediği gibi canlı, parlak alev rengi kıvıldan pek yoktu. O kadar bekleyeni gördükten sonra umutsuzlukla geri dönecektim ama Spaulding bırakmadı. Nasıl yaptı bilemiyorum ama bir şekilde kalabalığı ite kaka beni ofise giden merdivenin önüne getirebildi. Merdivenin bir tarafında umutla yukarı çıkanlar, diğer tarafındaysa yenilgiyle aşağı inenler iki farklı akıntı

oluşturmuştu. Biz de sıkışa sıkışa ilerledik ve çok geçmeden kendimizi ofiste bulduk.”

“Yaşadıklarınız çok ilgi çekici,” dedi Holmes, müşterisi biraz ara verip hafızasını tazelemek için bir nefes enfiye çekerken. “Lütfen ilginç hikâyeyize devam ediniz.”

“Ofiste, iki tahta sandalyeyle, arkasında saç benden de kızıl, ufak tefek bir adamın oturduğu tahta bir masadan başka bir şey yoktu. İçeri giren her adaya birkaç soru soruyor, sonra da onu eleyecek bir kusurunu bulup gönderiyordu. İşe girmek öyle çocuk oyuncağı değildi anlaşılan. Ancak içeri girdiğimde ufak tefek adam bana samimi davrandı, özel konuşabilmemiz için odanın kapısını kapattı.

‘Bu, Bay Jabez Wilson,’ dedi yardımcım, ‘kulüpteki işi almak için burada.’

‘İşe çok uygun,’ diye yanıtladı diğeri. ‘Aradığımız tüm özellikler kendisinde var. Daha önce bu kadar iyisini görmemiştim.’ Bir adım geri attı, ben sıkılana dek uzun uzun saçlarına baktı. Ardından ileri atıldı, elimi sıktı ve beni başarımdan dolayı içtenlikle kutladı.

‘Tereddüt etmek yanlış olurdu,’ dedi. ‘Ancak, birkaç deneme yapmamızı mazur görürsünüz umarım,’ dedikten sonra iki eliyle saçından tutup acıdan bağırana kadar çekti. ‘Gözleriniz yaşardı,’ dedi bırakırken. ‘Bence her şey olması gerektiği gibi. Ancak dikkatli olmamız gerekiyor, zira iki kez peruk bir kez saç boyasıyla bizi aldatmaya çalıştılar. Size öyle hikâyeler anlatırım ki insanlığınızdan utanırsınız.’ Pencereye gitti ve avazı çıktığı kadar bağırarak işin alındığını bildirdi. Aşağıdan bir hayal kırıklığı hırıltısı geldi, ardından her kişi farklı yönler dağılmaya başladı, çok geçmeden etrafta ben ve müdürden başka kızıl saçlı kalmamıştı.

‘Benim adım,’ dedi, ‘Bay Duncan Ross ve sayın hayırseverin bağışladığı mirasın emeklilerinden biriyim. Evli misiniz, Bay Wilson? Bir aileniz var mı?’

Olmadığını söyledim.

Birden yüzü sarardı.

‘Beyefendi!’ dedi ciddiyle, ‘bu önemli bir nokta! Bunu duyduğuma çok üzıldüm. Miras yalnız kızıl saçlıların yararına kullanılmak için değil, aynı zamanda onların üremesi, çoğalması için de kullanılmak üzeredir. Bekâr olmanız çok yazık.’

Bunun üzerine yüzüm asıldı Bay Holmes, sonuçta işe giremeyeceğimi sanmıştım ama müdür biraz düşündükten sonrabunun büyük bir sorun olmayacağını söyledi.

‘Bir başkası olsaydı,’ dedi, ‘hayatta işe almazdık ama saçınızın renginizde olan biri için kuralları biraz esnetebiliriz. Yeni işinize ne zaman başlayabilirsiniz?’

‘Aslında, yani... Benim bir işim var zaten,’ dedim.

‘Onu hiç kafaya takmayın Bay Wilson!’ dedi Vincent Spaulding. ‘Ben sizin için işe gözkulak olurum.’

‘İş hangi saatler arası?’ diye sordum.

‘Ondan ikiye kadar.’

Rehin işi, Bay Holmes, maaşların ödenme gününden önceki perşembe ve cuma geceleri yoğun olur; yani sabahları gidip fazladan birkaç kuruş kazanmam için gayet uygun saatlerdi bunlar. Kaldı ki, yardımcım dürüst biriydi ve işi evirip çevirebilirdi.

‘Gayet uygun,’ dedim. ‘Peki ücret ne kadar?’

‘Haftada dört pound.’

‘Ya iş?’

‘Son derece basit.’

‘Basit derken neyi kastediyorsunuz?’

‘Tüm bu süre içinde ofiste ya da en azından binada bulunmalısınız. Eğer ayrılırsanız işinizi kaybedersiniz. Vasiyetname bu konuda gayet net. Bu süre içinde ofisten dışarı çıkarsanız anlaşmayı çiğnemiş oluyorsunuz.’

‘Bu dört saat içinde ayrılmayı aklıma bile getirmemeliyim,’ dedim.

‘Hiçbir mazeret kabul edilemez,’ dedi Bay Duncan Ross, ‘ne hastalık, ne diğer işiniz ne de başka bir şey. Ofiste kalmalısınız, aksi halde işinizden olursunuz.’

‘Peki, iş nedir?’

‘*Britannica Ansiklopedisi*’ni kopyalayacaksınız. İşte ilk cildi şurada duruyor. Kendi mürekkep, kalem ve kâğıdınızı getir-melisiniz, masa ve sandalyeyi biz veriyoruz. Yarın başlayabilir misiniz?’

‘Kesinlikle,’ diye yanıtladım.

‘Öyleyse görüşmek üzere, Bay Jabez Wilson ve bu önemli işi elde etmenizden dolayı sizi bir kez daha kutlamama izin verin.’ Beni kapıya kadar geçirip saygıyla uğurladı, ben de ne kadar şanslı olduğumu düşünerek, sevincimden ne yapacağımı şaşırmış bir halde yardımcıyla beraber evin yolunu tuttum.

Derken eve gidip bütün gün bu konuyu düşündüm, akşam olduğunda canım sıkılmaya başlamıştı. Çünkü kendi kendime, mutlaka işin içinde henüz farkına varamadığım bir sahtekârlık, bir kandırmaca olduğu sonucuna varmıştım. Birinin böylesi bir vasiyette bulunması ve *Britannica Ansiklopedisi*’ni kopyalamak gibi basit bir iş için böylesi bir para vermeleri bana inanılmaz geliyordu. Vincent Spaulding beni neşelendirmek için elinden geleni yaptıysa da, yatma vakti geldiğinde işten ayrılmaya karar vermiştim. Ama sabah olunca gidip ortama bir bakayım dedim, ufacık bir şişe mürekkep, bir tüp kalem ve yedi sayfa kâğıt alıp Pope’s Court’a gittim.

Her şeyin düzenli biçimde ayarlanmış olduğunu görmek beni hem şaşırttı hem de sevindirdi. Masa benim için hazırlanmıştı, Bay Duncan Ross da işe gelip gelmediğimi kontrol için oradaydı. Bana ‘A’ harfinin olduğu cildi verdi ve ayrıldı; sonradan her şey yolunda mı diye bakmak için ofise birkaç kez uğradı. Saat ikide, yazdığım miktardan dolayı beni överek uğurladı ve benden sonra ofisin kapısını kilitledi.

Bu böyle günlerce sürdü Bay Holmes ve cumartesi günü, müdür gelip haftalık çalışmama karşılık masaya dört altın koydu. Sonraki ve ondan sonraki hafta da böyle geçti. Her sabah onda gidiyor, ikide çıkıyordum. İlk başlarda Bay Duncan Ross sabahları bir ara ofise uğrardı ama zamanla uğramaz oldu. Ama buna rağmen asla ofisten çıkmadım, zira işimi kaybetmek istemiyordum, hem çalışma saatleri uygun hem de maaş gayet dolgundu.

Böyle sekiz hafta geçti, 'A' harfiyle başlayan pek çok maddeyi yazmıştım, çok geçmeden 'B' harfine geçmeyi umuyordum. Epey kâğıt harcamıştım, yazdığım yazılar neredeyse bir rafı dolduracak kadardı. Ve aniden tüm iş sona erdi."

"Sonamı erdi?"

"Evet bayım. Bu sabah sona erdi. Her zamanki gibi saat onda işe gittim, ancak kapı kapalı ve kilitliydi, ortasına ufakça bir karton iliştirilmişti. Buyurun, kendiniz okuyabilirsiniz."

Bir mektup kâğıdı büyüklüğündeki kartonu elime aldım. Üstünde şöyle yazıyordu:

*Kızıl Saçlılar Kulübü feshedilmiştir
9 Ekim 1890*

Sherlock Holmes ve ben bir süre, bu özet bildiriye ve ardındaki hüznü yüzü süzdük, ancak çok geçmeden işin komik yanını düşününce kahkahalar atmaya başladık.

"Ben ortada komik bir şey görmüyorum," diye haykırdı müşterimiz, kırmızı saçlarının köklerine kadar kızarak. "Eğer gülmekten başka bir şey yapmayacaksanız, başka bir yere gidebilirim."

"Hayır, hayır," dedi Holmes, adamı kalkmakta olduğu sandalyesine geri iterek. "Dünyaları verseler sizin vakayı bırakmam. Çok ilgi çekici. Yanlış anlamayın ama hikâyenizin komik bir yanı da var. Kapıdaki kartonu gördükten sonra neler yaptınız?"

“Sersemlemiştim bayım, ne yapacağımı bilemedim. Etraftaki ofislere gittim ancak onlar da bir şey bilmiyorlardı. Sonunda giriş katında oturan, muhasebecilik yapan ev sahibine gidip Kızıl Saçlılar Kulübü’ne ne olduğunu sordum. Böyle bir kuruluştan haberi bile yoktu. Sonra ona Bay Duncan Ross hakkında sorular sordum. Bana bu adı ilk kez duyduğunu söyledi.

‘Yani,’ dedim, ‘No 4’teki beyefendi.’

‘Ha, kızıl saçlı adam mı?’

‘Evet.’

‘Ha,’ dedi, ‘onun adı William Morris’ti. Odayı, kendi ofisi hazır oluncaya dek geçici olarak kullanıyordu. Dün taşındı.’

‘Onu nerede bulabilirim?’

‘Ha, yeni ofisinde. Bana adresi söylemişti. St. Paul yakınlarındaki King Edward Caddesi, No 17.’

Adrese vardığımda, Bay Holmes, oranın protez dizkapağı üreten bir atölye olduğunu ve kimsenin Bay William Morris ya da Bay Duncan Ross diye birinden haberdar olmadığını öğrendim.”

“Sonra ne yaptınız?” diye sordu Holmes.

“Saxe-Coburg Meydanı’ndaki evime gittim ve yardımcım olanları anlattım. O da pek bir şey anlamamıştı. Eğer beklersem postadan bir haber gelebileceğini söylüyordu. Ama bu beni yatıştırmadı, Bay Holmes. İşin peşini öyle kolayca bırakmak istemiyordum; zora düşmüş insanlara yardımcı olduğunuzu bildiğimden, hemen size geldim.”

“İyi ettiniz,” dedi Holmes. “Konu çok tuhaf, ilgilenmekten memnuniyet duyacağım. Anlattıklarınızdan, sorunun görüldüğünden daha önemli olabileceği fikrindeyim.”

“Çok önemli!” dedi Bay Jabez Wilson. “Haftalığı dört poundluk işimden oldum.”

“Sizin kişisel anlamda,” dedi Holmes, “bu sıradışı kulüpten zarar gördüğünüzü sanmıyorum. Aksine, otuz pound

kadar zenginleştiniz, 'A' harfiyle başlayan konularda öğrendiğiniz bilgiler de yanınıza kâr kaldı. Onlardan dolayı hiçbir zararınız olmadı."

"Hayır, bayım. Ama bu kulüple daha çok bilgi edinmek istiyorum. Kimler, bana böyle bir şaka (eğer şakaysa tabii) yapmalarının nedeni ne? Onlara pahalıya patlayan, tam otuz iki pounda mal olan bir şakaydı bu."

"Bu konuları sizin için açıklığa kavuşturmaya çalışacağız. Ama önce birkaç soru Bay Wilson. Sizi ilandan haberdar eden şu yardımcınız, ne zamandır sizinle beraber?"

"O sırada bir ay olmuştu."

"İşe girişi nasıl oldu?"

"Verdiğim bir ilan aracılığıyla."

"Tek başvuran o muydu?"

"Hayır, bir düzine kişi başvurmuştu."

"Neden onu seçtiniz?"

"Eline çabuktu ve ucuza çalışacaktı."

"Yarı maaşa yani."

"Evet."

"Nasıl biri şu Vincent Spaulding?"

"Ufak tefek, tıknaz, hareketli, otuzdan aşağı olmamasına rağmen yüzü kılsız... Alnunda ufak, beyaz bir leke var."

Holmes, gözle görülür bir heyecanla sandalyesinde doğruldu. "Ben de öyle düşünmüştüm," dedi. "Kulaklarında küpe deliği farkettiler mi?"

"Evet bayım. Gençliğinde bir Çingeneye yaptırdığını söylemişti."

"Hım!" dedi Holmes, derin düşünceye dalmış olarak sandalyesine tekrar gömüldüğünde. "Halen sizinle mi?"

"Oh, evet efendim. Biraz önce beraberdik."

"Yokluğunuzda işlerinize gözkulak oluyor mu?"

"O konuda hiçbir şikâyetim yok, bayım. Sabahları yapacak pek bir şey olmaz zaten."

"Bu kadarı yeterli, Bay Wilson. Bir iki gün içinde sizi gelişmelerden haberdar ederim. Bugün cumartesi, pazartesiye kadar konuyu bir sonuca bağlayabiliriz diye umuyorum."

Ziyaretçimiz gittikten sonra, "Evet Watson," dedi Holmes, "tüm bunlar hakkındaki düşüncen nedir?"

"Hiçbir şey," diye yanıtladım. "Çok garip bir mesele."

"Genellikle," dedi Holmes, "bir mesele ne kadar garipse o kadar az esrarlıdır. Tanımlaması en zor yüzün sıradan bir yüz olması gibi, çözümü en zor suçlar da sıradan olup herhangi bir özelliği bulunmayanlardır. Ancak bu meselede daha hızlı hareket etmeliyim."

"Ne yapacaksın?" diye sordum.

"Pipo içeceğim," diye yanıtladı. "En azından üç pipoluk bir sorun bu, rica edeceğim beni elli dakika kadar yalnız bırak." İnce dizlerini şahin burnuna kadar çekerek sandalyesinde kıvrıldı ve gözleri kapalı bir şekilde öylece oturdu; siyah, kil piposu, garip bir kuşun gagası gibi duruyordu. Uykuya daldığını düşünmeye başlamıştım, hatta benim başım da arada uykusuzluktan düşer gibi oluyordu. O sırada kararlı bir insan edasıyla sandalyesinden fırladı ve piposunu şöminenin üzerine koydu.

"Bu öğleden sonra St. James's Salonu'nda sahneye Sarasate(*) çıkacak." dedi. "Ne dersin Watson? Hastaların sana birkaçsaatliğine izin verebilirler mi?"

"Bugün yapacak hiçbir işim yok. İşim hiç çok yoğun olmuyor zaten."

"O halde şapkanı giy ve benimle gel. Önce kent merkezine gitmem gerekiyor, yol üstünde öğle yemeği yeriz. Bildiğim kadarıyla gösteride genel olarak Alman müziğine yer vereceklermiş, zaten İtalyan ya da Fransız müziğine kıyasla Alman müziğinden daha çok zevk alıyorum. Daha içgözlemcidir, benim istediğim de içgözlem zaten. Hadi gidelim!"

(*) Pablo de Sarasate (1844-1908), İspanyol kemancı ve bestekâr.

Aldersgate'a kadar metroyla gittik, sonra bu sabah dinle-diğimiz ilginç hikâyenin geçtiği yer olan Saxe-Coburg Mey-danı'na kadar yürüdük. Sıkışık, küçücük, döküntü bir alandı; dört sıra, iki katlı, boyası kaçmış kiremit evler, ufak çitlerle çevrili, yabani otlar ve küme küme bitmiş solgun defne çalı-larıyla dolu bir alana bakıyordu. Köşe evdeki kahverengi üzerine beyaz harflerle yazılmış, rehinci armalı Jabez Wilson tabelası, kızıl saçlı müşterimizin işini nerede yürüttüğünü gösteriyordu. Sherlock Holmes evin önünde durup buruşuk gözkapaklarının ardındaki parlak gözleriyle mekânı inceledi. Ardından yavaşça caddenin yukarısına yürüdü, sonra evleri dikkatle inceleyerek köşeye geri geldi. Sonunda tekrar rehin-cinin evine dikkatini verdi ve bastonuyla asfalta iki-üç kez sertçe vurduktan sonra gidip kapıyı çaldı. Kapı hemen, açık tenli, tıraşlı, genç biri tarafından açıldı ve delikanlı Holmes'u içeri davet etti.

"Teşekkürler," dedi Holmes, "yalnızca buradan Strand'a nasıl gidilir diye sormak istemiştim."

Genç hemen, "Üçüncü sağ, dördüncü sol," diye karşılık verdi, kapıyı kapatırken.

"Zeki biri," dedi Holmes oradan ayrılırken. "Bence, Londra'daki en zeki dördüncü kişi, hatta üçüncülüğe aday. Önce-den hakkında bir şeyler duymuştum."

"Anlaşılan," dedim, "Bay Wilson'un asistanı şu Kızıl Saç-lılar Kulübü meselesinde önemli bir yere sahip. Eminim sırf onu görebilmek için adres sordun."

"Onu değil."

"Neyi o halde?"

"Pantolonunun dizlerini."

"Ne gördün peki?"

"Umduğum şeyi."

"Kaldırma neden vurdun?"

"Sevgili doktor, şu an düşünme değil, gözlem zamanı. Düşman topraklardaki birer casusuz. Saxe-Coburg Meydanı

hakkında bir şeyler öğrendik, biraz da arka taraflarını keşfedelim.”

Köşeyi döndükten sonra kendimizi içinde bulduğumuz cadde, öncekinden bir resmin ön ve arka yüzü kadar farklıydı. Şehrin kuzey ve batı trafiğinin aktığı anayollardan birinin üzerindeydik. Yol iş merkezlerine girip çıkanlarla dolup taşıyor, kaldırımlarda aceleci yayaların yarattığı kalabalıktan başka bir şey görülemiyordu. İnsan lüks mağazalar ve görkemli iş merkezlerini görünce, bu cadde ile biraz önce geldiğimiz solgun, durgun caddenin arka arkaya olduğuna inanamıyordu.

“Bir bakayım,” dedi Holmes, köşede durup caddeye bakarken, “binaların sırasını ezberlemek istiyorum. Londra’yı köşe bucak öğrenmek hobilerimden biri. Şurası Mortimer’s, tütüncü, sonraki ufak bir rehinci, Suburban Bankası’nın Coburg şubesi, vejetaryen bir lokanta ve şurası da McFarlane’nin fayton yapım garı. Ardından diğer bloğa geçiyoruz. Ve doktor, görevlerimizi yerine getirdik, şimdi biraz oyun zamanı. Önce birer sandviç ve kahve, ardından bizi bilmeceleriyle sıkacak kızıl saçlı müşterilerin olmadığı, kemanların tatlı, zarif ve uyumlu dünyasına...”

Arkadaşım, bizzat müzik icra eden biri, ayrıca sıradan bir bestekârdan daha yetenekli bir bestekâr, tam anlamıyla bir müzik âşığıydı. Bütün öğleden sonra boyunca, ince, uzun parmaklarını müzik eşliğinde dalgalandırarak, yüzünde hafif bir gülümseme ve baygın, hülyalı gözleriyle çok mutlu bir halde salonda oturdu; o iz peşindeki kurnaz Holmes’dan, suçlu avcısından eser kalmamıştı. O sıradışı kişiliğinde bu iki zıt ruh hali dönüşümlü olarak birbirine baskın çıkıyordu; çoğu kez, katı mantıkçılığının ve kurnazlığının, bünyesinin onu arada bir etkisi altına alan şiirsel ve düşünsel tarafına tepki olarak ortaya çıktığını düşünmüştümdür. Bünyesinin değişkenliği, onu aşırı bezginlikle yüksek enerji arasında getirip götürüyordu; günlerce sandalyesinde oturup doğaçlama keman

çalarak eski kitaplarına daldığında pek verimli olmadığını iyi biliyordum. Ardından takip ve yakalama hazzı kendisini sarıyor, üstün mantık yeteneği adeta içgüdü seviyesine yükseliyordu; çalışma yöntemlerine aşina olmayanlarsa bir ölümünün bu şekilde çıkarımda bulunabilmesine hayret ediyorlardı. Bu öğleden sonra onu, kendini müziğe bu kadar kaptırmış bir halde görünce, peşinde olduğu kişileri hiç de iyi şeyler beklemediği hissetmiştim.

Çıkarken, "Kuşkusuz, artık eve gitmek istiyorsunuzdur, doktor," dedi.

"Evet, iyi olur."

"Benim birkaç saat süreceğim işlerim var. Şu Coburg Meydanı vakası ciddi bir mesele."

"Neden ciddi?"

"Büyük bir suç işlenmek üzere. Halen önleyebileceğimizi düşünüyorum. Ancak bugünün cumartesi olması işimi zorlaştırıyor. Bu akşam yardımuna ihtiyacım olacak."

"Saat kaçta?"

"On iyi olur."

"Saat onda Baker Caddesi'ndeyim."

"Çok güzel. Ve şunu da söyleyeyim doktor, tehlikeli olabilir, cebinize silahınızı koysanız iyi olur." Elini salladı, topukları üzerinde döndü. Bir an sonra kalabalığın içinde kaybolmuştu.

Zekâmın diğer insanlardan az olmadığından emin olsam da Sherlock Holmes ile beraberliğimde kendimi aptal gibi hissettiğim çok olmuştur. Ben de onun duyduklarını duymuş, gördüklerini görmüştüm ancak olay bana halen karmaşık ve anlamsız gözüküyordu; ancak o, söylediklerinden anlaşıldığı kadarıyla, olanları apaçık anladığı gibi olacakları da tahmin ediyordu. Kensington'daki evime giderken, kızıl saçlı ansiklopedi kopyacısının sıradışı hikâyesinden Saxe-Coburg Meydanı'nı ziyaretimize ve ayrılırken bana tehlikeden bahsedişine

kadar tüm olanları tekrar düşündüm. Bu gece işi neydi ve niye silahlı gitmeliydim? Nereye gidip ne yapacaktık? Holmes'dan edindiğim izlenime göre, şu rehincinin güzel yüzlü yardımcısı sinsi bir oyun çeviren, kötü bir tipti. Olayı anlamaya çalıştım ama sonunda umutsuzlukla pes edip gece olanları kavraya-çağımı düşünerek konuyu bir kenara bıraktım.

Evden çıkıp parkı geçerek Oxford üzerinden Baker Cadesi'ne doğru yola koyulduğumda saat dokuzu çeyrek geçiyordu. Kapının önünde iki fayton park etmişti, koridora girdiğimde üstten gelen konuşma sesleri duydum. Odaya girince Holmes'un iki kişiyle hararetli bir konuşma içinde olduğunu gördüm. Birini tanımuştım: Resmi dedektif Peter Jones. Diğeriyse parlak şapkalı, şık bir redingot giymiş, ince uzun, yüzünde hüznün okunan biriydi.

"Hah, takım tamam," dedi Holmes, gemici ceketini ilikleyip raftan ağır av kırbacını alırken. "Watson, yarılmıyorsam Scotland Yard'dan Bay Jones'u tanıyorsun. Seni Bay Merryweather'la tanıştırayım, kendisi bu geceki maceramızda bize eşlik edecek."

"Gördüğünüz gibi, yine çiftler halinde ava çıkıyoruz, doktor," dedi Jones kibirli bir biçimde. "Şu dostumuz, takip başlatmada gerçekten harikadır. Yeter ki kendisi için koşturacak yaşlı bir köpek bulabilsin."

"Umarım işin ucunda yaban kazından fazlası vardır," dedi Bay Merryweather kasvetle.

"Bay Holmes'a tamamıyla güvenebilirsiniz, bayım," dedi polis dedektifi ders verircesine. "Kendine özgü, böyle dememi mazur görürsünüz diye umuyorum, biraz fazla kuramcı ve fantastik yöntemleri var ama kendisinde iyi bir dedektifin tüm özellikleri mevcut. Birkaç kez, örneğin Sholto cinayeti ve Agra hazinesi olayında^(*), resmi memurlardan daha doğru tahminlerde bulunmuştur."

(*) Atıfta bulunulan *Dörtlerin İmzası* adlı macera, Cem Yayınevi'nin *Sherlok Holmes Bütün Maceraları* dizisinde yayımlanmıştır.

"Öyle diyorsanız doğrudur Bay Jones," dedi yabancı saygılı bir tavırla. "Yine de kart oynamayı tercih ederdim. Yirmi yedi yıldır kart oynamadığım ilk cumartesi olacak bu."

"Bence," dedi Sherlock Holmes, "önceki gecelere kıyasla daha yüksek bir ödül için oynayacağınızdan, bu geceki oyundan daha çok zevk alacaksınız. Sizin için Bay Merryweather, işin ucunda otuz bin pound var, sizin içinse Jones, yakalamaya uğraştığınız adam."

"Evet, katil, hırsız, dolandırıcı ve sahtekâr John Clay. Genç biri Bay Merryweather, ama gerçekten işinin ehli, Londra'daki suçlular arasında kendisine kelepçe takmayı en çok istediğim kişi odur. Şu genç John Clay gerçekten zeki biri. Büyükbabası bir kraliyet düküymüş, kendisi de Eton ve Oxford'da okumuş. Kafası da elleri gibi hızlı çalışır, izlerine rastlasak da onu asla yakalayamıyoruz. Bir hafta İskoçya'da ahır basarken diğer hafta Cornwall'da bir yetimhane kurmak için para topluyor. Yıllardır peşindeyiz ve henüz kendisiyle karşılaşmış değilim."

"Umarım bu gece sizi onunla tanıştırma zevkini elde ederim. Benim de yolum birkaç kez John Clay'le kesişti, işinin ehli olduğu konusunda sizinle hemfikirim. Saat onu geçmiş durumda, artık işe başlasak iyi olacak. Siz ikiniz ilk faytona binin, Watson ve ben de ikincisinde olacağız."

Uzun araba yolculuğu sırasında Holmes pek konuşkan değildi, arkasına yaslanıp öğleden sonra dinlediği parçaları mırıldandı. Gaz ışığıyla aydınlanmış, sonu gelmeyen bir sokaklar labirentinden takır tukur ilerledikten sonra sonunda Farrington Caddesi'ne geldik.

"Artık yaklaştık," dedi arkadaşım. "Şu Merryweather denilen kişi bir banka müdürü, konuyla şahsen ilgilenmek istedi. Jones da bizimle gelsin istedim. Mesleğinde tam bir amatör olsa da aslında kötü biri değil. Olumlu tarafları da var. Bir buldok kadar cesur ve bir ıstakoz gibi pençesine düşeni bırakmayan biri. İşte geldik, bizi bekliyorlar."

Kendimizi sabah geldiğimiz kalabalığın içinde bulduk. Arabaları gönderdik, Bay Merryweather'ın rehberliğiyle dar bir geçitten ve bizim için açtığı bir kapıdan geçip dar bir koridordan ilerledikten sonra büyük, demir bir kapıya vardık. Onu da açtı. Sarmal taş merdivenden aşağı indik ve yine büyük bir kapının önüne geldik. Bay Merryweather durup bir fener yaktı, bize karanlık, toprak kokulu bir geçit boyunca rehberlik etti; ardından üçüncü bir kapı daha açtıktan sonra kendimizi sandıklar ve devasa kutularla dolu büyük bir kiler ya da mahzende bulduk.

"Yukarıdan gelebilecek bir saldırıya karşı epey korunaklı burası," dedi Holmes, fenerle etrafını incelerken.

"Aşağıdan gelebileceklerle karşı da," dedi Bay Merryweather bastonuyla taş zemine vururken. "Ama hayret, aşağısı boş gibi ses çıkartıyor!" dedi şaşkınlık içinde.

"Biraz sessiz olmanızı rica edeceğim!" dedi Holmes ciddi bir tavırla. "Zaten araştırmamızı yeterince riske soktunuz. Sizden şu kutulardan birine oturmanızı ve işime karışmanızı rica edebilir miyim?"

Ketum Bay Merryweather yüzünde kırılgan bir ifadeyle sandıklardan birinin üzerine tünerken Holmes elinde büyütecini, dizüstü çöküp dikkatle taşlar arasındaki çatlakları incelemeye koyuldu. Birkaç dakikalık bir inceleme yetmiş olacak ki ayağa kalktı ve büyütecini cebine koydu.

"Önümüzde en az bir saat daha var," dedi, "ne de olsa, rehinci uykuya dalmadan harekete geçmeyeceklerdir. Ardından bir dakika bile kaybetmemeye çalışacaklardır, çünkü işlerini ne kadar çabuk bitirebilirlerse kaçmaları için o kadar çok zaman kalmış olacak. Şu anda Doktor, kuşkusuz siz de tahmin etmişsinizdir, Londra'daki büyük bankalardan birinin merkez şubesinin mahzenindeyiz. Bay Merryweather yönetim kurulu başkanı ve Londra'nın azılı suçlularının neden özellikle bu mahzene ilgi gösterdiklerini size açıklayabilir."

“Fransız altınlarımız yüzünden,” diye fısıldadı başkan. “Bir hırsızlık girişimi olabileceğine ilişkin birkaç kez uyarıldık.”

“Fransız altınlarımız mı?”

“Evet, birkaç ay önce kaynaklarımızı güçlendirmeye karar verdik ve Fransa Bankası’ndan otuz bin Napoleon altını borç aldık. Bizim henüz paketleri açmadığımız, tüm meblağın mahzende durduğu bir şekilde dışarıda duyulmuş. Örneğin üstünde oturduğum kasada, kurşun folyoya sarılmış iki bin adet Napoleon var. Şu anki külçe rezervimiz aslında tek bir mahzende saklanmayacak kadar yüksek, yönetim kurulu bu konudaki endişelerini pek çok kez dile getirdi.”

“Haklılar,” dedi Holmes. “Şimdi küçük planımızı hayata geçirmenin vakti. Mekânın bir saat içinde kızışacağını düşünüyorum. Bu arada Bay Merryweather, feneri örtmemiz gerekiyor.”

“Karanlıkta mı oturacağız?”

“Maalesef. Ne de olsa dört kişiyiz ve kâğıt oyununuzdan mahrum kalmamanız için yanımda bir deste getirmiştım ama düşmanlarımızın hazırlıkları o derece ilerlemiş ki aydınlıkta oturma riskini göze alamayız. Ondan da önemlisi, yerlerimizi belirlemeliyiz. Bunlar gözü kara insanlar, her ne kadar onları gafil avlayacaksak da dikkatli olmazsak bize zarar verebilirler. Ben şu sandığın arkasında olacağım, siz de şuradakilerin ardına saklanın. Ben feneri onların üzerine tuttuğumda hemen üstlerine çulların. Watson, eğer ateş ederlerse, tereddüt etmeden vur.”

Silahımı horozu kaldırılmış durumda, arkasına gizlendiğim sandığın üstüne koydum. Holmes feneri örttü ve bizi zifiri karanlıkta bıraktı, daha önce hiç tecrübe etmediğim mutlak bir karanlıkta. Sıcak metal kokusu, bize ışığın halen parlamakta ve istediğimiz anda tekrar aydınlatmaya hazır olduğunu belirtiyordu. Sınırlarım olacakları düşündükçe ge-

riliyordu; sanki şu aniden oluşan karanlıkta, şu mahzenin nemli havasında insanı bunaltan, sıkran bir şey vardı.

"Yalnız tek bir kaçış yolları var," diye fısıldadı Holmes. "O da Saxe-Coburg Meydanı'ndaki ev üzerinden. Umarım sana yap dediklerimi yapmışsındır Jones."

"Ön kapıda bekleyen bir müfettiş ve iki memur var."

"O halde tüm delikleri tutmuşuz demektir. Artık sessizce beklemeliyiz."

Zaman akmyordu sanki! Sonradan anladık ki yalnızca bir saat on beş dakika beklemiştik ama bana sanki tüm gece geçmiş, şafak sökmeye başlamış gibi gelmişti. Pozisyonumu değiştirmek istemediğimden bacaklarım yorgun bitkin bir haldeydi ama sinirlerim o derece gerilmiş, kulaklarım o kadar açılmıştı ki arkadaşlarımın hafif nefes alışlarını duymakla kalmıyor, ayrıca iri kıyım Jones'un derin ve ağır nefes alışını, banka yöneticisinin hafif iç çekişinden ayırabiliyordum. Bulunduğum noktadan, sandığın üzerinden zemini açıkça görebiliyordum. Birden gözlerim bir ışık parıltısı yakaladı.

Önce taş zemindeki kıvrıl bir kıvılcımdan fazla bir şey yoktu ortada. Ardından sarı bir çizgi haline gelinceye dek gittikçe uzadı, sonra aniden bir delik açıldı ve ışığın kaynağından, beyaz, kadınsı bir el belirdi. El, bir iki dakika boyunca debelenen parmaklarıyla dışarıda kaldı, sonra nasıl belirdiyse öylece aniden gözden kayboldu. Taşlar arasındaki kıvrıl bir alev dışında her yer yeniden karanlığa büründü.

Gözden kayboluşu ancak bir an sürdü. Bir yarıлма, parçalanma sesiyle beyaz taşlardan biri koptu ve içinden fener ışığının saçıldığı geniş, kare bir boşluk oluştu. Delikten parlak, çocuksu bir surat belirdi ve dikkatle etrafa bakındı, sonra ellerini deliğın iki yanına koyup kendini önce omuz sonra bel hizasına kadar yükseltti ve dizini deliğın kenarına dayadı. Bir an sonra deliğın kenarına oturmuş, kendi gibi ufak tefek, çevik, beyaz yüzlü ve parlak kıvrıl saçlı arkadaşını dışarı çekiyordu.

"Ortam temiz," diye fısıldadı. "Iskarpela ve çantalar yanında mı? Haydi aslanım! Zıpla, Archie, zıpla, çek kendini!"

Sherlock Holmes atılıp davetsiz misafiri yakasından tuttu. Diğeriyse hemen deliğe daldı ve bir yırtılma sesi duyuldu çünkü Jones adamı ceketinin kenarından yakalamıştı. Bir namlu görüldü ancak Holmes'un kırbacı adamın bileğinde saklayınca tabanca büyük bir şangırtıyla taş zemine düştü.

"Pes et, John Clay," dedi Holmes yumuşakça. "Hiçbir şansınız yok."

"Anlaşılan öyle," diye yanıtladı diğeri, sakın bir şekilde. "Ama dostumun durumu iyi olsa gerek, elinizde tek kalan ceket kumaşı."

"Kapıda onu bekleyen üç adamımız var," dedi Holmes.

"Vay be. Her şeyi hesaplamışsm. Seni tebrik etmeliyim."

"Ben de seni," diye karşılık verdi Holmes. "Kızıl saçlılar fikrin çok yeni ve işlevseldi."

"Çok yakında arkadaşını tekrar göreceksin," dedi Jones. "Deliklere girmede benden çevik. Kelepçeleri ayarlayana kadar kımıldama."

"Lütfen o kirli ellerinizle bana dokunmayın," dedi tutsağımız, kelepçeler bileklerine geçirilirken. "Belki farkında değilsiniz ama damarlarımda kraliyet kanı var benim. Ayrıca bana her zaman 'bayım' ve 'lütfen' diye hitap etme nezaketini göstermelisiniz."

"Öyle olsun," dedi Jones ters ters bakıp sırtarak. "Siz ekselanslarını, polis merkezine götürecek arabanın beklediği caddeye çıkabilir misiniz bayım?"

"Böylesi daha iyi," dedi John Clay durgun. Üçümüzün önünde saygıyla bir reveransta bulundu ve dedektifin gözetiminde yavaşça yürümeye başladı.

"Evet, Bay Holmes," dedi Bay Merryweather, biz de onların arkasında ilerlerken, "size banka adına nasıl teşekkür edebileceğimi bilemiyorum. Tüm iş deneyimim boyunca

rastladığım en profesyonel banka soygunu girişimini belirleyip önlediniz.”

“Benim de John Clay’le görülmesi gereken küçük hesaplarım vardı,” dedi Holmes. “Bu olay sırasında birkaç ufak masrafım oldu ki eminim banka bu masrafları karşılar; bunun dışında kendine özgü bir deneyim yaşamış olmak ve Kızıl Saçlılar Kulübü’nün sıradışı hikâyesini dinlemek beni yeterince memnun etti.”

“Anladığın gibi Watson,” dedi Holmes sabahın ilk saatlerinde, Baker Caddesi’nde viski sodamızı almış otururken. “Şu kulüp ilanı ve ansiklopedi kopyalama işinin, çok açık göz olmayan rehinciye her gün birkaç saatliğine evden uzaklaştırma amaçlı olduğu daha ilk bakıştan belliydi. Buldukları yöntem ilginçti ama önerecek başka bir yöntem bulması da biraz zor. Belli ki yöntemi Clay’in dâhi aklına getiren, suç ortağının saç rengiydi. Haftada dört poundluk ücret ise rehinciye cezbetme amacıyla, zaten binlerce poundla oynayan biri için önemli bir masraf sayılmazdı. İlanı veriyorlar, sahte-kârlardan biri ofiste bekliyor, diğeryse adamın işe başvurmasını sağlıyor. Böylece hafta içi her sabah rehincinin evden çıkması garantilenmiş oluyor. Yamağın yarım maaşla çalıştığını duyduğum an, adamın işini kaybetmemek için iyi bir nedeni olduğunu anlamıştım.”

“Peki, amacının ne olduğunu nasıl anladın?”

“Eğer evde bir kadın yaşasaydı bilindik bir cinsel entrikadan kuşkulana bilirdim. Ancak bu bir olasılık değildi. Adamın ufak çaplı bir işyeri vardı, evde böylesi bir planlama ve masrafa değecek bir şey de yoktu. Demek ki amaçları evin dışındaydı. Peki, ne olabilirdi? Asistanın fotoğraf düşkünlüğü ve kilere sızışma amacı aklıma geldi. Kiler! Bu karmaşık sorunun sonucu oradaydı. Ardından bu gizemli asistanla tanıştım, karşımda Londra’nın en profesyonel ve çetin suçlularından birinin olduğunu fark ettim. Kilerde bir şeyler yapıyordu,

aylar boyunca her gün saatlerce uğraşılacak bir işti bu. Evet ama ne olabilirdi? Başka bir binanın altına bir tünel kazıyor olması dışında herhangi bir şey gelmiyordu aklıma.

Olay yerine gittiğimizde bu kadarını anlamıştım. Bastonumla asfalta vurduğumda şaşırmıştın. Kilerin öne doğru mu arkaya doğru mu uzandığını anlamaya çalışıyordum. Öne doğru uzanıyordu. Ardından zili çaldım ve tam umduğum gibi asistan kapıyı açtı. Önceden de birbirimize karşı mücadele vermiştik ama hiç karşı karşıya gelmemiştik. Yüzüne çok bakamamıştım, dizleriye tam görmek istediğim gibiydi. Dizlerinin ne kadar yıpranmış, kırışmış ve zorlanmış olduklarını sen de fark etmiştin. Tünel kazmanın işaretleriydi bunlar. Geriye kalan tek soru nereye kazdıklarıydı. Köşeyi geçip City ve Suburban Bankası binasıyla bizim rehincinin evinin bitişik olduğunu gördüğümde sorunu çözdüğümü hissetmiştim. Sen konserden sonra eve giderken ben de Scotland Yard ve bankanın yönetim kurulu müdürünü aradım, sonradan olayların nasıl geliştiğini biliyorsun.”

“Peki, soyguna bu gece kalkışacaklarını nereden bilebildin?” diye sordum.

“Kulübün ofisini kapattıklarına göre artık Bay Jabez Wilson’un varlığı bir sorun değildi, yani tünel kazmayı bitirmişlerdi. Tüneli bir an önce kullanma durumundaydılar, çünkü tünel keşfedilebilir ya da altınlar başka bir şubeye aktarılabilirdi. Onlar için cumartesi diğer günlere göre daha avantajlıydı, çünkü böylece kaçmak için iki gün kazanmış oluyorlardı. Bu etkenleri göz önüne alarak bu gece geleceklerini tahmin ettim.”

“Gayet güzel düşünmüşsün,” dedim su katılmamış bir hayranlıkla. “Biraz uzun bir mantık zinciri ama her halka uyumlu.”

“Beni evde oturup sıkılmaktan alıkoydu,” diye yanıtladı esnerken. “Depresyon şimdiden kapıda. Hayatım, yaşamın

sıradanlığından kaçmaya çalışmakla geçti. Bu tip ufak sorunlar bana yardımcı oluyor.”

“Üstelik arada para da kazanıyorsun,” dedim.

Omuzlarını silkti. “Eh, belki birkaç önemsiz yararı da dokunuyordur.” dedi. “Gustave Flaubert’in George Sand’a yazdığı gibi: ‘*L’homme c’est rien—l’oeuvre c’est tout.*’”^(*)

(*) Özgün metinde Fransızca: “Kişi hiçbir şeydir, iş her şey.”

Bir Kimlik Soruşturması

“Sevgili dostum,” dedi Sherlock Holmes, Baker Caddesi’ndeki evinde, ateşin başında karşılıklı otururken, “hayat, insanın hayal edebileceğinden çok daha ilginç. Kafamız sıradan şeyler üretmiyor. El ele tutuşup şu pencereden uçsak, şehrin üstünde dolaşsak, nazikçe evlerin çatılarını kaldırıp içerdeki garipliklere, tuhaf tesadüflere, planlamalara, birbiriyle çatışan amaçlara, beklenmedik şekilde sonuçlanan, kuşaktan kuşağa devam eden şahane olay zincirlemelerine bir baksak, sıradan, tahmin edilebilir şekilde sonlanan kurgusal eserleri çok köhne ve vasat bırakacak şeylerle karşılaştırdık.”

“Bundan çok emin değilim,” diye yanıtladım. “Gazetelere genellikle sıkıcı, bayağı haberleri yansıtıyorlar. Polis raporlarındaysa aşırı derecede gerçekçilik var, sonuç ise, itiraf etmeliyiz ki, ne ilgi çekici ne de sanatsal.”

“Gerçekçi bir etki ortaya koyabilmek için belli bir seçiliğin ve ayrımcılığın kullanılması gerekir,” dedi Holmes. “Polis raporlarının gerçekçiliğinin sebebi, yargıca hitap edecek şekilde düzenlenmiş olmaları ve ayrıntılara özellikle önem verilmesindendir ki, bu noktada en hayati etkiyi gözlemci yapacaktır. Bu açıdan bakıldığında, sıradanlıktan daha yersiz bir şey olamaz.”

Gülümseyip başımı salladım. "Neden bu şekilde düşündüğünü anlayabiliyorum," dedim. "Mesleğin, üç kıtadan en karmaşık durumlardaki müşterilere gayri resmi yardım ve danışmanlık olduğundan sürekli ilginç, tuhaf olaylarla karşılaşıyorsun. Ama (bu sırada yerdeki gazeteyi aldım) söylediklerini bir deneyelim. Karşıma çıkan ilk başlık şöyle: *Kocanın Eşine Zulmü*. Yarım sütun bu yazıya ayrılmış ama okumadan da orada yazılanların tümünü tahmin edebiliyorum. Olayda kesin bir başka kadın, içki, itiş kakış, yaralanma, hoş bir kız kardeş ya da ev sahibesi vardır. En bayağı yazarlar bile daha sıradan bir hikâyeye bulamazlardı."

"Aslında iddiana ters bir örnek bu," dedi Holmes, gazeteyi alıp göz gezdirirken. "Dunda'ların boşanma davasıyla ilgili, tesadüfe bak ki, ben de bu konuyla ilgili bazı küçük pürüzleri temizlemekle uğraşmıştım. Adam tam bir Yeşilaycıydı, başka bir kadın söz konusu değildi, davacının şikâyetiyse adamın her yemek öncesi takma dişlerini çıkartıp karısına fırlatmayı bir alışkanlık haline getirmiş olmasıydı, eh, bu da öyle her hikâyecinin aklına gelen tipte bir olay değildir. Bir fırt enfiye çek Doktor ve kabul et, iddianı senin verdiği örneklerle çürüttüm."

Kapağının ortasında büyük bir mor yakutun olduğu, altından bir enfiye kutusu uzattı. Kutunun görkemi Holmes'un evcimen ve basit hayatına o derece zıttı ki, bu konuda yorumda bulunmadan edemedim.

"Ah," dedi, "birkaç haftadır görüşmediğimizi unutmuşum. Irene Adler olayı sırasındaki yardımlarıma karşılık, Bohemya Kralı'ndan küçük bir hatıra."

"Peki ya yüzük?" diye sordum, parmağında parıldayan taşu bakarak.

"Yüzükse Hollanda Kraliyet ailesinden, ancak konu o kadar hassas ki sana bile anlatamam."

"Şu aralar elinde bir soruşturma var mı?" diye sordum merakla.

"On-on iki kadar ama hiçbirini bir ilginçlik sergilemiyor. İlginç değıller ama önemliler tabii. Öyle gözüküyor ki, bir soruşturmaya çekicilik katan gözlem, neden-sonuca dayalı hızlı çözümleme gibi unsurları genellikle önemsiz konularda kullanıyorum. Büyük suçları çözmesi daha kolay oluyor; çünkü genellikle suç ne kadar büyük olursa gerekçe de o kadar anlaşılır bir hal alıyor. Bu vakalarda, Marsilya'daki biraz karmaşık bir mesele hariç, ilgi çekici bir yan yok. Ama birkaç dakika içinde kendime daha ilginç bir iş edinebilirim, çünkü yanılmıyorsam bu gelen müşterilerimden biri."

Sandalyesinden kalmış, yarı açık jalûzilerden donuk renkli Londra caddesine bakıyordu. Omuzu üzerinden baktığımda, karşı kaldırımda boynunda sık tüylü kürk bir fular olan, üzerinde büyük, kırmızı bir tüy bulunan, fiyakalı Düşes Devonshire tarzında, kulağına doğru yan yatırılmış geniş çerçevesi bir şapka takmış iri yarı bir kadın gördüm. Dört başı mamur kıyafetinin içinde endişeli, ikircikli gözlerle pence-relerimize bakıyordu. Gövdesi ileri geri titriyor, parmakları eldiveninin düğmeleriyle oynuyordu. Aniden, bir yüzücünün suya dalması gibi alelacele caddeyi geçti ve zilin sertçe çalındığını işittik.

"Bu belirtilerle önce de karşılaşmıştım," dedi Holmes, sigarasını ateşe atarken. "Kaldırımdaki kararsızlık her zaman bir *affair de coeur*'a^(*) işaretler. Bize danışmak istiyor ama konunun açığa vurulamayacak kadar hassas olup olmadığından emin değil. Bundan fazlasını da anlayabiliriz. Eğer kadın aldatılmışsa genellikle titreme geçer ve zil kesik kesik çalar. Bu durumda bir aşk meselesi olduğunu ama kadının çok kızgın olmadığını, daha çok şaşırılmış ve üzgün olduğunu düşünebiliriz. Ama zaten kendisi kuşkularımızı gidermek üzere buraya geliyor."

(*) Özgün metinde Fransızca: Kalp meselesi.

Konuşurken kapı tıkladı ve uşak çocuk Bayan Mary Sutherland'ın gelişini haber verdi. Bu sırada kadın zenci çocuğun arkasında, ufak bir kayığın arkasında duran, tüm yelkenlerini fora etmiş bir yük gemisi gibi belirmişti. Sherlock Holmes hanımefendiyi her zamanki gibi fevkalade bir incelikle karşıladı, sandalyeye oturması için kendisine reveransta bulundu ve onu kendine özgü dalgın ifadesiyle bir dakika kadar süzdü.

"Size," dedi, "bozuk gözlerle bu kadar çok daktilo yazmak zor gelmiyor mu?"

"İlk başta zor oluyordu," diye yanıtladı kadın, "ama şimdi bakmasam da harflerin yerini biliyorum." Sonra birden neden bahsettiğini anladı ve geniş, uysal yüzüne bir korku ve şaşkınlık ifadesi yayıldı. "Benim hakkımda istihbarat toplamış olmalısınız Bay Holmes," diye haykırdı, "yoksa tüm bunları nereden bilebilirsiniz?"

"Önemsemeyin," dedi Holmes gülümseyerek, "bu tip şeyleri bilmek benim işim. Belki de kendimi, başkalarının dikkat etmediği şeyleri fark etme konusunda eğitmiş olmam-dandır. Aksi halde neden bana gelesiniz ki?"

"Size geldim bayım, çünkü sizi Bayan Etherege önerdi. Polis kocasının ölmüş olduğunu düşünüp kendisinden umudu kestiği halde kocasını kolaylıkla bulmuşsunuz. Ah, Bay Holmes, umarım bana da o derece yardımcı olabilirsiniz. Zengin değilim ama yılda bir yüzlük kazanıyorum, ayrıca daktilo yazarak fazladan kazandıklarım da var ve Bay Hosmer Angel'in ne durumda olduğunu öğrenmek için hepsini size vermeye hazırım."

"Neden bana gelirken acele ettiniz?" diye sordu Sherlock Holmes, parmak uçlarını birleştirmiş, gözlerini tavana dikmiş bir halde.

Bayan Mary Sutherland'ın ifadesiz yüzü yine şaşkınlığa büründü. "Evet, evden hızla çıktım," dedi, "çünkü babam Bay Windibank'ın olaylar karşısındaki rahatlığı beni öfkeliendirmişti. Ne polise gidiyor ne size başvuruyor, sürekli kimseye

bir zarar gelmediğini söyleyip duruyordu. Sonunda çileden çıkarttı, ben de kalkıp size geldim.”

“Babanız,” dedi Holmes, “soyadı değişik olduğuna göre, aslında üvey babanız, değil mi?”

“Evet, üvey babam. Ona baba diyorum, aslında bu da biraz garip, çünkü kendisi benden ancak beş yıl iki ay büyük.”

“Peki, anneniz hayatta mı?”

“Ah, evet, annem hayatta ve gayet iyi. Annemin, babamın vefatının hemen ardından kendisinden on beş yaş genç biriyle evlenmesi çok hoşuma gitmemiştir. Babam Tottenham Court’da su tesisatçılığı yapıyordu ve ardında başarılı bir işletme bırakmıştı. Annem de babamın vefatından sonra işleri usta-başı Bay Hardy ile yürütmeye devam etti; ancak ne zamanki Bay Windibank geldi, şarap işi yapması ve kendini üstün görmesinden olacak, anneme işletmeyi sattırdı. Havaparası ve faizlerle birlikte toplam dört bin yedi yüz pound aldılar ki bu, babamın hayatta olsa satacağı rakamın çok altındaydı.”

Bu ipe sapa gelmez, önemsiz sözler karşısında Sherlock Holmes sabırsızlanır diye düşünmüştüm ama aksine pür dikkat dinliyordu.

“Sizin geliriniz,” diye sordu, “bu işletmeden mi kaynaklanıyordu?”

“Ah, hayır bayım. Çok farklı bir kaynağı var: Ned Amcamdan kalan, kırk bir buçuk kuruş ödeyen bir Yeni Zelanda hissesiyle geçiniyorum. Anapara iki bin beş yüz pound ama ben yalnız faize dokunabiliyorum.”

“Çok ilginç,” dedi Holmes. “Yılda yüz pound gibi yüksek bir geliriniz olduğuna göre yolculuklara çıkıyor, kendinizi çeşitli şekillerde şımartıyorsunuzdur. Kanımca bekâr bir hanımefendi yılda altmış poundla da gayet rahat yaşayabilir.”

“Ondan çok daha azıyla da idare edebilirim Bay Holmes ama anlayacağınız üzere, evde yaşadığım sürece onlara yük olmak isteniyorum; yani parayı onlar kullanıyor. Elbette bu, yalnız orda yaşadığım süre için geçerli. Bay Windibank her üç

ayda bir faizi alıp anneme veriyor, ben de daktilo yazarak gayet güzel geçinebiliyorum. Sayfa başına iki peni alıyorum ve genellikle günde on beş yirmi sayfa yazıyorum.”

“Durumunuzu açıkça anlattınız,” dedi Holmes. “Bu beyefendi, arkadaşım Doktor Watson, benim yanımda nasıl rahat konuşuyorsanız onun yanında da rahatça konuşabilirsiniz. Şimdi lütfen bize Bay Hosmer Angel’le ilişkinizi anlatın.”

Bayan Sutherland’ın yüzü birden kızardı, ceketinin ucuyla oynamaya başladı. “Onunla ilk olarak havagazı tesisatçıları balosunda karşılaşmıştım,” dedi. “Babam hayattayken ona bilet gönderirlerdi, vefatından sonra da bizi unutmayıp anneme göndermeye devam ettiler. Bay Windibank gitmemizi istemedi. Zaten hiçbir yere gitmemizi istemezdi. Okulun pazar etkinliklerine katılmayı istediğimde bile sinirlenmişti. Ama bu sefer gitmeye kesin kararlıyım, beni engellemeye ne hakkı vardı? Oradakiler babamın arkadaşlarıydı ama Bay Windibank o kişilerin bizim görüşmemiz için uygun kişiler olmadığını düşünüyordu. Ayrıca, çekmecemden dışarı çıkarmadığım mor bir elbisem olduğu halde giyecek bir uygun bir elbisem olmadığını söylüyordu. Sonunda şirketin işi nedeniyle Fransa’ya gitmesi gerekti, ben de annem ve ustabaşımız Bay Hardy ile baloya gidebildim; orada da Bay Hosmer Angel’le tanıştım.”

“Yanılmıyorsam,” dedi Holmes, “Bay Windibank Fransa’dan döndükten sonra baloya gitmiş olmanıza epey öfkelenmiştir.”

“Eh, aslında çok iyi karşıladı. Güldü, omuzlarını silkti ve bir kadının haklarını kısıtlamanın faydasız olduğunu söyledi.”

“Anlıyorum. Yani Bay Hosmer Angel’le havagazı tesisatçıları balosunda tanıştınız.”

“Evet bayım. Kendisiyle o gece tanıştım, ertesi gün eve sağ salım gidip gitmediğimizi sormak için aradı. Bay Holmes, kendisiyle iki kez yürüyüşe çıkma amacıyla buluştum ama

ardından babam eve döndü ve Bay Hosmer Angel de eve gelemez oldu.”

“Gelemedi mi?”

“Babam bu tür ilişkileri onaylamazdı. Elinden gelse eve hiç ziyaretçi sokmayacaktı; bir kadının mutluluğu için kendi ailesi ve akrabalarının yeterli olacağını söylerdi. Ama anneme de hep dediğim gibi, benim kendi aile çevrem henüz oluşmamıştı ki!”

“Peki, Bay Hosmer Angel’e ne oldu? Sizi görmeye çalışmadı mı?”

“Bir hafta içinde babam tekrar Fransa’ya gidecekti. Hosmer bana babam gitmeden önce görüşmememizin en iyisi olacağını yazmıştı. Bu arada yazışıyorduk, bana her gün yazardı. Sabahları mektupları almaya ben gidiyordum, böylece babam haberdar oluyordu.”

“Bu sırada beyefendiyle sözlü müydünüz?”

“Oh, evet Bay Holmes. İlk çıkışımızda sözleşmiştik. Hosmer, yani Bay Angel, Leadenhall Caddesi’ndeki bir dükkânda veznedarlık yapıyordu.

“Hangi dükkânda?”

“En kötüsü de bu Bay Holmes, bilmiyorum.”

“Nerede yaşıyordu peki?”

“Dükkânda yatıyordu.”

“Ve adresini bilmiyorsunuz, değil mi?”

“Hayır, tek bildiğim Leadenhall Caddesi’nde olduğu.”

“Peki, mektuplarınızı hangi adrese gönderiyordunuz?”

“Leadenhall Caddesi postanesine, o da gelip oradan alıyordu. Bana, eğer mektupları ofise gönderirsem diğer veznedarların, bir kadından mektup alıyor diye kendisiyle dalga geçeceklerini söyledi. Ben de elyazısı yerine daktiloyla yazmayı önerdim, o ise, elyazısı ile yazdığımda benden geldiğini hissettiğini ama şayet daktiloyla yazarsam sanki aramıza bir makine girmiş gibi hisseceğini söyledi. Bu beni ne kadar çok sevdiğini, küçük şeyleri nasıl önemsemediğini göstermişti.”

“Elbette, tabii,” dedi Holmes. “Benim karımca da ufak şeyler büyük önem taşır. Bay Hosmer Angel hakkında anlabileceğiniz başka ayrıntılar var mı?”

“Çok utangaç biriydi, Bay Holmes. Göze batmayı sevmeyi söylüyor, benimle gündüz yerine akşam gezmeyi tercih ediyordu. Çekingen ve kibar biriydi. Sesi bile narindi. Gençliğinde boğazından iltihap kapmış ve bezleri şişmiş, bu da sesinin sanki tereddüt edercesine, fısıldarcasına çıkmasına neden oluyormuş. Her zaman güzel giyinirdi, temiz ve sade bir kişiydi ama onun gözleri de benimkiler gibi bozuktu ve ışıktan korunmak için renkli gözlük kullanıyordu.”

“Peki, üvey babanız Bay Windibank Fransa’ya döndükten sonra ne oldu?”

“Bay Hosmer Angel eve gelip babam eve dönmeden önce evlenmeyi teklif etti. Gerçekten samimiydi ve elimi kutsal kitaba bastırıp her ne olursa olsun ona sadık kalacağıma dair bana yemin ettirdi. Annem, onun böyle yemin ettirmekte haklı olduğunu, bunun bana olan bağlılığını gösterdiğini söylemişti. Daha ilk günden annemin onu gözü tutmuştu, hatta ona benden daha düşküncüydü. İkisi de bir hafta içinde evlenmekten söz ediyorlardı, onlara babamın bu işe ne diyeceğini sordüğümde merak etmememi söylediler, hatta annem babamı sonradan ikna edeceğini söyledi. Bu pek hoşuma gitmemişti, Bay Holmes. Aslında onun iznini almak biraz komikti, çünkü kendisi benden ancak birkaç yaş büyüktü ama yine de dolap çevirmek istemedim ve firmanın Fransa bürosunun bulunduğu Bordeaux’ya bir mektup gönderdim. Ama mektup, düğünün olduğu sabah geri geldi.”

“Babanızı bulamadınız yani.”

“Evet, bayım, mektup kendisine ulaşmadan az önce İngiltere’ye geri dönmek için yola çıkmış.”

“Tüh! Ne talihsizlik. Nikâh için cuma günü seçilmişti, değil mi? Kilisede mi kıyılacaktı?”

“Evet, bayım, sade bir tören planlamıştık. King’s Cross’un yanındaki St. Saviour’da olacaktı, ardından St. Pancras Hotel’de kahvaltı edecektik. Hosmer bizi almak için bir fayton tutmuştu ama iki kişi olduğumuzdan bizi arabaya bindirip kendisi sokakta bulunan tek kira arabası olan bir dört tekerliye bindi. Kiliseye ilk biz vardık ve dört tekerli de gelince inmesini bekledik ama inmedi; sürücü inip kapıyı açtığıdaysa içeride kimse yoktu! Arabacı ona ne olduğunu anlayamadığını, adamın faytona bindiğini kendi gözleriyle gördüğünü söyledi. Bu, geçen cumaydı Bay Holmes, o günden beri ona ne olduğuna dair bir haber alabilmiş ya da ipucu edinebilmiş değilim.”

“Bana öyle geliyor ki size ayıp etmişler,” dedi Holmes.

“Oh, hayır bayım! Beni yüzüstü bırakmayacak kadar iyi ve nazik biridir o. Bütün sabah kendisine sadakat yemini ettiğimi unutmamam gerektiğini, eğer tahmin edilemeyecek bir şey olup da ayrılmanız gerekse bile yeminimi hatırlamam gerektiğini ve er ya da geç bu yemini bana hatırlatacağını anlatmıştı. Nikâh sabahı bunları söylemesi garipti elbet ama sonradan olanlar buna bir anlam kazandırmış oldu.”

“Hımm. Yani sizce Bay Hosmer’in başına umulmadık bir felaket geldi, öyle mi?”

“Evet, bayım. Karımca böyle bir felaketin geleceğini öngörmüştü, yoksa böyle sözler etmezdi. Ve öngördüğü de başına geldi bence.”

“Ama başına ne geldiği konusunda hiçbir fikriniz yok, öyle mi?”

“Hayır, yok.”

“Bir soru daha. Anneniz olayı nasıl karşıladı?”

“Öfkelenmişti ve bu konuyu bir daha konuşmamamı söyledi.”

“Ya babanız? Ona söylediniz mi?”

“Evet; o da benim gibi Hosmer’in başına bir şeyler geldiğini ve yakında ondan haber alacağımı düşünüyordu. De-

diği gibi, beni kilisenin kapısına kadar getirip sonra bırakmasının kime ne faydası olabilirdi? Eğer benden ödünç para almış ya da benimle evlenip paramı zimmetine geçirmiş olsaydı, o zaman beni böyle bırakması için bir neden olurdu ama Hosmer mali konuda kendi ayakları üzerinde duran biriydi, benim bir şilininde bile gözü yoktu. Peki, ne olmuştu? Neden bana yazamıyordu? Ah, düşünmesi bile beni çıldırıyor, geceleri biraz olsun uyuyamıyorum.” Manşonundan küçük bir mendil çıkardı ve hıçkırarak ağlamaya başladı.

“Hatırınız için konuyla ilgileneceğim,” dedi Holmes kalkarken, “olayı aydınlatacağımızdan kuşkum yok. Bundan böyle sorun sizin değil benim aklımı kurcalasın, kafanızı bu konuya daha fazla yormayın. Daha da önemlisi, Bay Hosmer Angel’in hayatınızdan olduğu gibi hafızanızdan da çıkmasına çalışın.”

“Yani onu bir daha göremeyeceğimi mi düşünüyorsunuz?”

“Korkarım ki öyle.”

“Peki, ne oldu ona?”

“Konuyu bana bırakın. Bana kendisinin iyi bir eşkâli lazım, mümkünse size yazdığı mektuplardan da verebilecekleriniz varsa alayım.”

“Geçen pazar onu bulmak için *Chronicle*’ın cumartesi baskısına ilan vermiştim,” dedi kadın, “işte kupür ve bana yazdığı dört mektup.”

“Teşekkürler. Adresiniz?”

“Lyon Place No31, Camberwell.”

“Bay Angel’in adresi sizde yoktu... Babanızın ofisi nerede?”

“Fenchurch Caddesi’ndeki Westhouse & Markbank adına çalışıyor.”

“Teşekkürler. Konuyu gayet açıkça dile getirdiniz. Mektuplar burada kalsın, size verdiğim tavsiyeyi de unutmayın.

Tüm olayı kapanmış farz edin ve hayatınızı etkilemesine izin vermeyin.”

“Çok naziksiniz, Bay Holmes, ama bunu yapamam. Hosmer’a sadık kalmalıyım. Geri geldiğinde beni kendisi için hazır bulmalı.”

Şaşalı şapkası ve ifadesiz yüzüne karşın ziyaretçimizin saf sadakati, bizi ona saygı duymaya itiyordu. Elindeki kâğıt yığınlarını masaya bıraktı, çağrıldığı an gelebileceğini belirterek yanımızdan ayrıldı.

Sherlock Holmes parmak uçlarını birleştirmiş, bacaklarını uzatmış, bakışlarını tavana dikmiş bir halde birkaç dakika sessizce oturdu. Sonra raftan, kendisine danışmanlık eden kilden yapılmış eski piposunu aldı, yaktı ve ağzından kalın, mavi bulutlar çıkararak, yüzünde iflah olmaz bir cansızlık ifadesiyle arkasına yaslandı.

“Çok ilginç bir kız,” dedi. “Kızı, basmakalıp hikâyesinden daha ilginç buluyorum. Eğer fihristimde 1877 Andover’e bakacak olursan benzer bir vaka göreceksin, ayrıca geçen yıl Hague’da da buna biraz benzer bir şey yaşanmıştı. Eski bir hile olmasına rağmen benim için yeni olan birkaç ayrıntı vardı ama bizzat kız onları açığa kavuşturdu.”

“Bana görünmez olan pek çok şeyi görmüş gibisin,” dedim.

“Görünmeyen değil, fark edilmeyen, Watson. Nereye bakacağını bilmiyordun, bu yüzden önemli noktaları kaçırmış oldun. Sana kolların önemini, başparmak tırnağının belirtebileceklerini ya da ayakkabı bağından öğrenilebilecek hayati bilgileri, kaç kez anlattıysam da anlamıyorsun. Şimdi, bu kadının görünüşünden ne öğrenebildin? Betimle.”

“Mavi–gri renkli, geniş kenarlı, üstünde kiremit renkli bir tüy olan hasır bir şapkası vardı. Ceket siyahtı, üstüne siyah boncuklar işlenmişti ve püsküllerinde oltu taşından küçük süsler vardı. Giysisi, kahverenginden biraz daha koyuydu. Boynunda ve kollarında küçük, mor bir pelüş vardı. Eldiven-

leri grimsiydi ve eldivenin sağ işaret parmak kısmı yıpranmıştı. Çizmelerine dikkat etmedim. Küçük küpeleri altındandı ve mali yönden güçlü olmanın getirdiği genel bir rahatlık havası vardı.”

Sherlock Holmes hafifçe alkışlayıp gülümsedi.

“Kanımca, Watson, sende epey ilerleme var. Gerçekten iyi gözlem yapmışsın. Gerçi önemli noktaların hepsini kaçırmışsın ama yöntemin güzel ve renk konusunda dikkatlisin. Genel izlenimlere asla güvenme, onun yerine dikkatini ayrıntılara yönelt. Önce kadının kollarına bakarım, erkekteyse en iyisi pantolonun diz kısmına bakmaktır. Senin de gözlemlediğin gibi kadının giysisinin kol kısımları pelüştendi, bu da iz okuma açısından iyi bir kumaştır. Bileğin biraz üzerindeki çift kat, kadının daktilocu olduğundan kollarını masaya dayadığını açıklıyordu. Dikiş makinesi de benzer bir iz bırakır ama kadının gibi elin en geniş yerinde değil, sol kolda, başparmağın tam karşı bölgesinde. Ardından yüzüne baktım ve burnunun iki yanında da gözlük izi görünce gözlerinin bozukluğu ve daktiloda yazı yazması arasında bir bağlantı kurdum; ona bunu söyleyince şaşırmıştı.”

“Ben de şaşırmıştım.”

“Ama gayet belliydi. Sonradan gözlerimi aşağıya indirip çizmelerini gördüğümdeyse çok şaşırmış ve meraklanmıştım; birbirlerine benzemiyorlardı, birinin ucu süslüyken diğerinin ucunda hiçbir şey yoktu. Birinin beş düğmesinden yalnız alttaki ikisi, diğerininse yalnız birinci, üçüncü ve beşinci düğmeleri iliklenmişti. Genel olarak düzgün elbiseli bir kadının, yarım düğmelenmiş uyumsuz çizmeler giydiğini görüp de hanımefendinin evden aceleyle çıktığı sonucuna varmak çok da dâhiyane bir çıkarım değildir.”

“Ya başka?” diye sordum. Arkadaşımın mantık yürütmesini çarpıcı bulduğumdan her zamanki gibi ısrarlıyım.

“Ayrıca tamamen giyindikten sonra, evden çıkmadan önce bir şeyler yazmış olduğunu da fark ettim. Sağ eldiveninin

işaret parmağı kısmının yıpranmış olduğunu gözlemlemişsin ama iki eldiven ve iki işaret parmağına mor mürekkep bulaştığını görmemişsin. Yazıyı aceleyle yazıyordu ve kalemını fazla daldırmıştı. Bu sabah olmuştu, çünkü aksi halde izi böyle belirgin kalamazdı. Tüm bunlar güzel de biraz işimize bakalım, Watson. Zahmet olmazsa Bay Hosmer Angel'in ilandaki tarifini okuyabilir misin?"

Küçük kupürü ışığa tuttum.

Aynı on dördünde Hosmer Angel adlı bir beyefendi kaybolmuştur. 1,70 boyunda; iri yarı, açık tenli, siyah saçlı, kafasının orta kısmı kelce, gür siyah favorili ve bıyıklı, renkli gözlük kullanan, sesi biraz kısık çıkan birisidir. Son görüldüğünde üstünde siyah bir redingot, siyah bir yelek, altın bir Albert zinciri, Harris tüvit pantolon ve kahverengi tozluklu, yanları elastikli çizmeler vardı. Leadenhall Caddesi'nde çalıştığı bilinmektedir. Yardımcı olabileceklerin...

"Bu kadarı yeterli," dedi Holmes. "Mektuplara gelecek olursak," diye devam etti, onlara bakarken, "çok sıradanlar. Balzac'tan alıntı yapıyor olması dışında Bay Angel'le ilgili hiçbir ipucu edinemiyoruz. Ancak seni şaşırtacağına emin olduğum bir nokta var."

"Daktilo yazımı olmaları mı?" dedim.

"Yalnız onunla kalsa iyi, imza da daktiloyle yazılmış. Alt kısımdaki 'Hosmer Angel' yazısına bak. Gördüğün gibi tarih atılmış ama Leadenhall Caddesi dışında hiç adres belirtilmemiş ki bu da biraz garip. İmza konusu anlamlı, hatta açıklayıcı."

"Neyi açıklayıcı?"

"Sevgili dostum, bunun araştırmamız açısından ne kadar önemli olduğunu anlamıyor musun?"

"Şayet nişanı bozması gerekirse imzasını inkâr edebilmeyi amaçlamış olabilir, bunun dışında aklıma bir şey gelmiyor."

"Esas sorun bu değil. Neyse, konuyu çözecek iki mektup yazmam gerekiyor. Biri kent merkezindeki firmaya, diğeriyse hanımefendinin üvey babası Bay Windibank'a, kendisine yarın saat altıda buraya gelip gelemeyeceğini sormak için. Bir de erkek akrabaları dinleyelim bakalım. Artık Doktor, bu mektupların yanıtını beklemekten başka yapacak bir şeyimiz kalmıyor, küçük meselemizi şimdilik rafa kaldırabiliriz."

Arkadaşımın mantığına ve sıradışı enerjisine güvenmek için o kadar çok nedenim vardı ki, bu ilginç meseleyi inceleyen sergilediğı özgüven ve rahatlığın sağlam temellere dayandığı hissedebiliyordum. Bildiğim kadarıyla başarısızlığa uğradığı tek olay, Bohemya Kralı ve Irene Adler'in fotoğrafıyla ilgili vakadaydı. Geçmişe dönüp baktığımda, *Dörtlerin İmzası* olayındaki ilginç gelişmeleri ve *Kızıl Takip*'teki olağanüstü durumları düşündüğümde ortaya çıkan sonuç, dostumun çözemeyeceğı bir düğümün gerçekten karmaşık bir bağ gerektirdiğıydi.

Holmes'u siyah kilden piposunu tütürürken, geri geldiğimde kendisini Bayan Mary Sutherland'ın kayıp damadının nerede olduğuna ilişkin tüm kanıtları toplamış bir şekilde bulacağıma emin olarak odada bıraktım.

Bu arada, sağlığı ciddi durumdaki biriyle uğraşmam gerekti ve ertesi günün tamamı adamın hasta yatağının yanında geçti. İşten kurtulup sorunun çözümlenişini kaçırmaktan endişe ederek Baker Caddesi'ne gitmek üzere bir fayton tuttuğumda saat altıya geliyordu. Ancak Holmes'u bulduğumda, ince uzun bedeni oturduğu sandalyesinin şekline göre büzülmüş bir halde uyukluyordu. Ortalığa saçılmış deney tüpleri ve odadaki keskin hidroklorik kokusu, tüm gününü çok sevdiği kimya deneylerine ayırdığını anlatıyordu bana.

"Eh, sorunu çözebildin mi?" diye sordum içeri girerken.

"Evet, baryum monoksit bisülfatıymış."

"Onu değil, gizemi soruyorum!" diye haykırdım.

"Ha, o mu? Üzerinde çalıştığım tuzu soruyorsun sandım. Zaten sorun çok da gizemli değildi, önceden belirttiğim gibi, yalnızca bazı ayrıntıları ilgi çekiciydi. Tek terslik, adi herifi suçlayabileceğimiz bir yasa olmayışı."

"Kimmiş bu adam ve Bayan Sutherland'ı terk etmesinin nedeni neymiş?"

Soru ağzımdan henüz çıkmış, Holmes cevap vermek için ağzını henüz açmamıştı ki, koridordan gelen ayak seslerini ve ardından kapının açılışını işittik.

"Bu kızın üvey babası Bay James Windibank olacak," dedi Holmes. "Bana yazdığı notta saat altıda burada olacağını bildirmişti. Girin!"

Adam güçlü, orta sıklık, otuz yaşlarında, tıraşlı, solgun benizli, kibar, nazik ve keskin, içe işleyici gözleri olan biriydi. İkimizi sorgu dolu gözlerle süzdü, parlak şapkasını yan masaya koydu ve hafif bir selam verdikten sonra en yakındaki sandalyeye çöktü.

"İyi akşamlar, Bay James Windibank," dedi Holmes. "Yanılmıyorsam şu daktilo yazımı mektup size ait, içinde saat altıya randevu aldığınız yazılı."

"Evet, bayım. Korkarım biraz geç kaldım ama her şey benim kontrolümde değil. Bayan Sutherland sizi bu önemsiz konuda meşgulettiği için üzgünüm, kirli çamaşırların ortalığa çıkartılmaması çok daha iyi bence. Buraya gelmesini istemiştim ama siz de fark etmişsinizdir ki heyecanlı, fevri bir kız ve bir şeyi kafasına taktı mı onu durdurmak mümkün olmuyor. Elbette bundan çok da rahatsız olmadım, çünkü ne de olsa resmi polisle bağlantılı değilsiniz ama yine de ailevi bir konunun böyle dillere düşmesi hoş değil. Ayrıca boşa uğraş. Hosmer Angel'i nasıl bulabilirsiniz ki?"

"Aksine," dedi Holmes sakın, "Bay Hosmer Angel'i bulacağıma inanmak için her türlü nedene sahibim."

Bay Windibank şaşkınlıkla irkildi ve eldivenlerini düşürdü. "Bunu duyduğuma memnun oldum," dedi.

“İlginçtir,” dedi Holmes, “bir daktilo yazısının da bir elyazısı gibi, kendine özgü bir karakteri vardır. İkisi de yepyeni değilse, bir makineden çıkan yazı bir diğerinden çıkana ben-emez. Bazı harfler diğerlerine oranla daha çok yıpranır, bazılarının ise yalnızca belli bir tarafı yıpranır. Örneğin sizin şu notunuzda Bay Windibank, her bir ‘e’ biraz yoğunca ve ‘r’lerin uç kısmında renk azalması var. On dört özellik daha var ama bunlar en belirgin olanları.”

“Ofisteki tüm yazışmalarımızı bu daktiloyla yapıyoruz, kuşkusuz biraz yıpranmış olabilir,” diye yanıtladı misafirimiz, küçük, parlak gözleriyle dik dik Holmes’a bakarak.

“Ve şimdi, Bay Windibank, size ilginç bir çalışma göstereceğim,” diye devam etti Holmes. “Bu günlerde daktilonun suçla ilişkisi üzerine bir makale yazmayı düşünüyorum. Üstünde epey zaman harcadığım bir konudur. Kaybolan kişiden geldiği iddia edilen dört mektup var şurada. Hepsi daktiloyla yazılmış. Her birinde yalnızca ‘e’ler yoğun ve ‘r’lar kuyruksuz olmakla kalmıyor, büyütecimle bakarsanız siz de göreceksiniz ki, önceden bahsettiğim diğer on dört özellik de uyuyor.”

Bay Windibank sandalyesinden fırlayıp şapkasını aldı, “Böyle fantezilerle kaybedecek vaktim yok, Bay Holmes,” dedi. “Eğer adamı yakalayabiliyorsanız yakalayın ve beni de haberdar edin.”

“Elbette,” dedi Holmes, adamın arkasına geçip kapıyı kilitlerken. “O halde sizi haberdar edeyim ki onu yakaladım!”

“Ne! Nerede?” diye haykırdı Bay Windibank, kapana kısılmış bir fare gibi etrafına bakınarak, dudaklarına kadar beyazlamıştı.

“İşe yaramayacak, gerçekten işe yaramayacak,” dedi Holmes yumuşakça. “Bu işten kurtuluşunuz yok, Bay Windibank. Olay gayet açık, ayrıca bu kadar basit bir olayı çözemeyeceğimi söylemenizi ayıpladım. Ya, aynen öyle! Oturun da konuşalım biraz.”

Ziyaretçimiz, bembeyaz yüzü ve yaşlı yanaklarıyla sandalyelerden birine gömüldü. "Hakkımda... dava açılmaz," diye kekeleydi.

"Korkarım öyle. Ama aramızda kalsın Bay Windibank, şimdiye kadar karşılaştığım en acımasız, bencil, kalpsiz, adi oyunlardan biriydi. Şimdi, olayları tekrar bir gözden geçireyim, hatalı olduğum yerde beni düzeltin."

Adam başını göğsüne eğmiş, sandalyesine gömülmüş bir şekilde oturuyordu. Holmes ayaklarını şöminenin mermerine dayamış, ellerini ceplerine sokmuş halde konuşmaya başladı, sanki bizimle değil, kendi kendine konuşuyordu.

"Adam, kendisinden çok daha yaşlı bir kadınla parası için evlenir ve evdeki kızın parasını da, kız onlarla beraber yaşadığı sürece güzelce kullanır. Onun durumundaki kişiler için yüksek bir meblağdır bu ve paranın kaybı farkedilir olacaktır. Bu geliri korumaya değerdir. Kızın iyi, sevecen bir karakteri, cana yakın, sıcakkanlı bir yapısı vardır, ayrıca geliri de dolgun olduğundan, uzun süre bekâr kalmayacağı açıktır. Elbette kızın evliliği, yılda yüzlük bir kayıp anlamına gelecektir; bu durumda üvey baba ne yapmalıdır? En basitinden, onu sürekli evde tutmaya ve yaşlılarıyla görüşmesini engellemeye çalışır. Ama çok geçmeden anlar ki, bu da sonsuza dek işlemeyecektir. Kız sabırsızlanmakta, kendi haklarını savunmaktadır; ayrıca balonun birine gitmeye kesinlikle kararlı olduğunu dile getirmiştir. Bu durumda zeki üvey babası ne yapar peki? Kalbine uymasa da aklına yatan bir fikri uygulamaya başlar. Eşinin de göz yumması ve desteğiyle kılık değiştirir: Keskin gözlerini renkli gözlüklerle örter, yüzünü bir bıyık ve bir çift favori ekleyerek değiştirir, gür sesini bir fısıltıya dönüştürür, gözlerinin bozukluğuna da güvenerek kızın karşısına Bay Hosmer Angel olarak çıkar ve bizzat kendisi sevgili rolünü oynayarak diğer olası sevgilileri uzak tutar."

"Başlangıçta yalnızca bir şakaydı," diye inledi ziyaretçimiz. "Bu kadar etkileneceğini hiç düşünmemiştik."

"Büyük olasılıkla düşünmediniz. Gelgelelim genç kız kendini gerçekten kaptırdı ve üvey babasının Fransa'da olduğuna o derece inandı ki düzenbazlık fikri aklının ucundan bile geçmedi. Beyefendinin kendisine gösterdiği ilgiye seviyor ve sevinçli, annesinin ilişkiye açık desteğiyle artıyordu. Ardından Bay Angel kızı aramaya başlar çünkü kızın gerçekten etkilenmesi hedefleniyorsa mümkün olduğunca ileri gitmeleri gerekiyordur. Buluşmalar ve sözleşme sonucu kızın başkalarına olan ilgisinin kesilmesi güvence altına alınmak istenmiştir. Ancak bu aldatma da sonsuza kadar süremez elbet. Fransa'ya yapılan sözümona geziler külfetli olmaya başlamıştır. Artık yapılması gereken, bu işe, kızın belli bir süre başkalarına ilgi duymasını engelleyecek şekilde bir son vermektir. Bu amaçla kutsal kitaba el basarak sadakat yeminleri ettirilir ve nikâh sabahı damadın başına bir şeyler gelebileceği hissettirilir. James Windibank, Bayan Sutherland'ın Hosmer Angel'e öylesine tutulmasını ister ki, kız önümüzdeki on yıl boyunca başka erkeklere ilgi duymasın. Kızı nikâh kapısına kadar getirir, bundan sonrasına geçemeyeceğinden faytonun bir kapısından girip diğerinden çıkma numarasıyla ortadan kaybolur. Bence olaylar böyle gelişti Bay Windibank."

Holmes konuşurken ziyaretçimizin kendine güveni biraz yerine gelmişti ve beyaz yüzünde alaycı bir gülümsemeyle ayağa kalktı.

"Belki öyledir, belki de değildir, Bay Holmes," dedi, "ama madem o kadar zekisiniz, şu an yasaları çiğneyen ben değil sizsiniz. Ben ta başından beri yasaya aykırı bir şey yapmadım ama siz kapıyı kilitli tutarak, kendinizi saldırı ve yasadışı alıkoymayla suçlanmaya açık hale getiriyorsunuz."

"Söylediğiniz gibi, yasalar size dokunamıyor," dedi Holmes, kapının kilidini açarken, "ancak cezalandırılmayı sizden daha çok hak eden birisini de görmedim. Genç kadının bir erkek kardeşi ya da kuzeni olsaydı da bir güzel kırbaçlasaydı sizi. Tanrım!" diye devam etti, adamın alaycı yüzü karşısında

öfkeden kızarak, "müşterilerime karşı böyle bir görevim yok ama şu av kırıbacını alıp bizzat..." Kamçıyı kapmak için hızla iki adım atıyordu ama henüz kamçıyı alamadan merdivenden koşarak inen ayak sesleri ve koridor kapısının sertçe kapanışını işittik. Pencereden baktığımızda, Bay James Windibank'ın yolda son hızla koştuğunu gördük.

"Ne soğukkanlı bir adiymiş!" dedi Holmes gülümseyerek kendini sandalyelerden birine bırakırken. "Bu adam çok kötü bir şey yapıp darağacını boylayana dek bir suçtan diğerine atlayacak. Mesele tamamıyla ilginçlikten uzak sayılmazdı aslında."

"Tümdengeliminin tüm aşamalarını anlayabildiğimi sanmıyorum," dedim.

"Bay Hosmer Angel'in başından beri belli bir amaç peşinde olduğu belliydi, ayrıca bu işten en kârlı çıkan kişi bilebildiğimiz kadarıyla üvey babaydı. Üvey babayla Bay Hosmer'in hiçbir zaman beraber bulunmamaları, birinin ortaya çıkışının diğerinin uzaklaşmasına bağlı oluşu da düşündürücüydü. Ayrıca renkli gözlükler, acayip ses ve gür favoriler de öyle... Kuşkularım imzasını daktiloyla atmasıyla desteklenmiş oldu, belli ki elyazısı o derece tanıdık ki kız hemen fark edebilecekti. Anlıyorsun ya, birbirinden bağımsız olgular, başka bazı küçük olgularla da birleşerek aynı yöne işaret ediyordu."

"Peki, nasılemin olabildin?"

"Adamımı belirledikten sonra doğrulamasını yapmak kolaydı. Çalıştığı şirketi biliyordum. Gazetedeki tariftan favori, gözlük, ses gibi kandırıcı unsurları eleyip firmaya gönderdim ve onlara bu tanımlamaya uygun, yolculuklarda kullandıkları bir elemanları olup olmadığını sordum. Daktilonun kendine has özelliklerinden zaten haberdardım, ardından işyerine yazıp buraya gelmesini istemiştim. Umduğum gibi yanıt daktiloyla yazılmıştı, yazı aynı küçük ama belirleyici özellikleri taşıyordu. Aynı postayla, Fenchurch Caddesi'ndeki Westhouse & Markbank'tan kendilerine gönderdiğim tarifi yanla-

rında çalışan James Windibank'a tıpatıp uyduğunu söyleyen bir mektup da gelmişti. *Voila tout!*"(*)

"Ya Bayan Sutherland?"

"Ona söylesem inanmaz zaten. Eski İran atasözünü hatırlarsın: 'Bir kadını hayallerini çalmak, bir kaplanın yavrusunu çalmak kadar tehlikelidir.' Hafız'da da Horatius'taki kadar sağduyu ve hayat tecrübesi vardır."

(*) Özgün metinde Fransızca: Hepsi bu kadar.

Boscombe Vadisi Gizemi

Bir sabah, eşimle birlikte kahvaltı sofrasında oturduğumuz sırada uşak bir telgraf getirdi. Telgraf Sherlock Holmes'dan geliyordu:

Bana ayırabilecek birkaç günün var mı? Batı İngiltere'den, Boscombe Vadisi'ndeki trajediyle ilgili bir telgraf aldım. Benimle gelebilirsen çok memnun olacağım. Hava ve manzara harika. 11.15 treniyle Paddington'dan ayrılacağım.

"Ne dersin canım?" dedi eşim, "gidecek misin?"

"Gerçekten ne diyeceğimi bilemiyorum. Önümde uzun bir 'yapacaklar listesi' var şu anda."

"Oh, Anstruther senin için halleder. Son zamanlarda solgun görünüyorsun. Hava değişikliği sana iyi gelir diye düşünüyorum, ayrıca Sherlock Holmes'un soruşturmaları hep ilgini çekmiştir."

"Bunlardan biri sırasında ne kazandığıma bakınca, aksini söylemem nankörlük olur,"^(*) diye yanıtladım. "Ama eğer gideceksem bir an önce valizimi hazırlamalıyım, çünkü yalnızca yarım saatim var."

(*) Eşiyle tanıştıkları *Dörtlerin İmzası* macerasına gönderme yapıyor.

Afganistan'daki kamp hayatı beni elçabuk ve hızlı bir gezgin haline getirmişti. Yanıma alacaklarım az ve basit şeylerdi. Çok kısa zamanda valizimle beraber, faytonun içinde Paddington İstasyonu'na doğru tıngır mıngır yol alıyordum. Sherlock Holmes peronda ileri geri yürüyordu; uzun ve zayıf bedeni, gri yolculuk pelerini ve bez şapkasıyla daha da uzun ve zayıf görünüyordu.

"Gelmen gerçekten büyük incelik, Watson," dedi. "Yanımda tamamen güvenebileceğim biri olması benim için çok önemli. Yerel yardım ya yetersiz ya da kuşkucu oluyor. Sen iki köşe koltuk tutabilirsen gidip biletleri alacağım."

Holmes'un yanında getirdiği koca gazete yükünü saymazsak, kompartıman tamamen bize kalmıştı. Reading'i geçene kadar bu kâğıt yığınlarını, kâh bazı yerleri not alarak, kâh okuduklarını düşünerek altüst edip durdu. Ardından hepsini koskoca bir topaç haline getirip üstteki rafa koydu.

"Konuyla ilgili bir şeyler duydun mu?" diye sordu.

"Tek sözcük bile duymadım. Birkaç gündür gazeteye göz atmış değilim."

"Londra basını çok yer ayırmamış. Az önce ayrıntıları öğrenebilmek amacıyla geçen günlerde çıkmış tüm gazeteleri inceliyordum. Anlayabildiğim kadarıyla, basit ama çözümü zor olaylardan birine benziyor."

"Biraz çelişkili bir ifade oldu."

"Ama tamamen doğru. Özgünlük, her zaman bir ipucudur. Bir suç ne kadar niteliksiz ve sıradan olursa, meseleyi çözmek o kadar zorlaşıyor. Bu olayda, öldürülen adamın oğluna karşı ciddi suçlamalar var."

"Bir cinayet yani."

"Eh, öyle olduğu düşünülüyor. Olayı bizzat kendim inceleme fırsatı yakalamadan önce hiçbir şey varsaymasam iyi olur. Olayın anlayabildiğim kadarını birkaç sözcükle sana anlatayım."

Boscombe Vadisi, Herefordshire civarındaki Ross'un yakınlarında kırsal bir köy. Bölgedeki en geniş arazinin sahibi Bay John Turner adında biri, kendisi servetini Avustralya'da kazanmış ve eski memleketine birkaç yıl önce dönmüş. Hatherley'deki çiftliklerinden birisini, yine kendisi gibi eski bir Avustralyalı olan Bay Charles McCarthy adında birine vermiş. Birbirlerini sömürge zamanlarından beri tanıyorlarmış, yani tekrar bir araya geldiklerinde birbirlerine böyle iyilikler yapmaları çok anormal değil. Turner'in daha zengin ve McCarthy'nin kiracı konumunda olmasına rağmen aralarındaki eşit ilişki bozulmamış ve sık sık bir araya gelmişler. McCarthy'nin on sekiz yaşında bir oğlu, Turner'in de o yaşta tek bir kızı varmış ve ikisinin de eşleri hayatta değilmiş. İkisi de komşu İngiliz ailelerle düşüp kalkmamış, içe kapanık bir hayat sürmüşler; yalnızca McCarthy'ler, spora düşkün olduklarından mahallenin yarış günlerinde görünürlermiş. McCarthy'nin, biri erkek biri kadın olmak üzere iki hizmetçisi, Turner'inse en az yarım düzineden oluşan geniş bir ev halkı varmış. Aileler hakkında öğrenebildiklerim bunlar. Şimdi olgulara geçelim.

Haziranın üçünde ki bu geçtiğimiz pazartesi oluyor, McCarthy öğleyin üç civarında Hatherley'deki evinden ayrılıyor ve Boscombe Vadisi'ndeki akıntıların bölünmesiyle oluşmuş küçük Boscombe Gölü'ne doğru yürümeye başlıyor. Sabah hizmetçisiyle birlikte Ross'taymış ve ona acelesi olduğunu, çünkü saat üçte önemli bir randevusu olduğunu söylemiş. Adam bu randevudan sağ çıkmıyor.

Hatherley'deki çiftlik evinden Boscombe Gölü yaklaşık çeyrek mil kadar, iki kişi bu yoldan geçtiğini görmüş. Biri, adını bilmediğimiz yaşlı bir kadın, diğeriye Bay Turner'in çalışanlarından William Crowder adlı bir avlak bekçisi. Bu iki tanık da Bay McCarthy'nin yalnız yürüdüğünü söylüyor. Ayrıca avlak bekçisi Bay McCarthy'den sonra oğlu Bay James McCarthy'yi de, koltuğunun altında bir tabancayla aynı yönde ilerlerken gördüğünü ekliyor. Bekçiye göre o sırada baba

yakın mesafedeymiş ve oğul, babasını takip ediyormuş. Akşam olayı duyana kadar konu üzerinde durmamış.

İki McCarthy de, avlak bekçisi William Crowder onları gözden kaybettikten sonra başkalarınca görülmüş. Boscombe Gölü'nün etrafı sık ormandır, kenar kısımlarındaysa biraz çimen ve kamış bulunur. Boscombe Vadisi mülkü bekçisinin kızı olan on dört yaşındaki Patience Moran, o sırada ormanda çiçek topluyormuş. Söylediğine göre, göl kenarında Bay McCarthy ve oğlunu gördüğünde şiddetli bir şekilde tartışıyorlarmış. Baba McCarthy'nin oğluna karşı ağır hakaretlerde bulunduğunu işitmiş, oğlun da sanki babasına vuracakmış gibi elini kaldırdığını görmüş. Bu şiddetli görüntüden öylesine korkmuş ki hemen eve koşmuş, döndüğünde annesine McCarthy'leri Boscombe Gölü'nde tartışırken gördüğünü ve kavga çıkmasından korktuğunu söylemiş. Henüz bunları anlatması bitmeden, genç Bay McCarthy koşarak gelip babasını ormanda ölü bulduğunu söyleyip onlardan yardım istemiş. Çok heyecanlıymış, tabancası ve şapkası yanında değilmiş, sol el ve kolunda kan lekesi varmış. Onunla beraber gittiklerinde cesedi gölün yanında, çimlerin üstünde yatarken bulmuşlar. Ağır ve küt bir cisimle defalarca kafasına vurulmuş. Bu yaralar, cesedin birkaç adım yanında yerde duran, genç McCarthy'nin tabancasının kabzasıyla da yapılmış olabilirmiş. Durum böyle olunca genç adam hemen tutuklanmış. Salı günü yapılan inceleme sonucunda 'taammüden cinayet'le suçlanmış, çarşamba günü Ross'taki sulh hâkiminin karşısına çıkartılmış, o da davayı bir sonraki celseye ertelemiş. Sorgu yargıcı ve polis verilerine göre olayın temel gelişimi böyle."

"Daha suçlayıcı bir dava düşünemiyorum," dedim. "Tüm ikinci derece kanıtların bir tek kişiyi işaret ettiği bir dava varsa, o da budur herhalde."

"İkinci derece kanıtlar yanıltıcı olabilir," diye karşılık verdi Holmes, düşünceli bir şekilde. "Tam bir kesinlikle bir yönü işaret ediyor olabilir ama bakış açını değiştirdiğinde aynı

kesinlikle tamamen başka bir şeyi işaret ettiğini görürsün. Ancak şunu da itiraf etmek gerekir; genç adamın aleyhine kanıtlar o derece güçlü ki, elbette suçlu bizzat o da olabilir. Bölgede pek çok kişi var, bunlardan biri olan Bayan Turner, ki kendisi komşu arazinin sahibesi, gencin masumiyetine inanıyor ve gencin suçsuzluğunu ispatlamak üzere *Kızıl Takip*'ten hatırlayacağın Bay Lestrade'i tutmuş. Lestrade de konuyu bana havale etti. İki orta yaşlı beyin sabah kahvaltılarını öğütmek yerine batıya doğru saatte elli mil hızla ilerlemelerinin sebebi bu işte."

"Korkarım ki," dedim, "olgular o derece yöneltici ve açık ki, bu vakadan pek bir sonuç alamayacaksın."

"Yöneltici olgudan daha yanıltıcı bir şey olamaz," diye yanıtladı, gülerek. "Ayrıca Bay Lestrade'in fark edemediği başka bazı yöneltici olguları keşfetme şansımız da var. Beni bilirsin, Lestrade'in kuramlarını onun kullanmadığı ya da anlamadığı yöntemlerle desteklemekten ya da çürütmekten zevk duyarım. Örneğin, gayet açıkça görüyorum ki senin yatak odandaki pencere odanın sağ tarafında; böyle apaçık belli bir şeyi bile Bay Lestrade'in fark edebileceğinden kuşkuluyum."

"Nasıl da..."

"Sevgili dostum, sizi iyi tanıyorum. Size karakterinizi veren askeri disiplinin de farkındayım. Her sabah tıraş oluyorsun ve bu mevsimde günışığı yeterli oluyor. Sol tarafın alt kısmına doğru tıraşın kötüleştiğinden ve çenenin köşe yerlerine geldiğinde iyice baştansavma bir hal almasından belli ki, bu taraf diğerine oranla daha az günışığı görüyor. Senin gibi alışkanlıklara sahip birisinin böyle bir sonuçla tatmin olması beni şaşırtıyor. Bu örneği, yalnızca gözlem ve tümdengeliime ufak bir örnek olsun diye veriyorum. Zira benim işim bu ve bizi bekleyen araştırma sırasında işe yaraması da gayet olası. Soruşturma sırasında ortaya çıkan bir iki ufak nokta daha var."

"Nedir onlar?"

“Anlaşılan hemen değil, Hatherley Çiftliği’ne döndükten sonra tutuklanmış adam. Jandarma müfettişi, kendisine tutuklandığını bildirdiğinde bunu duyduğuna hiç şaşırmadığını, zaten bunu hak ettiğini söylemiş. Tabii bu sözler üzerine, jürinin kafasındaki adamın suçlu olup olmadığına ilişkin sorular da ortadan kalkmış.”

“İtiraf etmiş zaten,” diye haykırverdim.

“Hayır, çünkü ardından masum olduğunu iddia etmiş.”

“Böylesi aşikâr olaylar zincirinin ardından söyleyecek en tuhaf sözleri bulmuş.”

“Aksine,” dedi Holmes, “bu, şu an itibariyle bulutlar arasında görebildiğim en parlak boşluk. Masum olsa dahi, kanıtların kendisini işaret ettiğini göremeyecek kadar gerizekâlı değildir herhalde. Eğer tutuklanışına şaşırsa ya da yapay biçimde öfkelenirse, bunun çok kuşku uyandırıcı olduğunu düşünürdüm; çünkü durumu biliyordu ve böyle bir şaşkınlık ya da öfke normal olamazdı. Ancak rol yapan biri öyle davranabilirdi. Tutuklanışını dürüstçe kabullenışı ya masumiyeti ya da kendine hâkim olabilen, disiplinli biri olmasındandır. Tutuklanışını hak ettiğini söylemesine gelirsek, babasının cesedi yanında bulunduğunu, o gün babasına bir evlada yakışmayacak sözler sarf ettiğini ve tanıklığı davada büyük önem taşımış küçük kızın söylediği gibi, babasına vurmak için elini kaldırması göz önüne alınırsa, böyle demesi çok da garip sayılmaz. Kişinin kendini suçlaması ve pişmanlık göstermesi ki onda bu ikisini de görüyoruz, kanımca suçlu bir psikolojinin değil, sağlıklı bir psikolojinin göstergesidir.”

Kafamı salladım. “Pek çok kişi daha az kanıtla asıldı,” dedim.

“Öyle. Pek çok kişi de yanlış yere asıldı.”

“Genç adam olayı nasıl tarif ediyorsun?”

“Korkarım birkaç ilginç nokta dışında kendisine inanlar açısından çok umut verici değil. İşte burada, kendin okuyabilirsin.”

Kâğıt tomarından yerel Herefordshire gazetesini çıkardı, sayfalarını çevirip talihsiz gencin başına gelenleri anlattığı paragrafı gösterdi. Kompartımanın köşesine çekilip dikkatle okudum. Şöyle diyordu:

Maktulün tek oğlu Bay James McCarthy merkeze getirtildi ve şöyle bir ifadede bulundu:

Üç gündür evden uzakta, Bristol'deydim, ayın 3'ünde, geçen pazartesi geri döndüm. Döndüğümde babam evde yoktu, hizmetçi, seyis John Cobb'la birlikte Ross'a gitmiş olduğunu söyledi. Çok geçmeden arabasının tekerlek seslerini duydum, pencereden dışarı baktığımda arabadan inip hızlı adımlarla çiftlikten uzaklaşmaya başladığını gördüm; hangi yöne gittiğini bilmiyordum. Sonra tabancamı alıp Boscombe Gölü'ne doğru gitmeye başladım, amacım diğer taraftaki tavşan avlağına varmaktı. Yolda avlak bekçisi William Crowder'i gördüm, kendisi de ifadesinde bundan söz etmektedir; ama babamı izlediğimi söylemiş, o konuda yanılıyor. Babamın önümde olduğundan haberim yoktu. Gölden 90 metre kadar uzaktayken babamla aramda bir tür haberleşme sesi olan 'Kuuiii' çığlığını işittim. O tarafa koşunca, göl kenarında babamı buldum. Beni gördüğüne çok şaşırды, sert bir dille orada ne aradığımı sordu. Konuşma çok geçmeden küfürleşmeye döndü, neredeyse yumruklaşacaktık, zira babam çok çabuk öfkelenen biridir. Baktım öfkesi durulacak gibi değil, onu orada bırakıp Hatherley Çiftliği'ne geri döndüm. Henüz 140 metre bile uzaklaşmamıştım ki arkamdan gelen korkunç bir çığlık işittim ve koşarak geri gittim. Döndüğümde babam yerde yatıyordu, ölmek üzereydi; kafası fena yaralanmıştı. Silahımı yere atıp onu kollarımın arasına aldım ama o an vefat etti. Birkaç dakika yanında diz çöktüm, sonra en yakın ev olan Bay Turner'in arazi bekçisinin evine yardım istemeye gittim. Geri döndüğümde babamın yanında kimse yoktu, nasıl yaralandığını da bilmiyordum. Gerçi soğuk ve itici davranışlarından dolayı sevilen biri değildi ama bildiğim kadarıyla düşmanı da yoktu. Konu hakkında başka bir şey bilmiyorum."

Yargıç: Babanız ölmeden önce size bir şeyler söyledi mi?

Tanık: Birkaç sözcük mırıldandı ama tek anlayabildiğim "arat" gibi bir şeydi.

Yargıç: Ne anlıyorsunuz bundan?

Tanık: Bana hiçbir anlam ifade etmiyor. Çıldırılmış diye düşündüm.

Yargıç: Babanız ile tartıştığınız konu neydi?

Tanık: Söylememeyi yeğliyorum.

Yargıç: Korkarım ısraretmek durumundayım.

Tanık: Gerçekten de bunu size söylemem imkânsız. Sonradan meydana gelen trajik olayla hiçbir ilgisi olmadığını temin ederim.

Yargıç: Bu kararı mahkeme verecek. Cevap vermeyi reddetmeniz davanın ileriki aşamalarında sizi zora sokabileceğini belirtmem gerek yok, değil mi?

Tanık: Yine de reddetmek durumundayım.

Yargıç: Anladığım kadarıyla "Kuuii" çığlığı babanızla aranızda kullandığınız bir tür haberleşme.

Tanık: Öyleydi.

Yargıç: O halde nasıl oluyor da sizi görmeden, hatta Bristol'dan geri geldiğinizi dahi bilmeden bu sesi çıkartıyor?

Tanık (kafası karışmış bir şekilde): Bilmiyorum.

Bir Jüri Üyesi: Babanızın çığlığını duyup yanına gittiğinizde ve onu ağır yaralı bir halde bulduğunuzda, kuşku uyandırıcı hiçbir şey görmediniz mi?

Tanık: Açık bir şey yoktu.

Yargıç: Ne demek istiyorsunuz?

Tanık: Gittiğimde o kadar huzursuz ve heyecanlıydım ki babam dışında bir şey düşünemiyordum. Ama yine de koşarken sol tarafımda, sanki yerde bir şey olduğunu hayal meyal hatırlıyorum. Gri renkli, bir çeşit ceket ya da şaldı sanki. Babamın yanından kalktığım anda etrafa bakındım ama gitmişti.

Yargıç: Yani siz yardım aramaya çıkmadan önce mi yok oldu diyorsunuz?

Tanık: Evet, gitmişti.

Yargıç: Ve ne olduğunu bilemiyor musunuz?

Tanık: Hayır, orda bir şey olduğunu hissetmiştim.

Yargıç: Cesetten ne kadar uzaklıktaydı?

Tanık: On metre kadar.

Yargıç: Ormanlık alandan ne kadar uzaklıktaydı?

Tanık: Aynı uzaklıktaydı.

Yargıç: Demek oradan alındığında sizden on metre uzaktaydı?

Tanık: Evet ama arkam dönüktü.

Tanığın sorgulanışı bu kadardı.

“Anlaşılan,” dedim, makalenin son kısmına göz gezdirirken, “Yargıç, sonuç kısmında genç McCarthy’ye epeyce yüklenmiş. Kendisini görmediği halde babasının haberleşme ıslığı çalmasıdaki çelişkiye, babasıyla konuşmasını mahkemeye anlatmayı reddetmesine ve babasının ölmeden önceki son sözlerine dikkat çekmiş. Tüm bunların, oğlunun aleyhine olduğunu söylemiş.”

Holmes hafifçe güldü ve yastıklı koltuğunda uzandı. “Sen de, müfettiş de,” dedi, “genç adamın lehine güçlü noktaları elemek için uğraşıyorsunuz. Onu hem çok hem de az uyduruyor diye ayrı ayrı eleştiriyorsunuz. Babasıyla konuşmasının içeriğini, kendisini jürinin gözünde sempatik hale getirebilecek bir şekilde uydurmuyor diye az, babasının ölmek üzereyken ‘arat’ benzeri bir sözcük söylediğini iddia etmesi ve kaybolan bir ceketten bahsetmesi yüzünden de çok uydurduğu için eleştiriyorsunuz. Hayır efendim, bu meseleyi incelemeye genç adamın anlattıklarının doğru olduğunu varsayarak başlayacağım, bu hipotezin bizi nereye götürdüğünü göreceğiz. Ve şimdi, işte *Petrarca Şiirleri*’nin^(*) bir cep baskısı, artık olay yerine varana kadar bu konuyla ilgili bir sözcük bile etmeyeceğim. Öğle yemeğini Swindon’da yeriz, sonra yirmi dakika içinde orada oluruz.”

Güzel Stroud Vadisi’ni, geniş Severn’i geçtikten sonra şirin, küçük bir kasaba olan Ross’a vardığımızda saat neredeyse dört olmuştu. İp gibi zayıf, sinsi ve muzip görünümlü biri

(*) Francesco Petrarca (1304-1374); İtalyan hümanist ve şair.

bizi peronda bekliyordu. Üzerinde taşra mekânıyla uygun gözükmeyen açık kahverengi paltosu ve deri pantolonu olmasına rağmen, bu kişinin Scotland Yard'dan Lestrade olduğunu hemen anladım. Beraberce, adımıza bir oda ayrılmış olan Hereford Arms'a gittik.

"Bir fayton ayarladım," dedi Lestrade, bir fincan çay için oturduğumuzda. "Enerjik yapını bilirim, olay yerine gidene kadar neşenin yerine gelmeyeceğinin de farkındayım."

"Çok nazik bir jest bu," diye yanıtladı Holmes. "Konu tamamen atmosfer basıncı meselesi."

Lestrade şaşırmış görünüyordu. "Tam anlamadım," dedi.

"Barometre ne diyor? Gördüğüm kadarıyla, yirmi dokuz. Rüzgâr yok, gökyüzü bulutsuz. Eğer içmek istersem yanımda bir kutu sigara var, ayrıca kanepede de ortalama otel odasından çok daha rahat. Faytonu bu gece kullanacağımı pek sanmıyorum."

Lestrade samimiyetle güldü. "Hiç kuşkusuz gazete haberlerini okuyup sonuca ulaşmışsındır bile," dedi. "Konu gün gibi bariz, insan ne kadar incelese o kadar bariz hale geliyor. Ancak elbette bir hanımefendiyi reddetmek olmaz, özellikle böyle hoş birini. Ününü duymuş, kendisine benim yapamayıp da senin yapabileceğin hiçbir şey olmadığını tekrar tekrar söyledim ama yine de senin fikrini almak istiyor. Şansa bak! Kapıdaki onun faytonu."

Lestrade henüz sözünü bitirmeden odaya hayatımda gördüğüm en güzel kadınlardan biri girdi. Eflatun gözleri parlıyordu, dudakları aralıktı, yanaklarıysa pembeleşmişti ama doğal güzelliği aşırı heyecan ve endişe yüzünden biraz yitmişti.

"Ah, Bay Sherlock Holmes!" diye haykırdı, önce bir ona bir bana bakıyordu ama sonra kadınlara özgü içgüdüleriyle kime hitap edeceğini anlayıp arkadaşına yöneldi. "Geldiğinize çok sevindim. Bunu söylemek için gelmiştim. James'in suçlu olmadığına eminim. Bunu biliyorum, sizin de işinize

başlarken böyle düşünmenizi istiyorum. Bu konuda asla kuşkuya düşmeyin. Çocukluğumuzdan beri birbirimizi tanıyoruz, olumsuz taraflarını kimsenin bilmediği kadar iyi bilirim ama karıncayı dahi incitemeyecek kadar yufka yüreklidir. Onu tanıyanlar, böyle suçlanmasına gülerler.”

“Umarım onu aklayabiliriz, Bayan Turner,” dedi Sherlock Holmes. “Elimden gelen her şeyi yapacağımdan emin olabilirsiniz.”

“İfadesini okudunuz. Herhangi bir sonuca vardınız mı? Bir çatlak ya da defo göremediniz mi? Onun masum olduğunu düşünmüyor musunuz?”

“Bunun epey olası olduğunu düşünüyorum.”

“İşte görüyorsunuz!” diye haykırdı, kafasını arkaya yatırıp Lestrade’e meydan okurcasına baktı. “Duyuyorsunuz! Bana umut veriyor.”

Lestrade omuzlarını silkti. “Maalesef meslektaşım sonuca ulaşmakta biraz fazla hızlı davranır,” dedi.

“Ama haklı. Ah! Haklı olduğuna eminim. James yapmadı. Ve babasıyla tartışmasının içeriğini yargıca söylememesinin nedeni, eminim ki konunun benimle ilgili olmasıydı.”

“Hangi bakımdan sizinle ilgiliydi?” diye sordu Holmes.

“Artık sır saklanacak zaman değil. James ve babası, benim hakkımda pek çok kez anlaşmazlığa düşmüşlerdi. Bay McCarthy, oğluyla evleneceğim diye endişeleniyordu. James ve ben her zaman birbirimizi abi kardeş gibi severdik ama elbette henüz yaşı gençti ve hayata ilişkin pek deneyimi yoktu, yani böyle bir şey yapmayı, evlenmeyi düşünmüyordu. Demek istediğim, sürekli tartışmalar çıkıyordu, bunun da onlardan biri olduğuna eminim.”

“Peki ya sizin babanız?” diye sordu Holmes. “O böyle bir evliliği onaylıyor muydu?”

“Hayır, o da karşıydı. Bay McCarthy dışında kimse onaylamıyordu.” Genç, körpe yüzü aniden kızardı, Holmes o keskin, sorgulayan bakışlarından birini attı kızı.

"Bu bilgi için teşekkür ederim," dedi. "Yarın uğrarsam babanızla görüşebilir miyim?"

"Korkarım doktor buna izin vermez."

"Doktor mu?"

"Evet, duymadınız mı? Zavallı babam zaten on yıldır pek sağlıklı değildi ama şu son olay onu tamamen bitirdi. Yatağa düştü. Dr. Willows'un dediğine göre, şu an adeta bir enkaz durumunda ve sinir sistemi mahvolmuş. Bay McCarthy babamı eski Victoria çağından beri tanıyan tek kişiydi."

"Aha! Victoria demek! İşte bu önemli."

"Evet, madenlerden."

"Yani altın madenlerinden... Bildiğim kadarıyla Bay Turner servetini madenlerde kazanmıştı, değil mi?"

"Evet, aynen öyle."

"Teşekkürler Bayan Turner. Bana çok yardım etmiş oldunuz."

"Yarın bir gelişme olursa beni haberdar edersiniz. Kuşkusuz hapishaneye gidip James'i göreceksinizdir. Ah, Bay Holmes, eğer giderseniz ona masum olduğunu bildiğimi söyleyin."

"Söylerim, Bayan Turner."

"Şimdi eve gitmeliyim, çünkü babam çok hasta ve yanından ayrıldığımda beni çok özleyecek. Hoşça kalın, Tanrı işle-
rinizde yardımcınız olsun." Odadan girdiği gibi hızla çıktı, sokaktan gelen fayton tekerleği tıkırtısını işittik.

Birkaç dakikalık sessizlikten sonra, "Bu yaptığınız ayıptır, Holmes," dedi Lestrade kendine güvenerek. "Sonuca varamayacağın halde neden böyle umutlandırıyorsun kızı? Ben de çok yufka yürekli değilim belki ama bu tam bir zalimlik."

"Sanırım, James McCarthy'yi nasıl aklayacağımı buldum," dedi Holmes. "Onu hapiste görmek için iznin var mı?"

"Evet ama yalnız sen ve ben için."

“O halde bu akşam çıkmama kararımı tekrar gözden geçirmeliyim. Trenle Hereford’a gidip onu görecek kadar vaktimiz var mı?”

“Hem de çok vaktimiz var.”

“Öyleyse gidelim. Watson, korkarım senin için zor geçecek ama iki saat içinde dönerim.”

Onlarla beraber istasyona kadar yürüdüm, ardından küçük kasabanın caddelerinde biraz dolandım, sonunda otele döndüm. Kanepeye uzandım ve sarı kapaklı kitabımı^(*) okumaya başladım. Ancak içinde bulunduğumuz derin gizemle karşılaştırılınca hikâyenin konusu o kadar basit kalıyordu ki, sürekli dikkatim dağılıyordu. En sonunda kitabı bir tarafa attım, kendimi tamamen o günkü olayları düşünmeye verdim. Bu mutsuz genç adamın hikâyesinin doğru olduğunu düşünürsek, o halde babasının yarından ayrıldığı anla çılgınlıklarını duyup ormanlığa koşturduğu an arasında hangi korkunç olay, hangi öngörülememiş ve sıradışı felaket meydana gelmiş olabilirdi? Dehşet verici, ölümcül bir şey olmuştu ama nasıl? Tıbbi içgüdülerimle darbe izlerinden bir anlam çıkaramaz mıydım? Lobiden, soruşturmanın tamamını içeren haftalık gazeteyi getirttim. Doktor raporunda sol çeper kemiğinin arkadan üçüncüsünün ve artkafa kemiğinin sol yarısının küt bir cisim darbesiyle kırıldığı yazıyordu. Bu bölgeleri kendi kafamda buldum. Böyle bir darbenin arkadan geldiği kesindi. Bu, bir bakıma zanlının lehineydi, çünkü babasıyla yüz yüze tartışmışlardı. Ancak yine de çok anlam ifade etmiyordu, çünkü yaşlı adam darbeyi yemeden önce arkasını dönmüş olabilirdi. Yine de bu noktayı Holmes’a söylemek gerekirdi. Ölerken de “arat” demişti. Bu ne anlama geliyor olabilirdi? O anda çıldırmış olamazdı. Ani darbeyle ölen biri genellikle çıldırmaz. Hayır, büyük olasılıkla neler olduğunu anlatmaya çalışıyordu. Ama ne anlama geliyordu? Uygun bir açıklama

(*) İngiltere’de XIX. yüzyılın ikinci yarısında moda olan ucuz romanlar dizisi.

bulmak için kafamı epey yordum. Bir de genç McCarthy'nin gördüğü gri elbise konusu vardı. Eğer doğruysa, demek ki katil kaçarken elbisesinin bir parçasını, büyük olasılıkla ceketini düşürmüş, on iki adım ötede, oğlu sırtı dönük şekilde babasının yanı başına eğilmişken onu alıp götürecek cesareti kendinde bulmuştu. Ne kadar da gizemli ve ilginçliklerle dolu bir hikâyeydi bu! Ama Lestrade'le aynı fikirde değildim, Sherlock Holmes'un tüm olguların genç McCarthy'nin masumiyetine işaret ettiğine ilişkin görüşüne güvenmeli, umutsuzluğa düşmemeliydim.

Sherlock Holmes döndüğünde geç olmuştu. Tek başına dönmüştü, çünkü Lestrade kasabadaki bir pansiyonda kalıyordu.

"Barometre hâlâ çok yukarıda," dedi otururken. "Suç mahalline gitmeden önce yağmur yağmaması çok önemli. Böyle ince bir iş için insanın enerjik ve zinde olması lazım, yani uzun bir yolculuk sonucu böyle yorgun haldeyken gitmek istemiyorum. Genç McCarthy'yle görüştüm."

"Ne öğrendinondan?"

"Hiçbir şey."

"Hiçbir noktayı aydınlatmadı mı?"

"Hem de hiç. Bir ara suçu kimin işlediğini bildiğini ve suçluyu koruduğunu düşündüm ama şimdi hiç kuşku yok, onun da kafası herkesinki kadar karışık. Görünüşe bakılırsa öyle çok kıvrak zekâlı bir genç değil ama temiz bir kalbi var."

"Eğer Bayan Turner gibi alımlı biriyle evliliğe karşıysa," dedim, "zevksiz biri demek ki."

"Ah, orası biraz acı bir konu. Bu genç delice, çılgınca kıza âşık ama yaklaşık iki yıl önce henüz bir çocukken, Bayan Turner'i tanımadan önce, ki kız beş yıl yatılı okulda olduğundan buralarda değilmiş, bizim geri zekâlı çocuk ne yapmış dersin? Bristol'daki barmen kızın birine aldanmış, gidip onunla evlenmiş. Kimsenin bundan haberi yok. Yapmayı canından çok istediğin bir şeyin mümkün olamayacağını

bilmenin insanı nasıl çıldırtacağını anlarsın. İşte babasıyla son konuşmalarında elini havaya kaldırmasının nedeni, babasının onu Bayan Turner'la evlenmeye razı etmeye çalışmasına çılgınca karşılık vermesiydi. Ayrıca eğer babası gerçeği öğrenirse onu kapı dışarı ederdi, zaten biliyorsun, baba bildiğimiz kadarıyla çok sert biriymiş, çocuk da tek başına geçimini sağlayacak durumda değildi. Önceki üç günü Bristol'da, barmen eşiyile geçirmiş, babası bundan haberdar değildi. Burası önemli. Ancak kötülükten iyilik çıktı; gazetelerden genç McCarty'nin başının belada olduğunu, büyük olasılıkla asılacağını öğrenen barmen ona bir mektup yazarak kendisinin zaten Bermuda Tersanesi'nde bir kocası olduğunu ve aralarında hiçbir bağ olmadığını, onu tamamen terk ettiğini bildirmiş. Bu haber, tüm o çektiklerinden sonra, McCarthy için bir teselli olmuştur belki."

"Peki, eğer masumsa, suçu işleyen kim?"

"Ah, kim mi? Dikkatini şu özellikle önemli iki noktaya çekmek istiyorum. Öncelikle, öldürülen adamın göl kenarında birisiyle randevusu vardı ve bu kişi oğlu olamazdı, çünkü adam oğlunun uzakta olduğunu düşünüyor, ne zaman döneceğini bilmiyordu. İkincisi, öldürülen adamın oğlunun geldiğini bilmemesine rağmen, 'kuuui' diye haykırdığı duyulmuş. Bunlar davanın seyrini belirleyecek kritik noktalar. Artık istersen biraz da George Meredith'ten^(*) söz edelim ve ayrıntıları yarına bırakalım."

Holmes'un tahmin ettiği gibi yağmur yağmadı, sabah hava güneşli ve bulutsuzdu. Saat dokuzda Lastrade faytonla gelip bizi aldı, Hatherley Çiftliği ve Boscombe Gölü'ne doğru yola çıktık.

"Bu sabah size yeni haberlerim var," dedi Lestrade. "Bay Turner o kadar hastaymış ki, hayatından umut kesilmiş."

"Yaşlı biriydi yanılmıyorsam," dedi Holmes.

(*) İngiliz şair ve romancı (1828-1909).

"Altmış yaşlarında ama bünyesi gurbetteyken epey yıpranmış, bir zamandır durumu kötüleşmekteymiş. Son olay onu kötü etkilemiş. McCarthy'lerin eski bir dostuymuş, ayrıca onlara epey iyiliği dokunmuş; öğrendiğim kadarıyla Hatherley Çiftliği için onlardan kira almıyormuş."

"İlginç gerçekten," dedi Holmes.

"Evet! Bin türlü iyilik yapmış onlara. Buralarda herkes onun cömertliğinden bahsediyor."

"Gerçekten! Şu kendine ait çok şeyi olmayan, Turner'e borçlu McCarthy'nin oğlunu, büyük olasılıkla arazinin mirasçısı olacak Turner'in kızıyla evlendirmekten kendinden emin bir şekilde, sanki bir istemeyle her şey hallolacaktı gibi bahsetmesi, size de biraz garip gelmiyor mu? İşin daha ilginç, Turner bu fikre karşıymış. Kız bunu bize söylemişti. Bunlardan bir şey çıkartmıyor musunuz?"

"Yine tündengelimler ve çıkanmlar," dedi Lestrade, bana göz kırparak. "Olgularla uğraşmak zaten yeterince zor, bir de kuram ve hayallere girersek..."

"Haklısın," dedi Holmes ciddi bir şekilde, "olgularla uğraşmakta zorlanıyorsun."

"Neyse, farkına varamadığın bir olgu yakalamış durumdayım," diye karşılık verdi Lestrade içten bir sesle.

"Nedir o?"

"Baba McCarthy'nin ölümü oğul McCarthy elinden oldu, bunun aksini iddia eden kuramlar zırvadan ibaret."

"Eh, zırva yanlış fikirden iyidir," dedi Holmes gülerek. "Yanılmıyorsam şu sol taraftaki Hatherley Çiftliği, değil mi?"

"Evet, o." İki katlı, kayağantaşı çatılı, geniş, rahat görünümlü bir binaydı, gri duvarlarını, büyük sarı likenler kaplamıştı. Kapatılmış kepenkler ve dumansız bacalar, mekâna terk edilmişlik hissi veriyordu; sanki buraya, son olayların dehşeti çökmüştü. Kapıyı çaldık ve içeri alındık. Holmes'un isteği üzerine hizmetçi bize patronunun öldüğü sırada giydiği çizimleri ve oğlunun o sırada giymediği bir çift çizmeyi gösterdi.

Holmes çizmeleri büyük bir dikkatle yedi sekiz yönden inceledikten sonra avluya çıkmak istedi, sonra onun peşinden Boscombe Gölü'ne giden dolambaçlı yola çıktık.

Sherlock Holmes ipucu kokusunu alınca adeta biçim değiştirdi. Onu Baker Caddesi'nin sakin düşünür ve mantıkçısı olarak bilenler şimdi görseler tanıyamazlardı. Yüzü kızardı ve esmerleşti. Kaşları iki kalın, siyah çizgiye dönüştü, çelik rengindeki gözleri bu çizgilerin altından parlıyordu. Yüzü aşağıya eğildi, omuzları çöktü; dudaklarını birbirine bastırıyordu, uzun ve sağlıklı boynundaki damarlar fitilli kumaştaki şeritler gibi belirginleşmişti. Burun delikleri, bir av hayvanunki gibi, takip edileni yakalama hırsıyla genişlemişti. Zihni tümüyle işine odaklandığından söylenen bir sözü ya da sorulan bir soruyu ya duymuyor ya da en fazla, kısa, alelacele bir homurtuyla karşılık veriyordu. Çalılıklar arasındaki patika yoldan hızla ve sessizce ilerleyerek Boscombe Gölü'nün ormanlık alanına ulaştık. Zemin tüm bölgede olduğu gibi nemli ve sulaktı, gerek patika yolda, gerekse yolun iki tarafındaki kısa çimenlik üzerinde pek çok ayak izi vardı. Sherlock Holmes bazen koşuşturuyor, bazen tamamen hareketsiz kalıyordu; bir keresinde çayırılıkta büyük bir tur atmıştı. Lestrade ve ben arkasından ilerliyorduk, resmi dedektif kayıtsız ve küçümser bir haldeydi, bense her hareketinin belli bir amaca yönelik olduğunu bildiğimden, dostumu dikkatle izliyordum.

Etrafı sazlıklarla çevrili, çapı yaklaşık 45 metrelik Boscombe Gölü, Hatherley Çiftliği ile zengin Bay Turner'in özel arazisi arasında kalıyordu. Uzakta, ağaçların arasından çıkıntıları görünen kırmızı kubbeler bize mülk sahibinin konağını gösteriyordu. Gölün Hatherley tarafındaki ağaçlar sıkı, ağaçlarla sazlıklar arasında yirmi adım boyunca ıslak çimen vardı. Lestrade bize cesedin bulunduğu noktayı gösterdi; zemin o kadar ıslaktı ki, zavallı adamın düştüğü yerde bıraktığı izleri açıkça seçebiliyordum. Holmes için, bunu sabırsız yüzü ve dikkatli bakışlarından çıkarıyordum, çiğnenmiş çimende fark edilecek daha başka pek çok nokta vardı.

Koku izi süren köpek gibi etrafta koşturarak turladı, ardından yanımızdakine döndü.

“Göleneden girdiniz?” diye sordu.

“Bir tırmıkla suyu taradım. Bir silah ya da başka bir ipucu bulurum diye düşündüm. Ama sen nasıl...”

“Tamam, tamam, vaktim yok şimdi! Her taraf ayak izleriyle dolu. Bir köstebek bile izini sürebilir, sazlıkların orada sona eriyor. Diğerleri bizon sürüsü gibi gelip debelenmeden önce burada olsaydım işim ne kadar kolaylaşacaktı. İşte bekçi ve beraberinde gelenlerin izi. Cesedin etrafında yaklaşık iki metrelik alandaki tüm izleri yok etmişler. Ama aynı izin yöneldiği üç farklı yol var.” Bir büyüteç çıkardı, yakından bakabilmek için yağmurluğunu yere serip üzerine uzandı; bu sırada bizimle değil kendi kendine konuşuyordu. “Bunlar genç McCarthy’nin ayak izleri. İkisinde yürüyormuş, birindeyse hızla koşmuş; tabanın derinlemesine izine karşı topuk izi seçilemiyor bile. Bu hikâyesini doğruluyor. Babasını yerde yatıyor görünce koşmuş. Bu da ileri geri dolanmış olan babanın ayak izi. Peki, bu ne? Durup etrafı dinlediği zaman tabancasının yere değmiş kabzasının izi. Peki ya bu? Ha, ha! Bakın, burada ne var? Parmak uçları! Parmak uçları! Üstelik kare biçimli, değişik tarzda çizmeler olsa gerek! Gelmişler, gitmişler ve tekrar gelmişler. Elbette, pelerini almak için. Şimdi, nereden geldiler?” Ormanın içlerindeki büyük bir kayın ağacının gölgesine gelene dek izleri bazen bulup bazen kaybederek ileri geri dolandı. Holmes bunu da geçtikten sonra yüzüstü uzanıp bir sevinç kahkahası attı. Yaprakları ve kurumuş dalları kaldırıp bize toz gibi görünen birtakım şeyleri bir zarfa koyarak, büyüteciyle yalnız toprağı değil ağacın üstünü de inceleyerek uzunca bir süre orda kaldı. Yosunların üzerinde sivri bir taş vardı, onu dikkatle inceledi ve yanına aldı. Ardından iz sürmenin mümkün olmadığı anayola varana kadar ormanlıktaki patikada ilerlemeye devam etti.

“Gerçekten ilginç bir vaka,” dedi, normal haline geri dönerken. “Yanılmıyorsam şu sağ taraftaki gri ev bekçinin yeri

olacak. Bence gidip Moran'la konuşsak iyi olur, yoksa da not bırakırız. Sonra gidip öğle yemeğimizi yeriz. Arabaya doğru gidebilirsiniz, ben de hemen geleceğim."

On dakika sonra tekrar arabaya binmiş Ross'a doğru yol alıyorduk. Holmes ormandan aldığı taşı hâlâ elinde tutuyordu.

"Bu ilginç çekebilir, Lestrade," dedi taşı gösterirken. "Cinayet bununla işlendi."

"Herhangi bir iz görmüyorum."

"İz yok zaten."

"Nereden biliyorsun o halde?"

"Altı çimenlikti. Ancak birkaç gün önce oraya atılmış olabilir. Nereden alındığına ilişkin iz yok. Yara izleriyle uyumlu ve ortalıkta başka silah yok."

"Peki ya katil kim?"

"Uzun boylu, solak, sağ ayağı topal, kalın tabanlı atıcı çizmeleri giyen biri; gri bir pelerini var, yanında sigara ağızlığı ve küt bir çakı taşıyor. Başka izler de var ama araştırmamız açısından bu kadarı yeterli."

Lestrade güldü. "Korkarım kuşkularım halen devam etmekte," dedi. "Kuramlar iyidir hoştur ama bunları kalın kafalı bir jüriye anlatmak durumundayız."

"*Nous verrons*,"^(*) diye yanıtladı Holmes sakince. "Sen kendi yöntemini uygula, ben de benimkini. Bu öğleden sonra meşgul olacağım, büyük olasılıkla akşam treniyle de Londra'ya döneceğim."

"Davayı yarıda mı bırakacaksın yani?"

"Hayır, sorun tamam zaten."

"Ya gizem?"

"Çözüldü."

"Suçlu kimdi öyleyse?"

(*) Özgün metinde Fransızca: Göreceğiz.

“Tespit ettiğim bir beyefendi.”

“İyi de kim o?”

“Bulması çok zor olmasa gerek. Pek kalabalık bir yer değil burası.”

Lestrade omuzlarını silkti. “Ben pratik biriyim,” dedi, “ortalıkta solak bir topalı arayarak dolaşamam. Scotland Yard’da benimle dalga geçerler.”

“Peki,” dedi Holmes sakince. “Sana fırsat tanıdım. İşte pansiyonuna geldik. Güle güle. Gitmeden sana bir telgraf çekerim.”

Lestrade’i bıraktıktan sonra otelimize döndük. Öğle yemeğimiz hazırlanmış bizi bekliyordu. Holmes sessizdi, düşüncelere dalmıştı, yüzünde kafası karışmış biri gibi huzursuz bir ifade vardı.

“Bak Watson,” dedi masa temizlenirken, “şu sandalyede kal ve sana biraz nutuk atmama izin ver. Tam olarak ne yapacağımı bilemiyorum, tavsiyene ihtiyacım var. Bir puro yak ve beni dinle.”

“Buyur.”

“Genç McCarthy’nin hikâyesinde ikimizin de dikkatini çeken iki nokta vardı ama bu noktalar bence onun lehine, sence aleyhineydi. İlki babanın daha oğlunun varlığından habersizken ‘kuuiii’ diye bağırmasıydı. Diğeriyse ölmeden önce ‘arat’ benzeri bir söz söylemesi. Birkaç sözcük mırıldanmış ama oğlu bu kadarını anlayabilmiş. Şimdi bu iki nokta üzerinden, gencin anlattıklarının tamamen doğru olduğunu varsayarak çalışmamıza başlayabiliriz.”

“Ohalde bu ‘kuuiii’ ne anlama geliyor?”

“Belli ki oğlunu çağırmak için bağırمامış. Bildiği kadarıyla oğlu Bristol’daydı. Gencin yakınlarda bulunması tamamen tesadüf. ‘Kuuiii’, buluşacağı kişiyi çağırma amaçlı söylenmiş olmalı. ‘Kuuiii’ bir Avustralya çığlığı olarak biliniyor, Avustralyalılar arasında kullanılan bir haykırış türü

yani. McCarthy'nin Boscombe Gölü'nde beklediği kişinin Avustralyalı olması güçlü bir olasılık."

"Peki, 'arat' ne anlama geliyor?"

Sherlock Holmes cebinden katlanmış bir kâğıt çıkardı, masanın üzerinde düzleştirdi. "Bu Victoria eyaletinin haritası," dedi. "Bunu dün Bristol'den telgrafla istettim." Haritanın bir bölgesine elini koydu. "Ne okuyorsun?"

"Arat," dedim.

"Peki ya şimdi?" Elini kaldırdı.

"Ballarat."

"İşte. Adamın söylediği sözcük buydu, oğlu son iki hecesini anlamış. Katilin adını söylemeye çalışmış, Ballarat'dan falanca gibi bir ad olsa gerek."

"Muhteşem!" diye haykırdım.

"Gayet açık. Ve şimdi, anlayacağın üzere çemberi iyice daraltmış oluyoruz. Genç McCarthy'nin ifadesini doğru kabul edersek, bir de gri elbise konusu var. Böylece belirsiz tahminlerden, pelerin takan Ballaratlı bir Avustralyalı tanımına gelmiş oluyoruz."

"Doğru."

"Bu bölgede yaşayan biri olmalı, çünkü göle ancak çevredeki evlerden ya da çiftliklerden ulaşılabilir; yabancıların kolayca girip dolaşabileceği bir bölge değil burası."

"Öyle."

"Gelelim bugünkü araştırmamıza. Zemini incelemem sonucu, sersem Lestrade'e de anlattığım suçlunun kişiliğiyle ilgili ayrıntıları öğrendim."

"Nasıl öğrenebildin onları?"

"Yöntemlerimi biliyorsun. Ayrıntıların gözlemlenmesine bağlı."

"Boyunu adım aralıklarının uzunluğundan tahmin edebildiğini biliyorum. Çizmeleri de bıraktıkları izlerden anlamış olmalısın."

“Evet, ilginç çizmelerdi.”

“Topallığını nasıl anlayabildin?”

“Sağ ayağının bıraktığı iz, her seferinde soldakinden az belirgindi. Belli ki onunla daha cılız bastırıyordu. Niye? Çünkü topal. Aksayarak yürüyordu.”

“Peki yasolaklığı?”

“Soruşturma sırasında doktorun verdiği rapora sen de bakmıştın. Darbe hemen arkadan, sol tarafa gelmiş. Adam solak olmasa nasıl böyle bir darbe indirebilir? Babayla oğul konuşurlarken adam şu ağacın arkasında beklemiş. Hatta beklerken puro içmiş. Orada puro külü buldum, küller hakkındaki deneyimime dayanarak biliyorum ki bu bir Hint purosuymuş. Biliyorsun, bu konu üzerinde epey çalışmışlığım vardır, hatta yüz kırk değişik pipo, puro, sigara tütünün küllerini incelediğim bir makale yayınlamıştım. Külleri gördükten sonra etrafı arayıp yosunlar arasındaki izmariti de buldum. Rotterdam üretimi bir Hintpurosuydu.”

“Ya ağızlık?”

“İzmaritinin ucundan anlaşıldığı kadarıyla sigarayı ağızına almamıştı. Demek ki ağızlık kullanmış. Uç kısmı dişleriyle sökmemiş, kesmişti ama keskin bir aletle kesilmemişti, ben de kör çakı sonucuna vardım.”

“Holmes,” dedim, “suçlunun etrafını öyle bir çevirdin ki artık kaçması mümkün değil. Masum bir insanın boynunu da ipten kurtardın. Sorunu tüm yönleriyle anlamış durumdayım. Suçlu...”

“Bay John Turner,” diye haykırdı otel görevlisi, oturma odamızın kapısını açıp konuğumuzu buyur ederken.

İçeri giren kişi ilginç ve dikkat çekici biriydi. Yavaş, aksak adımları ve eğik omuzları ona düşkün bir hava veriyordu ama sert, kaslı, sağlam yapısı ve koca gövdesi kendisinin sağlam bir beden ve kişiliğe sahip olduğunu gösteriyordu. Karman çorman sakalı, kır saçları, gür, eğik kaşları görünüşüne bir saygınlık ve güç havası katsa da yüzü kül rengindeydi, dudaklarıyla

burun deliklerinin köşeleri morarmıştı. Daha ilk bakışta ölüm-cül ve müzmin bir hastalığa yakalandığını fark etmiştim.

“Lütfen kanepeye buyurun,” dedi Holmes nazikçe. “Notumu almış mıydınız?”

“Evet, çiftlik bekçisi getirdi. Beni bir skandalı önlemek istediğiniz için çağırmışsınız.”

“Eğer mahkemeye gidersem milletin dedikoduya başla-yacağını düşündüm.”

“Beni çağırmanızın sebebi nedir?” Bitkin gözleriyle, sanki sorusunun yanıtını almış gibi umutsuzca bakıyordu.

“Evet,” dedi Holmes, adamın sorusundan çok bakışlarını yanıtlıyordu. “Şöyle ki, McCarthy hakkında her şeyi biliyorum.”

Yaşlı adam yüzünü ellerinin arasına gömdü. “Tanrı yar-dımcım olsun!” diye haykırdı. “Zaten genç adama bir zarar gelmesine izin vermeyecektim. Eğer mahkeme aleyhine karar verseydi çıkıp her şeyi anlatacaktım.”

“Sizden bunları duymaktan memnun oldum,” dedi Hol-mes ciddi ciddi.

“Kızımı düşünmeseydim şimdiye kadar her şeyi zaten anlatmış olurdum ama tutuklandığımı duyması onu perişan ederdi.”

“Konu o noktaya gelmeyebilir,” dedi Holmes.

“Nasıl?”

“Ben resmi memur değilim. Beni kızınız çağırdı ve onun çıkarlarını gözetiyorum. Ancak genç McCarthy serbest bırakılmalı.”

“Ben ölmekte olan biriyim,” dedi ihtiyar Turner. “Yıllardır şeker hastalığım var. Doktor ancak bir aylık ömrüm kaldığını söylüyor. Hapiste ölmektense evimin çatısı altında ölmeyi yeğlerim.”

Holmes kalktı, elinde bir kalem ve yanında bir avuç kâğıtla geri gelip oturdu. “Bize gerçeği söyleyin yeter,” dedi.

“Ben yaşananları buraya not alacağım. Siz imzalarsınız, Watson da tanıklık eder. İfadenizi, mecbur kalırsak McCarthy’yi kurtarmak için kullanabiliriz. Gerçekten gerekmediği takdirde kullanmayacağıma ilişkin size söz veriyorum.”

“Zaten,” dedi yaşlı adam, “celseye kadar yaşayıp yaşamayacağım da belli değil, yani hikâye aslında beni pek ilgilendirmiyor ama Alice’i üzmemek istemiyorum. Şimdi size olayı açıkça anlatayım: Olay geniş bir zaman dilimine yayılıyor ama açıklaması kısa olacak.

Bu merhum McCarthy’yi siz bilmezsiniz. Adi şeytarın tekidir. Tanrı sizi böyle adamların şerrinden korusun. Yirmi yıldır bu adamla uğraşıyorum, hayatımı mahvetti. Önce, onun baskısı altına nasıl girdiğimi anlatayım.

1860’larda, madenlerde çalıştığım zamanlardı. Ateşli, pervasız bir delikanlıydım o zamanlar. Önüme çıkana bulaşırdım, kötü arkadaşlar edindim, içkiye başladım, madenlerden bir şey çıkmayınca kırlara açıldım ve sonunda, anayolda araba soyan bir hayduda dönüştüm. Altı kişiydik; yabani, özgürce bir hayat sürüyorduk. Bazen bir istasyonu bazen madenlere giden bir treni soyuyorduk. Takma adım Ballaratlı Kara Jack’ti. Grubumuz, sömürge bölgesinde Ballarat çetesi olarak halen hatırlanmaktadır.

Bir gün Ballarat’tan Melbourne’a altın taşıyan bir konvoyu pusus kurup saldırdık. Altı askere karşılık biz de altı kişiydik, yani epey çetin geçebilirdi ama daha ilk vuruşmada dört eyeri de boşalttık. Ancak yağmalamaya başlamadan önce bizimkilerden de üç kişi ölmüştü. Tabancamı kondüktörün kafasına dayadım ki bu bizim McCarthy’ydi. Keşke o anda onu öldürseydim ama yapmadım; bana diktiği küçük, adi gözlerini halen her ayrıntısıyla hatırlıyorum. Altını alıp kaçtık, artık zengindik ve kimsenin bizden kuşkulanmadığı İngiltere’ye geldik. Burada eski arkadaşlarımdan ayrılıp sakın ve saygın bir hayat sürmeye karar verdim. O sırada satılık olan bu araziye aldım, parayı kazanırken yaptığım kötülükleri telafi

etmek için servetimle iyilikler yapmaya başladım. Evlendim, eşim erken yaşta vefat etmesine rağmen bana sevgili Alice'i bıraktı. Bebekliğindeki mini mini elleri, doğru yolda kalmamda her şeyden çok etkili olmuştur. Kısacası hayatımda yeni bir sayfa açtım, geçmişimi telafi için elimden geleni yapmaya başladım. McCarthy ortaya çıkıp beni hâkimiyetine alana dek her şey yolunda gidiyordu.

Bir yatırımla ilgili olarak kasabaya gittiğim zaman Regent Caddesi'nde onunla karşılaştığımda ne üzerinde düzgün bir ceketi vardı ne de ayaklarındakine çizme denebilirdi.

'İşte yine buluştuk, Jack,' dedi omzuma dokunarak, 'artık bir aile sayılırız. Ben ve oğlum... İkimize de bakarsın artık. Eğer bakmazsan hava hoş; burası İngiltere, bir yasa devleti, bir ıslık uzaklığında her zaman bir polis vardır.'

Böylece o günden beri kasabanın batısında, en verimli topraklarımda kira ödemeden yaşadılar, onlardan kurtulmanın bir yolunu da bulamadım. Benim için rahat, huzur, kayıtsızlık yoktu artık; nereye dönsen hemen yanı başımda onun kurnaz, sırttan yüzünü görüyordum. Alice büyüyünce işler daha da kötüleşti, çünkü polisten çok kızımın hakkımdaki gerçeği öğrenmesinden çekindiğimi anlamıştı. İsteddiği her şeyi, hiç sorun çıkarmadan kendisine verdim: arazi, para, ev... Ta ki kendisine veremeyeceğim bir şeyi, Alice'i isteyene kadar.

Malum, benim kız da onun oğlu da artık büyümüştü, sağlığım da yerinde değildi; yani McCarthy, oğlunu benim tüm mülkümü ele geçirmek için kullanabileceğini düşünüyordu. Ama bu konuda kararlıyım. Onun lanetli kanından biriyle akraba olmak istemiyordum, delikanlıyı sevmiyor değildim ama McCarthy'nin kanını taşıyordu, bu da evliliğe karşı çıkmam için yeterdi. Kararımdan dönmedim. McCarthy tehdide başladı. Elinden geleni yapmasını söyledim. Meseleyi konuşmak üzere gölde buluşacaktık.

Oraya gittiğimde onu oğluyla konuşurken gördüm, ağacın birinin arkasına gidip puro içmeye, yalnız kalmasını

beklemeye başladım. Konuşulanları dinledikçe içimde kötü duygular belirliyordu. Oğlunu kızım ile evlenmeye yönlendiriyor, sanki bir sokak fahişesiymişçesine kızımın ne düşündüğünü umursamıyordu. Hayatta değer verdiğim her şeyin böyle bir adamın kontrolü altına geçeceğini düşünmek beni çıldırtıyordu. Zincirlerimden kurtulamayacak mıydım? Zaten ölmekte olan, umutsuz bir adamdım. Zihnim halen sağlıklıydı, bedenim de sağlamdı ama fazla vaktim kalmadığını biliyordum. Peki ya birikimlerim ve kızım? Eğer şu koca ağızlıyı susturabilirsem ikisi de kurtulacaktı. Evet, ben yaptım, Bay Holmes, şimdi olsa yine yaparım. Çok günah işledim ama bunun karşılığı da köle gibi baskı altında yaşamam oldu. Ama kızımın da aynı ağa takılmasına dayanamazdım. Ona vururken, adi, zehirli bir hayvanı öldürür kadar bile vicdan azabı çekmedim. Çılgılık atması üzerine oğlu geri geldi ama ağaçların ardına saklandım. Ancak, kaçarken düşürdüğüm pelerini alması için geri dönmem gerekti. İşte olayın aslı budur beyler."

"Sizi yargılamak bana düşmez," dedi Holmes, ihtiyar adam kendisine uzatılan ifadeyi imzalarken. "Umarım ifadeyi ortaya çıkarmak zorunda kalmayız."

"Umarım, bayım. Şimdi ne yapmayı düşünüyorsunuz?"

"Sağlığınıza göz önüne aldığımdan, hiçbir şey. Siz de farkındasınız, yakında yaptıklarınızı çok daha yüksek bir mahkemeye anlatmak durumunda kalacaksınız. İfadenizi saklayacağım ve eğer genç McCarthy hüküm giyerse ortaya çıkarmak zorunda kalacağım. Aksi halde hiç kimse ifadenizden haberdar olmayacak, siz yaşasanız da ölmeniz de sırrınız bizimle güvende olacak."

"Elveda öyleyse," dedi ihtiyar adam ciddiyetle. "Madem bana böyle bir iyilik yaptınız, siz de ölüm döşegine yattığınızda huzurlu olursunuz umarım." Koca gövdesiyle aksayıp titreyerek, yavaşça tökezleyerek odadan ayrıldı.

“Tanrı yardımcımız olsun,” dedi Holmes, uzun süren bir sessizlikten sonra. “Kader neden zavallı, çaresiz yaratıklarla böyle oyunlar oynuyor? Ne zaman böyle olaylarla karşılaşsam, Baxter’in sözünü anımsayıp ‘Tanrı adına, geliyor işte Sherlock Holmes,’ sözünü söylemeden edemiyorum.”

Holmes’un savunma makamına sunduğu güçlü tezler sayesinde James McCarthy suçsuz bulundu. İhtiyar Turner görüşmemizden sonra yedi ay daha yaşadı ama artık öldü. Böylece genç delikanlı ile kızın, geçmişlerini örten kara bulutları geride bırakıp beraber mutlu bir hayat sürmelerine imkân sağlayacak bütün şartlar yerine gelmiş oldu.

Beş Portakal Çekirdeği

1882–1890 yılları arasında not aldığım Sherlock Holmes vakalarına bakınca o kadar garip ve ilginç olaylarla karşılaşıyorum ki aralarından hangisini seçmem, hangisini bırakmam gerektiği konusunda karar vermekte zorlanıyorum. Bazıları gazeteler aracılığıyla halka sunuldu, arkadaşımın sıradışı, özgün yeteneklerini ortaya koyan diğerleriye su yüzüne çıkamadı; işte bu yazıları yayınlamaktaki amacım da bu maceraları anlatmak. Bazıları onun çözüm yeteneklerini aştı, ki bunları anlatmak sonucu olmayan hikâyeler anlatmak gibi olur; bazılarındaysa çok değer verdiği mutlak bir kanıt bulamadan, ancak tahmin ve kanırlarla yetinmek zorunda kaldı. İşte bu tür olaylardan birini, her ne kadar hakkındaki bazı noktalar açığa kavuşmamış, hatta belki hiç açığa kavuşmayacak olsa da, ayrıntılar ve sonuçlarının son derece ilginç ve şaşırtıcı olması nedeniyle aktarmak istiyorum.

1887 yılında irili ufaklı pek çok olay kaydetmiştim. Bu on iki aylık dönem içinde, Paradol Chamber macerasını, bir mobilya atölyesinin alt katında örgütlenmiş Amatör Dilenciler Grubu vakasını, İngiliz gemisi *Sophy Anderson*’un kayboluşunu, Grice Paterson’ın Uffa Adası’nda başında geçen ilginç maceraları ve son olarak da, Camberwell’in zehirlenışı olayını

kaydetmişim. Bu son olayda Sherlock Holmes, maktulun saatini inceleyerek iki saat önce kurulduğunu, büyük olasılıkla adamın o sıralarda yatmaya gittiğini ispatlayabilmişti; bu çıkarım, vakanın çözülmesinde büyük rol oynamıştı. Meride bir gün tüm bunlardan bahsedebilirim, ancak bu hikâyelerden hiçbirisi şimdi yazacağım macera kadar garip bir olaylar zinciri içermedi.

Eylülün son günlerindeydik ve gündönümü fırtınaları olağanüstü şiddetliydi. Tüm gün boyunca rüzgâr uğuldadı, yağmur pencerelere sertçe vurdu. Öyle bir fırtına kopuyordu ki şu insan yapımı Londra'da, kafamızı hayatın tekdüzeliğinden kaldırıp kafesteki yabani hayvanların dışarıya kükremesine benzer bir şekilde, medeniyetin sınırlarından insanoğluna haykıran büyük doğa güçlerini fark etmeye zorlandık. Hava karardığında fırtına daha da şiddetlendi ve gürültülü bir hal aldı, rüzgâr bacada sanki küçük bir çocuk gibi hıçkırarak ağlıyordu.

Sherlock Holmes şöminenin bir tarafında karamsar bir halde oturmuş suç kayıtlarını düzene sokuyordu; bense şöminenin diğer tarafında Clark Russell'ın deniz hikâyelerinden birini okumaktaydım. Fırtınanın uğultusu kitaptakine karışıyor, yağmur damlalarının sesi dalga çalkantılarını andırıyordu. Eşim annesini ziyarete gitmişti, ben de birkaç gündür eski mekânım olan Baker Caddesi'nde kalıyordum.

"Bu," dedim arkadaşımabakarak, "zil sesi. Gece vakti kim gelmiş olabilir? Bir arkadaşın mı?"

"Senin dışında arkadaşım yok," diye karşılık verdi. "Ziyaretçileri de pek sevmem."

"Ohalde bir müşteri olabilir mi?"

"Eğer öyleyse sorun ciddi olsa gerek. Yoksa gecenin bu saatinde, böyle bir havada kim gelir? Büyük olasılıkla bizim ev sahibesinin arkadaşlarından birisidir."

Sherlock Holmes bu tahmininde yanılmıştı, çünkü kordordaki ayak sesinden sonra kapımız çaldı. Uzun koluyla lam-

bayı kendi tarafından misafirin oturacağı boş sandalyeye çevirdi. "Girin," dedi.

İçeri giren kişi genç, yirmili yaşlarda, iyi giyimli, üstü başı düzenli, duruşunda zarafet ve incelik bulunan biriydi. Elindeki ıslak şemsiyesi, parlak yağmurluğu biraz önce içinde bulunduğu sert havayı anlatıyordu. Lambanın ışığı endişeli halini ortaya koyuyordu: Yüzü solgundu ve adamda ciddi bir sorunun yüküyle ezilmiş birinin gözleri vardı.

"Size bir özür borçluyum," dedi altın kelebek gözlüklerini takarken. "Umarım rahatsız etmiyorumdur. Korkarım fırtınanın bir kısmını odanıza getirmiş oldum."

"Paltonuz ve şemsiyenizi ben alayım," dedi Sherlock Holmes. "Şu askıda kalınca hemencecik kururlar. Anlaşılan güneybatıdan gelmişsiniz."

"Evet, Horsham'dan."

"Ayakkabı uçlarındaki kil ve kireç karışımı göze çarpıyor."

"Sizden bir konuda fikrinizi isteyecektim."

"Kolaylıkla alabilirsiniz."

"Ayrıca yardımınızı da..."

"İşte orası çok kolay olmayabilir."

"Hakkınızda bazı şeyler duydum, Bay Holmes. Örneğin Binbaşı Prendergast, Tankerville Kulübü hikâyesinde kendisini nasıl akladığınızı anlattı."

"Ah, elbette. Kart oynarken hile yaptığı iddia edilerek haksız yere suçlanmıştı."

"Her şeyi çözebileceğinizi söyledi."

"Biraz abartmış."

"Ve hiç yenilmediğinizi."

"Dört kez yenildim. Üçünde erkeklere, birinde bir kadına karşı."

"Ancak çözdüğünüz vakalarla karşılaştırılınca bu sayı nedir ki?"

“Genellikle başarılı olduğum doğrudur.”

“O halde bana yardımcı olabilirsiniz.”

“Lütfen sandalyenizi şömineye doğru yaklaştırın ve bana konuyu anlatma lütfunda bulunun.”

“Sıradan bir mesele değil.”

“Buraya gelen hiç kimsenin meselesi sıradan değildir. Ben başvurulmuş son makamım.”

“Yine de bayım, tüm bu deneyiminize rağmen, ailemin başından geçenlerden daha gizemli ve anlaşılabilir bir olaylar zinciri dinlemiş olduğunuzdan kuşkuluyum.”

“Beni meraklandırıyorsunuz,” dedi Holmes. “Lütfen bana meseleyi en başından itibaren ve temel olgular üzerinde durarak anlatın; ben daha sonra önemli gördüğüm noktalar hakkında ayrıntıları soracağım zaten.”

Genç adam sandalyesini çekti ve ıslak ayaklarını ateşe yaklaştırdı.

“Benim adım,” dedi, “John Openshaw ama bu korkunç meseleyle, en azından bildiğim kadarıyla, bir ilgim yok. Kalıtsal bir sorun olduğundan ve size doğru bir fikir vermesi açısından, konuyu ta başından anlatmalıyım.

Dedemin iki oğlu vardı: amcam Elias ve babam Joseph. Babamın Coventry’de, bisikletin icadından sonra epey büyüttüğü ufak bir fabrikası vardı. Openshaw patlamaz lastiklerinin patent sahibiydi ve işleri o kadar iyi gitmişti ki, fabrikayı sattıktan sonra kendisine gayet rahat bir emeklilik yaşayacak kadar para kalmıştı.

Amcam Elias Amerika’ya göç etmiş ve Florida’da toprak işletmiş, duyduğumuz kadarıyla gayet iyi kazanıyormuş. Savaş sırasında önce Jackson sonra da Hood’un ordusunda görev almış ve albaylığa kadar yükselmiş.^(*) Lee silah bırakınca amcam arazisine geri dönmüş ve üç dört yıl daha orda kalmış.

(*) Burada bahsedilen Amerikan İç Savaşı’dır.

1869 ya da 70'de Avrupa'ya geri dönüp Sussex'te, Horsham yakınlarında bir arazi satın almış. Amerika'da ciddi bir servet edinmişti. İngiltere'ye dönmesinin nedeniyse zencilere duyduğu antipati ve Cumhuriyetçilerin onların haklarını genişletici politikalar gütmesiydi. Kendine özgü, öfkeli, tezcarlı, sinirlendiğinde ağzı fena halde bozulan, ama çok da evcimen biriydi. Horsham'da yaşadığı süre içerisinde belki bir kez bile merkeze inmemiştir. Evinin etrafında bir bahçesi ve iki-üç tarlası vardı, egzersiz olsun diye araziye çalışmaya giderdi ama bazen haftalar boyunca odasından çıkmadığı olurdu. Epeyce konyak ve ciddi miktarda sigara içerdi; halkın arasına karışmak, arkadaş edinmek gibi bir meselesi yoktu, hatta kardeşiyle bile görüşmek istemezdi.

Benden kaçınmazdı, hatta benden hoşlanırdı diyebilirim, ilk görüştüğümüzde henüz on iki yaşlarında bir gençtim. Bu 1878'de gerçekleşmişti, yani o zaman sekiz dokuz yıldır İngiltere'de yaşıyordu. Onunla yaşamama izin vermesi için babama yalvardı. Bana hep nazık davranırdı. Ayık olduğu zamanlar tavla ve dama oynamayı severdi. Gerek hizmetçilere gerekse tacirlere beni temsilcisi olarak tanıstırırdı, öyle ki, on altı yaşına geldiğimde adeta evin sahibi bendim. Tüm anahtarlar bende duruyordu, istediğim yere girip istediğim gibi dolaşabiliyordum, yeter ki odasındayken onu rahatsız etmeyeyim. Giremediğim yalnız bir yer vardı, o da ne benim ne de başka birinin girmesine izin verilen, sürekli kilitli duran tavanarasındaki odaydı. Çocuk merakıyla bazen anahtar deliğinden bakardım ama böyle bir odada bulunması beklenen eski sandık ve bohçalardan başka bir şey görünmezdi.

Mart 1883'de bir gün, albayın masasında yabancı pulu olan bir zarf duruyordu. Ona mektup gelmesi pek alışılmış bir şey değildi, çünkü faturaların hepsi hazır parayla ödeniyordu ve ona mektup yazacak bir arkadaşı da yoktu. 'Hindistan'dan gelmiş!' dedi zarfı eline alırken, 'Pondicherry damgalı! Ne olabilir ki bu?' Hızla açtı ve dışarı beş tane küçük, kurumuş

portakal çekirdeği çıktı. Gülmeye başlamıştım ama gülüşüm yüzünü görünce yarıda kesildi. Alt dudağı sarkmış, adeta gözleri yerinden fırlamış ve rengi bembeyaz olmuştu, titreyen elindeki zarfa baktı ve 'KKK!' diye haykırdı, ardında da, 'Tanrım, Tanrım, günahlarım beni yakaladı!'

'Sorun nedir amca?' diye haykırdım.

'Ölüm,' dedi ve masadan kalkıp odasına çekildi, beni korkudan titrer bir halde orada bıraktı. Zarfı elime aldığımda, yan tarafında, yapışkanın hemen üstünde, kırmızı mürekkeple üç kez 'K' harfinin yazılmış olduğunu gördüm. Kurumuş çekirdekler dışında bir şey yoktu. Bu kadar korkmasının nedeni ne olabilirdi? Kahvaltı masasından kalkıp merdivenden çıkıyordum ki, amcamın bir elinde tavanarasına ait olduğunu düşündüğüm paslı bir anahtar, diğerindeyse küçük, pirinçten, bozuk para kutusuna benzer bir kutuyla aşağı inmekte olduğunu gördüm.

'İstediklerini yapsınlar, yine de onları alt edeceğim,' dedi, ant içercesine. 'Mary'ye söyle, odamdaki şömineyi yaksın ve Horsham'daki avukatı, Fordham'ı çağırınsınlar.'

Söylediklerini yaptım. Avukat geldiğinde beni de odaya çağırdılar. Şöminede parlak bir ateş ve siyah, kabarık kâğıt külleri vardı. Yanındaki pirinç kutu açık ve boştu. Kutuya bakınca, kapağının üzerine, aynı zarftaki gibi, üç tane 'K' harfinin işlenmiş olduğunu şaşırarak fark ettim.

'Vasiyetime tanık olmanı istiyorum John,' dedi amcam, 'arazimi, artısıyla eksisiyle kardeşime, yani babana bırakıyorum, tabii bu da sonunda arazinin sana kalacağı anlamına geliyor. Eğer orada huzur içinde yaşarsan ne güzel! Ama öyle olmazsa evladım, önerimi dinle ve onu en azılı düşmanına hediye et. Sana böyle iki ucu keskin bir kılıç vermekten dolayı üzgünüm ama işlerin sonu nereye varır bilemiyorum. Lütfen Bay Fordham'ın gösterdiği yeri imzalayıver.'

Gösterdiği yeri imzaladım ve avukat kâğıdı beraberinde götürdü. Bu garip olay, sizin de tahmin etmiş olabileceğiniz

üzere, bende derin bir etki yaptı. Bu olanlar hakkında etraflıca düşünüp konuya değişik yönlerden bakmaya çalıştımsa da mantıklı bir açıklamaya varamadım. Bende bıraktığı dehşeti kafamdan silip atamadım ancak haftalar geçtikçe etki azaldı ve hayatımızın sıradanlığını bozacak herhangi bir gelişme olmadı. Ama amcamda bazı değişiklikler olmuştu. Eskisinden daha çok içiyordu ve insanlarla görüşme isteği daha da azalmıştı. Zamanının çoğunu odasında geçiriyor, kapısını da içerden kilitliyordu ama bazen sarhoşlukla karışık cinnet halinde evden dışarı fırlıyor, bahçede elinde tabancasıyla naralar atıyor, hiç kimseden korkmadığını, ne bir insan ne de şeytan tarafından kafese kapatılabileceğini haykırıyordu. Bu krizler geçtikten sonra bir patırtıyla içeri giriyor, ruhunun derinliklerinden gelen dehşetle artık başedemeyen biri gibi, kapıyı içerden kilitleyip sürgülüydü. Böyle anlarda, hava soğuk olmasına rağmen yüzünün sanki banyodan yeni çıkmışçasına terdensırılsıklam olduğunu görüyordum.

Neyse, konuyu bağlayayım, çünkü sabrınızı tüketmek istemiyorum Bay Holmes. Bir gece sarhoşluk krizlerinden birinde yine dışarı çıktı ve bir daha geri dönmedi. Aramaya çıktığımızda, onu bahçenin ucundaki, yeşillikle kaplı gölette yüzükoyun yatarken bulduk. Herhangi bir kavgaya izi yoktu. Jüri sıradışı davranışlarını iyi bildiğinden, 'intihar' sonucuna vardı. Ama amcamın ölümün adından bile korktuğunu bildiğim için, sonunun intihar olabileceğine pek inanmadım. Ancak konu kapandı ve arazi ile birlikte on dört bin pound gibi bir miktar babama kaldı, babam da parayı banka hesabına yatırdı."

"Bir saniye," diyerek söze girdi Holmes. "Anlattıklarınız, dinlediğim en ilginç hikâyelerden biri. Amcanızın mektubu aldığı ve intihar ettiği varsayılan tarihi öğrenebilir miyim?"

"Mektup 10 Mart 1883'te geldi, ölümü de yedi hafta sonra, Mayısın 2'sinde gerçekleşti."

"Teşekkürler. Lütfen devam edin."

“Babam Horsham’daki arazi kendisine geçince, isteğim üzerine, sürekli kilitli duran tavanarasını açtırıp inceledi. Pirinç kutuyu bulduk ama içindekiler yok edilmişti. Kapağın iç kısmında, üzerinde KKK harfleri ve ‘mektuplar, anılar, makbuzlar ve bir kayıt’ yazan bir kâğıt etiket vardı. Etiketın, Albay Openshaw tarafından imha edilmiş kâğıtların içeriğini anlattığını düşündük. Bunun dışında, etrafa dağılmış kâğıtlar ve amcamın Amerika’daki hayatını anlatan not defterlerinden başka önemli sayılabilecek bir şey yoktu. Kâğıtların kimi savaş zamanından kalmaydı ve amcamın bir asker olarak görevini başarıyla yerine getirdiğini, cesur bir asker saygınlığı taşıdığını anlatıyordu. Diğerleriye savaş sonrası Güney Eyaletlerinin yeniden imarı hakkında politik yazılardı; belli ki amcamın Kuzeyden atanan politikacılara karşı sert bir tutumu vardı.

Babamın Horsham’a yerleşmesi 1884 başlarındaydı. 1885’in Ocak ayına kadar her şey olabildiğince güzel geçti. Yeni yılın dördüncü günü, kahvaltı masasında babam tiz bir çığlık attı. Bir elinde yeni açtığı bir zarf, diğerindeyse beş tane kurumuş portakal çekirdeği vardı. Albayın başına gelenlerle ilgili anlattıklarına ‘Bunlar martaval’ diyordu ama şimdi aynı şey kendi başına geldiğinde çok korkmuş ve şaşırılmış görünüyordu.

‘Bu da ne anlama geliyor John?’ diye kekeleyerek sordu.

Kalbim sıkışarak, ‘Bu, KKK,’ dedim.

Zarfın içine baktı, ‘Öyle anlaşıyor,’ dedi. ‘İşte, harfler burada. Ama üzerinde ne yazıyor?’

‘Kâğıtları güneş saatine koy,’ diye okudum, omzunun üzerinden.

‘Ne kâğıtları, ne güneş saati?’ diye sordu.

‘Güneş saati bahçede. Zaten başka da yok,’ dedim, ‘ama bahsedilen kâğıtlar imha edilmiştir herhalde.’

‘Hah!’ dedi, cesaretini toplayarak. ‘Burası medeni bir ülke, böyle saçmalıklarla uğraşacak halimiz yok. Nereden gönderilmiş bu?’

'Dundee'den,' diye yanıtladım pula bakarak.

'Saçma bir şaka herhalde,' dedi. 'Güneş saatleriyle ve kâğıtlarla ne ilgim var benim? Böyle saçma şeylerle uğraşacak vaktim yok.'

'Kesinlikle polisle konuşmalıyız,' dedim.

'Bizimle dalga geçsinler diye mi? Söz konusu bile olmaz.'

'O zaman gidip ben konuşayım.'

'Hayır, izin vermiyorum. Böyle bir saçmalık yüzünden ortalığı ayağa kaldırmak istemiyorum.'

Onunla tartışmak faydasızdı, zira inatçı biridir. Ancak olacakları adeta önceden seziyor, rahat edemiyordum.

Mektubu aldıktan üç gün sonra babam Portsdown Hill'deki hisarın kumandanı olan arkadaşı Binbaşı Freebody'yi ziyarete gitti. Evden uzaklaşmasının onun için daha güvenli olduğunu düşündüğümden, gitmiş olduğuna seviniyordum. Ancak yanılmışım. Gittiğinin ikinci günü binbaşidan, hemen oraya gelmemi isteyen bir telgraf aldım. Babam bölgedeki derin çukurlardan birine düşmüştü ve hareketsiz yatıyordu, kafatası çatlamıştı. Aceleyle kendisine yardım için koşturdum ama bir daha bilinci yerine gelmedi ve öldü. Anlaşılan gece yarısı Fareham'dan dönüyormuş. Bölgeyi tanımadığı ve çukurun etrafında bir çit bulunmadığından, jüri 'kaza nedeniyle ölüm' kararını almakta hiç tereddüt etmedi. Bu olayla ilgili her noktayı dikkatle araştırdım ama bir cinayet işlendiği fikrini uyandırabilecek bir ize rastlamadım. Bir şiddet ya da ayak izi yoktu; o gün ne bir hırsızlık olmuşu ne de herhangi bir yabancı o bölgeye uğramıştı. Elbette tahmin edeceğiniz üzere huzursuzdum, babamın bir komploya kurban gittiğinden emindim.

Böyle feci olaylar sonucunda miras bana geçti. Ondan neden kurtulmadığımı soracaksınız; yanıtlayayım, çünkü bu felaketlerin amcamın geçmişte yaptıklarından kaynaklandığını ve tehlikenin nereye gidersem gideyim peşimden geleceğini düşünüyordum.

1885'in Ocak ayında zavallı babam vefat etti. Bugüne dek, iki yıl sekiz ay boyunca Horsham'da mutlu bir şekilde yaşıyor, son nesille birlikte ailemizin bu kasvetten kurtulduğunu düşünüyordum. Ancak böyle düşünmekte biraz aceleci davranmışım, zira babama gelen mesaj bana da geldi."

Genç adam yeleğinden buruşuk bir zarf çıkardı; zarfı ters çevirdiğinde masaya beş tane kurumuş portakal çekirdeği düştü.

"İşte zarf bu," diye devam etti. "Londra'nın Doğu Yakası'nın damgasını taşıyor. Mektupta babama gelen mesajın aynısı var: 'KKK' ve ardından: 'Kâğıtları güneş saatine koy.'"

"Bunun üzerine siz ne yaptınız?" diye sordu Holmes.

"Hiçbir şey."

"Hiçbir şey mi?"

"İşin aslı şu ki," bu sırada yüzünü zayıf, ince elleri arasına aldı "kendimi, kıvrılarak yaklaşan bir yılan karşısındaki tavşan gibi çaresiz hissettim. Adeta gelişi ne kadar önceden tahmin edilse, ne kadar önlem alınsa bile karşı durulamayacak, engellenemeyecek bir düşmanın elinde gibiydim."

"Öyle demeyin!" diye haykırdı Sherlock Holmes. "Kendinizi toparlamalısınız yoksa bu işin içinden çıkamazsınız. Sizi ancak eylem kurtarabilir. Umutsuzluğa düşülecek zaman değil."

"Polise gittim!"

"Hım."

"Ama anlattıklarımı gülümseyerek dinlediler. Müfettişin zarfların yalnızca adamın birinin bir şakası, akrabaların ölümlerinin nederinin ise kaza olduğuna, zarflarla bağlantılı olmadığına inandığına eminim."

Holmes kenetli ellerini havada gezdirdi. "Ne şapşallık!" diye haykırdı.

"Yine de bana evde kalacak bir polis memuru verdiler."

"Bu akşam daseninle geldi mi?"

“Hayır. Ona evde kalmasını emretmişler.”

Holmes yine öfkelendi.

“Neden bana geldin?” diye haykırdı. “Daha doğrusu niye hemen bana gelmedin?”

“Bilmiyorum. Binbaşı Prendergast’la konuşmaya bugün gittim, o da sizi görmemi önerdi.”

“Mektubu alalı iki gün geçmiş. Daha önceden harekete geçmeliydiniz. Anlattıklarınız dışında, bize yardımı dokunabilecek başka bir ipucu yok sanırım?”

“Bir şey daha var,” dedi John Openshaw. Ceketinin cebini aradı ve soluk mavimsi bir kâğıdı masaya serdi. “Elimde bir yadigâr var,” dedi. “Amcamın kâğıtlarını yaktığı gün, küllerin arasında bu renkte yanmamış kâğıt kenarları bulmuştum. Yerde duran bu sayfayı da o zaman fark etmiştim, diğerleriyle birlikteyken aradan kaymış ve yakılmaktan kurtulmuş olabilir diye düşünüyorum. Çekirdeklerden bahsetmesi dışında, bize çok yardımı dokunacağına benzemiyor. Bence günlükten bir bölüm. Yazı kesinlikle amcama ait.”

Holmes lambayı çekti, ikimiz de bir defterden koptuğu kenarından belli olan kâğıdın üzerine eğildik. “Mart 1869” diye başlık atılmıştı, altındaysa şu ilginç notlar vardı:

4. *Hudson geldi. Aynı bilindik tartışma.*
7. *Çekirdekleri Paramore’da McCauley’ye
ve St. Augustine’de John Swain’e ayarla.*
9. *McCauley temizlendi.*
10. *John Swain temizlendi.*
12. *Paramore’u ziyaret ettim. Her şey yolunda.*

“Teşekkürler!” dedi Holmes, kâğıdı katlayıp misafirimize geri verirken. “Evet, artık bir an bile kaybetmemelisiniz. Bana anlattıklarınızı tartışarak bile vakit geçirmemeliyiz. Hemen eve gidip harekete geçmelisiniz.”

“Ne yapmalıyım?”

"Yapılacak yalnız bir şey var. O da hemen yapılmalı. Bu kâğıt parçasını derhal bize bahsettiğiniz pirinç kutunun içine koymalısınız. Ayrıca diğer bütün kâğıtların amcanız tarafından yakıldığını, geriye kalan tek kâğıdın bu olduğunu belirten bir not da koymalısınız. Onların güvenini kazanacak sözcükler kullanmalısınız. Bunu yaptıktan sonra kutuyu, söylendiği gibi güneş saatinin üstüne koymalısınız. Anladınız mı?"

"Kesinlikle."

"Şimdilik intikam ya da benzeri bir şey düşünmeyin. Konuyu yasa yoluyla halledebiliriz diye düşünüyorum. Şimdi bize düşen, onların kurduğu gibi bir ağ kurmak. İlk amacımız, sizi baskı altında tutan tehlikeyi bertaraf edebilmek. Sonra gizemi çözer, suçluları cezalandırabiliriz."

"Teşekkürler," dedi genç adam, kalkıp ceketini giyerken. "Bana yeniden umut ve canlılık verdiniz. Söylediklerinizi kesinlikle yapacağım."

"Bir an bile kaybetmeyin ve öncelikle kendinize dikkat edin, çünkü gerçek bir tehlikeyle karşı karşıya olduğunuza kuşku yok. Geriye nasıl döneceksiniz?"

"Waterloo'dan trene bineceğim."

"Henüz saat dokuz olmadı. Caddeler halen kalabalıktır, eminim güvende olursunuz. Yine de kendinizi yeterince koruyamayabilirsiniz."

"Silahlıyım."

"Bu iyi. Yarın sizin konuyla ilgili çalışmaya başlayacağım."

"Horsham'da görüşeceğiz demek."

"Hayır, gizeminiz Londra kaynaklı. Onu burada çözmeye çalışacağım."

"O halde sizi bir iki gün içinde arar, kutu ve kâğıtlarla ilgili gelişmelerden haberdar ederim. Söylediklerinizi harfiyen yerine getireceğim." Bizimle el sıkıştı ve ayrıldı. Dışarıda rüzgâr

hâlâ uğuldamaya, yağmur pencerelere şakır şakır vurup ses çıkartmaya devam ediyordu. Çılgın fırtına bu ilginç, vahşi hikâyeyi sanki bize püskürtmüş ve şimdi tekrar içine almıştı.

Sherlock Holmes bir süre sessiz oturdu, başı öne eğilmiş, gözleriyse ateşin kırmızı alevine takılmıştı. Sonra piposunu yaktı ve sandalyesine yaslanıp birbiri ardınca tavana ulaşmaya çalışan mavi duman halkalarını izledi.

"Bence, Watson," dedi sonunda, "şimdiye kadarki vakalar arasında bu kadar olağanüstüsüne hiç rastlamadık."

"Dörtlerin İmzası hariç belki."

"Eh, evet, o hariç. Ama bence John Openshaw, Sholtolara kıyasla daha büyük bir tehlike altında."

"Peki," diye sordum, "bu tehlike hakkında olgusal bir fikre ulaşabildin mi?"

"Meselenin özü belli," diye yanıtladı.

"Peki nedir? Kim bu KKK ve neden bu talihsiz ailenin peşinde?"

Sherlock Holmes gözlerini kapattı, dirseklerini sandalyesinin kollarına koyup iki elinin parmaklarını birleştirdi. "İyi bir mantıkçı," dedi, "kendisine anlatılanlar arasından tek bir olgu yakalarsa, bunun üzerinden yalnızca o ana kadarki olaylar zincirini değil, bu olaylar zincirinin varacağı sonucu da kestirebilir. Cuvier'nin^(*) tüm hayvanı bir kemiğe bakarak tahmin edebilmesi gibi, iyi bir gözlemci de olaylar zincirindeki bir halkayı kavradıktan sonra, önceki halkaları da sonrakileri de tanımlayabilir. Henüz yalnızca savlamayla herhangi bir sonuca ulaşacak durumda değiliz. Duyularla sonuca ulaşmaya çalışanların sonucu ancak şaşırmak olmuştur. Sorunu çözmedeki en önemli unsur, kişinin bilgisi dâhilindeki tüm olguları kullanmasıdır, bunu söylemek de, anlayacağın üzere, tüm bilginin kullanımına eşdeğerdir ki, günümüz serbest eğitim ve ansiklopedi çağında bile pratiğe dökülmesi çok zor

(*) Baron Geoargès Léopold Cuvier (1769-1832), Fransız doğabilimci.

bir ideal. Ama bir insanın kendi işiyle ilgili her şeyi bilmesi imkânsız değil, benim amaçladığım da bu zaten. Doğru hatırlıyorsam, bir kez, daha arkadaşlığımızın ilk günlerinde, sınırlarımı ilginç bir biçimde tanımlamıştın."

"Evet," diye yanıtladım gülererek. "Acayip bir listeydi. Hatırlıyorum da, felsefe, astronomi ve politika şıklarının yanına sıfır yazmıştım. Botanik bilginin tutarsız, coğrafyanın kent merkezinin elli mil çevresindeki bir bölgeden kaynaklanan bir çamur izini bilebilecek kadar kapsamlı, kimya bilginin alışılmadık, anatominin gelişigüzel olduğunu, keman çaldığını, boks yaptığını, eskrim bildiğini, hukukçu olduğunu, kokain ve tütünle kendi kendini zehirlediğini yazmıştım. Yanılmıyorsa, incelememin ana hatları bunlardı."

Holmes son maddeyi duyunca sırtıttı. "Eh," dedi, "önceden de söyledim şimdi de söylüyorum, bence insan, kafasında kendisine yararlı şeyler bulundurmalı, diğerlerini sonradan kullanmak üzere kafasındaki kütüphanenin deposuna kaldırmalı. Bu akşam bize sunulan meseleye gelirsek, tüm kaynakları kullanmamız gerektiği ortada. Yanındaki rafta bulunan *Amerikan Ansiklopedisi*, K cildini uzatabilir misin lütfen? Teşekkürler. Şimdi durumu düşünüp ne tür çıkarımlarda bulunabileceğimize bir bakalım. Öncelikle Albay Openshaw'un Amerika'dan ayrılmak için ciddi bir sebebi olduğunu varsaymakla başlayabiliriz. Belli yaştaki insanlar iş olsun diye Florida'nın güzel mevsimini bırakıp da İngiltere taşrasında yalnızlığı seçmez. Bu yalnızlık düşkünlüğünü Amerika'da bir şeyden ya da birilerinden korkmasına bağlayabilir ve bu hipotezimizi genişleterek, Amerika'dan ayrılmasına da bu korkunun neden olduğunu düşünebiliriz. Neden korktuğuna gelirsek, bunu da ancak kendisinin ve ardıllarının aldığı tuhaf mektupları inceleyerek çıkartabiliriz. Mektuplardaki damgalara dikkat ettin mi?"

"İlki Pondicherry'den, ikincisi Dundee'den ve üçüncüsü Londra'dandı."

"Doğu Londra'dan... Bundan ne çıkarımda bulunabilirsin?"

"Hepsi de liman kenti. Yazan bir gemideymiş demek ki."

"Harika. Şimdiden bir ipucumuz oldu. Büyük olasılıkla mektupları yazan, bir gemideymiş. Şimdi başka bir noktayı düşünelim. Pondicherry mektubuyla tehdidin gerçekleşmesi arasında yedi hafta geçti, Dundee'den gelen mektupla ölüm arasındaysa üç dört gün. Bu bir anlama geliyor mu?"

"Yolculuğun daha uzun sürmesi."

"Ama mektup da daha uzun bir mesafe kat etti."

"Ohaldene anlamageldiğini biliyorum."

"En azından mektupları yazan adam ya da kadının bir yelkenlide olduğu varsayımına sahibiz. Anlaşılan o ki tuhaf uyarı ve işaretlerini, görevlerini yerine getirmeye başlamadan önce gönderiyorlar. Dundee'den mektup yolladıktan sonra işlerini halletmelerinin ne kadar kısa sürdüğünü gördün. Eğer Pondicherry'den bir buharlıya binmiş olsalardı, mektupları varırvarmaz onlar da gelmiş olacaktı. Ama yedi hafta geçti. Bence bu yedi hafta, mektubu taşıyan posta gemisiyle mektubu yazanı getiren yelkenli arasındaki zamanı göstermektedir."

"Mümkündür."

"Bundan ötesi, çeşitli olasılıklarla dolu. Artık bu konunun ölümcül aciliyetini ve neden genç Openshaw'a dikkatli olması gerektiğini söylediğimi anlıyorsunuzdur. Mektubu gönderenler, mesafeyi kat etmek için gereken zamandan sonra ölümcül darbeyi indiriyorlar. Bu seferkiyse Londra'dan gelmiş, yani kaybedecek vaktimiz yok."

"Aman Tanrım!" diye haykırdım. "Bu insafsız katliamın amacı ne olabilir?"

"Openshaw'daki kâğıtlar belli ki yelkenlideki adam ya da adamlar için yüksek önem taşımakta. Bence sayılarının birden fazla olduğu apaçık. Bir tek kişi iki cinayeti de jüriyi kandıracak şekilde düzenleyemez. Becerikli ve kararlı birkaç kişi

olmalılar. Kâğıtlar kimin elinde olursa olsun, ele geçirmeye kararlılar. Böylece KKK'nın bir bireyin adlarının baş harfleri değil, bir grubun işareti olduğu sonucuna varabiliriz."

"Ne grubu?"

"Daha önce," dedi Sherlock Holmes, bana doğru eğilip sesini kısarak, "Ku Klux Klan'ı duydun mu?"

"Daha önce hiç duymadım."

Holmes dizindeki cildin sayfalarını çevirdi. "İşte burada," dedi:

***Ku Klux Klan:** Tüfeğin dolduruluş sesine benzerliğinden türetilmiş bir ad. Bu korkunç gizli örgüt İç Savaş sonrası Güney eyaletlerindeki bazı eski Konfederasyon askerlerince kurulmuş ve özellikle Tennessee, Güney ve Kuzey Carolina, Georgia ve Florida başta olmak üzere kısa sürede ülkenin çeşitli bölgelerinde yerel kollara ayrılmıştır. Zenci seçmenleri sindirmek, kendi görüşlerine karşı çıkanları öldürmek ya da yaşadıkları yerden sürdürmek gibi politik amaçlar için güç kullanmışlardır. Harekete geçmeden önce genellikle ilgisiz ama tanınan bir işaret gönderirler: Bir meşe filizi, karpuz tohumu ya da portakal çekirdekleri gibi. Bunların eline ulaştığı kişi ya önceki tutumunu değiştirmeli ya da bulunduğu kentten ayrılmalıdır. Eğer karşı koymaya çalışırsa, çok garip ve beklenmedik bir şekilde öldürüleceği kesindir. Toplum içindeki örgütlenişleri o derece yaygın ve eylemlerinin yöntemleri o kadar sistematiktir ki kendilerine karşı koyup da sağ kurtulmuş biri yok denebilir, ayrıca faillerin kimliklerinin belirlendiği de görülmüştür. Gerek Birleşik Devletler'in gerekse Güney toplumundaki sağduyu sahibi insanların çabalarına rağmen örgüt yıllarca büyümeye devam etmiştir. Nihayet 1869 yılında bu hareket aniden çökertilmiştir ancak halen örgütün benzeri eylemlerine rastlanmaktadır.*

"Gördüğün gibi," dedi Holmes cildi bırakırken, "örgütün aniden çökertilmesiyle Openshaw'un kâğıtlarıyla birlikte Amerika'dan ayrılışı aynı tarihlere denk geliyor. Etkinin de tepkinin de nedeni bu olabilir. Kendisinin ve ailesinin peşin-

dekiler ne azılı kişilermiş. Anlaşılan o ki bu kasa ve günlük, Güney'deki örgüt önderlerinin adlarını içeriyor ve büyük olasılıkla, bu kayıtları tekrar ele geçirmeden rahatça uyuyamayan pek çok kişi var."

"Demek ki gördüğümüz o sayfa..."

"Tıpkı düşündüğümüz gibi. Yanılmıyorsam şöyle diyor: 'Çekirdekleri A, B ve C'ye gönderdik.' Bunlar örgütün düşman gördüklerine gönderdiği işaretlerdi. Ardından A ve B'nin temizlendiğine ya da ülkeyi terk ettiğine ve son olarak C'nin, korkarım aleyhine bir sonuçla ziyaret edildiği söyleniyordu. Bence Doktor, bu karanlık meseleye biraz olsun ışık tutabileceğiz. Bu arada genç Openshaw için en doğru olan, söylediklerimi yapması. Bu akşam bu konu hakkında başka konuşulacak ya da yapılacak bir şey kalmadı; kemanımı uzat da şu berbat havayı ve şu adamların neden olduğu daha da berbat şeyleri yarım saatliğine olsun unutmaya çalışalım."

Sabahleyin hava sakinleşmişti ve güneş, kentin üzerindeki renksiz perdenin ardından sönük sönük parlıyordu. Aşağı indiğimde Sherlock Holmes kahvaltıya başlamıştı bile.

"Senden önce başladığım için beni bağışla," dedi. "Genç Openshaw'la ilgili olarak beni yoğun bir günün beklediği karusındayım."

"Nasıl bir yol izleyeceksin?" diye sordum.

"Bu, tamamıyla yapacağım ilk soruşturmanın sonuçlarına bağlı. Sonunda Horsham'a gitmem bile gerekebilir."

"Önce oraya gitmeyecek misin?"

"Hayır, önce kentten başlayacağım. Zili çalarsan hizmetçi kahveni getirir."

Beklerken açılmamış gazeteyi alıp bir göz gezdirdim. Gözlerim kalbimi dehşetle titreten bir başlığa takıldı.

"Holmes," diye haykırdım, "çok geç kalmışsın."

"Ah!" dedi elindeki fincanı bırakırken. "Benim de korktuğum buydu. Nasıl yapılmış?" Sakin konuşuyordu ama derinden etkilendiğine emindim.

“Gözüme Openshaw adı ilişti, başlığı ise Waterloo Köprüsü Yakınındaki Facia idi. Şöyle yazılmış:”

Dün gece saat dokuzla on arası, Waterloo Köprüsü yakınlığında görevde bulunan H Bölgesi polis memuru Cook, önce bir yardım haykırışı ve ardından birinin suya düştüğünü işitti. Ancak gece o kadar karanlık ve fırtınalıydı ki çevredeki-lerin yardımına rağmen suya düşen kişi kurtarılamadı. Ancak verilen alarm üzerine deniz polisi geldi ve sonuçta ceset çıkartıldı. Cebinden çıkan bir zarftan, genç maktulün adının John Openshaw olduğu ve Horsham yakınlığında yaşadığı anlaşıldı. Maktulün, Waterloo İstasyonu’ndaki son treni yakalamak için koştuğu, telaşı ve gecenin karanlığı yüzünden yolunu kaybettiği ve buharlı gemilerin yanaşması için kurulmuş iskelelerden birinin ucuna ilerlediği tahmin edilmektedir. Cesette bir şiddet izine rastlanmadı. Maktulün acı bir talih-sizlik yüzünden yaşamını kaybettiği kuşkusuzdur. Bu olayın, yetkililerin dikkatlerini nehir kenarındaki rıhtımların durumuna çekeceği düşünülmektedir.

Birkaç dakika sessizce oturduk, Holmes’u daha önce bu kadar karamsar ve sarsılmış görmemiştim.

“Bu gururuma dokunuyor, Watson,” dedi sonunda. “Önemli bir duygu değil kuşkusuz ama gururuma dokunuyor işte. Bu konu artık benim için kişisel bir meseledir ve Tanrı’nın izniyle bu çeteyle bizzat kendim uğraşacağım. Yardım için bana gelmişti, bense onu ölümüne gönderdim!...” Sandalyeden fırladı, odada kontrol edemediği bir öfkeyle, solgun yanakları kızarmış, sinirden ellerini bir kenetleyip bir çözerək ileri geri dolandı.

Sonunda, “Şeytan gibi kurnazlar demek ki!” diye haykırdı. “Delikanlıyı oraya nasıl yönlendirdiler acaba? Rıhtımlar istasyon yolunun üzerinde değil ki... Elbette köprü, dünkü gibi bir gecede bile, amaçlarına ulaşamayacakları kadar kalabalıktı. Eh, Watson, sonunda kazanan kim olacak göreceğiz. Şimdi dışarı çıkıyorum!”

"Polise mi?"

"Hayır, polisliği üzerime alıyorum. Ben ağımı ördükten sonra onlar ağıma düşenleri toplayabilirler ama daha önce değil."

Bütün günüm mesleğim doktorlukla geçti, gece geç bir saatte Baker Caddesi'ne dönebildim. Sherlock Holmes henüz geri gelmemiştir. Neredeyse saat ona doğru döndüğünde rengi bembeyazdı ve çok yorgundu. Dolabı açtı, bir parça ekmek alıp hızla yemeye başladı, ardından kana kana su içti.

"Açsın anlaşılan," dedim.

"Açlıktan ölüyorum. Yemek aklımdan çıkmış. Kahvaltıdan beri bir şey yemedim."

"Hiçbir şey mi?"

"Bir lokma bile. Yemeği düşünecek halim yoktu."

"Nasıl geçti?"

"İyi."

"Bir ipucunedinebildin mi?"

"Avucumun içindeler. Genç Openshaw'ın kanı yerde çok kalmayacak. Kendi şeytani yöntemlerini onlara karşı kullanacağım, Watson. Her şeyi iyice hesapladım."

"Ne demek istiyorsun?"

Dolaptan bir portakal aldı, içini açtı ve çekirdekleri masaya döktü. Beş tane çekirdeği alıp bir zarfa koydu. Zarfın iç tarafına "S.H.'den J.O.'ya" yazdı ve kapatıp şu adresi yazdı: Kaptan James Calhoun, *Lone Star* barkası", Savannah, Georgia.

"Limana girdiğinde karşısına bu çıkacak," dedi kıkırdarak. "Uykusuz bir gece geçirmesine neden olabilir. Openshaw gibi o da, bu mektubun başına geleceklerin bir habercisi olduğuna kesin bir şekilde inanacaktır."

"Peki, bu Kaptan Calhoun da kim?"

(*) Bir yelkenli gemi türü.

“Çetenin başı. Diğerlerini de ele geçireceğim ama ilk sırada o var.”

“Ona nasıl ulaştın?”

Cebinden üzerinde bir sürü tarihler ve adlar yazılı, büyük bir kâğıt çıkardı.

“Bütün günü,” dedi, “Lloyd’daki kayıt ve dosyalarda, 1883’ün Ocak ve Şubatında Pondicherry’ye uğramış gemilere ne olduğunu incelemekle geçirdim. O aylarda belli bir hacimdeki toplam otuz altı gemi limana yanaşmış. Bunlar arasındaki *Lone Star* hemen dikkatimi çekti; gerçi yola Londra’dan çıkmıştı ama Birlik eyaletlerinden birine verilen bir adı taşıyordu.”

“Yanılmıyorsa Teksas’a.”

“Emin değildim, hâlâ hangi eyalet olduğuna emin değilim ama geminin Amerika kaynaklı olduğunu anlamıştım.”

“Sonra?”

“Dundee kayıtlarını araştırdım. 1885’in Ocağında *Lone Star*’ın oraya uğramış olduğunu gördüğümde kuşkularım kesinliğe dönüştü. Sonra, şu anda Londra limarında bulunan gemileri araştırdım.”

“Evet?”

“*Lone Star* buraya geçen hafta gelmiş. Albert Rıhtımı’na gittiğimde bu sabah geminin erkenden nehirden ayrıldığını ve yurduna, Savannah’a doğru hareket ettiğini öğrendim. Gravesend’e çektiğim telgrafla geminin oradan geçeli epey olduğunu öğrendim; rüzgârın doğu yönünden esmesi dikkate alırsa, şimdiye kadar Goodwins’i geçmiş, Wight Adası’nın oralara erişmiştir.”

“O halde ne yapacaksın?”

“Adam avucumun içinde. Öğrendiğim kadarıyla, teknede o ve iki arkadaşından başka Amerikalı yokmuş. Diğerleri Finlandiyalı ve Alman. Ayrıca dün gece bu üçlünün gemide olmadıklarını da biliyorum. Bunu, geminin yüklemesini yapan liman işçisinden öğrendim. Yelkenlileri Savannah’a

ulaştığı zaman, posta teknesi mektubu oraya iletmiş olur ve çekeceğim bir telgraf da bu üç kişinin burada işledikleri bir cinayet nedeniyle arandıklarını Savannah polisine bildirir.”

Ancak her insani planda bazı aksaklıklar olabilir: John Openshaw’un katilleri, en az onlar kadar kurnaz ve kararlı birilerinin peşlerinde olduğunu belirtecek portakal çekirdeklerini asla göremediler. O yılki gündönümü fırtınaları uzun sürmüş, çok sert geçmişti. Uzun süre Savannahlı *Lone Star*’dan haber bekledik ama hiçbir haber gelmedi. Sonunda Atlantik’in kuş uçmaz bir yerinde dalgaların üzerinde inip çıkan, üzerinde “L.S.” harflerinin olduğu bir kış bodoslama parçası görülmüş. *Lone Star*’ın başına gelenler hakkında tüm öğrenemediğimiz buydu.

Çarpık Dudaklı Adam

St. George İlahiyat Koleji'nin müdürü Merhum Elias Whitney'nin kardeşi Isa Whitney ciddi derecede afyon bağımlısıydı. Bildiğim kadarıyla bu alışkanlığı, kolejdeyken De Quincey'nin rüyalarını ve hissettiklerini okumasının^(*) ardından edindiği bir heves sonucu, aynı etkileri meydana getirmek amacıyla tütününe afyon tentürü katmasıyla başlamıştır. Ancak diğer pek çok kişi gibi, çok geçmeden, afyonu bırakmanın kullanmasından zor olduğunu anlamış ama yine de yıllarca uyuşturucuya köle olmuş, arkadaşları, akrabaları için dehşet ve acıma sembolü olarak yaşamaya devam etmiştir. Sararmış solgun yüzü, halsiz gözkapakları, küçülmüş gözbebekleriyle sandalyeye yığılmış, saygın biriyken enkaza dönmüş, perişan olmuş hali hâlâ gözlerimin önündedir.

Haziran 1889'da bir gece, insanın esneyip saate bakmaya başladığı bir vakit kapım çalındı. Sandalyeden doğruldum, eşim örgüsünü bıraktı ve yüzüyle hayal kırıklığını dile getiren bir mimik yaptı.

"Bir hasta olsa gerek!" dedi. "Gitmen gerekecek."

(*) Thomas De Quincey'nin (1785-1859) *Bir İngiliz Afyon Kullanıcısının İtirafı* adlı eserinden bahsediliyor.

Biraz sızlandım, çünkü zaten yorucu bir günden henüz dönmüştüm.

Dış kapının açıldığını, çabucak bir şeyler konuşulduğunu ve sonra koridordan hızla gelen ayak sesleri işittik. Dairemizin kapısı açıldı, koyu renk elbiseli, kara tüllü bir hanımefendi içeri girdi.

"Bu kadar geç geldiğim için özür dilerim," diye söze girdi ama aniden kontrolünü kaybedip kollarını eşimin boynuna doladı ve başını omuzuna gömüp ağlamaya başladı. "Ah, başımda öyle bir dert var ki!" diye haykırdı. "Gerçekten yardıma ihtiyacım var."

"Hayret," dedi eşim kadının tülünü kaldırırken, "Kate Whitney ha! Beni ne kadar şaşırttın Kate! Geldiğinde seni tanıyamadım."

"Ne yapacağımı bilemedim, ben de hemen sana koştum." Zaten hep böyle olurdu, kederli olan herkes, kuşların deniz fenerine uçmaları gibi, doğruca eşime gelirdi.

"Gelmen ne iyi oldu. Şimdi biraz şarap ve su al, koltuğuna güzelce yerleş ve bize her şeyi anlat. Ya da önce James'i yatağa göndermemi mi istersin?"

"Oh, hayır, hayır! Doktorun da öneri ve yardımına ihtiyacım var. Mesele, İsa. İki gündür eve uğramadı. Onun için çok kaygılanıyorum!"

Bu, kadının kocasının sorunlarından bir doktor olarak bana, eski bir dost ve sınıf arkadaşı olarak da eşime ilk bahsedışı değildi. Aklımıza gelen çeşitli sözlerle onu yatıştırmaya, sakinleştirmeye çalıştık. Kocasının nerede olduğunu biliyor muydu? Onu Kate'e geri getirmemiz mümkün müydü?

Anlaşılan mümkünmüş. Son zamanlarda, afyon çekmek istediğinde, İsa'nın kentin en doğu kısmında bulunan bir afyon hücreğine gittiğine ilişkin kesin bilgisi varmış. Şimdiye kadar âlemleri bir günle sınırlıymış; akşam hareketleri seçirek ve bitkin bir halde eve dönermiş. Ama bu seferki kırk sekiz saattir devam ediyormuş, kesinlikle ya rıhtımın oradaki süp-

rüntü yerde zehiri soluyormuş ya da uyuşturucunun etkisiyle uyuyormuş. Onu Yukarı Swandam Yolu'ndaki Altın Bar'da bulabileceğimizden emindi. Ama elinden ne gelirdi? Genç ve çekingen bir kadın olarak nasıl böyle bir yere gidip de etraftaki serserilere rağmen kocasını oradan çekip çıkaracaktı?

Mesele buydu, elbette çözümü de belliydi. Mekâna kadar ona eşlik edemez miydim? Aslında Kate'in gelmesine ne gerek vardı? Ben Isa Whitney'nin tıbbi danışmanıydım, dolayısıyla davranışları hakkında söz sahibiydim. Yalnız gidersem durumu daha iyi idare edebilirdim. Eğer verdiği adreste bulabilirsem, kocasını iki saat içinde bir arabaya bindirip evine göndereceğime dair söz verdim. Böylece on dakika sonra koltuğumdan kalkmış, sevimli oturma odamdan ayrılmış, bu garip iş için bir faytonun içinde Doğu Yakası'na doğru hızla yol alıyordum. İlginç bir iş için gittiğimi düşünmekteydim ama işin ne derece ilginç olacağını gelecek gösterecekti.

Maceramın ilk evresinde büyük bir zorlukla karşılaşmadım. Yukarı Swandam Yolu, nehrin kuzey tarafını Londra Köprüsü'nün doğusuna bağlayan rıhtımların arkasına gizlenmiş köhne bir arayoldu. Bir denizci mağazasıyla bir meyhane arasında, sarp merdivenin mağara girişine benzer bir karanlığa indirdiği yerdeydi aradığım batakhane. Faytoncuya beklemesini söyledim. Sonra ortaları yıllardır aralıksız olarak sarhoş adımların arşınlamasından yıpranmış basamaklardan indim, kapının üzerindeki yağ lambasının titrek alevinin yardımıyla kilidin mandalını buldum, kahverengi afyon dumanıyla ağırlaşmış, göçmen bir teknenin baş kasarasını andırır biçimde tahta kamara yataklarının sıralandığı ince uzun, basık bir odaya girdim.

Bu kasvet içinde ilerleyen biri, eğik omuzları, bükük dizleri, arkaya atılmış kafaları, yukarı bakan çeneleri, yeni girene çevrilmiş karanlık, donuk gözleriyle tuhaf pozisyonlarda yatan bedenleri zar zor seçebilirdi. Yanmakta olan zehir metal pipolarda bir sönüyor bir parlıyor, yuvarlak kıızıl ışıyla ka-

ranlıktaki gölgelerin arasında parıldıyordu. Çoğu sessizce uzanmaktaydı ama bazıları kendi kendine homurdanıyor, diğerleriye garip, kısıp, tekdüze bir sesle birbirleriyle konuşuyor, konuşmaya coşkuyla başlıyor ama sonradan aniden sessizliğe gömölüp yanındakinin ne söylediğine aldırma-sızın kendi düşüncelerini mırıldanıyor. En uç tarafta, içinde yanan kömürüyle küçük bir mangal, mangalın yanındaki üç bacaklı bir taburede dirseklerini dizine, çenesini iki yumruğunun üstüne dayamış uzun, zayıf, yaşlı bir adam ateşe bakıyordu.

İçeri girince benzi soluk Malaylı bir hizmetli elinde pipo ve uyuşturucuyla bana doğru koşturdu ve boş bir yatağı işaret etti.

"Teşekkürler. Yatmaya gelmedim," dedim. "Bay Isa Whitney adlı bir arkadaşım burada olacaktı, onunla konuşmak istiyorum."

Sağ tarafımda bir hareketlenme, bir gürültü meydana geldi ve karanlıkta göz gezdirirken, solgun, bitkin, pespaye Whitney'nin bana baktığını gördüm.

"Aman Tanrım! Bu Watson!" dedi. Her tarafı titriyordu, belli ki acınası bir tepkime dönemindeydi. "Söylesene Watson, saat kaç?"

"On bire yaklaşıyor."

"Hangi günün on biri?"

"19 Haziran Cumanın."

"Aman Tanrım! Ben çarşamba sanıyordum. Bugün çarşamba ya. Dostunu neden korkutuyorsun?" Yüzünü kolları arasına aldı ve tiz bir sesle ağlamaya başladı.

"Sana bugün cuma diyorum. Eşin iki gündür seni bekliyor. Halinden utanmalısın!"

"Utaniyorum zaten. Ama bir yanlışın var, Watson, ben buraya geledi yalnızca birkaç saat oluyor, anca üç ya da dört pipo içtim. Seninle eve geleceğim. Kate'in üzölmesini istemem, zavallı Kate... Bana elini uzativer! Arabayla mı geldin?"

“Evet, dışarıda bekliyor.”

“Öyleyse binelim. Ama buraya borcum olsa gerek. Ne kadar borcum varmış bir öğreniver Watson. Tamamen bitkin durumdayım. Kendime hiç hayrım yok.”

İğrenç ve afallatıcı dumandan etkilenmemek için nefesimi tutarak iki tarafı uyuklayanlarla dolu dar yoldan ilerleyip müdürü aramaya koyuldum. Mangalın başındaki adamın yanından geçerken birinin ceketimi çektiğini hissettim, kısık bir ses bana şöyle fısıldadı: “Yürümeye devam et ve sonra bana dön.” Sözler gayet anlaşılırdı. Etrafa bakındım. Ancak yanımdaki yaşlı adamdan gelmiş olabilirdi bu sözler ama çok zayıf, bedeni buruşuklarla dolu, ihtiyarlıktan bükülmüş, afyon piposu sanki ellerinden kaymışçasına iki dizinin arasında sallantıda duran adam dalgın bir halde öylece oturuyordu. İki adım ileri attıktan sonra geri döndüm, bir şaşkınlık çığlığı atmamak için kendimi zor tuttum. Onu yalnız benim görebileceğim şekilde arkasını dönmüştü. Bedeni zindeleşmiş, kırışıklıkları silinmiş, baygın bakışları tekrar alevlenmişti; ateşin başında oturup şaşkınlığıma kıkırdayan kişi Sherlock Holmes’dan başkası değildi. Yaklaşmamı işaret etti hafifçe, yüzünü tekrar odaya döndüğünde titrek, sarkık dudaklı bunak geri döndü.

“Holmes!” diye fısıldadım, “bu batakhanede ne işin var Tanrı aşkına?”

“Mümkün olduğunca kısık sesle konuş,” diye yanıtladı. “Kulaklarım sağlamdır. Şu küfelik arkadaşından kurtulma inceliğini gösterebilirsen seninle biraz konuşmaktan büyük zevk duyacağım.”

“Dışarıda bekleyen bir araba var.”

“O zaman lütfen adamı arabayla evine yolla. Merak etme, şu an herhangi bir dalavere çeviremeyecek kadar bitik gözüküyor. Ayrıca karnı, sürücüyle birlikte, benimle birlikte olduğunu yazan bir not göndersen iyi olur. Beni dışarıda bekleyeceksen beş dakikaya yanında olurum.”

İstekleri her zaman çok kesin olduğundan ve onları sakın bir üstünlük edasıyla belirttiğinden, Sherlock Holmes'u reddetmek zordu. Ancak Whitney arabaya konulup görevim pratik anlamda tamamlandıktan sonra, onun için günlük hayatının parçası olan ilginç bir maceraya katılmaktan daha iyi bir seçenek olamayacağını düşündüm. Birkaç dakika içinde notumu yazmış, Whitney'nin hesabını ödemiş, onu çıkarıp arabaya bindirmiş ve karanlıkta uzaklaşmasını izlemiştim. Kısa süre içinde afyon yatağından ihtiyar bir adam çıktı ve Sherlock Holmes'la caddede yürümeye koyulduk. İki cadde boyunca bükük sırtı ve düzensiz adımlarıyla topallayarak ilerledi. Ardından, etrafa hızlıca bir göz gezdirdikten sonra kendini doğrulttu ve samimi bir kahkaha patlattı.

"Yanılmıyorsam, Watson," dedi, "kokain şırıngalarım ve bana tıbben zararı dokunduğunu söylediğin diğer zayıflıklarım, bir de afyon çekmeyi eklediğimi sandın."

"Seni orada görmek beni gerçekten şaşırttı."

"Ama benim, seni orada görmemden daha fazla değil."

"Bir arkadaşı bulmaya gelmiştim."

"Ben de bir düşman bulmaya."

"Bir düşman mı?"

"Evet, olağan düşmanlarımdan ya da avlarımdan birini diyebilirim. Açıkçası Watson, ciddi bir araştırmamanın ortasında ve bir ipucu bulma umuduyla, geçmişte de yaptığım gibi, böyle rezil bir batakhaneye geldim. Eğer mekânda tanınsaydım işimi bitirmeleri bir dakika sürmezdi, çünkü daha önce orayı amaçlarım için kullanmıştım ve mekânı işleten Hintli benden intikam almaya yemin etmişti. O binanın arkasında, Paul İskeleyi'nin köşesine bakan ufak bir kapı var, eğer dile gelse emin ol aysız gecelerde yaşanmış bazı ilginç maceralar anlatabilir."

"Ne? Cesetlerden falan söz etmiyorsun ya?"

"Evet, cesetler, Watson. O batakhane de öldürülen her zavallı için bize bir pound verselerdi şimdi zengin olmuştuk."

Nehrin kıyısındaki en iğrenç cinayet tuzağıdır orası, korkarım Neville St. Clair bir daha çıkmamak üzere oraya girdi. Ama tuzağımız burada olmalı." İşaret parmaklarını dişlerinin arasına aldı ve tiz bir ısıklık çaldı; bu işaret biraz uzaktan gelen bir başka ısıklıkla yanıtlandı, bunu da tekerlek tıkırtıları ve atın toynak sesleri izledi.

"Ee, Watson," dedi Holmes, yüksek atlı araba yan fenerleriyle oluşturduğu iki sarı tünelle karanlığı delip ilerlerken. "Benimle geleceksin, değil mi?"

"Eğer yararım olacaksa."

"Ah, güvenilir bir yoldaş her zaman yararlı olur, bir kaydedici daha da çok. Cedars'daki odam iki yataklı."

"Cedars mı?"

"Evet, Bay St. Clair'in evi. Soruşturma süresince orada kalacağım."

"Nerede burası?"

"Kent'te, Lee'nin yakınlarında. Önümüzde yedi millik bir yol var."

"Ama hiçbir şeyden haberim yok."

"Elbette. Ama çok yakında öğreneceksin. Atla bakalım. Tamam John, sana ihtiyaç kalmadı. İşte yarım altın. Yarın on bire doğru bana gel. Haydi, görüşmek üzere!"

Atları kırıbacıyla kamçıladi. Altındaki nehrin bulanık sularının yavaşça aktığı geniş parmaklıklılı bir köprüden uçar-casına geçene kadar gitgide genişleyen, sonu gelmeyen kasvetli ve terk edilmiş caddeler boyunca ilerledik. Bundan sonra, sessizliği ancak bir polisin düzenli, ağır ayak sesleri ya da akşamdan kalma âlemcilerin şarkı ve naralarıyla bozulan başka bir tekdüze kiremit ve harç bölgesi geldi. Renksiz bulutlar yavaşça gökte süzülüyor, aralarından bir ya da iki yıldız solgun göz kırpyordu. Kafası göğsüne eğilmiş, düşüncelere dalmış Holmes, arabayı sürerken sessizdi. Bense, enerjisini bu kadar çok meşgul eden bu yeni soruşturmanın ne hakkında olduğunu merak ediyor ama düşünce akışını bölmekten çeki-

niyordum. Birkaç mil yol almıştık, artık banliyö apartmanlarının uçları gözülmeye başlamıştı ki Holmes kendini doğrulttu, omuzlarını silkti ve doğru olanı yaptığına emin birinin havasıyla piposunu yaktı.

“Sende sessiz durma yeteneği var, Watson,” dedi. “Bu da seni paha biçilmez bir arkadaş yapıyor. Söylediklerime inan, gerçekten şu an yanımda konuşacak birisinin olması benim için çok harika, çünkü düşüncelerim hiç de hoş değil. Bu gece kapıda karşılaşacağımız küçük hanıma ne söyleyeceğimi düşünüyordum.”

“Bu konuda hiçbir şey bilmediğimi unutuyorsun.”

“Lee’ye varmadan konuyu tüm olgularıyla anlatacak vaktim olacak. Abes derecede basit gözüküyor aslında ama yine de elimde beni bir yerlere ulaştıracak bir veri yok. Ortalık ip dolu ama hiçbirinin ucunu yakalayabilmiş değilim. Şimdi Watson, sana olayı açıkça ve etraflı anlatacağım, belki bana karanlık görünen bir yerde sen bir ışık yakalayabilirsin.”

“Başla o halde.”

“Birkaç yıl önce, kesin olmak gerekirse 1884 Mayısında, Lee’ye Neville St. Clair adlı, çok zengin görünen bir beyefendi gelmiş. Büyük bir villaya yerleşip içini güzelce döşemiş ve kaliteli bir hayat sürmeye başlamış. Zamanla kasabada dostlar edinmiş ve 1887’de yerel bir bira üreticisinin kızıyla evlenmiş, şimdi bu kişiden iki çocuğu var. Herhangi bir zanaati yokmuş ama birkaç firmayla ilişki kurmuş ve her sabah düzenli olarak kasabaya gidiyor, akşamlarıysa Cannon Caddesi’den 5.14 treniyle eve dönüyormuş. Bay St. Clair artık otuz yedi yaşına gelmiş, ılımlı karakteri olan, iyi bir koca, şefkatli bir baba ve kendisini tanıyan herkesçe sevilen biriymiş. Ayrıca şunu da ekleyeyim, şu anki toplam borcu bilebildiğim kadarıyla seksen sekiz pound civarı, ancak Capital and Counties Bank’taki hesabında iki yüz yirmi pound parası var. Yani kafasının mali konularla sıkıntıda olduğunu düşünmemizi gerektirecek bir durum yok.

Geçen Pazartesi, Bay Neville S. Clair, katılması gereken iki önemli toplantısı olduğunu, dönüşte oğluna bir oyuncak ev kutusu getireceğini söylemiş ve kasabaya her zamankinden daha erken gitmiş. Tesadüf eseri aynı gün karısı, eşi çıktıktan az sonra, beklemekte olduğu pahalı içerikli bir paketin Aberdeen Posta Şirketi'ne geldiğini belirten bir telgraf almış. Londra'yı iyi biliyorsan, bu şirketin bürosunun, bu akşam karşılaştığımız Yukarı Swandam Yolu'ndan ayrılan Fresno Caddesi'nde olduğunu hatırlayacaksın. Bayan St. Clair öğle yemeğini yemiş, şehre inmiş, biraz alışveriş yapmış, şirketin bürosuna gitmiş, paketini almış ve saat tam 4.35'te, arkası istasyona dönük bir şekilde Swandam Yolu'nda yürümüş. Buraya kadar her şeyi anladın mı?"

"Zatengayet açık."

"Hatırlayacak olursan, pazartesi sıcak bir gündü. Bayan St. Clair de içinde bulunduğu semtten rahatsız bir şekilde yavaşça yürümekte ve bir araba bulma ümidiyle etrafa bakınmaktaymış. Swandam Yolu'nda yürürken birden bir çığlık işitmiş, büyük bir şaşkınlıkla bir ikinci kat penceresinden kocasının kendisine baktığını ve ona el ettiğini görmüş. Pencere açılmış, kocasının tedirgin yüzünü açıkça görebilmiş. Ona heyecanla el sallarken, kocası sanki karşı koyamadığı bir güç onu içeriye çekmişçesine birden gözden kaybolmuş. Eşinin hızlı bakışı sırasında ilginç bir ayrıntı fark etmiş: Kocasının o sabah şehre giderken giydiği siyah ceketinin üzerinde olmasına rağmen, yakalık ve kıravatlığı üzerinde değilmiş.

Kadın bir terslik olduğunu düşünerek merdivenden aşağı koşturmuş (mekân bu gece benimle karşılaştığın afyon hücrelerinden başka bir yer değil) ve ön odayı geçerek ilk kata çıkan merdivene yönelmiş. Ancak basamakların başında, sana bahsettiğim Hintliyle karşılaşmış ve adamın yardımcısı konumundaki bir Danimarkalının da yardımıyla kadını itip kakarak sokağa atmışlar. En çıldırtıcı kuşku ve korkularla kadın sokakta koşuşturmaya başlamış, ender görülen bir şans eseri,

Fresco Caddesi'nde devriyeye gitmekte olan bir grup polis ve bir müfettiş rastlamış. Müfettiş ve iki memur, kadınla beraber, ev sahibinin kararlı itirazlarına rağmen Bay St. Clair'in son görüldüğü daireye çıkmışlar. Dairede adamdan iz yokmuş. Zaten bütün o katta, orayı kendine ev edinmiş pasaklı bir zavallı sakattan başka kimse kalmıyormuş. Zavallı sakat da Hintli de tüm öğleden sonra boyunca ön odada kimsenin bulunmadığına kesinkes yemin etmişler. Bu kesin redleri karşısında müfettiş şaşırmış ve neredeyse Bayan St. Clair'in yanıldığını düşünmeye başlamış ki, kadın haykırarak masanın üstündeki ufak bir kutuya atılmış ve kutunun kapağını yırtarak açmış. Birbiri ardınca masaya çocuk oyuncakları düşmüş. Kocasının eve getireceğini söylediği oyuncaklarmış bunlar.

Gerek oyuncakların keşfi, gerekse sakatın birden şaşalamış görünmesi, müfettişin meselenin ciddi olduğunu kavramasını sağlamış. Tüm odalar dikkatle incelenmiş ve rezil bir suç işlenmiş olduğu sonucuna varmışlar. Ön oda sade mobilyalar kullanılarak salon şeklinde düzenlenmiş ve burdan rıhtımın arkasına bakan küçük bir yatak odasına geçiliyormuş. Rıhtımla yatak odası penceresi arasında, sular çekildiğinde açığa çıkan, su bolluğundaysa yaklaşık 1,5 metrelik derinliğe kadar dolan dar bir yol varmış. Yatak odasının geniş ve alttan açılan bir penceresi varmış. Araştırma sırasında pencerenin pervazında ve yatak odasının tahta zemininde açıkça fark edilen, etrafa yayılmış kan izleri bulunmuş. Ceket hariç, Bay Neville St. Clair'in bütün eşyaları ön odadaki bir perdenin ardına tıkılmış. Çizmeleri, çorapları, şapkası ve saati ordaymış. Bu eşyalar üzerinde bir şiddet izine rastlanmamış, Bay Neville St. Clair'le ilgili başka bir iz de bulunamamış. Anlaşılan pencereden kaçmış, çünkü başka bir çıkış yolu yokmuş; pervazdaki kan izleri ve trajik olay sırasında suyun derin olması, düşük olasılık bile olsa, Bay St. Clair'in belki yüzerek kurtulmuş olabileceğini akıllara getirmiş.

Gelelim olayla birinci derecede ilgili görünen canilere... Sözümlü ettiğim Hintlinin en iğrenç suçlara karıştığı biliniyor ama Bayan St. Clair'in hikâyesine göre kadın, kocasını pencerede gördükten birkaç saniye sonra adamlar merdivenin başında karşılaşılıyor; demek ki suça yardımcı olmaktan fazla bir işlevi olmasa gerek. Olaydan habersiz olduğunu belirterek, kiracısı Hugh Boone'un neler yaptığı konusunda bir bilgisi olmadığını, kaybolan beyefendinin çamaşırları hakkında sorumlu tutulamayacağını söyleyerek kendini savunmuş.

Hintli ev sahibi vaziyeti böyle idare etmiş. Gelelim afyon hüccresinin ikinci katında yaşayan ve Neville St. Clair'i son gören kişi olan uğursuz sakata. Adı Hugh Boone, kentte dolaşan hemen herkes onun gudubet yüzüne aşınadır. Polisler uğraşmamak için kibrit satıcısı görünümünde olsa da aslında profesyonel bir dilencidir. Treadle Caddesi'nde biraz ilerleyince, sol tarafta duvar ufak bir açı yapar. İşte bu yaratığın her gün kucağında biraz kibritle bağdaş kurmuş, acınası görüntüsünden dolayı az da olsa bir iyiniyet yağmuru yakalayan yağlı, deri şapkası hemen önünde durur bir şekilde oturmaya gittiği yer orasıdır. Nasıl geçindiğini anlayabilmek için birkaç gün bu adamı izlemiştim, kısa zamanda topladığı para beni şaşırtmıştı. Görünüşü o derece dikkat çekiciydi ki, kimse onu fark etmeden geçmiyordu. Göz alıcı turuncu saçlar, üst dudaklarının kenarına kadar uzanan korkunç bir yara iziyle biçimsizleşmiş solgun bir yüz, buldok çene, saçlarının rengiyle tezat oluşturan delici kara gözler. Bunlarla ve kendisine laf atanlara hemen karşılık verdiği nükteciliğiyle diğer dilencilerden hemen ayırt edilebiliyordu. İşte, afyon hüccresinin üstünde yaşayan ve aradığımız adamı son gören kişi bu."

"Birsakat yani!" dedim. "Hayatının baharında olan birine karşı tek başına ne yapabilir ki?"

"Sakatlığı bastonla yürümesinden ibaret, bunun dışında güçlü, yapılı birine benziyor. Bir bacadaki zayıflığın bedeninin diğer bölgelerinin güçlenmesine neden olduğunu tıbbi deneyimlerinden bilirsin, Watson."

“Lütfen anlatmaya devam et.”

“Bayan St. Clair penceredeki kanı görünce bayılır ve bir polis arabası onu evine bırakır, zaten soruşturma sırasında artık ona ihtiyaç kalmamıştır. Konuya bakan Müfettiş Barton çevre araziyi dikkatle inceler, ancak meseleye ışık tutacak bir ipucu bulamaz. Boone’u anında tutuklamama hatası (ki eline geçen bu birkaç dakikalık zamanda suç ortağı olan o Hintliyle konuşmuş olabilir) çok geçmeden telafi edilerek Boone yakalanır ve üstü aranır, ancak suçlanmasına neden olacak bir şey bulunamaz. Gömleğinin sağ kol bileğinde bazı kan lekeleri bulunmuş ama o hemen yüzük parmağındaki tırnağının yan tarafındaki kesiği göstermiş ve kanların buradan gelmiş olabileceğini, ayrıca soruşturmadan az önce pencereye gittiğini, oradaki kan izlerinin de büyük olasılıkla kendi parmağındaki kesikten kaynaklandığını söylemiş. Bay Neville St. Clair’i gördüğünü tekrar tekrar reddetmiş ve odasındaki çamaşırların polis kadar kendisi için de bir gizem olduğuna yemin etmiş. Bayan St. Clair’in kocasını penceredegördüğü iddiası üzerine, kadının ya deli olduğunu ya da o sırada hayal gördüğü söylemiş. Bağırıp çağırarak karşı koymasına rağmen karakola alınmış; bu sırada müfettiş suların çekilmesi belki yeni ipuçları ortaya çıkarır umuduyla arazide kalmış.

Çamurun içinde ipucu ortaya çıkmış ama bulmaktan çekindikleri bir ipucu. Suların çekilmesiyle ortaya çıkan, Neville St. Clair’in kendisi değil ceketiymiş. Peki, ceketin ceplerinde ne bulmuşlardır dersin?”

“Tahmin edemeyeceğim.”

“Tahmin edebileceğini sanmıyorum zaten. Her bir cep, bozuk paralarla doluymuş: 421 peni ve 270 yarım peni. Akıntıyla beraber sürüklenmeyeşine şaşmamak gerek. Ancak insan bedeni ayrı konu tabii. Rıhtımla ev arasında şiddetli bir girdap var. Yani ceplerindeki ağırlıklarla ceketin batması, ceketten ayrılan bedenin nehre sürüklenmesi büyük bir olasılık.”

"Ama diğ er bütün elbiseler odada bulunmuştu. Yani üstünde bir tek ceket mi varmış?"

"Hayır efendim ama olgulara da kuşkuyula yaklaşmak gerekebilir. şu Boone denilen adamın Neville St. Clair'i pencereden attığını ve ortalıkta bunu görecek bir kimsenin olmadığını farz edelim. Ardından ne yapar? Kendisini ele verecek giysilerden kurtulması gerektiğini düşünür. Ceketini alıp atmak üzereyken ceketin batmayacağı, yüzeyde kalacağı aklına gelir. Fazla vakti yoktur çünkü adamın karısı merdivenden yukarı çıkmaya çalışırken yaşanan arbedeyi duymuştur, hatta belki Hintliden polisin caddeden kendilerine gelmekte olduğunu bile öğrenmiştir. Kaybedecek bir saniyesi dahi yoktur. Ceketin batmasını sağlamak için, dilencilikten kazandığı paraları sakladığı köşeye gider, eline geçirebildiği kadar madeni parayı ceketin ceplerine doldurur ve aşağı atar. Diğ er elbiselerle de aynı şeyi yapacakken aşağıdan polisin geldiğini duyar ve onlar çıkana kadar ancak pencereyi kapatacak kadar vakit bulur."

"Mümkün görünüyor."

"Daha iyisini bulana kadar bunu işe yarar bir hipotez olarak kabul edeceğiz. Söylediğim gibi, Boone yakalanıp merkeze götürülmüştü ama aleyhine bir şey bulamamışlardı. Yıllardır profesyonel dilencilik yaptığından sakın ve masum bir hayat sürüyor görünüyordu. Olayın geldiği nokta bu; Neville St. Clair afyon hücresinde ne yapıyordu, orada başına ne geldi, şu an nerede, Hugh Boone'un adamın kayboluşuyla ilgisi ne gibi sorular halen cevap bekliyor. İlk bakışta son derece basit gözüktüğü halde bu kadar zorlukla karşılaşılan başka bir vaka hatırlamıyorum."

Sherlock Holmes bu ilginç olaylardan söz ederken şehrin sınırlarında dolanmakta, son birkaç evi de arkamızda bırakmakta ve iki tarafımız çitlerin çevirdiği kırsal yola  ıkmaktaydık. Anlatmayı bitirdiğinde, halen bazı evlerinin pencerelerinden ışık gözüken iki köy arasından geçiyorduk.

"Lee'nin sınırındayız," dedi arkadaşım. "Bu kısa yolculuk sırasında üç değişik İliliz ilçesinden geçmiş olduk: Middlesex'ten başlayıp Surrey'nin kenarından geçip nihayet Kent'e geliyoruz. Şu ağaçların arasındaki ışığı görüyor musun? İşte orası Cedars, o lambanın altında oturan kadının telaşlı kulakları belki şimdiden atlarımızın tıngırtısını duymuştur."

"Peki, soruşturmayı niye Baker Caddesi'nden yürütmüyorsun?" diye sordum.

"Burada araştırılması gereken noktalar var. Bayan St. Clair nezaket sahibi bir insan olarak evin iki odasını bana ayırdı; merak etme, arkadaşım ve meslektaşım olan birisini hoş karşılayacağından eminim. Kocasıyla ilgili verecek bir haberim olmadığında onunla karşılaşmaktan nefret ediyorum, Watson. İşte geldik. Bırrr, çüşüş!"

Kendine ait bir araziye yapılmış büyük bir villanın önünde durduk. Seyis yamağı gelip atları aldı, Sherlock Holmes'la birlikte ben de eve giden çakıl yolda yürümeye koyuldum. Biz yaklaşıncı kapı açıldı, boynuyla bilekleri silik pembe şifonlu, ince muslin elbiseli, sarışın, ufak tefek bir kadın kapıyı açtı. Bir eli kapıda, bir eli heyecanla havaya kalkmış, bedeni öne eğilmiş, çıkıntılı başı ve yüzü, sabırsız gözleri ve açılmış dudaklarıyla merakla bize bakıyordu.

"Ee," diye haykırdı, "evet?" Ardından iki kişi olduğumuzu görünce umutlu bir çığlık attı ancak bu çığlık sonradan arkadaşımın kafasını sallayıp omuz silkmesiyle homurtuya dönüştü.

"İyi haberyok mu?"

"Yok."

"Kötü haber?"

"O da yok."

"Tanrı'ya şükürler olsun. İçeri buyrun. Uzun bir gün geçirdiniz, yorgun olmalısınız."

"Bu, arkadaşım Doktor Watson. Pek çok araştırmada bana ciddi yardımları dokunmuştur, şans eseri kendisini buraya getirip bu soruşturmaya dâhil etmem mümkün oldu."

"Sizi burada görmek büyük zevk," dedi elimi içtenlikle sıkarak. "Eminim evdeki kalışınız sırasında fark edebileceğiniz bazı eksiklikleri maruz göreceksiniz, her şey o kadar ani oldu ki."

"Sevgili hanımefendi," dedim, "ben eski toprak bir piyadeyim, kaldı ki asker olmasam bile görebildiğim kadarıyla bir özre gerek yok. Eğer size ya da dostuma bir yardımum dokunursa memnun olurum."

"Şimdi, Bay Sherlock Holmes," dedi kadın, soğuk akşam yemeğinin servis edildiği iyi aydınlatılmış yemek odasına girerken, "açıkça yanıtalamanızı rica edeceğim birkaç basit soru sormak istiyorum."

"Elbette hanımefendi."

"Nasıl hissedeceğime aldırmayın. İsterik değilim, bayı-lacak halim de yok. Tek istediğim gerçek fikrinizi öğrenmek."

"Hangi konu hakkında?"

"Sizce Neville halen hayatta mı?"

Soru, Sherlock Holmes'u utandırmış gibiydi.

"Dürüstçe, hemen söyleyin!" diye tekrarladı halının üstünde dikilmiş kadın, sepet örgüsü sandalyesine yaslanmış Holmes'a keskin bakarak.

"Açıkçası hanımefendi, düşünmüyorum."

"Onun ölmüş olduğunu mu düşünüyorsunuz?"

"Evet."

"Öldürülmüş mü?"

"Öyledir demiyorum. Belki."

"Ne zaman ölmüş olabilir?"

"Pazartesi."

"O halde Bay Holmes, nasıl oluyor da bugün ondan bir mektup aldığımı açıklayabilir misiniz?"

Sherlock Holmes, birden canlanmış gibi sandalyesinden fırladı.

"Ne!" diye haykırdı.

"Evet, bugün," dedi gülümseyip elindeki kâğıdı havada sallayarak.

"Görebilir miyim?"

"Elbette."

Kâğıdı kadının elinden heyecanla aldı, masaya serdi ve lambayı yaklaştırarak dikkatle incelemeye başladı. Ben de sandalyeden kalkmış, Holmes'un omuzu üzerinden kâğıda bakıyordum. Zarf çok sıradandı, bugün tarihli (daha doğrusu dün tarihli, çünkü saat geceyarısını epey geçmişti) Gravesend posta mühürüyle damgalanmıştı.

"Kaba bir elyazısı," diye mırıldandı Holmes. "Bu kesinlikle kocanızın yazısı değil hanımefendi."

"Ama mektuptaki onun."

"Ayrıca her kim yazmışsa gidip adresi araştırmış."

"Bunu nasıl anladınız?"

"Adın yazıldığı siyah mürekkep kendi kendine kurumuş. Geri kalan yazılar ise gri renkli, bu da kurutma kâğıdı kullanıldığını gösteriyor. Eğer birden yazılıp kurutulsaydı böyle kara gölgeler oluşmazdı. Adam adı yazmış ama sonra ara vermiş, bu da adresi iyi bilmediğini gösterir. Bu ufak bir ayrıntı ama ayrıntıdan önemli bir şey yoktur. Şimdi mektuba bakalım. Aha! İçinde başka şeyler de varmış!"

"Evet, bir yüzük var. Kocamın mühür yüzüğü."

"Bu yazının kocanızın elyazısı olduğundan emin misiniz?"

"Elyazılarından biri."

"Biri mi?"

"Hızlıca yazarkenki elyazısı. Normaldeki elyazısına hiç benzemez ama bunu da tanıyorum:"

Sevgilim, endişe etme. Her şey yoluna girecek. Düzeltmesi biraz zaman alacakbüyük bir yanlışlıkvar. Sabırla bekle.

Neville

"Kurşunkalemle bir kitabın boş bırakılmış sayfalarından birine yazılmış, on beş buçuk santime on yedi buçuk santim boyutlarında, su izi yok. Hımm. Bugün, kirli başparmağı olan biri tarafından, Gravesend'den gönderilmiş. Aha! Zarfın kapağı, yanılmıyorsa, tütün çiğneyen biri tarafından yapıştırılmış. Bu yazının kocanızın elyazısı olduğundan kesin emin misiniz, hanımefendi."

"Hiç kuşum yok. Bunu Neville yazmış."

"Bugün Gravesend'den postalanmış. Evet, bulutlar azalıyor ama tehlike bitmiştir diyemem."

"Ama en azından yaşıyor olmalı, Bay Holmes."

"Eğer bu mektup yarultma amaçlı bir aldatmaca değilse. Öncelikle yüzük hiçbir şey kanıtlamıyor. Ondan alınmış olabilir."

"Hayır, hayır, bu bizzat onun yazısı!"

"İyi ama pazartesi yazılıp bugün postaya verilmiş de olabilir."

"Bu da mümkün."

"O halde bu iki gün içinde pek çok şey meydana gelmiş olabilir."

"Ah, lütfen umutlarımı yıkmayın, Bay Holmes. Onun iyi olduğuna eminim. Aramızda öylesine yakın bir bağ var ki, ona bir kötülük gelse hissederim. Örneğin, onu son gördüğüm gün yatak odasında kendini kesmişti, o sırada yemek odasında olmama rağmen ona bir şey olduğundan emin olarak hemen yukan koşturdum. Sizce, böyle ufak bir olayı dahi hissetmeme rağmen ölümünü hissetmemem mümkün mü?"

"Bir kadının sezgilerinin, bir mantıkçının çıkarımlarından daha güvenilir olabileceğine ilişkin pek çok örnek gösterebilirim. Bu mektup da sezgilerinizi destekleyici bir kanıt oluyor."

Ama eğer kocanız yaşıyor ve size mektup gönderebiliyorsa, neden sizden uzakta bulunuyor?"

"Bilemiyorum. İnanılır gibi değil."

"Pazartesi günü ayrılmadan önce size hiçbir şey söylemedi mi?"

"Hayır."

"Ve onu Swandam Yolu'nda görünce çok şaşırdınız, öyle mi?"

"Hem de çok."

"Pencere açık mıydı?"

"Evet."

"O halde size seslenmiş olabilir."

"Olabilir."

"Anlamı olmayan bir çığlık atmıştı, değil mi?"

"Evet."

"Siz de yardım çağırdığınızı düşündünüz, değil mi?"

"Evet. Ellerini salladı."

"Ama şaşkınlığından dolayı da çığlık atmış olabilir. Beklemediği bir anda sizi gördüğüne şaşırması, ellerini sallamasına neden olmuş olabilir."

"Mümkündür."

"Geri çekildiğini mi düşündünüz?"

"O kadar aniden kayboldu ki."

"Ayağı kaymış olabilir. Odada başka birini görmediniz mi?"

"Hayır ama o aşâğılık adam orada olduğunu itiraf etti, ayrıca merdivenin başında da serserinin teki vardı."

"Öyle. Kocanızın üzerinde, görebildiğiniz kadarıyla, her zamanki kıyafeti mi vardı?"

"Yakalığı ve kırıvatı yoktu. Çıplak boynunu açıkça görebildim."

"Size hiç Swandam Yolu'ndan söz ettiği olmuş muydu?"

“Asla.”

“Afyon içtiğine ilişkin bir belirti gösterdi mi?”

“Asla.”

“Teşekkürler Bayan St. Clair. Bunlar emin olmak istediğim birkaç temel noktaydı. Artık az bir şey yeyip odamıza çekilelim, yarın yoğun bir gün bizi bekliyor olabilir.”

Bizim için geniş ve rahat, iki yataklı bir oda ayrılmıştı. Ben hemen yorganın altına girdim çünkü bu geceki maceramın ardından çok yorgun düşmüştüm. Ancak Sherlock Holmes, aklında çözmesi gereken bir sorun varsa, sonunda konuyu çözene ya da elinde yeteri kadar veri olmadığına ikna olana kadar, olguları kafasında evirip çevirerek, meseleye mümkün olan her açıdan bakarak, günlerce hatta belki bir hafta boyunca dinlenmeden de idare eder. Çok geçmeden, bütün geceyi ayık geçirmeye hazırlandığını açıkça anlamıştım. Ceketini, palto-sunu çıkardı ve bol, mavi bir sabahlık giydi, odada dolaştı, yatağındaki, koltuktaki ve divandaki yastıkları topladı. Bunlarla kendine doğu işi bir sedir kurdu, önünde 30 gram kadar kaba tütünle, ayaklarını çapraz yapıp tünedi. Lambanın kısık ışığında funda piposunu ağzına almış, gözlerini boş bir ifadeyle tavanın bir köşesine dikmiş bir halde başının üstünden kıvrık mavi duman bulutlarının yükseldiğini, ışığın şahirimsi yüzünü aydınlatıldığını ve sessizce, hareketsizce öylece oturduğunu görebiliyordum. Uykuya daldığımda da, aniden uyanıp yaz güneşinin daireyi aydınlatıldığını gördüğümde de öylece oturmaktaydı. Piposu hâlâ ağzındaydı, halen kıvrık duman yükselmekteydi, odada keskin bir tütün kokusu vardı ve gece gördüğüm tütün yığınınından eser kalmamıştı.

“Uyanık mısın, Watson?” diye sordu.

“Evet.”

“Bir sabah yolculuğuna var mısınız?”

“Elbette.”

“O halde giyin. Henüz kimse ayakta değil ama seyis yamağının nerede uyuduğunu biliyorum, arabamızı kısa

zamanda hazırlatabiliriz.” Konuşurken kendi kendine kıkır-
dıyor, gözleri parlıyordu; dün geceki kasvetli düşünür gitmiş,
yerine başka biri gelmişti.

Giyinirken saatime baktım. Kimsenin kalkmamış olma-
sına şaşmamak gerekirdi. Saat dördü yirmi beş geçiyordu.
Holmes, çocuğun arabayı hazırladığını söylediğinde giyin-
meyi ancak bitirmiştim.

“Ufak bir kuramımı denemek istiyorum,” dedi çizmele-
rini giyerken. “Bence, Watson, yanındaki kişi Avrupa’nın en
şapşal adamı. Beni Charing Cross’a gönderseler yeridir. Ama
sanırım sorunun anahtarı artık elimde.”

“Peki, neredeymiş bu anahtar?” diye sordum gülümse-
yerek.

“Banyoda,” diye yanıtladı. “Şaka yapmıyorum,” diye
devam etti, inanmayan bakışımı görünce. “Biraz önce ora-
daydım, onu oradan aldım ve şu ufak valize koydum. Hadi
kardeşim, bakalım kilide uydurabilecek miyiz?”

Mümkün olduğunca sessiz bir şekilde aşağı indik ve
dışarı, sabahın parlak ışığına çıktık. At, araba ve yarı giyinik
seyis yamağı yolda bizi bekliyordu. İkimiz de faytona atladık
ve Londra Yolu’nda ilerlemeye koyulduk. Birkaç köylü fay-
tonu büyük şehre sebze taşıma amacıyla yoldaydı ama yolun
iki tarafındaki villalar sanki bir rüyadaki herhangi bir kent-
mişçesine sessiz ve hayatsızdı.

“Bir bakıma ilginç bir vakaydı,” dedi Holmes, dörtlüye
koşsun diye atı kırbaçlarken. “Bir köstebek kadar körmüşüm
ama doğruyu geç öğrenmek, hiç öğrenmemekten yeğdir.”

Yolda giderken, Surrey tarafındaki evlerde erken kalkan-
ların pencerelere çıkmış, uykulu gözlerle etrafa baktıklarını
görebiliyorduk. Waterloo Köprüsü Yolu’yla nehir üzerinden
geçtik, Wellington Caddesi’nden ilerlerken keskin bir sağ
yaptık ve kendimizi Bow Caddesi’nde bulduk. Polisler Hol-
mes’u iyi tanıyorlardı, kapıdaki iki memur onu selamladı.
Memurlardan biri atı tutarken diğeri bizi içeri aldı.

"Görevde kim var?" diye sordu Holmes.

"Müfettiş Bradstreet, bayım."

"Ooo, Bradstreet nasılsın?" Duvarları taştan örülmüş bir koridordan, tepeli şapkası ve düğmeli ceketiyle, uzun, iri bir memur geldi. "Sizinle özel olarak konuşmak istiyorum, Bradstreet."

"Elbette Bay Holmes. Odama buyurun."

Masanın üzerindeki koca defterler ve duvar telefonu ofis benzeri küçük bir odaydı burası. Müfettiş, masasına oturdu.

"Sizin için ne yapabilirim, Bay Holmes?"

"Boone denilen dilenci için buradayım, hani şu Lee'deki Bay Neville St. Clair'in kayboluşuyla ilgili olarak suçlanmış olan."

"Evet, buraya getirildi ve sonraki soruşturmalar için alıkondu."

"Ben de öyle duymuştum. Bu karakolda mı?"

"Hücrede."

"Adam sakın mı?"

"Ah, evet, bir sorun çıkardığı yok. Ama pis hergelenin teki işte."

"Pis mi?"

"Evet, onu ancak ellerini yıkamaya zorlayabiliyoruz, yüzü bir tornacınki gibi simsiyah. Eh, davası çözüme ulaştıktan sonra onu bir hapis düşündün geçiririz; onu gördüğünde bir duşa gerçekten ihtiyacı olduğu konusunda benimle aynı fikirde olacaksın."

"Onu görmeyi çok isterim."

"Öyle mi? Orası kolay. Benimle gel. Çantanı burada bırakabilirsin."

"Yok, yanıma alayım."

"Oldu. Şu taraftan lütfen." Bizi bir koridordan geçirdi, demir parmaklıklı bir kapıyı açtı, ardından sarmal bir merdi-

venden indik ve iki tarafı kapılarla dolu beyaz badanalı bir dehlize geldik.

"Soldan üçüncü onunki," dedi müfettiş. "İşte burada!" Kapının üst tarafındaki bir kapağı açtı ve içeri baktı.

"Uyuyor," dedi. "Buradan açıkça görülüyor."

İkimiz de kapaktan içeri baktık. Adam, yüzü bize dönük halde, derin bir uykudaydı, yavaşça ve ağır ağır nefes alıyordu. Orta cüsseli, pespaye giyinişli biriydi, renkli gömleği delik ceketinden dışarı fırlamıştı. Müfettişin dediği gibi çok pisti ama yüzünün kiri, tiksinti verici çirkinliği örtemiyordu. Eski bir yara izi olan geniş bir çizgi gözünün altından çenesine kadar iniyor, üst dudağını büküyor ve üç dişini açıkta bırakıyordu. Çok parlak kısl saçları gözlerinin üstüne ve alınına düşüyordu.

"Ne kadar da hoş biri, değil mi?" dedi müfettiş.

"Gerçekten de bir duşa ihtiyacı var," dedi Holmes. "Belki yıkanır diye düşünüp yanımda bazı malzemeler getirmiştim." Konuşurken ufak çantasını açıp çok büyük bir banyo süngeri çıkardığında hayretler içinde kalmıştım.

"Ha! Ha! Çokesprilisiniz," diyerek kıkırdadı müfettiş.

"Şimdi, eğer şu kapıyı yavaşça açabilme nezaketinde bulunabilirsen, adamı daha hoş bir hale sokabiliriz."

"Eh, neden olmasın," dedi müfettiş. "Bow Caddesi hücrelerine yakışır bir hali yok tabii." Kilidi anahtara soktu, hepimiz sessizce hücreye girdik. Uyuyan adam yarım bir dönüş yaptı ve tekrar derin uykusuna daldı. Holmes su kovaına eğildi, süngeri ıslattı ve tutsağın yüzüne aşağı yukarı iki kez sertçe sürttü.

"Size," diye haykırdı Holmes, "Kent bölgesinden, Leeli Bay Neville St. Clair'i takdim edeyim."

Hayatımda böyle bir sahneye tanık olmamıştım. Süngeri yiyen adamın yüzü sanki bir ağaç kabuğu gibi soyuluyordu. O kahverengi ton gitmişti! Yüzünü baştanbaşa saran yara da, yüze iğrençlik katan bükük dudak da gitmişti! Bir sürme

kıvırcık kırmızı saç fırlatmıştı ve solgun, üzgün yüzlü, zarif görünüşlü, siyah saçlı, narin derili, yatağında gözlerini ovuşturup şaşkınlıkla etrafına bakınan başka bir adam ortaya çıkmıştı. Kimliğinin ortaya çıktığını anlayınca birden çılgık attı ve yatağa atılıp yüzünü yastığa gömdü.

"Aman Tanrım," diye haykırdı müfettiş. "Bu, gerçekten kayıp adam. Onu fotoğrafından tanıdım."

Tutsak, kendini kadere teslim etmiş biri edasıyla bize döndü. "Madem öyle," dedi. "Lütfen neyle suçlandığımı söyle misiniz?"

"Bay Neville St. Clair'i öldürme... Ah, ama davayı kasti intihar meselesine dönüştürmeden önce bunu yapamazlar," dedi müfettiş sırtarak. "Yirmi yedi yıldır polisim, böylesi bir durumla karşılaşmadım."

"Eğer ben Bay Neville St. Clair'sem, hiçbir suç işlenmemiştir ve ben burada yasalara aykırı olarak tutuluyorum demektir."

"Suç işlenmedi ama büyük bir hata yapıldı," dedi Holmes. "Karınıza güvenseydiniz daha iyi olurdu."

"Sorun karım değil, çocuklarımdı," diye hırladı tutuklu. "Tanrı yardımcım olsun, babalarından utanmalarını istemedim. Tanrım! Ne rezalet! Ne yapacağım?"

Sherlock Holmes yanına oturdu, adamın omzunu dostça okşadı.

"Eğer meseleyi mahkeme yoluyla çözmek istersen," dedi, "elbette halkın bu konuya ilgisini engelleyemezsin. Ancak eğer polisleri sana karşı bir suçlamanın mümkün olmadığına inandırabilirsen, o halde meselenin kayda geçmesini gerektirecek bir neden olacağını sanmam. Eminim Müfettiş Bradstreet bize söyleyeceklerini not alıp gerekli makamlara bildirecektir. Böylece mesele mahkemeye hiç gitmez."

Tutuklu, "Tanrı sizi kutsasın!" diye heyecanla haykırdı. "Sefil sırrımın bir kara leke gibi ailemi kirletmesindense hapisi, hatta idam edilmeyi bile yeğlerdim."

Hikâyemi ilk duyan kişiler siz olacaksınız. Babam Chesterfield'da okul müdürüydü, ben de orada harika bir eğitim aldım. Gençliğimde gezdim, sahneye çıktım, sonunda Londra'daki bir akşam gazetesi için muhabir olarak çalışmaya başladım. Bir gün editörüm bizden büyük kentteki dilencilik faaliyetleriyle ilgili bir yazı dizisi yazmamızı istedi, ben de gönüllü olup çalışmaya başladım. İşte tüm maceram bundan sonra başladı. Yazı dizim için gereken verileri toplamamın, ancak bizzat kendim dilencilik yaparsam mümkün olacağını düşünmüştüm. Önceden oyunculuk da yaptığımdan, makyajla ilgili tüm sırları biliyordum, hatta zamanında bu konuda ünlüydüm bile. Böylece makyaj hünerimi gösterebileceğim bir fırsat doğmuş oldu. Yüzümü boyadım, kendimi mümkün olduğunca acınası gösterebilmek için derin bir yara çizdim ve dudağımın bir tarafını derimin rengindeki bir bantla bükük hale getirdim. Ardından kırmızı bir peruk takıp üzerime dilencilığe uygun bir kıyafet giydim ve şehrin iş merkezi bölümündeki köşeme geçtim. Görünüşte kibrit satıcısıydım ama dilencilik yapıyordum. Yedi saat kadar dilencilik yaptıktan sonra akşam eve döndüğümde hayretler içinde bir de baktım ki yirmi altı şilin dört peni toplamışım.

Yazı dizimi yazdım ve sonradan bu konu üzerine fazla kafa yormadım ama bir süre sonra arkadaşın birine kefil oldum; adam borcunu ödemeyince yirmi beş poundluk tahsil kâğıdını bana gönderdiler. Parayı bulmam için verilen süre doluyordu ki aklıma bir fikir geldi. Tahsildarlardan iki hafta süre istedim, işverenlerimden izin aldım ve bu zamanı kent merkezinde, kılık değiştirmiş bir şekilde dilenerek geçirdim. On gün içinde parayı toparlayıp borcu ödedim.

Eh, yüzümü biraz makyajla boyayıp şapkamı önüme açıp öylesine oturmak varken haftalığı iki pound için işyerinde zahmetle çalışmak bana güç geliyordu artık. Gururum ve para arasında uzun bir kavga sonunda para kazandı, ben de muhabirlikten ayrılp her gün ilk seçtiğim köşede oturup cebimi

bozuk paralarla doldurmaya başladım. Sırrımı yalnızca bir adam biliyordu, o da Swandam Yolu'nda köhne bir binarın işletmeciliğini yapan bir Hintliydi. Buraya her sabah kentte gezen bir centilmen olarak girip dairemde pasaklı bir dilenci olarak çıkıyordum. Bu Hintlinin dairesine iyi para ödüyordum, yani sırrımın güvende olduğundan emindim.

Çok geçmeden, epey para biriktirmekte olduğumu fark ettim. Sokaktaki her dilenci yılda yedi yüz pound kazanıyor demiyorum (ki benim kazancıma kıyasla azdır bu rakam) ama makyaj konusunda sıradışı bir yeteneğim olması, hazırcevaplığım zamanla beni kentte tanınan bir sima haline getirdi. Gün boyunca peniler, hatta bazen gümüşler üstüme akıyordu ve en kötü günde bile iki pound toplayabiliyordum.

Zenginleştikçe hırslanıyordum, kırsal kesimde bir ev aldım, bir süre sonra da evlendim, kimse benim gerçek kimliğimden kuşkulandırmıyordu. Eşim kent merkezinde bir işim olduğunu düşünüyordu ama ne olduğu konusunda pek fikri yoktu.

Geçen pazartesi gününü tamamlamış, afyon hücresinin üstündeki odamda üstümü değiştiriyordum ki pencereden dışarı göz attığımda, karımı sokakta bana bakarken görüp korktum. Şaşkınlıkla bir çığlık attım, ellerimle yüzümü örttüm ve sırdaşım Hintliye gidip daireme gelmek isteyen kimseyi içeri almamasını söyledim. Karımın aşağıdan gelen sesini duysam da onun yukarı çıkamayacağını biliyordum. Hemen giysilerimi dışarı attım, dilenci kıyafetlerini giydim, makyajımı yapıp peruğumu taktım. Bir eş bile böylesi harika bir kılık değişimini anlayamazdı. Ardından odada bir arama olabileceğini ve giysilerin beni ele verebileceğini düşündüm. O sabah yatak odamda parmağımı kesmiştim, pencereyi açarken yara tekrar açıldı. Günlük kazancı taşıdığım deri çantadan bozuklukları ceketime henüz aktarmıştım; ceketini aşağı fırlattım, Thames'da kayboldu. Diğer giysileri de atacaktım ama o sırada polis memurlarının hızla merdivenden çıktıklarını duy-

dum ve birkaç dakika içinde kendimi Bay Neville St. Clair'in katili olarak tutuklanmış buldum.

Açıklamam gereken başka bir şey var mı bilmiyorum. Maskemi mümkün olduğunca uzun korumak istedim, kirli yüzümün nedeni budur işte. Karımın çok endişeleneceğini bildiğimden, polislerin bakmadığı bir sırada yüzüğümü çıkardım ve aceleyle yazılmış, korkmasını gerektirecek bir şey olmadığını yazan bir notla beraber Hintliye verdim."

"Notunuz eşinize ancak dün ulaşabildi," dedi Holmes.

"Aman Tanrım! Ne zor bir hafta geçirmiştir!"

"Polis Hintliyi izliyordu," dedi Müfettiş Bradstreet, "mek-tubu izlenmeden postalaması zor olmuştur. Büyük olasılıkla gemici bir müşterisine vermiştir, o da birkaç gün sonra göndermiştir."

"Aynen öyledir," dedi Holmes, kafasını onaylarcasına sallayarak. "Bundan kuşku yok. Hiç dilencilikten dolayı ceza aldın mı?"

"Birçok kez, ama kesilen ceza ne ki?"

"Burada durmalı," dedi Bradstreet. "Eğer polis bu meseleyi örtbas edecekse, artık Hugh Boone'la uğraşmayalım."

"Öyle olacağına en ciddi şekilde yemin ederim."

"O halde yapılacak başka bir şey kalmıyor. Ama bir daha elimize düşersen her şeyi açığa vururuz. Konuyu açığa kavuşturduğunuz için size çok şey borçluyuz. İş nasıl çözdüğünüzü bilmek isterdim."

"Bu seferkini," dedi arkadaşım, "beş yastığın üstüne oturup 30 gram kaba tütün tüketerek çözdüm. Bence Watson, şimdi Baker Caddesi'ne gidersek kahvaltıya yetişebiliriz."

Mavi Yakut Macerası

Kendisine yeni yılla ilgili iyi dileklerimi iletmek amacıyla, Noel'in ikinci akşamı arkadaşım Sherlock Holmes'u ziyarete gitmiştim. Yakınındaki bir pipo ve biraz önce gözden geçirdiği belli olan buruşuk gazeteler yığınıyla birlikte, üzerinde pembe sabahlığıyla divanda uzanmıştı. Divanın yanındaki tahta sandalyede birkaç yerinden yırtılmış, giyilemeyecek kadar pespaye ve köhne bir şapka vardı. Divandaki büyüteç ve makaslar, şapkanın bir inceleme amacıyla orada bulunduğunu gösteriyordu.

"Bir iş üzerindesin," dedim, "rahatsız etmiş olmayayım."

"Hiç de değil. Sonuçlarımı tartışabileceğim bir arkadaş bulduğuma memnunum. Çok sıradan bir mesele aslında." Parmağıyla şapkayı işaret ederek, "Ancak bununla ilgili bazı noktalar var ki gerçekten ilginç ve açıklanması gerekiyor," dedi.

Koltuğa oturup ellerimi çatırdayan ateşe uzattım; yeni bir soğuk dalgası gelmişti ve pencereler buz kristalleriyle doluydu. "Bence," dedim, "ne kadar masum görünürse görünsün bu nesnenin ardında ölümcül bir hikâye var ve bunu incelemen, bir suçlu aydınlığa kavuşturup suçluları cezalandırmanı sağlayacak."

"Hayır, hayır, ortada suç yok," dedi Sherlock Holmes gülerek. "Birkaç mil karelik alanda dört milyon insan birbirine sürtüşünce ortaya çıkan önemsiz, ufak olaylardan biri işte. Böylesi sıkışık bir insan yığını arasındaki etki tepki olasılıkları düşünüldüğünde, her türlü olay meydana gelebilir, bunlardan bazıları çarpıcı ve tuhaf olmasına rağmen suç sınıfına girmez. Bunların bir kısmını daha önce tecrübe ettik."

"Pek çok kez hem de," dedim, "notlarıma geçirdiğim altı vakarın üçünde, ortada yasal bir suç yoktu."

"Kesinlikle. Irene Adler'deki fotoğrafı alma girişimime, Bayan Mary Sutherland'ın başına gelen ilginç olaya ve çarpık dudaklı adam vakasına gönderme yapıyorsun. Bu önemsiz meselenin de aynı masum kategoriye gireceğinden kuşku yok. Kapıcı Peterson'u tanıyorsun değil mi?"

"Evet."

"Bu nesne ona ait işte."

"Onun şapkası ha?"

"Hayır, hayır, onu bulmuş. Sahibi bilinmiyor. Lütfen ona hırpalanmış bir şapka olarak değil, çözülmesi gereken bir sorun olarak bak. Önce buraya nasıl geldiğini söyleyeyim. Noel sabahı, şu an Peterson'un ocağında kızardığına kuşku olmayan, güzel, şişmanca bir kazla birlikte geldi. Olgular şöyle: Noel günü saat sabahın dördünde küçük bir eğlenceden dönmekte olan Peterson, ki bilirsin kendisi çok dürüst bir kişidir, Tottenham Court Yolu'ndaki evine gidiyormuş. Sokak lambasının ışığında uzun boylu, hafif tökezleyerek yürüyen ve omzunda beyaz bir kaz asılı bir adam görmüş. Goodge Caddesi'nin köşesine geldiğinde bu adamla bir grup serseri arasında bir kavga çıkmış. Serserilerden biri adamın şapkasına bir tane indirmiş, adam da bunun üzerine kendini savunma amacıyla bastonunu kaldırıp başı üzerinde çevirirken arkasındaki bir dükkânın camı kırılmış. Peterson adamı koruma amacıyla koşmuş ama adam dükkânın camı kırılınca ve üzerine resmi görünüşlü, üniformalı birinin geldiğini gö-

rünce heyecanlanmış, kazı düşürmüş, Tottenham Sokağı Yolu'nun arka tarafındaki dolambaçlı küçük sokaklara doğru tabana kuvvet koşmaya başlamış. Peterson'u görünce serse-
riler de kaçmış, böylece kavga alanı, zaferinin garimetreleri olan
bu hırpalanmış şapka ve enfes bir kaz da Peterson'a kalmış."

"Eminim onları sahibine iletmiştir."

"Sevgili dostum, işte sorun da bu zaten. Hayvanın sol
ayağına iliştilirilmiş bir kâğıtta 'Bay Henry Baker için' yazıyor
ve şapkanın iç kenarına da 'H.B.' harfleri işlenmiş. Evet ama
binlerce Baker ve yüzlerce Henry Baker var şehrimizde, yani
bulunan nesneleri adama ulaştırmamız o kadar da kolay
değil."

"Peterson ne yapmış peki?"

"Benim ufak meselelerle bile ilgilendiğimi bildiğinden,
ikisini de, şapkayı da kazı da, Noel sabahı bana getirdi. Kazı
sabaha kadar beklettiysem de, havada bir soğuk dalgası olsa
bile, belli ki çok zaman geçmeden yenmesi gerekiyordu. Kazı
Peterson'a verdim, Noel gecesi yemeğini kaybeden ada-
mın şapkası da bana kaldı."

"Kayıp ilanı vermemiş mi adam?"

"Hayır."

"O halde kimliğini belirlemek için elinde hangi ipucu
var?"

"Ne kadar mantıksal çıkarımda bulunabilirsek o kadarı."

"Bu şapkadan mı?"

"Kesinlikle."

"Şaka yapıyor olmalısın. Bu eski, hırpalanmış şapkadan
ne öğrenebilirsin?"

"İşte büyütecim. Yöntemlerimi biliyorsun. Bu nesneyi
kullanmış birisi hakkında sen ne tür çıkarımlarda buluna-
bilirsin?"

Pespaye şapkayı elime alıp biraz da acıyarak çevirdim.
Tamamen sıradan, siyah, yuvarlakça, sert, giyimi rahat olma-

yan bir şapkaydı. Astarı kırmızı ipektendi ama rengi epeyce kaçmıştı. İmalatçının adı yazmıyordu ama Holmes'un dediği gibi, bir tarafa H.B. harfleri işlenmişti. Başta durmasını sağlamamak için yan tarafından delikliydi ama ortada lastiği yoktu. Çatlamıştı, tozluymuş, birkaç yerinden lekelenmiş, rengi kaçmış bölgeler mürekkeple yamalanmıştı.

"Hiçbir çıkarımda bulunamıyorum," dedim, şapkayı dostuma verirken.

"Aksine, Watson, aslında her türlü çıkarımda bulunabilirsin. Ama gördüklerinden çıkarımda bulunmada başarısızlığa düşüyorsun. Kendi sonuçlarını çıkarmakta utangaçsın."

"O halde bu şapkadan nasıl çıkarımlarda bulunduğunu lütfen sen söyle."

Şapkayı alıp kendine özgü içgözlemsel bir şekilde baktı. "Belki beklediğimden daha az ipucu verecektir," dedi. "Ancak yine de bazı çıkarımlar şimdiden göze batıyor, diğerlerininse bir veri olarak kabul edilme olasılığı yüksek. Adamın zeki biri olduğu hemen anlaşılıyor, ayrıca üç yıldır mali durumu iyiymiş ama şu sıralar zor günler yaşıyor. Tedbirli bir kişi ama eskisine göre daha az, bu da ahlaki bir gerileyişe işaret, kötüleşen mali durumunu da göz önüne alırsak, adamın kötü bir alışkanlığa, ki bence içki, yakalandığını düşünebiliriz. Bu ayrıca, adamın karısının artık kendisini sevmediği olgusunu da açıklıyor."

"Sevgili Holmes!"

"Ancak biraz olsun kedisine olan saygısını korumuş," diye devam etti, sitemimi görmezden gelerek. "Evcimen bir hayatı var, dışarı pek çıkmıyor, jimnastikten falan tamamen uzak, orta yaşlı, kıvrık saçlı, saçlarını birkaç gün önce kestirmiş, saçlarına ıhlamur yağı sürüyor. Şapkadan çıkartılabilecek bariz sonuçlar böyle. Ayrıca büyük olasılıkla evine havagazı bağlı değil."

"Şaka yapıyor olmalısın, Holmes."

"Hiç de değil. Bu sonuçları söylememe rağmen halen bu çıkarımların nedenlerini fark edemiyor musun?"

"Anlaşılan çok aptal biri olmalıyım, çünkü söylediklerinden hiçbir şey anlamadığımı itiraf edeyim. Örneğin, bu adamın çok zeki olduğunu nereden çıkardın?"

Holmes cevap niyetine şapkayı kafasına taktı. Şapka Holmes'un alnından geçip burnunun ortasında durdu. "Bu bir hacim sorunu," dedi, "bu kadar büyük bir kafanın içinde bir şeyler olmalı."

"Peki ya mali durumunun kötüleşmesi?"

"Şapka üç yaşında. Bu düz kenarlar bir zamanlar kıvrıkmış. Çok kaliteli bir şapka. Şu fitilli kadifeye, harika astara bak. Eğer bu adam üç yıl önce bu kadar pahalı bir şapka alabilmiş ve o zamandan sonra bir daha şapka almamışsa, gerçekten zor günler yaşıyor demektir."

"Orası tamamen açık. Peki ya tedbirliliği ve ahlaki çöküntüsü?"

Sherlock Holmes güldü. "İşte tedbir," dedi parmağıyla şapkanın koruma deliğine işaret ederken. "Bunlar şapkada kendiliğinden olmaz. Adam yaptırdığına göre, demek rüzgâra karşı önlem almak istemiş, bu da belli oranda tedbirli biri olduğu anlamına gelir. Ancak lastik kısmı çıkmış ve adam yerine yenisini koymakla uğraşmamış, bu da adamın eskisi kadar tedbirli olmadığını, karakterinin zayıfladığını gösteriyor. Ancak bazı lekeleri, üzerine mürekkep sürerek örtmeye çalışmış, bu da kendisine olan saygısını tamamen yitirmedikliğine işaret ediyor."

"Usavuruşun makul gözüküyor."

"Orta yaşlı oluşu, saçlarının kıvrıkcılığı, saçlarını daha yeni kestirmiş olması, saçlarına ıhlamur yağı sürmesi, bunların hepsi astarın alt kısmının incelenmesiyle bulunabilir. Büyütecim pek çok saç ucu gösteriyor, bunlar belli ki berber makasıyla kesilmiş. Hepsi yağlı ve keskin bir ıhlamur kokusu var. Göreceğin gibi bu toz, sokağın kumlu, gri tozu değil, evin

kabarık, kahverengi tozu, demek çoğunlukla evde oturmakta. Şapkanın iç tarafındaki nem izleriyse adamın epey terlediğini gösteriyor, demek adam zinde değil."

"Ya karısı? Artık onu sevmediğini söylemiştin."

"Haftalardır şapkanın tozu alınmamış. Eğer eşinin senin bu halde dışarı çıkmaya göz yumduğuna tanık olsaydım sevgili Watson, eşinin de sana ilgisini yitirdiği sonucuna üzülerek varırdım."

"Amabelki bekârdır."

"Hayır; kazı, evde barışı tekrar sağlamak için götürüyordu, hayvanın ayağındaki notu hatırla."

"Her şeye bir yanıtın var. Peki, evlerinde havagazı olmadığı sonucuna nasıl varabiliyorsun?"

"Bir ya da iki mum lekesi tesadüf olabilir ama en az beş mum lekesi gördüğümde adamın pek çok kez yanar gaz lambası taşıdığı sonucuna varıyorum. Akşamları merdiveni çıkarırken büyük olasılıkla bir elinde mum, diğerinde şapkası oluyor. Her neyse, gaz lambasından mum lekesi oluşmaz. Tatmin oldun mu?"

"Çok dâhiyane," dedim gülerek. "Ama senin de dediğin gibi bir suç işlenmediğine ve kazı saymazsak herhangi bir zarar oluşmadığına göre, tüm bunlar boş uğraşa benziyor."

Sherlock Homes cevap vermek için ağzını açmıştı ki birdenbire kapı açıldı, Peterson kızarmış dudakları ve heyecandan afallamış yüzüyle daireye girdi.

"Kaz, Bay Holmes! Kaz, efendim!" dedi soluk soluğa.

"Evet, ne olmuş? Tekrar hayata dönüp mutfak penceresinden mi uçtu?" Holmes, adamın şaşkın yüzünü daha iyi görebilmek için divanda doğruldu.

"Şuna bakın bayım! Eşimin hayvanın içinde bulduğuna bakın!" Elini uzattı, bir fasulye tanesinden bile küçük olmasına rağmen karanlık avucunun ortasında saflıkla, ısıldayarak parıldayan mavi bir taş gösterdi.

Sherlock Holmes bir ıslık çaldı. "Vay be, Peterson!" dedi. "Bu gerçek bir hazine. Elinde ne tuttuğunun farkında mısın?"

"Bu bir elmas mı, bayım? Değerli bir taş olmalı. Camı, sanki macun kesiyormuş gibi kesiyor."

"Değerli bir taştan fazlası. Aranana taş bu işte."

"Kontes Morcar'ın mavi yakutu olacak değil ya!" diye haykırdım.

"Kesinlikle o. *The Times*'da her gün ilanını okuduğumdan boyut ve biçiminin ne olduğunu iyi biliyorum. Çok nadide bir parça, değeri ancak tahminen biçilebiliyor ama bulup geri getirene verilecek olan bin poundluk ödül, pazar fiyatının yirmide biri bile etmez herhalde."

"Bin pound mu? Yüce Tanrım!" Kapıcı birden sandalyeye yığıldı, bir Holmes'a bir bana bakmaya başladı.

"Bu yalnızca ödülün tutarı. İşin içinde, Kontesi mücevheri tekrar elde etmek için servetinin yarısını vermeye razı edecek duygular olduğunu da biliyorum."

"Yanılmıyorsam, Hotel Cosmopolitan'da kaybolmuş olacaktı," dedim.

"Kesinlikle. Yirmi iki Aralıkta, yalnız beş gün önce. John Horner adında bir tesisatçı, taşı Kontesin mücevher kutusundan çalmakla suçlanmıştı. Aleyhine kanıtlar o kadar güçlüydü ki, dosyası mahkemeye sevk edilmişti. Şurada konuyla ilgili bir makale olacaktı." Tarihlerine bakarak gazeteleri araştırmaya başladı, en sonunda bir tanesini aradan çekip katladı ve şu paragrafı okudu:

Cosmopolitan Hotel'de Mücevher Soygunu. 26 yaşındaki tesisatçı John Horner, ayın 22'sinde Morcar Kontesi'nin mücevher kutusundan Mavi Yakut adıyla bilinen ünlü mücevheri çalma suçuyla gözaltına alınmıştır. Otelin şef odacısı James Ryder tanıklığı sırasında, soygunun gerçekleştiği gün Horner'la beraber, şöminenin gevşemiş demirlerinden birini lehimlemek için Morcar Kontesi'nin odasına çıktıklarını belirtmiş. Bir süre Horner'la beraber kalmış ama sonradan

başka bir iş için çağrılmış. Döndüğünde Horner ortada yokmuş; çekmecenin zorla açıldığını fark etmiş, Kontesin içine mücevherlerini koyduğunu söylediği küçük, maroken kutuyu makyaj masasında açık halde görmüş. Ryder hemen alarm vermiş ve Horner aynı akşam tutuklanmış, ancak taş ne üstünde ne de dairesinde bulunmuş. Ryder'in bir soygun olduğunu fark edince attığı dehşet çığlığını duyup odaya koşan Kontesin hizmetçisi Catherine Cusack, odayı Ryder'in anlattığı şekilde bulduğunu söylemiştir. B Bölgesinden Müfettiş Bradstreet, bu tanıklıklar üzerine Horner'in tutuklanmasını emretmiş, Horner'sa epey direnmiş ve sonuna kadar kendi masumluğunu savunmuş. Tutuklunun önceden de hırsızlıktan sabıkalı oluşu sorgu yargıcına sunulmuş ama yargıç bu davayı aceleye getirmek istemediğinden davayı sulh hâkimine sevk etmiş. Duruşmalar sırasında duygusal anlar geçirdiği gözlenen Horner, karar okunduğu sırada bayılmış ve salondan çıkartılmış.

"Hımm! Bu kadar polis mahkemesi yeterli," dedi Holmes düşünceli bir şekilde gazeteyi kenara bırakırken. "Şimdi bize düşen, bir ucunda mücevher hırsızlığı diğer ucunda Tottenham Sokağı'ndaki bir kaz olan olaylar zincirini çözmek. Görüyorsun Watson, ufak çıkarımlarımız aniden daha önemli ve daha az masum bir hal aldı. Taş burada ve kazdan çıktı, kazsa şapkasından çıkardığım sonuçları anlatarak seri sıkıştığım Bay Henry Baker'in. Şimdi ciddi bir şekilde beyefendiyi bulmalı, bu gizemli olaydaki rolünü anlamaya çalışmalıyız. Önce en basit yöntemi, tüm akşam gazetelerine ilan vermeyi deneyeceğiz. Eğer başarılı olmazsa, başka yöntemler deneriz."

"Ne diyeceksin ilanda?"

"Bana bir kurşunkalem ve bir parça kâğıt verebilir misin? Şimdi: Goodge Sokağı'nın köşesinde bir kaz ve siyah bir şapka bulunmuştur. Bay Henry Baker bu akşam saat 6.30'da Baker Caddesi 221B numaraya gelip bunları alabilir. Kısa ve net oldu."

"Evet ama ilanı görür mü dersin?"

“Eminim gazetelere bir göz atacaktır, ne de olsa fakir biri için ciddi bir kayıp. Pencereyi kırma talihsizliği belli ki onu çok korkutmuş, Peterson’un kendisine doğru koştuğunu görünce aklına kaçıktan başka bir şey gelmemiş; ama eminim sonradan, kazını düşürmesine neden olan heyecanından dolayı pişmanlık duymuştur. İlanda adının geçmesi adamın adını gören başkalarının da ona haber vermesini sağlayacaktır. Al bunu Peterson, reklam acentesine koşup bunu akşam gazetesine koymalarını söyle.”

“Hangilerine, bayım?”

“Ha, *Globe, Star, Pall Mall, St. James’s, Evening News, Standard, Echo* ve aklına gelen diğerlerine.”

“Elbette bayım. Ya taş?”

“Ah, evet, taş bende kalsın. Teşekkürler. Ayrıca Peterson, dönüşte bir kaz alıp buraya bırakıver ki adama kaybettiğinin yerine bir başkasını verelim; böylece ailesinin kaz beklentisi yerine gelmiş olur.”

Kapıcı gittikten sonra Holmes taşı alıp ışığa tuttu. “Harika bir parça,” dedi. “Nasıl parıldadığına, nasıl ışıldadığına bir bak. Suçun çekirdeği ve amacı bu taş işte. Her değerli taş böyledir zaten. Tam bir şeytani çekiciliğe sahipler. Daha büyük ve eski mücevherlerin her bir yüzü kanlı bir olayı anlatmaktadır adeta. Bu taş henüz yirmi yaşında bile değil. Çin’in güneyinde Amoy Nehri’nin^(*) kıyılarında bulunmuş; aslında kırmızı yerine mavi olmasını saymazsak tıpkı yakut özellikleri taşımakta. Bu genç yaşına rağmen şimdiden kötü bir geçmişi var. Şu, kırk kum tanesi ağırlığındaki taş için biri kezzap atarak gerçekleşen, diğeri intihar olan iki cinayet ve birkaç soygun gerçekleştirilmiş. Böyle hoş bir oyuncağın insanların darağacına ve hapse gitmelerine neden olacak bir nesne olacağını kim tahmin edebilir? Onu kasama saklayıp Kontese mücevherinin bizde olduğunu belirten bir telgraf yollayacağım.”

“Şu Horner denilen kişi masum mudur sence?”

(*) Türkçede Amu Derya adıyla bildiğimiz nehir.

"Bilemiyorum."

"Peki, sence diğerk adamın, Henry Baker'in olayla bir ilgisi varmı?"

"Bence Henry Baker'in tamamen masum olması, yani elinde taşıdığı kazın ağırlığı kadar altından daha değerli olduğunun farkında olmaması olasılığı akla daha yatkın. Zaten bunu ilarımıza cevap verdiğinde uygulayacağım basit bir testle anlayacağız."

"O zamana kadar bir şey yapmayacak mısınız?"

"Hiçbir şey."

"Öyleyse ben işime döneyim. Ama ilanda belirttiğın saatte burada olacağım, böyle karışık bir meselenin nasıl çözümlendiğini görmek istiyorum."

"Seni görmekten memnun olurum. Akşam yemeğı saat yedide. Yanılmıyorsam yemekte çulluk var. Eh, bu olanlardan sonra Bay Hudson'dan çulluğun içini kontrol etmesini istesem iyi olacak."

Hastanın birine çok vakit harcadığımdan tekrar Baker Caddesi'ne döndüğümde saat altı buçuğı biraz geçmişti. Eve yaklaştığımda uzun boylu, İskoç kepli, boynuna kadar düğmelenmiş palto giymiş bir adamın, kapının üst penceresinden gelen ışıkla aydınlanan girişte beklediğini gördüm. Tam eve geldiğim sırada kapı açıldı ve Holmes'un dairesine adamlar beraber çıktık.

"Bay Henry Baker, yanılmıyorsam," dedi Holmes, koltuğundan kalkarken; ziyaretçisini hemen takınabildiğı sevimli bir ifadeyle karşılamıştı. "Lütfen, ateşin başındaki sandalyeye buyurun, Bay Baker. Soğuk bir gece, anladığım kadarıyla bünyeniz kıştan çok yaz havasına alışık. Ah, Watson, sen de tam zamanında geldin. Bu sizin şapkanız mı Bay Baker?"

"Evet, bayım, kesinlikle benim şapkam."

İri yarı, geniş omuzlu, koca kafalı, açık ve zeki yüzlü, kırılmış kahverengi top sakalı olan biriydi. Burnu ve yanaklarındaki hafif kırmızılık ve uzattığı elindeki hafif titreklilik

aklıma Holmes'un adamın kötü alışkanlıkları hakkındaki tahminini getirdi. Eskimiş frakının tüm düğmeleri iliklenmişti; frakın çevrilen bilekliğinden fırlayan sıska bilekler bir yen ya da gömlek izinden yoksundu. Sözcüklerini dikkatle seçerek yavaşça, ağır ağır konuşuyor, insanda kaderin azizliğine uğramış, eğitilmiş, kültürlü biri izlenimi bırakıyordu.

"Bunlar birkaç gündür bizdeydi," dedi Holmes, "adresinizin olacağı bir ilan vereceğinizi bekledik. Neden ilan vermediğinizi anlamış değilim."

Misafirimiz mahcup bir kahkaha attı. "Bende eskisi kadar mangır yok," dedi. "şapkayı da kazı da mutlaka bana saldıran çete almıştır diye düşünmüştüm. Geri alamayacağım şeyler için fazladan para harcamak istemedim."

"Tabii ki. Yalnız dayanamayıp sizin kazı yedik."

"Yediniz mi!" Ziyaretçimiz heyecanla sandalyesinde doğruldu.

"Evet, yemeseydik kimseye bir yararı dokunmayacak bir hale gelecekti. Eminim, şu masada duran taptaze, sizinkiyle aynı cüssedeki kaz işinizi görecektir."

"Oh, tabii ki, tabii ki," dedi Bay Baker rahatlamış bir şekilde.

"Elbette sizin kazın tüyleri, bacakları, artıkları falan hâlâ duruyor, eğer isterseniz..."

Adam, içten bir kahkaha attı. "Onları yaşadığım olayın anıları olarak saklayabilirim," dedi. "Ama bunun dışında kaz dostumun kalıntılarının bana ne faydası olur bilemiyorum. Yok, efendim, ben izninizle masanın üzerindeki harika kazla yetineyim."

Sherlock Holmes keskin bir bakışla bana baktı, hafifçe omuz silkti.

"İşte şapkanız ve işte kaz," dedi. "Bu arada diğer kazı nereden aldığınızı söyleyebilir misiniz? Kümes hayvanlarına meraklı sayılırım, daha önce bu kadar iyi yetiştirilmiş bir kaz görmemiştim."

"Elbette bayım," dedi Baker, kalkıp yeni kazını koltuğunun altına sıkıştırırken. "Birkaç arkadaş, müzenin yakınındaki Alpha Meyhanesi'nde takılırız, gündüz de, anlayacağınız üzere müzenin içindeyizdir. Bu yıl mekânın sahibi Windigate kaz kampanyasına girdi, programa göre her birimiz haftada birkaç peni ödeyecek ve Noel'de eve kaz götürcektik. Ben taksitlerimi zamanında ödedim, ondan sonra olanları biliyorsunuz zaten. Size çok şey borçluyum efendim, zira şu İskoç kepi ne yaşıma ne de çapıma uygundu." Bize gülünç gelen bir tarzla önümüzde eğildi ve yoluna gitti.

"Bay Henry Baker olayı da böyle geçti," dedi Holmes, adamın arkasından kapıyı kapatırken. "Konuyla ilgili hiçbir şey bilmediği kesin. Aç mısın Watson?"

"Çok değil."

"O halde akşam yemeğini sonraya bırakıp hazır tazeyken yeni ipucumuzun peşinden gitmeyi öneriyorum."

"Gayet uygundur."

Soğuk bir geceydi, paltolarımızı giyip boynumuza atkılarımızı sarmıştık. Bulutsuz gökyüzünde yıldızlar soğuk soğuk parlıyor, yoldan geçenlerin ağızlarından çıkan buhar ateş edilmiş tabanca namlusundan çıkan dumanlara benziyordu. Adımlarımız küt küt ses çıkartıyordu; Hekimler Caddesi, Wimpole Caddesi, Harley Caddesi ve Wigmore Caddesi'nden geçip Oxford Caddesi'ne geldik. On beş dakika içinde, Holborn'a inen caddelerden birinin köşesinde, Bloomsbury'deki küçük bir meyhane olan Alpha Meyhanesi'ne gelmiştik. Holmes kapıyı itip içeri girdi ve al yanaklı, beyaz önlüklü meyhaneciden iki bira istedi.

"Umarım biranız da, kazlarınız kadariyidir," dedi.

"Kazlarım mı?" Adam şaşırmışa benziyordu.

"Evet, henüz yarım saat önce sizin kaz kampanyanızdan yararlanmış olan Bay Henry Baker'la konuştum."

"Ah evet, anladım. Ama bayım, onlara verdiklerim benim yetiştirdiğim kazlardan değildi."

“Öyle mi? Kimin kazlarıydı öyleyse?”

“İki düzine kazı Covent Garden’daki bir satıcıdan almıştım.”

“Öyle mi? Bazılarını tanırım. Kimdi?”

“Adı Breckinridge’di.”

“Ha, onu tanımıyorum. Neyse, işte, sağlığınıza, iyi çalışmalar dilerim. İyi akşamlar.”

“Şimdiki hedefimiz Bay Breckinridge,” diyerek devam etti, paltosunu ilikleyip dondurucu havaya çıkarken. “Unutma Watson, işin bir ucunda evcil bir kaz var ama diğer ucunda da eğer masumiyetini kanıtlayamazsak yedi yıl ceza alması kesin olan bir adam var. Araştırmamız adamın suçluluğunu da ortaya koyabilir, ama her halükârda şans eseri polisin elinde olmayan bir ipucuna sahibiz ve işin sonuna kadar gitmeliyiz. O halde güneye dönelim, ileri marş!”

Holborn’dan ilerleyip Endell Caddesi’nden indik ve varoşlarda zikzaklarla ilerleyerek Covent Garden Pazarı’na vardık. En büyük tezgâhlardan birinde Breckinridge yazıyordu. At suratlı, zeki yüzlü, favorili mekân sahibi, çocuğun birine kepenkleri kapatmasında yardımcı oluyordu.

“İyi akşamlar. Ne kadar soğuk bir gece,” dedi Holmes.

Satıcı başıyla onayladı ve dostuma sorgulayıcı gözlerle baktı.

“Anlaşılan, kaz kalmamış,” diye devam etti Holmes, boş mermer tezgâhı işaret ederek.

“Yarına beş yüz tane hazır olur.”

“Bu işe yaramaz ki.”

“Şuradaki tezgâhta biraz kalmış olacak.”

“Oh... Ama bana sizi önerdiler.”

“Kim önerdi?”

“Alpha’nın sahibi.”

“Ah, evet, ona iki düzine göndermiştim.”

“Kazlar epey iyiydi. Nereden almıştınız onları?”

Bu sorunun satıcıyı öfkeliendirmesine şaşırmıştım.

"Şimdi, bayım," dedi, kafası dikilmiş elleri belindeydi, "amacınız nedir? Onu bir bilelim."

"Amacım belli. Alpha'ya verdiğiniz kazları size kim sattı, onu bilmek istiyorum."

"Ben de size söylemiyorum. Hadi bakalım!"

"Çok da önemli değil. Ama böyle ufak bir şey için neden böyle hiddetleniyorsunuz anlamadım."

"Hiddetlenmek mi? Benim gibi sorgulansanız siz de hiddetlenirdiniz. İyi mal için iyi para öderim, mesele de burada biter. Ama birileri kalkıp da 'Kazlar nerede?', 'Kazları kime sattın?', 'Kazlar için kaç para alırsın?' gibi sorular sorunca, bu yaygarayı duyan adamlar dünyadaki tek kazın kendilerinki olduğunu sanırlar."

"Benim soru soran diğerleriyle bir bağlantım yok," dedi Holmes, umursamaz bir tavırla. "Eğer bize söylemeyecekseniz, bahis iptal olur, o kadar. Kümes hayvanları konusunda iddialıyım ve bu kazın köy kazı olduğuna dair bir beşliğine bahse girdim."

"O halde beşliğinizi kaybettiniz, çünkü kazlar kasaba yetiştirimi," diye atıldı tüccar.

"Hiç de öyle değil."

"Size öyle olduğunu söylüyorum."

"İnanmıyorum."

"Herhalde benden daha iyi bileceğinizi düşünmüyorsunuzdur. Çocukluğumdan beri hayvanlarla çalıştım. Size Alpha'ya giden tüm kazların kasaba yetiştirimi olduğunu söylüyorum."

"Buna inanmaya beni asla ikna edemeyeceksiniz."

"Bahse var mısınız?"

"Paranızı almış olacağım, çünkü haklı olduğuma eminim. Ama size ders olması için, böyle ukala davranmayasınız diye bir altına bahse girerim."

Tüccar sinsice güldü. "Bana defterleri getir, Bill," dedi.

Küçük çocuk biri ufak ve ince, diğeryse büyük ve ciltli iki defter getirdi ve asmalambanın altına koydu.

"Şimdi, Bay Kendinden Çok Emin," dedi tüccar, "ben de dükkânda yolacak kaz kalmadı sanıyordum, meğer bir tane daha varmış. Şu küçük defteri görüyor musunuz?"

"Ee?"

"Bunlar mal aldığım kişilerin listesi, gördünüz mü? Bu sayfadakiler köylerdeki kişiler; adların yanındaki numaralar, büyük defterdeki hesapların yerini gösteriyor. Şimdi... Kırmızı mürekkeple yazılmış diğer sayfayı görüyor musun? Bu da kasabadaki toptancıların listesi. Şimdi üçüncü isme bakın ve yüksek sesle bana okuyun."

"Bayan Oakshott, 117, Brixton Yolu, No 249," diye okudu Holmes.

"Evet, şimdi bu sayıya büyük defterden bakın."

Holmes işaret edilen sayfayı açtı. "İşte, 'Bayan Oakshott, 117, Brixton Yolu, yumurta ve kümes hayvanı toptancısı.'"

"Şimdi, son kayıt ne zaman yapılmış?"

"Aralığın yirmi ikisinde. Yedi şilin altı peniye yirmi dört kaz."

"Tastamam, altında ne yazıyor?"

"'Alpha'daki Bay Windigate'e 12 şiline satıldı.'"

"Evet, buna ne diyeceksin bakalım?"

Sherlock Holmes üzgün görünüyordu. Cebinden bir altın çıkarıp tezgâha attı, sözcüklerle anlatılamayacak kadar hüznü biri edasıyla arkasını dönüp uzaklaştı. Birkaç metre sonra sokak lambasının altında durdu ve kendisine özgü sessiz gülüşüyle güldü.

"Favorileri o şekilde kesilmiş ve cebinden günlük loto kâğıdı sarkan birini, bahisle istediğin noktaya çekebilirsin." dedi. "Adamın önüne yüz pound koysaydım bile benimle bahse girdiği zamanki kadar iyi bilgi vermeyecekti. Bence Watson,

artık araştırmamızın sonuna yaklaşmaktayız. Sence Bayan Oakshott'a bugün mü gidelim, yoksa bu işi yarına mı bırakalım? Şu an tek yanıtlamamız gereken soru bu. Şu aksi huylu tüccarın söylediğine bakılırsa konuyla ilgilenen başkaları da var ve..."

Holmes'un cümlesi, az önce ayrıldığımız tezgâhtan gelen tartışma sesleriyle kesildi. Geriye baktığımızda asma lambanın sarı ışığının tam ortasında ufak tefek, fare suratlı bir adamın durduğunu, tüccar Breckinridge'ninse dükkânın kapısının önünde, sıkığı yumruklarını adama öfkeyle göstermekte olduğunu gördük.

"Sizden de, kazlarınızdan da gına geldi," diye bağıryordu. "Benden uzak olun da nereye giderseniz gidin. Eğer bu saçma sorularınızla beni bir daha rahatsız ederseniz köpeğimi üzerinize salacağım. Bayan Oakshott'u buraya getirirseniz ona açıklama yaparım, bundan size ne? Kazları sizden mi aldım?"

"Hayır ama bir tanesi benimdi," diye sızlandı ufak tefek adam.

"İyi o zaman, gidin Bayan Oakshott'a sorun."

"O size sormamı söyledi."

"İsterseniz gidin Prusya Kralı'na sorun, beni ilgilendirmez. Bıktım artık. Gidin buradan!" Sert bir hareketle ileri doğru atıldı, soru soran kişi kaçıp karanlıkta kayboldu.

"Belki Brixton Yolu'na gitmek zorunda kalmayabiliriz," diye fısıldadı Holmes. "Gel, bu adamdan ne çıkarabiliriz, bir bakalım." Holmes tezgâhların etrafına üşüşmüş kalabalık arasında hızla ilerleyerek küçük adama yetişti ve omzuna dokundu. Adam aniden döndü, lambanın ışığında yüzündeki rengin atmış olduğunu görebiliyordum.

"Kimsiniz? Ne istiyorsunuz?" diye sordu endişeli bir sesle.

"Beni mazur görün," dedi Holmes doğrudan, "ama az önce, satıcıyla konuşmanıza ister istemez kulak misafiri oldum. Size yardımım dokunabileceğini sanıyorum."

"Sizin mi? Siz kimsiniz? Konuyla ilgili ne biliyor olabilirsiniz?"

"Adım Sherlock Holmes. Benim işim başkalarının bilmediklerini bilmektir."

"Ama bu konuda hiçbir şey bilmiyorsunuz."

"Kusura bakmayın ama her şeyi biliyorum. Brixton Yolu'nda yaşayan Bayan Oakshott'un Breckinridge adlı bir tüccara, tüccarın da Alpha'dan Bay Windigate'e sattığı, oradan da Bay Henry Baker'in aldığı kazın izini sürmeye çalışıyorsunuz."

"Ah, bayım, siz uzun zamandır tarışmayı istediğim kişisiniz," diye haykırdı, uzattığı ellerindeki parmakları titremekte olan küçük adam. "Bu konuyla ne kadar yakından ilgilendiğimi tahmin bile edemezsiniz."

Sherlock Holmes geçmekte olan bir faytona el etti. "Madem öyle, bu konuyu şu rüzgârlı pazar yerinde değil de sıcak bir odada konuşalım," dedi. "Ancak her şeyden önce kiminle konuştuğumu söyleyebilir misiniz?"

Adam bir an tereddüt etti. "Adım John Robinson," diye yanıtladı yan bir bakışla.

"Hayır, hayır, gerçek adınız lütfen," dedi Holmes yumuşak bir sesle. "Takma adlarla iş konuşmak her zaman garibime gitmiştir."

Yabancı'nın beyaz yanakları birden pembeleşti. "Madem öyle," dedi, "gerçek adım James Ryder."

"Elbette. Hotel Cosmopolitan'ın yöneticilerinden. Lütfen arabaya buyurun, birazdan bilmek istediğiniz her şeyi anlatacağım."

Küçük adam, bir piyango'nun mu yoksa bir felaketin mi eşiğinde olduğunu anlamak istercesine, yarı korkulu yarı umutlu gözlerle bir bana bir Holmes'a baktı. Ardından arabaya bindi. Yarım saat içinde Baker Caddesi'ndeki oturma odamızdaydık. Araba yol alırken hiçbir şey konuşulmamıştı ama yeni yol arkadaşımızın yavaşça, inceden nefes alıp veriş

ve sürekli ellerini kavuşturup açması heyecanlı olduğunu gösteriyordu.

Sevinçle, "İşte geldik!" dedi Holmes odaya girerken. "Bu havada ateş çok güzel görünüyor. Üşümüş gibisiniz Bay Ryder, lütfen şu hasır sandalyeye buyurun. Sizin meseleyi halletmeden önce terliklerimi giyeyim. Evet, şimdi! O kazlara ne olduğunu mu öğrenmek istiyordunuz?"

"Evet, bayım."

"Ya da o kaz mı demeliydim? İlgilendiğiniz bir tek kaz var sanırım: Kuyruğu siyah çizgili beyaz bir kaz."

Ryder heyecanla irkildi. "Ah, bayım," diye haykırdı. "Onun nereye gittiğini söyleyebilir misiniz?"

"Buraya geldi."

"Buraya mı?"

"Evet, gerçekten muhteşem bir kazmış. Onunla ilgilenmeniz beni hiç şaşırtmadı. Öldükten sonra bir de yumurta bıraktı: Şimdiye kadar gördüğüm en hoş, en parlak mavi yumurtayı. Onu buraya, koleksiyonumun olduğu yere koydum."

Ziyaretçimiz ayağa fırladı ve sağ eliyle şömine rafına tutundu. Holmes kasasını açtı, soğuk, parlak, çok taraflı ışıyla bir yıldız gibi parlayan mavi yakutu çıkardı. Ryder yakutu sahiplenmesi mi yoksa tanımaması mı gerektiğine karar verememiş, durgun bir suratla öylesine bakakalmıştı.

"Oyun bitti, Ryder," dedi Holmes sakince. "Tutunun oraya, yoksa ateşe düşeceksiniz! Watson, adama bir omuz verip sandalyesine oturtuver. Suç işleyip sakın kalacak yürek yokmuş bunda. Bir yudum konyak ver adama. Neyse, şimdi biraz daha insana benzedi. Ne de ödle herifmiş!"

Adam bir an için sendelemişti ve neredeyse düşüyordu ama konyakla birlikte yanaklarına tekrar renk gelmişti. Şimdi korkmuş gözlerle suçlayıcıma bakmaktaydı.

"Neredeyse tüm bağlantılar elimde, gerekli olabilecek tüm kanıtları da edinmiş bulunmaktayım; yani bana anlatman

gereken çok şey yok. Ama vakayı tamamlamak için birkaç ayrıntı gerekli olabilir. Kontes Morcar'ın mavi taşından haberin vardı, değil mi Ryder?"

"Bana ondan bahseden Catherin Cusack olmuştu," dedi titreyen bir sesle.

"Anlıyorum... Hanımefendinin hizmetçisi. Anlaşılan çabuk para kazanma hırsı, senden daha kaliteli kişiler gibi seni de cezbetmiş; kendine çok vicdansız bir yöntem seçmişsin. Bence, Ryder, hainlik içinde zaten hep biraz varmış. Tesistatçı Horner'ın daha önce benzeri olaylardan suçlandığını, herkesin hemen ondan kuşkulanaacağını biliyordun. Ve ne yaptın? Kontesin odasını karıştırdın, sen ve müttefikin Cusack... Oraya Horner'ın gönderilmesini sağladın. Ardından mücevher kutusunu boşalttınız, alarm verdiniz ve talihsiz adamın yakalanmasını sağladınız. Vesonra..."

Ryder aniden kendini halıya attı, dostumun dizlerine sarıldı. "Tanrı aşkına bana acıyın!" diye haykırdı. "Babamı, annemi düşünün! Ne kadar üzülecekler. Daha önce yasadışı bir şey yapmamıştım! Bir daha da yapmayacağım. Yemin ederim. İncil'e el basarım. Ah, lütfen olayı mahkemeye taşımayın! İsa aşkına, lütfen!"

"Sandalyene geri dön!" dedi Holmes sertçe. "Şimdi sinip sürünüyorsun tabii ama hakkında hiçbir şey bilmediği bir suç yüzünden sanık sandalyesinde oturan zavallı Horner'ı hiç düşünmedin."

"Toz olurum, Bay Holmes. Ülkeyi terk ederim, bayım. Böylece aleyhine olan dava da düşer."

"Hım! Bunu sonra konuşuruz. Şimdi olayın ikinci perdesini anlat. Taş nasıl oldu da kazın içine girdi ve kaz nasıl oldu da pazara düştü? Bize gerçeği söyle, çünkü kurtuluşunun tek umudu bu."

Ryder dilini kurumuş dudakları arasında gezdirdi. "Size her şeyi olduğu gibi anlatacağım, bayım," dedi. "Horner tutuklandıktan sonra taşla birlikte hemen kaçmam gerektiğini

düşündüm, çünkü polis her an gelip beni ve odamı araya-bilirdi. Otelde saklayabileceğim bir yer yoktu. Bir iş gezisine çıkmışım gibi yapıp kız kardeşime gittim. Oakshott adında birisiyle evlenmişti, şimdi Brixton Yolu'nda yaşıyor, pazara vermek için kümes hayvanı yetiştiriyordu. Brixton Yolu'na varana kadar gördüğüm her adam bana polis ya da müfet-tişmiş gibi geliyordu, soğuk bir gece olmasına rağmen yüzüm terlemişti. Kardeşim neyim olduğunu, neden rengimin böyle solgun olduğunu sordu, ben de oteldeki mücevher soygununa canımın sıkıldığını söyledim. Ardından arka bahçeye gidip pipomuyaktım ve ne yapmam gerektiğini düşündüm.

Pentonville'de hapis yatmış, Maudsley adında bir arka-daşım vardı. Bir gün karşılaştığımızda hırsızlıklardan, çalınan bir malın nasıl saklanabileceğinden konuşmuştuk. Hakkında birkaç şey bildiğimden ona güvenebileceğimden emindim; yaşadığı yere, Kilburn'a gitmeye, onu sırdaşım yapmaya karar verdim. Bana mücevheri nasıl paraya çevirebileceğimi anla-tabilirdi. Peki, ona güven içinde nasıl ulaşabilirdim? Otelden izin alırken çektiklerim aklıma geliyordu. Her an durdurulup aranabilirdim, mücevher de ceketimin cebindeydi. O sırada duvara yaslanmıştım; önümde paytak paytak yürümekte olan kazı görünce, gelmiş geçmiş en iyi dedektifi bile alt edebilecek bir fikir geldi aklıma.

Birkaç hafta önce, kız kardeşim bana Noel armağanı niyetine bir kaz seçip alabileceğimi söylemişti, sözünün eri biridir. Kazı şimdiden alabileceğimi, taşı onun içine koyup Kilburn'a gidebileceğimi düşündüm. Arka bahçede küçük bir kulübe vardı, onun arkasında da kazlar. Büyük, beyaz, kuy-ruğu çizgili bir tanesini yakaladım, gagasını açıp elimin varabileceği son noktaya kadar uzatıp taşı içeri bıraktım. Kaz yutkundu ve taşın boğazından inip kursağına indiğini ner-deyse görebildim. Hayvan kanat çırpıp hareketlenmeye baş-ladı. O sırada kız kardeşim gelip neler olduğunu sordu. Ona yanıt vermek için dönmüştüm ki hayvan birden fırlayıp pır pır ederek diğerlerinin arasına karıştı.

‘Okazlane yapıyordun, Jem?’ diye sordu kardeşim.

‘Eh,’ dedim, ‘Noel için bana bir tane vereceğini söylemiştin, ben de en yağlısı hangisi ona bakıyordum.’

‘Oh,’ dedi, ‘biz seninkini ayırdık bile, hatta ona Jem’in kazı diyoruz. Şuradaki büyük, beyaz olan seninki. Toplam yirmi altı tane var: Biri senin, biri bizim, iki düzine de pazarın.’

‘Teşekkürler, Maggie,’ dedim, ‘ama senin için sakıncası yoksa, az önce elimde olan kazı almayı tercih ediyorum.’

‘Diğeri 1,5 kilo kadar daha ağır,’ dedi, ‘onu özellikle senin için besledik.’

‘Olsun, ben yine de diğerini alacağım, hem de şimdi.’

‘Ah, nasıl istersen,’ dedi. Biraz bozulmuştu. ‘İstedüğün hangisiydi?’

‘Şu beyaz olan, kuyruğu çizgili, sürünün tam ortasındaki.’

‘Ha, iyi. Kesip yanına al.’

Dediğini yaptım Bay Holmes. Kazı Kilburn’a kadar götürdüm. Arkadaşıma çevirdiğim işi anlattım, böyle konuları rahatlıkla paylaşılabilceğim birisiydi. Gülmekten katılacaktı neredeyse. Derken bir bıçak alıp hayvanı kestik. Kalbim küt küt çarpmaya başlamıştı, çünkü mücevherden eser yoktu ve korkunç bir hata yaptığımı anlamıştım. Kazı orda bırakıp kız kardeşime koşturdum. Arka bahçeye geçtim ama ortada bir tane bile kaz kalmamıştı.

‘Nereye gittiler, Maggie?’ diye haykırdım.

‘Satıcıya gittiler, Jem.’

‘Hangi satıcıya?’

‘Covent Garden’daki Breckinridge’e.’

‘Peki kuyruğu çizgili başka bir kaz daha var mıydı?’ diye sordum, ‘benim seçtiğimin benzeri başka bir kaz?’

‘Evet, Jem; iki tane kuyruğu çizgili kaz vardı, birbirinden ayıramıyordum onları.’

Bunun üzerine mümkün olduğunca hızlı şekilde Breckinridge’e koştum ama hepsini satmıştı ve nereye gittiklerine

ilişkin bir sözcük bile söylemiyordu. Nasıl konuştuğunu bugün siz de gördünüz. Kız kardeşim çıldırdığımı düşünüyor. Bazen ben de öyle düşünüyorum. Artık uğruna onurumu sattığım servete dokunamayacak durumda olan, adı çıkmış bir hırsızım. Tanrım, bana yardım et! Tanrım, bana yardım et!" Yüzü ellerine gömülmüş halde kesintisiz hıçkırıklarla ağlamaya başladı.

Yalnızca adamın ağır ağır nefes alıp verşi ve Holmes'un parmak uçlarını tempolu bir biçimde masada tıklatmasıyla bölünen uzun bir sessizlik oldu.

"Defol!" dedi.

"Ne, bayım! Oh, Tanrı sizi kutsasın!"

"Çok konuşma. Defol!"

Başka söze gerek kalmamıştı zaten. Merdivenden inişini, kapının çarpışını ve caddede koşarkenki ayak seslerini duyduk.

"En azından Watson," dedi Holmes elini kil piposunu almak için uzatırken, "polise hesap vermekle uğraşmak durumunda kalmadım. Eğer Horner'ın mahkûmiyet tehlikesi olsaydı, elbette o zaman başka olurdu ama bu adam mahkemeye gelmeyip ortadan kaybolacağına göre dava düşecektir. Belki bir suç işlemiş ama bir de hayat kurtarmış oluyorum. Bu adam bir daha suç işlemeyecek kadar korkmuş durumda. Ama onu hapse gönderirsek, hayatı boyunca hapishane kuşu olarak yaşayacak. Ayrıca, ne de olsa merhamet mevsimindeyiz. Talih önümüze, ödülü çözümüne bağlı, özgün ve ilginç bir vaka koydu. Şu zili çalma nezaketini gösterirsen Doktor, odak noktasında yine bir kuş olan yeni bir araştırmaya başlayabiliriz."

Benekli Kordon Macerası

Sekiz yıldır dostum Sherlock Holmes'un yöntemlerini yazdığım yetmişten fazla nota baktığımda pek çoğunun trajik, bazılarının komik, büyük çoğunluğununsa epey ilginç olduğunu ama hiçbirinin sıradan vakalar olmadığını görüyorum. Kendisi para kazanma amacından çok işine olan aşkıyla çalıştığından, pek çok kez, sıradışı, olağanüstü olmayan vakaları geri çevirdiği olmuştur. Ancak tüm bu vakalar arasında, Stoke Moran Royslotts eşrafından ünlü Surrey ailesi kadar özgün bir başka vaka hatırlamıyorum. Olaylar, Holmes'la tanışıklığımın ilk günlerinde, ben henüz bekârken, Holmes'la Baker Caddesi'nde oda arkadaşyken meydana gelmişti. Hikâyeyi daha önce de yazabilirdim ama konuyu gizli tutacağıma ilişkin yemin etmiştim; şu an serbestçe yazabilmem kendisine gizliliğini koruyacağıma ilişkin yemin ettiğim kadının geçen ay zamansız ölümünden dolayıdır. Belki konunun şimdi açığa çıkması daha iyi olacaktır, zira bildiğim kadarıyla Doktor Grimesby Royslott'un ölümü hakkında, meseleyi olduğundan da korkunç bir hale getiren çirkin dedikodular yayılmaya başlamıştı.

Nisan 1883'ün ilk günlerinde, bir sabah uyandığımda Sherlock Holmes'u yatağımın başında, giyinmiş olarak ayakta durur halde buldum. Genellikle geç kalkardı; şömüne rafın-

daki saatin yediyi çeyrek geçtiğini görünce şaşkınlıkla, hatta biraz öfkeyle (ne de olsa ben de alışkanlıklarına sadık biriydim) gözlerimi kamaştırarak ona baktım.

“Seni böyle kaldırdığım için üzgünüm, Watson,” dedi. “Ama bu sabah herkesin başına gelen bu. Önce Bayan Hudson uyandırıldı, o bana geldi, ben de seni uyandırıyorum.”

“Sorun nedir peki, yangın mı var?”

“Hayır, bir müşteri. Beni görmekte ısrar eden, heyecanlı genç bir hanımefendi geldi. Şu an oturma odasında bekliyor. Eğer genç bir kadın bu saatte kentte dolanıp insanları yatağından kaldırıyorsa, anlatmak istediği konunun çok önemli olduğu sonucunu çıkarabiliriz. Gerçekten ilginç bir vakaysa eğer, en başından itibaren takip etmek istersin diye düşündüm ve seni uyandırarak bu fırsattan haberdar edeyim dedim.”

“Sevgili dostum, kaçırmak istemezdim gerçekten.”

Kendisine sunulan sorunları çözerkenki soruşturma tekniğini, hızlı çıkarımlarını, akılcı ve her zaman sağlam bir mantık temeline dayanan sezgilerini takip etmekten daha büyük bir zevk yoktu benim için. Hemen üstümü giyindim, birkaç dakika içinde arkadaşıma eşlik etmek için oturma odasıydım. Biz içeri girince, pencerenin yanında oturmakta olan siyah giysili, kalın tüllü kadın ayağa kalktı.

“İyi sabahlar, hanımefendi,” dedi Holmes sevecen bir tavırla. “Benim adım Sherlock Holmes. Bu da yakın dostum ve yardımcım Doktor Watson, bana anlatacağınız her şeyi rahatlıkla onun yanında da anlatabilirsiniz. Aha! Görüyorum ki Bayan Hudson şömineyi yakma nezaketinde bulunmuş. Lütfen şömineye yakın oturun, size sıcak kahve söyleyeyim, titrediğinizi görüyorum.”

Holmes’un gösterdiği yere geçerken, “Beni titreten soğuk değil,” dedi kadın, kısık bir sesle.

“Nedir, o halde?”

“Korku, Bay Holmes, dehşet!” Bunları derken tülünü kaldırdı ve kadının, avlanmış bir hayvanın kine benzeyen bitik,

gri, huzursuz yüzünü, korkmuş gözlerini, acınası, gergin halini gördük. Yüz hatları ve yapısı otuz yaşlarında bir kadınsı gibiydi ama saçları erkenden beyazlamıştı ve bitkin, bezgin bir ifadesi vardı. Sherlock Holmes, hızlı ve anlayışlı bakışlarıyla kadını süzdü.

Eğilip kadının elini okşarken, "Korkmanıza gerek yok," dedi sakince. "Eminim her şeyi yoluna koyarız. Anlaşılan, bu sabah trenle gelmişsiniz."

"Nereden biliyorsunuz? Beni takip mi ettiniz?"

"Hayır, ama sol eldiveninizin avucunda bir dönüş biletinin yarım kısmını görüyorum. Erkenden evden çıkmış olmalısınız, istasyona varana kadar bozuk yollarda uzun süre faytonla yolculuk etmişsiniz."

Kadın irkildi, şaşkınlıkla dostuma baktı.

"Şaşılacak bir şey yok, hanımefendi," dedi gülümseyerek. "Ceketinizin sol kolunun en az yedi ayrı yerinde çamur lekesi var. Lekeler yeni. Faytonda sürücünün yanına oturmanız dışında, böyle lekelenmeye neden olacak başka taşıt yok."

"Yönteminiz nedir bilemiyorum ama sonuçları doğru," dedi kadın. "Evden çıktığımda saat altıya gelmemişti, Leatherhead'a vardığımda altıyı yirmi geçiyordu, oradan ilk trenle Waterloo'ya geldim. Artık bu acıya dayanamıyorum, bayım; böyle devam ederse çıldıracağım. Yardım isteyeceğim kimsem yok, ancak zavallı biri dışında, ki o da bana pek yardımcı olamaz. Sizden bahsedildiğini duydum Bay Holmes, kendisine dar gününde yardımcı olduğunuz Bayan Farintosh sizden bahsetti. Adresinizi ondan aldım. Oh bayım, lütfen bana yardımcı olsanız, en azından çevremi saran şu karanlığı biraz olsun aydınlatamaz mısınız? Şu an hizmetlerinizi karşılayacak gücüm yok ama bir ay, altı hafta içinde evleneceğim ve kendime ait bir gelirim olacak, o zaman nankör biri olmadığımı anlayacaksınız."

Holmes masasına gitti, kilidini açtı, küçük bir defter çıkarıp incelemeye başladı.

“Farintosh,” dedi. “Ah, evet, vakayı hatırlıyorum; opal bir taçla ilgiliydi. Yarılmıyorsa seninle tanışmamızdan önceydi, Watson. Tek cevabım, hanımefendi, arkadaşınıza gösterdiğim ilgiyi size de göstermekten zevk duyacağımıdır. Bu mesleği icra etmek zaten benim için bir ödül olarak yeterli, harcamam gereken masrafları uygun olduğunuz bir zaman ödeyebilirsiniz. Şimdi rica edeyim, konuyla ilgili bir fikir verecek her şeyi anlatın.”

“Harika!” diye yanıtladı ziyaretçimiz, “işin ilginç yanı şu, korkularım o derece belirsiz etkenlere dayalı ve kuşkuğularım başka birine saçma gelebilecek o derece ufak ayrıntılara dair ki, yardım ve öneri amacıyla kendisine açıldığım o kişi bile anlattıklarımı isterik bir kadının kuruntuları olarak görüyor. Öyle gördüğünü söylemiyor ama yatıştırıcı yanıtları ve başka yerlere kayan gözlerinden anlayabiliyorum bunu. Ama duyduğum kadarıyla Bay Holmes, siz insan ruhunun derinliklerindeki kasvetleri çözebiliyormuşsunuz. Etrafımı kuşatan bu tehlikeler karşısında ne yapmam gerektiğini söyleyebilirsiniz.”

“Tüm dikkatimle dinlemekteyim, hanımefendi.”

“Adım Helen Stoner, Surrey’in batı sınırında, Stoke Moran’daki Royslott’lardan, yani İngiltere’deki en eski Saxon ailelerinden olan üvey babamla birlikte yaşıyorum.”

Holmes başını sallayarak onayladı. “İsim tanıdık,” dedi.

“Aile bir zamanlar İngiltere’nin en zenginlerindendi; arazileri kuzeyde Berkshire’dan batıda Hampshire’a kadar uzanıyor, hatta geçiyordu. Ancak geçtiğimiz yüzyıldaki dört vâris de uçarı ve müsrif kişilerdi, nihayet Naiplik günlerinde kumarbaz bir vâris aile servetini yok etti. Birkaç dönüm arazi ve ağır bir ipoteğin altındaki iki yüz senelik bir ev dışında hiçbir şey kalmamıştı. Son derebeyi de yoksun bir aristokrat olarak yaşamını orada tamamladı. Tek oğul, yani üvey babam-sa, kendini bu yeni duruma uydurmak zorunda olduğunu anlamış ve bir akrabasından aldığı krediyle tıp okulundan

mezun olup Kalküta'ya gitmiş. Orada profesyonelliği ve güçlü kişiliği sayesinde geniş bir tesis kurdu. Ancak burada, evinde işlenen bir hırsızlık olayı yüzünden öfkelendiği bir sırada yerli hizmetkârını döverek öldürmüş ve idam cezasından kılpayı kurtulmuş. Uzun süre hapis yattıktan sonra huysuz ve bitkin bir adam olarak İngiltere'ye geri dönmüş.

Doktor Roylott Hindistan'dayken, Bengal Topçu Birliği'nin kumandanı Tümgeneralin genç dulu olan annemle evlendi. Kız kardeşim Julia ve ben ikiz kardeşтик, annemin ikinci evliliği sırasında henüz iki yaşındaydık. Annemin, bin pounddan az olmayan, ciddi bir yıllık geliri vardı ve bunu Doktor Roylott'un üzerine geçirdi. Gelirin tamamı onunla kaldığımız süre boyunca onun olacak, evlendiğimizde ise, ben de kardeşim de gelirden belli bir pay alacaktık. İngiltere'ye dönüşümüzden kısa bir süre sonra, annem Crewe yakınlarında meydana gelen bir tren kazasında öldü. Sonrasında Doktor Roylott tıp çalışmalarına son verdi ve bizi yanına alarak Stoke Moran'daki eski aile evine getirdi. Annemin bıraktığı para her türlü gereksinimimizi karşılıyor, mutluluğumuz önünde hiçbir engel görünmüyordu.

Ancak işte bu sıralar üvey babam aniden korkunç bir değişime uğradı. Yeni arkadaşlar edinmek ve bir Roylott'u tekrar Stoke Moran'da görmekten mutlu olan komşularını ziyaret etmek yerine kendini eve kapattı. Pek ender dışarı çıktığındaysa önüne gelen herkesle hemen kavgaya tutuşuyordu. Çılgınlık derecesindeki sinirlilik genelde ailenin erkeklerinde kalımsaldı zaten ama karımca üvey babamın tropiklerde kalmış olması bu sinirliliği daha da artırmıştı. Birçok utanç verici kavga çıkarmış, bunlardan ikisi karakolda bitmişti. Artık kendisi köylüler için bir dehşet kaynağı haline gelmişti, insanlar onu gördüklerinde yollarını değiştiriyorlardı; çok güçlü ve sinirlerini kontroledemeyen biri idi.

Geçen hafta kasabanın nalbandını korkuluklardan aşağı, ırmağa fırlatmıştı; toplayabildiğimiz kadarıyla yüklü bir para ödeyerek konunun duyulmasını engelleyebildik. Kendileriyle

bazen haftalarca yolculuğa çıkması karşılığında arazisinde kalmalarına izin verdiği göçmen Çingeneler dışında dostu yoktu. Ayrıca Hindistan hayvanlarına karşı tutkuluydu. Örneğin, şu sıralar bir arkadaşının kendisine gönderdiği bir çita ve şebek arazide serbestçe gezmektedir, köylüler bu hayvanlardan en az sahiplerinden korktukları kadar korkarlar.

Bu anlattıklarımın da anlayacağınız üzere, kardeşim Julia ve benim keyifli bir hayatımız yoktu. Hiçbir hizmetçi bizimle uzun süre çalışmıyordu, epey bir zaman evdeki bütün işleri biz yaptık. Kız kardeşim öldüğünde henüz otuz yaşındaydı ve onun saçları da benimkiler gibi beyazlamıştı."

"Kardeşiniz öldü, öyle mi?"

"Sadece iki yıl kadar önce, ben de zaten kardeşimin ölümüyle ilgili olarak konuşmak istiyordum. Anlattıklarımın da anlayacağınız üzere, yaşitlarımızı görebildiğimiz bir hayat yaşamıyorduk. Ama Horrow yakınlarında yaşayan, Bayan Honoria Westphail adında bir teyzemiz vardı ve bazen ona kısa ziyaretlerde bulunmamıza izin veriliyordu. Julia iki yıl önce Noel sırasında teyzemize gitmiş, orada yarım maaşlı bir deniz binbaşıyla tanışmış, sonradan kendisiyle sözlenmişti. Kız kardeşim döndüğünde babamız sözü öğrendi ve bir itirazı olmadı. Ama düğün tarihinden iki hafta önce beni tek dostumdan mahrum eden o korkunç olay meydana geldi."

Sherlock Holmes sandalyesine yaslanmış, gözleri kapalı, kafası yastığa gömülmüş halde dinlemekteydi ama şimdi gözkapaklarını yarım açarak ziyaretçimize baktı.

"Lütfen ayrıntıları atlamayın," dedi.

"Orası benim için gayet kolay, çünkü o uğursuz dönemin her anı belleğime kazınmış durumda. Önceden söylediğim gibi, köşk çok eski, ancak bir kısmında oturulabiliyor. O bölümde de yatak odaları zeminde, oturma odalarıysa orta katta. Yatak odalarından ilki Doktor Roylott'un, ikincisi kız kardeşimin, üçüncüsüyse benim. Odaların aralarında bağlantı yok ama hepsi aynı koridora çıkıyor. Açıkça anlatabildim mi?"

"Kesinlikle."

"Üç odanın da penceresi dışarıdaki çimenliğe bakıyor. O gece Doktor Royslott erkenden odasına çekilmişti, ancak uymadığını biliyorduk çünkü içmeyi pek sevdiği sert Hint purolarının kokusu kardeşimi rahatsız etmişti. Kardeşim de odasından çıkmış, yaklaşan düğün hakkında konuşmak üzere odama gelmişti. Saat on birde odamdan ayrılmak üzere ayağa kalktı ama kapının ağzında durup arkasına döndü.

'Söylesene Helen,' dedi, 'gecenin karanlığında birinin ısıklık çaldığını duyduğun oldu mu?'

'Hayır,' dedim.

'Sen de uykunda ısıklık çalmıyorsundur, değil mi?'

'Kesinlikle hayır. Neden?'

'Son birkaç gecedir, saat üç sıralarında kısıklı bir ısıklık duyuyorum. Uykum hafiftir, bu beni uyandırıyor. Nereden geldiğini kestiremiyorum, belki yan odadan belki çimenlikten. Duymuşsundur diye sana da bir sorayım dedim.'

'Hayır, duymadım. Arazideki serseri Çingenelerden geliyordur.'

'Büyük olasılıkla. Ama eğer araziden geliyorsa, sen nasıl duymadın?'

'Benim uykum seninkinden daha ağır anlaşılan.'

'Neyse, zaten çok önemli bir şey değil.' Sonra bana gülümsemi, kapımı kapattı, birkaç saniye sonra onun da kapısını kilitlediğini duydum."

"Anlıyorum," dedi Holmes. "Geceleyin kapı kilitlemeniz rutin bir alışkanlık mıydı?"

"Her zaman kilitlerdik."

"Neden peki?"

"Yanılmıyorsam doktorun bir çita ve şebeği olduğundan size söz etmiştim. Kapımız kilitlenmediği sürece kendimizi güvende hissedemiyorduk."

"Anlıyorum. Lütfen hikâyenize devam edin."

"O akşam uyuyamadım. Yaklaşmakta olan bir uğursuzluk sezisi beni uykudan alıkoydu. Hatırlayacağınız üzere biz ikizdik, birbirine böylesine yakın iki ruh arasındaki bağlantıyı bilirsiniz. Dışarıda rüzgâr uğulduyor, yağmur pencerelere vuruyor, ıslatıyordu. Fırtınanın tüm gürültüsüne rağmen korkmuş bir kadın çığlığı duyuldu. Kız kardeşimin sesi olduğunu anlamıştım. Yatağımdan fırladım, üzerime bir şal attım ve koridora koştum. Kapıyı açarken kardeşimin sözünü ettiği kısık ışıltı duyar gibi oldum, birkaç saniye sonrasında bir metal yığınının düştüğünde çıkardığına benzer bir şangırtı işittim. Koridorda ilerlediğimde kardeşimin kapısının açılmış olduğunu ve menteşelerin yavaşça döndüğünü gördüm. Ardından ne çıkacağını bilmeksizin, ürkmüş bir halde kapıya bakakalmıştım. Koridorun ışığında, odanın girişinde kardeşimin belirdiğini gördüm, yüzü dehşetten bembeyaz kesmişti, elleriyle yardım için yalvarıyordu, bedeni sanki sarhoşmuşçasına bir o yana bir bu yana sallanıyordu. Koşup onu kollarıma aldım ama o sırada dizleri çözüldü ve yere düştü. Korkunç bir acı çekiyormuşçasına kıvranıyor, kasları şiddetle geriliyordu. İlk önce beni tanımadığını sandım ama ardından asla unutamayacağım bir sesle bana, 'Aman Tanrım! Helen! Kordon! Benekli Kordondur!' dedi. Söylemek istediği bir şey daha vardı, parmağıyla doktorun odasını işaret ediyordu ama yeni bir kramp sözlerini ağzına tıkadı. Üvey babamı çağırarak ona doğru koştum, o da üzerinde sabahlığı odasından çıkmaktaydı. Yanına gittiğinde artık kardeşimin bilinci yerinde değildi; üvey babam boğazından aşağı konyak döküp tıbbi yardım için onu kasabaya gönderdiyse de tüm çabalar boşa çıktı; kardeşimin bilinci bir daha yerine gelmedi ve yavaşça öldü. Sevgili kardeşimin sonu işte böyle oldu!"

"Bir saniye..." dedi Holmes, "şu ısıklık ve metal sesinden emin misiniz? Duyduğunuza yemin edebilir misiniz?"

"Soruşturmadaki polis memuru da bana bu soruyu sormuştu. Duyduğuma güçlü bir şekilde inanıyorum ama fırtına uğultusu ve eskievingıcartsısı sırasında yanılmış olabilirim."

“Kız kardeşiniz giyinik miydi?”

“Hayır, üstünde geceliği vardı. Sağ elinde yanmış bir kibrit çöpü, sol elindeyse bir kibrit kutusu.”

“Demek korktuğunda bir kibrit yakıp etrafına bakınmış. Önemli bir nokta. Memur nasıl bir sonuca vardı peki?”

“Konuyu özenle inceledi, çünkü Doktor Roylott’un davranışlarının kötü namı bütün kasabada biliniyordu, ama ölü mü açıklayabilecek tatmin edici bir ipucu bulamadı. Kendisine kapının içten kilitlenmiş olduğunu, pencerelerin de eski model, demir parmaklıklı pervazlarla korunduğunu söylemiştim. Araştırmalar duvarın her bir tarafının sağlam olduğunu gösteriyordu, zemin de aynı şekilde incelenmişti ve yine aynı sonuca varılmıştı. Baca genişti ama içindeki dört çubukla güvenli hale getirilmişti. Yani, korkunç olay yaşandığında kardeşimin yalnız olduğu neredeyse kesindi. Ayrıca bedeninde bir şiddet izine de rastlanmadı.”

“Ya zehir?”

“Doktor incelemelerde bulundu ama bir sonuca ulaşamadı.”

“Peki, bu talihsiz hanımefendinin ölüm nedeni neydi sizce?”

“Bence ölümünün tek nedeni korku ve sınır kriziydi ama onun neyin korkuttuğunu bilemiyorum elbette.”

“O sırada arazide Çingeneler var mıydı?”

“Evet, arazide neredeyse her zaman birkaç Çingene olmuştur.”

“Peki, şu kordon, benekli kordona yapılan gönderme hakkındaki fikriniz nedir?”

“Bazen bunun yalnız mantıksızca söylenmiş şey olduğunu düşünüyorum, bazense bir grup insanı, belki arazimizdeki Çingeneleri kastettiğini. Bilemiyorum ama Çingenelerin başlarına sardığı benekli bandanaları kastetmiş olabilir diye düşünüyorum.”

Holmes tatninin olmamış bir şekilde kafasını salladı.

“Tahmini zordur böyle şeylerin,” dedi. “Lütfen hikâye-nize devam edin.”

“O günden bugüne iki yıl geçti. Son birkaç güne kadar, daha önce hiç olmadığım kadar yalnızdım. Bir ay önceyse, uzun yıllardır tanıdığım sevgili bir arkadaşım, evlilik teklifiyle beni onurlandırdı. Adı Armitage, Percy Armitage. Reading yakınlarındaki Crane Water’lı Bay Armitage’in ikinci oğlu. Üvey babamın beraberliğimize bir itirazı olmadı, ilkbaharda evlenmeyi düşünüyoruz. İki gün önce binanın batı tarafında tamirat başladığından yatak odamın duvarına delikler açıldı, ben de yan odaya, kardeşimin öldüğü odaya geçtim, hatta onun yattığı yatakta yatıyorum. Dün akşam kardeşimin başına gelenleri düşünerek yatakta uzanıyorken gecenin sessizliğinde kısık bir ısıklık sesi duyunca hissettiğim korkuyu tahmin edersiniz. Kalkıp lambayı yaktım ama odada hiç kimse yoktu. Tekrar yatağa dönemeyecek kadar çok korkmuştum. Giyindim, günün ilk ışıklarıyla evden kaçtım, karşı taraftaki Crown Inn’de bir faytona bindim ve Leatherhead’a, oradan da sizi görüp tavsiyenizi dinlemek için buraya geldim.”

“Doğru şeyi yapmışsınız,” dedi arkadaşım. “Ama bana her şeyi anlattınız mı?”

“Evet, her şeyi.”

“Hayır, Bayan Roylott. Üvey babanızı koruyorsunuz.”

“Nasıl? Ne demek istiyorsunuz?”

Holmes cevap niyetine misafirimizin dizindeki elini örten siyah dantel süsü kaldırdı. Kadının beyaz bileğinde dört parmak ve bir başparmak izi vardı.

“Sizi hırpalamış,” dedi Holmes.

Kadın kızardı ve yaralı bileğini örttü. “Kendisi sert biridir,” dedi, “büyük olasılıkla gücünün farkında bile değil.”

Uzun bir sessizlik oldu, Holmes bu sırada çenesini ellerine dayamış, çatırdayan ateşe bakıyordu.

Sonunda, "Bu derin bir olay," dedi. "Ne tür bir eylemde bulunacağımıza karar vermeden önce öğrenmek istediğim binlerce ayrıntı var. Ancak kaybedecek bir saniyemiz bile yok. Eğer Stoke Moran'a bugün gidersek, üvey babanızın haberi olmadan odaları görmemiz mümkün mü?"

"Tesadüfe bakın, birkaç önemli işini halletmek üzere bugün şehre ineceğini söylemişti. Büyük olasılıkla bütün gün dışarıda olacaktır, böylece etrafta sizi rahatsız edecek hiçbir şey olmaz. Artık bir hizmetçimiz var gerçi ama kendisi yaşlı ve sersem biri, onu kolaylıkla yolunuzdan uzaklaştırabilirim."

"Harika. Yolculuğa bir itirazın yok, değil mi, Watson?"

"Hem de hiç."

"Öyleyse ikimiz de geliyoruz. Siz ne yapmayı düşünüyorsunuz?"

"Şehre gelmişken yapmak istediğim bir iki işim var. Ama geldiğinizde orda olabilmek için on iki treniyle eve dönerim."

"Biz de öğleden sonra orda oluruz. Benim de halletmem gereken bir iki ufak işim var. Kahvaltıya kalmaz mıydınız?"

"Hayır, gitmeliyim. Derdimi size açtığmdan beri yüreğim rahatladı. Bu öğleden sonra tekrar görüşmeyi iple çekeceğim." Kalın, siyah tülüyüyle yüzünü örttü ve odadan ayrıldı.

"Evet, tüm bunlar hakkında neler düşünüyorsun, Watson?" diye sordu Sherlock Holmes, sandalyesine yaslanırken.

"Çok karanlık ve uğursuz bir hikâyeye benziyor."

"Çok karanlık ve çok uğursuz."

"Eğer kadın zemin ve duvarın sağlamlığıyla, kapı, pencere ve bacanın geçilmezliği konusunda haklıysa, o halde gerçekten de kız kardeşi gizemli ölümü sırasında tek başınaydı."

"Peki, geceki ışıkları, kadının ölürken söylediği sözleri nasıl açıklıyorsun?"

"Bilemiyorum."

"Geceki ışıkları, doktorla yakın ilişkileri olan Çingene-leri, doktorun üvey kızının evliliğini önleme nedenlerini,

kızın ölürken kordona gönderme yapmasını ve Bayan Helen Stoner'ın duyduğu şangırtıyı, bu da kepenkleri güvenli hale getiren metal çubuklardan birinin yerine oturmasından kaynaklanmış olabilir... Tüm bunları göz önünde bulundurarak bu gizemi bir şekilde çözmeliyiz."

"Sence Çingeneler ne yapmış olabilirler?"

"Bilemiyorum."

"Çingenelerle ilgili bir varsayımın pek çok açığı var bence."

"Bence de. Stoke Moran'a işte bu yüzden gidiyoruz. Açık noktaları giderebilecek miyiz gideremeyecek miyiz, merak ediyorum. Ne oluyor yahu!"

Arkadaşımın haykırışının sebebi kapımızın aniden açılıp iri yarı bir adamın eşikte belirmesiydi. Siyah bir fötr şapka, uzun bir palto, yüksek tozluklar ve elinde döndürdüğü kamçıyla, giyimi bir kentlininkiyle taşralının özgül bir karışımıydı. O kadar uzundu ki, şapkası kapının pervazına değiyordu. Genişliği kapı aralığını tümüyle kapsıyordu. Yüzlerce kırıksıklıkla kaplanmış, güneşten kızarmış, her türlü kötü tutkunun okunduğu yüzü bir Holmes'a bir bana dönüyor, çukur, huysuz gözleri ve yüksek, ince, etsiz burnu adama bir av kuşunun acımasız havasını veriyordu.

"Hanginiz Holmes?" diyesordu bu görüntü.

"Benim bayım ve hizmetinizdeyim," dedi arkadaşım sakin bir edayla.

"Ben Stoke Moran'dan Doktor Grimesby Roylott."

"Evet, Doktor," dedi Holmes uysallıkla. "Buyurun, oturun."

"Öyle bir şey yapmayacağım. Üvey kızım buradaydı. Onu takip ettim. Size ne anlattı?"

"Yılın bu günleri için hava biraz soğuk seyrediyor," dedi Holmes.

"Size ne anlattı?" diye haykırdı adam öfkeyle.

“Ama çiğdemler açmış diyorlar,” diye devam etti arkadaşım soğukkanlılıkla.

“Aha! Benimle eğleniyorsun, değil mi?” dedi ziyaretçimiz, bir adım ileri atıp kamçısını sallayarak. “Seni biliyorum hergele! Senden bahsedildiğini duymuştum. İşgüzar Holmes’sun sen.”

Arkadaşım gülümsedi.

“Uzunburun Holmes!”

Gülümsemesi daha da arttı.

“Scotland Yard özentisi Holmes!”

Holmes içten bir kahkaha attı. “Sizinle konuşmak çok eğlenceli,” dedi. “Çıkarken kapıyı kapatın, çok fena cereyan yapıyor.”

“Söyleyeceklerimi bitirdikten sonra gideceğim. Sakın işime karışayım deme. Bayan Stoner’ın buraya geldiğini biliyorum. Onu takip ettim! Kendisiyle uğraşılması tehlikeli olan biriyimdir! Şuna bir bak.” Hızla ileri atıldı, şömine çubuğunu aldı ve kocaman kahverengi elleriyle eğdi onu. “Bakın ve benden uzak durun,” diye homurdandı, eğilmiş çubuğu şömineye attıktan sonra odadan çıktı.

“Çok sevimli birine benziyor,” dedi Holmes gülerek. “O kadar iri değilim ama burada biraz daha kalsaydı benim elimin de onunkinden güçsüz olmadığını gösterecektim kendisine.” Bunları söylerken çelik çubuğu şömineden aldı ve ani bir hareketle düzeltti.

“Beni resmi dedektiflik bürosuyla karıştırması da cabası! Bu olay soruşturmamıza renk kattı; umarım küçük dostumuz bu hayvan tarafından takip edilmesine izin vermesinin ceremesini çekmez. Şimdi Watson, kahvaltıyı söyleyeceğim, ondan sonra bize bu meselede yardımı dokunabilecek birkaç veri toplamak üzere Tabipler Birliği’ne gideceğim.”

Sherlock Holmes döndüğünde saat neredeyse birdi. Elinde, üstünde notlar alınmış, bazı figürler çizilmiş mavi bir kâğıt vardı.

“Merhum eşin vasiyetnamesini okudum,” dedi. “Tam olarak kavrayabilmek için bahsi geçen malların bugünkü değerini hesaplamam gerekti. Kadının ölümü sırasında arsaların toplam değeri bin yüz pound civarındaymış, ancak toprak fiyatlarının gerilemesi yüzünden bugün yedi yüz elli pounddan fazla etmiyor. Evlendiklerinde her kız iki yüz elli poundluk bir gelire sahip olabiliyor. Yani iki kız da evlense adam sokağa düşecek ama kızlardan birinin evlenmesi bile adamın düzenini epey bozmaya yeterli. Böylece sabahki çalışmalarım boşa gitmemiş oldu, ona karşı hareket etmemizden rahatsız olmasını gerektirecek güçlü nedenleri olduğu ispatlandı. Evet Watson, konu oylanmaya fırsat vermeyecek kadar ciddi, özellikle adamın, peşinde olduğumuzu bildiğini düşünürsek. Eğer hazırsan, bir araba çağırıp Waterloo’ya doğru harekete geçelim. Tabancanı da cebine koysan memnun olurum. Bir Eley, No 2^(*), çelik çubukları çemberlere çeviren bir adama karşı kullanışlı olabilir. Bir de diş fırçası, tüm ihtiyacımız bunlar.”

Waterloo’ya vardığımızda Leatherhead’a giden trene ancak yetişebildik, oradaki istasyondan bir fayton kiralayıp güzel Surrey yolu boyunca dört beş mil ilerledik. Harika bir gündü, güneş parlaktı ve gökyüzünde yalnız birkaç ince bulut vardı. Ağaçlar ve yol kenarındaki çitlerdeki çalıların tomurcukları henüz açıyordu, hava nemli toprağın hoş kokusuyla dolmuştu. İlkbaharın tatlı havasıyla uğraştığımız uğursuz iş arasında ilginç bir karşıtlık vardı bence. Arkadaşım kollarını önünde bağlamış, şapkasını gözlerine kadar indirmiş, çenesi göğsüne eğilmiş, derin düşüncelere dalmış bir halde ön tarafta oturuyordu. Ancak aniden irkildi, omzuma dokundu ve çayır-ları işaret etti.

“Şuraya bak!” dedi.

(*) Watson’un Eley marka kurşun kullananılan tabancası kastediliyor.

Sık ormanlık eğimle yükseliyor, en yüksek noktasında bir koruya dönüşüyordu. Sık dallara rağmen malikânenin sivri, taş çatısı aradan seçilebiliyordu.

"Burası Stoke Moran mı?" dedi.

"Evet, bayım, orası da Doktor Grimesby Roylott'un evidir," diye yanıtladı sürücü.

"Şu bölümde tamirat yapılıyor," dedi Holmes, "işte o tarafa gidiyoruz."

"Şurası da köy," dedi sürücü, sol taraftaki bir grup çatıyı işaret ederek. "Ama oradaki eve gitmek istiyorsanız şu çit merdiveninden giderseniz yolunuzu kısaltmış olursunuz ya da araziden gidebilirsiniz. Şuradan, hanımefendinin gittiği yerden."

"Hanımefendi de, bahse girerim, Bayan Stoner'dır," dedi Holmes, elini gözlerine siper ederken. "Evet, en iyisi dediğin gibi yapalım."

Arabadan indik, ücreti ödedik, fayton tekrar Leather-head'a doğru gitmeye başladı.

Biz çitleri tırmanırken Holmes "Bence," dedi, "sürücünün mimarlık ya da başka bir iş üzerine buraya geldiğimizi düşünmesi iyi oldu. Dedikodu yapmasını belki biraz engeller... İyi günler Bayan Stoner, gördüğünüz gibi sözümüzün eriyiz."

Sabahki müşterimiz bizi karşılamak için koşturduğunda yüzü sevinç doluydu. "Gelişinizi sabırsızlıkla bekliyordum," diye haykırdı ellerimizi içtenlikle sıkarken. "Her şey harika durumda. Doktor Roylott şehre gitti, büyük olasılıkla akşamdan önce dönmeyecek."

"Doktorla tanışma zevkine eriştik," diyen Holmes birkaç sözcükle olanları anlattı. Dinlerken Bayan Stoner'ın dudakları bile beyazladı.

"Aman Tanrım!" diye haykırdı, "beni takip etmiş demek."

"Anlaşılan, öyle."

“O kadar kurnaz ki, ne zaman güvende olurum bilemiyorum. Döndüğünde neler söyleyecek acaba?”

“Kendini hazırlaması gereken o, çünkü çok geçmeden peşinde kendisinden daha kurnaz biri olduğunu görecektir. Akşam kendinizi odanıza kilitlemelisiniz. Ama saldırganlaşırsa sizi Harrow’daki teyzenize bırakabiliriz. Şimdi zamanımızı iyi kullanmalıyız, zahmet olmazsa bizi inceleme yapacağımız odalara götürür müsünüz?”

Yapı yosun kaplı taşlardan örülmüştü; bir yengecin iki kısıpını andıracak şekilde uzanan, iki yan bölümün ortasında yükselen bir ana binadan oluşuyordu. Bu yan bölümlerden birinin camları kırılmış, pencereler tahtayla örtülmüştü, çatının bir kısmı çöktü: Resmen bir harabe görüntüsüydü yani. Orta bina biraz daha iyi durumdaydı, sağ kanadın ise diğerlerine oranla daha modern bir görünümü vardı ve pencerelerdeki pervazlar, bacalardan tüten mavi duman, ailenin yaşadığı bölümün burası olduğunu gösteriyordu. En sondaki duvara bir yapı iskelesi kurulmuştu ama ziyaretimiz sırasında ortalıkta işçiden eser yoktu. Holmes düzensiz kesilmiş çimenlikte yavaşça bir aşağı bir yukarı yürüdü, büyük bir dikkatle pencerelerin dış kısmını inceledi.

“Burası, bence, sizin eski odanızdır, ortadaki kız kardeşinizin ve ana binanın yanındaki de Doktor Roylott’un, doğru mu?”

“Kesinlikle öyle. Şimdi ortadaki odada kalıyorum.”

“Tamir dolayısıyla. Ancak, duvarın o tarafında, acilen yapılması gereken bir tamirat görülmüyor.”

“Yok zaten. Bence odamdan ayrılmam için bunu bahane etti.”

“Ah, elbette. Bu dar kanadın diğer tarafında üç odanın açıldığı bir koridor var. O tarafta da pencereler var, değil mi?”

“Evet ama çok küçükler. Kimsenin geçemeyeceği kadar darlar.”

“Geceleyin ikiniz de kapılarınızı kilitlediğinizize göre odanıza o taraftan yaklaşmış olamaz. Rica etsem, içeri geçip kepenkleri kapatabilir misiniz acaba?”

Bayan Stoner denileni yaptı. Holmes açık pencereyi dikkatle inceledikten sonra kepenkleri açmak için her yolu denedi ama başarılı olamadı. Kilidi kaldırmak için bıçağı sokabileceği bir aralık yoktu. Ardından büyüteciyle menteşeleri inceledi: Taş duvara ustalıkla monte edilmişlerdi ve sağlam demirden yapılmışlardı. Kafa karışıklığıyla çenesini kaşındı, “Hım!” dedi, “kuramım kesinlikle zor duruma düşmüş halde. Eğer kilit çekilmişse, kimse kepenkleri açamaz. Bir de içeriden bakalım, belki konuya biraz ışık tutabiliriz.”

Küçük bir yan kapı üç odanın bulunduğu, içi yeni badana görmüş koridora açılıyordu. Holmes üçüncü odayı incelemek istemedi, biz de şu an Bayan Stoner’ın kalmakta olduğu, kız kardeşinin acı kaderiyle karşılaştığı ikinci odaya geçtik. Alçak tavanı ve geniş şöminesiyle, eski taşra evleri usulünde, küçük, sade bir odaydı. Bir köşede kahverengi, çekmeceli bir dolap, diğer tarafta beyaz örtülü, dar bir yatak vardı, makyaj masası pencerenin sol yanındaydı. Odanın ortasındaki bir Wilton halıyı saymazsak mekândaki tüm eşya bunlardan ibaretti, bir de iki hasır sandalye vardı. Duvarın kahverengi, kurtların delik açtığı meşe kaplaması o kadar eski ve renksizdi ki belki de evle aynı yaşıydı. Holmes sandalyelerden birini aldı, bir köşeye geçip oynayan gözleriyle odanın her bir ayrıntısını inceledi.

En sonunda, yatağın yanına sarkan ve püskülleri yastığın üzerinde olan kalın bir zil ipini göstererek, “Bunu kullanarak nereyle iletişim sağlıyorsunuz?” dedi.

“Hizmetçinin odasıyla.”

“Diğer eşyalardan daha yeni duruyor.”

“Evet, oraya sadece iki yıl önce takıldı.”

“Kız kardeşiniz istemiştir herhalde.”

"Hayır, onu kullandığını hiç duymadım. Zaten ihtiyaçlarımızı kendimiz görürdük."

"Madem öyle, böylesi güzel bir zil taktırmak gereksiz demektir. Kusura bakmayın, merakımı gidermek için birkaç dakika yerde inceleme yapacağım." Elinde büyütecini yüzüstü yere eğildi, ileri geri sürünerek tahtalar arasındaki çatlakları, ardından odayı kaplayan tahta panelleri aynı şekilde inceledi. Sonunda yatağın yanına gelip ona ve duvara, gözlerini bir o yana bir yana çevirerek baktı. Nihayet zilin ipini eline alıp sertçe çekti.

"Tamamen sahte," dedi.

"Çalışmıyor mu?"

"Hayır, bir tele bağlı bile değil. Çok ilginç. Ucu, havalandırmaya açılan küçük boşluktaki bir kancaya bağlanmış."

"Ne kadar saçma! Daha önce fark etmemiştim."

"Çok tuhaf!" diye mırıldandı Holmes ipi çektiştirken. "Bu odada birkaç ilginç nokta daha var. Örneğin, hangi sersem havalandırmayı dışarıya bağlamak yerine yan odaya bağlar?"

"O da yeni bir eklenti," dedi kadın.

"Zil ipi de aynı zamanda mı yapıldı?" diye sordu Holmes.

"Evet, o dönem birkaç değişiklik birden yapılmıştı."

"İlginç değişikliklermiş: İşe yaramayan zil ipleri ve havaya açılmayan havalandırmalar. İzninizle Bayan Stoner, incelemelerime yandaki odada devam etmek istiyorum."

Dr. Grimesby Roylott'un odası üvey kızırunkinden daha büyüktü ama döşenişi aynı sadelikteydi. Görünürdeki mobilyalar, bir kamp yatağı, çoğu teknik konularla ilgili kitaplarla dolu ahşap bir kütüphane, yatağın yanında duran bir sallanan sandalye, duvara dayalı ahşap bir sandalye, yuvarlak bir masa ve demir bir sandıktı. Holmes eşyalar arasında dolanıp her birini dikkatle inceledi.

"Bunun içinde ne var?" diye sordu sandığı tıklatarak.

"Üvey babamın iş evrakı."

"İçini gördünüz yani, öyle mi?"

"Yalnız bir kez, o da birkaç sene önce."

"İçinde kedi falan olmasın?"

"Yok. Ne garip bir fikir!"

"Şuna bir bakın!" Sandığın üstünde duran bir süt kabını eline aldı.

"Hayır, kedimiz yok. Ama bir çita ve şebek var evde."

"Ah, elbette! Çita da büyük bir kedir zaten ama yanılmıyorsam bir kâse süt ona yeterli olmaz. Çözmek istediğim bir nokta daha var." Ahşap sandalyeye eğilip büyük bir dikkatle inceledi.

"Teşekkürler. Burayı da bitirdik," dedi, doğrulup büyütecini cebine koyarken. "Hey! Şu da ilginç bir şey!"

İlgisini çeken nesne, yatağın kenarına asılmış bir köpek kamçısıydı. Kamçı, yuvarlak ucundan bağlanarak asılmıştı.

"Buna ne diyorsun, Watson?"

"Sıradan bir kamçı işte. Ama neden ucu yuvarlak anlamadım."

"Çok sıradan değil yani. Ah, ne kadar canı bir dünya. En fenası da zeki birinin suça yönelmesi. Yeterince inceleme yaptık, Bayan Stoner, izninizle çimenliğe dönelim."

Daha önce arkadaşımın yüzünü hiç bu kadar kederli, kaşlarını hiç bu kadar çatık görmemiştim. Çimenlikte aşağı yukarı yürüdük; ne ben ne de Bayan Stoner, Holmes derin düşüncelerinden çıkana kadar dikkatini dağıtacak bir şey yapmamaya çalıştık.

"Bayan Stoner," dedi, "söylediklerime aynen uymanız gerekiyor."

"Söylediklerinize harfiyen uyacağım."

"Konu, tereddüde yer bırakmayacak kadar kritik. Hayatınız söylediklerime uymanıza bağlı."

"Söylediklerinizi aynen yerine getireceğim."

"Öncelikle, ben ve arkadaşım, geceyi sizin odanızda geçirmeliyiz."

Bayan Stoner de, ben de şaşkınlık içinde Holmes'a baka-
kaldık.

"Evet, duyduğunuz gibi. Anlatayım. Şuradaki köy hanı
mı?"

"Evet, adı Crown."

"Güzel. Sizin pencereler oradan görülebiliyordur, değil
mi?"

"Tabii ki."

"Üvey babanız döndüğünde, baş ağrınızı bahane ederek
odanıza çekilmelisiniz. Onun da odasına çekilmesinden sonra
pencerenin kepenklerini açmalı, kilidi çekmeli, bize haber
vermek amacıyla lambanızı pencereye koymalısınız. Ardın-
dan gerekli gördüğünüz eşyaları yanınıza alarak sessizce eski-
den kaldığınız odaya dönmelisiniz. Tüm o tamiratlara rağmen
kuşkum yok, o odada bir gece idare edebilirsiniz."

"Oh, elbette."

"Gerisini bize bırakın."

"Peki, ne yapacaksınız?"

"Geceyi odanızda geçirip sizi rahatsız eden gürültünün
nedenini araştıracağız."

Bayan Stoner elini arkadaşımın koluna koyarak, "Siz olayı
zaten çözdünüz, değil mi, Bay Holmes?" dedi.

"Belki."

"Öyleyse, Tanrı aşkına, kız kardeşimin ölüm nedenini
söyleyin."

"Bir şey söylemeden önce daha net kanıtların olmasını
yeğlerim."

"En azından konuyla ilgili fikrimin, onun ani bir korku-
dan dolayı öldüğünün doğru olup olmadığını söyleyin."

"Onedenle öldüğünü sanmıyorum. Daha somut bir nede-
ni var bence. Şimdi Bayan Stoner, gitmeliyiz, çünkü eğer
Doktor Royslott dönüp bizi burada görürse tüm ziyaretimiz
boşa çıkar. Hoşça kalın. Cesur olun, eğer söylediklerimi yapar-

sanız kısa sürede sizi tehdit eden tehlikeleri başınızdan savmış olacağımızdan emin olabilirsiniz.”

Crown Hanı’nda oda ayarlamak bizim için zor olmadı. Odamız üst kattaydı, pencereden Stoke Moran Malikânesi’nin girişini ve içinde yaşanan bölümü görebiliyorduk. Günbatımında Dr. Grimesby’ı arabasıyla gelirken gördük; sürücülük yapan ufak tefek gencin yanında cüssesi, kocaman bir karaltı olarak yükseliyordu. Genç sürücü ağır demir girişi açmakta biraz zorlanmıştı, Doktorun boğuk bir sesle bağırdığını işitip sıkılmış yumruklarını gence salladığını gördük. Ardından fayton ilerlemeye devam etti, birkaç dakika sonra oturma odasındaki lamba yakılınca etraftaki ağaçlar aniden aydınlanmış oldu.

Karanlık çökerken birlikte oturuyorduk. Holmes bana, “Biliyor musun Watson,” dedi, “bu akşam seni yanımda götürmek konusunda bazı kuşkularım var. Ciddi bir tehlike söz konusu.”

“Yardımım dokunabilir mi?”

“Varlığın yararlı olabilir.”

“Öyleyse kesinlikle geliyorum.”

“Çok nazıksın.”

“Tehlikeden bahsettiğine göre, bu odalarda benim görmediğim şeyleri görmüş olmalısın.”

“Hayır ama senden daha çok çıkarımda bulunmuş olabilirim. Ben de senin gördüğün kadarını gördüm.”

“Zil ipi dışında kayda değer bir şey fark etmedim, onun da ne işe yaradığını tahmin bile edemiyorum.”

“Havalandırmayı da görmedin mi?”

“Evet ama iki oda arasında ufak bir açıklığın olması bence o kadar garip değil. Ayrıca o kadar küçük ki bir fare bile zor geçer.”

“Orada bir havalandırma bulacağımızı daha Stoke Moran’a gelmeden biliyordum.”

“Yapma Holmes!”

“Oh, evet, biliyordum. Hatırlayacağın üzere, kadın olayı anlatırken kız kardeşinin Doktor Royslott’un puro kokusunu duyduğunu söylemişti. Bu iki oda arasında bir bağlantı olduğunu düşündürmüştü. Küçük bir bağlantı olmalıydı, yoksa polis soruşturmasında ondan da bahsedilirdi; ben de havalandırma deliği olduğu sonucuna varmıştım.”

“Bunun insana nasıl bir zararı dokunabilir?”

“Evet, ama olayların tarihleri arasında bir eşleşme olduğunu düşünmüyor musun? Bir havalandırma deliği açılıyor, bir tel bağlanıyor ve o odada uyuyan bir kadın ölüyor. Sana da ilginç gelmiyor mu?”

“Hayır, çünkü aralarında bir bağlantı göremiyorum.”

“Yatakla ilgili tuhaf bir şey gözüne çarpmadı mı?”

“Hayır.”

“Zemine tutturulmuştu. Daha önce hiçbir yatağın böyle tutturulduğunu görmüş müydün?”

“Gördüğümü söyleyemeyeceğim.”

“Kadın yatağını oynatamıyordu. Yani havalandırmaya ve ipe göre (artık ona yalnızca ip diyebiliriz zira herhangi bir zili çaldırmak için orada olmadığı belli) hep aynı konumda durmak zorundaydı.”

“Holmes,” diye haykırdım, “ne demek istediğini anlıyor gibiyim. Kurnaz ve korkunç bir cinayeti önlemek için tam zamanında gelmişiz anlaşılan.”

“Evet, yeterince kurnaz ve yeterince korkunç. Bir doktor suç işlemeye karar verirse bir numaralı cani olur. Hem cesareti hem de bilgisi vardır. Örneğin Palmer ve Pritchard^(*), meslek-

(*) Doktor William Palmer (1824-1856) Rugeley ilçesinde, Doktor Edward William Pritchard (1825-1865) ise Glasgow’da birden fazla kişiyi zehirleyerek öldürmek suçlamasıyla tutuklanmış, her ikisi de idam edilmiştir.

lerinde lider durumdaydılar. Bu adam onlardan da kurnaz ama bence Watson, biz ondan da kurnazız. Gece bitmeden epey macera yaşayacağız, Tanrı aşkına biraz sakinleşip pipomuzu tüttürelim ve birkaç saatliğine de olsa aklımızı güzel şeylerle meşgul edelim.”

Saat dokuza doğru ağaçlara yansıyan ışık sönmüştü ve Moran Malikânesi tarafındaki her şey zifiri karanlıktı. Geçmek bilmeyen iki saatin ardından tam ön tarafımızda parlak bir ışık belirdi.

“İşte işaretimiz,” dedi Holmes ayağa kalkarken, “orta pencereden geliyor.”

Çıkarken Holmes hanın sahibine bir arkadaşı ziyarete gittiğimizi ve geceyi belki orada geçireceğimizi söyledi. Bir an sonra karanlık yoldaydık; soğuk rüzgâr yüzümüze vuruyor, kasvetli görevimize giderken arabanın sarı ışığı bize rehberlik ediyordu.

Araziye girmek hiç de zor olmadı, çünkü duvarlarda tekrar örülmemiş çökmeler yer yer boşluklar oluşturuyordu. Ağaçlar arasında ilerleyip çimenliğe geldik, orayı da geçtik, tam pencereden girecekken bir defne öbeğinden, çirkin, ecis bücüş bir çocuğa benzeyen bir şey fırlayıp çarpık bacaklarıyla kendini çimenliğe attı ve arazide hızla koşarak karanlıkta gözden kayboldu.

“Aman Tanrım!” diye fısıldadım. “Gördün mü?”

Bir an için Holmes da benim kadar şaşkındı, eli heyecandan bileğime kenetlenmişti. Arkından kısıp kısıp gülmeye başladı ve dudaklarını kulağıma yaklaştırdı.

“Ne hoş bir ev ahalisi var,” diye fısıldadı, “şebekti bu geçen.”

Doktorun beslediği garip hayvanları unutmuştum. Bir de çita vardı, belki birazdan omzumuzun arkasında o da bilecekti. Odaya girip Holmes’un yaptığı gibi ayakkabılarımı çıkarınca kendimi daha rahat hissetmeye başlamıştım. Arka-

daşım sessizce kepenkleri kapattı, lambayı masaya aldı ve etrafı süzmeye başladı. Her şey gündüz gördüğümüz gibiydi. Ardından bana doğru eğildi, elini ağzına siper yapıp kulağıma fısıldadı, o kadar kısık sesle konuşuyordu ki sözcükleri birbirinden zor ayırt ediyordum:

“En ufak bir ses bile planlarımızı mahvedebilir.”

Anladığımı belirtmek için kafamı salladım.

“Karanlıkta oturmalıyız. Adam havalandırma deliğinden ışığı fark edebilir.”

Tekrar başımı salladım.

“Sakin uyuma, hayatına mal olabilir. Belki lazım olur diye tabancanı hazırda tutsan iyi olur. Ben yatağın kenarında oturacağım, sen de şu sandalyede oturuver.”

Tabancamı çıkarıp masanın kenarına koydum.

Holmes yanında getirdiği uzun, ince bir sopayı, bir kutu kibriti ve uzun bir mumu yanına, yatağa koydu. Ardından lambayı söndürdü ve karanlıkta kaldık.

O bayıltıcı gece bekleyişini nasıl unutabilirim? Arkadaşımın birkaç adım ötemde, gözleri açık, benim gibi heyecanlı bir şekilde oturduğunu biliyordum ama bir ses, hatta nefes sesi bile duyamıyordum. Kepenkler en ufak ışığı bile geçirmiyordu, zifiri karanlıkta beklemekteydik. Arada bir dışarıdaki bir gece kuşunun ötüşünü duyuyorduk; bir seferinde tam penceremizin altından kedi inlemesine benzer bir ses gelmişti, anlaşılan çita istediği gibi ortalıkta dolaşabiliyordu. Çok uzaklardan gelen, her çeyrek saatte bir çalan çanın sesini duyabiliyorduk. Bu çeyrekler ne kadar uzun sürüyordu! Saat on iki oldu, ardından bir, iki ve üç... ve biz halen, sessizce olacakları beklemekteydik.

Aniden havalandırma deliğinde anlık bir ışık görüldü ve hemen kayboldu; bunu, yanan yağ ve ısınan metalin keskin kokusu izledi. Diğer odada birisi kısık bir fener yakmıştı. Yan odadan gelen hafif bir hareketliliğin sesini duydum ama ardından her şey yine sessizleşti; fakat koku artmıştı. Yarım

saat kulağım kirişte oturdum. Ardından başka bir ses duyulur oldu: Sanki bir çaydarlıktan çıkan buharın narin, rahatlatıcı sesine benziyordu. Bunu duyar duymaz Holmes yataktan fırladı, bir kibrit yaktı ve sopasıyla öfkeyle zilin ipine vurmaya başladı.

“Görüyor musun, Watson?” diye bağırdı. “Gördün mü?”

Ama hiçbir şey göremedim. Holmes kibriti çaktığı sırada kısık bir ısıklık sesi duydum ama ani parıltının yorgun gözlerimi alması yüzünden dostumun neye böyle öfkeyle vurduğunu seçemedim. Ama yüzünün ölümüne bembeyaz kestiğini, dehşet ve nefretle dolu olduğunu görebiliyordum.

Vurmayı bırakıp havalandırmaya bakıyordu ki gecenin sessizliğinde aniden o ana dek duyduğum en korkunç çığlığı duydum. Çığlık giderek daha da yükseldi: Acı, korku ve öfke bu korkunç feryatta birleşmişti sanki. Sonradan çığlığın köyden, hatta uzaktaki papaz evinden bile duyulduğunu, insanları uykularından kaldırdığını öğrendik. Çığlık yüreklerimizi dondurdu, Holmes’a bakakalmıştım, çığlıklar içinden yükseldiği sessizlikte kaybolana dek o da bana baktı.

“Bu ne anlama geliyor acaba?” diye fısıldadım.

“Her şeyin bittiği anlamına geliyor,” diye yanıtladı Holmes. “Belki en iyisi budur. Tabancanı al, Doktor Royslott’un odasına gidiyoruz.”

Ciddi bir ifadeyle lambayı yaktı ve koridorda ilerlemeye başladı. İki kez odanın kapısını çaldıysa da bir karşılık gelmedi. Ardından kolu çevirdi ve içeri girdi, ben de emniyeti çekilmiş tabancamla tam arkasıdaydım.

Gördüğümüz manzara çok çarpıcıydı. Masada, koruması yarı açık bir lamba duruyor, kapağı aralık sandığı aydınlatıyordu. Masanın yanındaki ahşap sandalyede uzun, gri sabahlığı, sabahlığının altındaki çıplak ayak bilekleri ve kırmızı, topuksuz Türk terlikleriyle Doktor Grimesby Royslott oturmaktaydı. Kucağındaysa gündüz gördüğümüz kısa saplı

uzun kamçı vardı. Çenesi yukarıya doğrulmuş, gözleri kor-kutucu bir şekilde tavanın bir köşesine sabitlenmişti. Alru etrafında, kafasına sıkıca sarılmış gibi görünen, kahverengi benekli, sarı, ilginç bir kordon vardı. Doktor Royslott biz girince bir ses çıkarmadı ya da harekette bulunmadı.

“Kordon! Benekli kordon!” diye fısıldadı Holmes.

Bir adım ilerledim. Aniden garip başlığı hareket etmeye başladı ve adamın saçlarının arasından iğrenç bir yılanın oynak, elmas biçimindeki kafası ve şişkin boynu gözükte.

“Bu bir bataklık engereği!” diye haykırdı Holmes, “Hindistan’daki en ölümcül yılan. Adam yılanın ısırışının ardından on saniye içinde ölmüş olmalı. Şiddet uygulayıcısına geri teper ve sahtekâr, başkası için kazdığı kuyuya düşer. Hadi şu yaratığı yuvasına geri koyalım ve Bayan Stoner’ı güvenli bir yere yerleştirelim, ardından polise gidip olanları anlatırız.”

Bunları söylerken hızla ölü adamın kucağındaki kamçıyı aldı, ilmiği yılanın başından geçirip hayvanı çöreklediği yerden kaldırdı, bir kol boyu uzaklıkta tutarak demir sandığa attı ve sandığın kapısını kapattı.

Stoke Moran’lı Dr. Grimesby Royslott’un ölümüyle ilgili gerçekler işte böyle. Dehşet içindeki kıza üzücü haberi nasıl verdiğimizizi, ertesi gün onu kendisine destek olabilecek Harrow’daki teyzesine göndermek üzere tren istasyonuna kadar ona eşlik edişimizi ve polis araştırmasının, doktorun ölümünün tehlikeli bir hayvanla gelişigüzel uğraşmaya bağlanması sonucuna ne kadar ağır geldiğini burada uzun uzun anlatma-ma gerek yok. Konuyla ilgili bilmediğim noktaları da Sherlock Holmes, ertesi gün dönüş yolundayken anlattı.

“Önceleri,” dedi, “yanlış bir sonuca varmıştım, bu da, sevgili Watson, yetersiz veriyle sonuca varmanın ne kadar yanlış olduğunu gösteriyor. Çingenelerin varlığı ve kordon sözünün geçişi, belli ki bu korkmuş kızın yaktığı kibritin ışığında gördüğü bir anlık bir görüntüden kaynaklanıyordu, beni

tamamen yanlış bir sonuca yöneltmişti. Ancak odadaki kişiyi tehdit eden tehlikenin pencere ya da kapıdan gele-meyeceğini anlar anlamaz hemen önceki fikrimden vazgeç-tim, ki bu da bir erdem sayılır. Sana önceden söylediğim gibi, dikkatimi havalandırmaya ve yatağa sarkan zil ipine yönlen-dirdim. İpin hiçbir işe yaramaması ve yatağın zemine kenet-lenmiş olmasını anlamamız, bende ipin havalandırma deli-ğinden gelen bir şeyi yatağa yönlendirme işlevi gördüğü kuşkusu uyandırdı. Hemen işin içinde bir yılan olabileceğini aklıma geldi, ayrıca doktorun Hint hayvanları beslediğini de göz önünde bulundurarak büyük olasılıkla doğru yoldayım diye düşündüm. Herhangi bir testle ortaya çıkmayacak bir zehir kullanmak, ancak Doğuda eğitim görmüş zeki ve acımasız birinin aklına gelebilirdi. Yılanın zehrinin yayılma hızı da adam açısından avantaj sağlıyordu. Yılan ısırtığının bıraktığı iki küçük deliği fark etmek için polisin epey keskin gözlü olması gerekecekti. Ardından ısıltığı düşündüm. Sabah ışığı hayvanı görünür kılmadan önce yılanı geri çağırmalıydı elbette. Büyük olasılıkla, gördüğümüz sütü kullanarak onu eğitmişti ve ısıltığını kullanarak yılanı çağırabiliyordu. Kendince uygun gördüğü bir zamanda hayvanı, yatağa doğru sürüneceğini bilerek, havalandırmadan gönderiyordu. Elbette kurbanı sokabilirdi de sokmayabilirdi de, hatta belki kurban bir hafta boyunca her gece sokulmaktan kurtulurdu ama er ya da geç yılan kadını sokacaktı.

Doktorun odasına girmeden önce düşüncem buydu. Sandalyesine baktığımda pek çok kez üstüne çıkıldığını fark ettim, elbette bu, havalandırmaya ulaşmak için gerekli bir hareketti. Sandık, üstündeki süt kabı ve kamçının delikli baş kısmı, kalan tüm kuşkularımı giderdi. Bayan Stoner'ın duy-duğu metalik şangırtı belli ki üvey babasının sandığı deh-şetengiz hayvanın üzerine alelacele kapatmasından kaynak-lanıyordu. Kararımı verdikten sonra tezimi kanıtlamak için attığım adımları sen de biliyorsun. Hayvanın tıslamasını du-

yunca ki eminim sen de duymuşsundur, hemen ışığı yaktım ve ona vurmaya başladım.”

“Bu da hayvanın havalandırmadan geri gitmesine neden oldu.”

“Vediğer odadaki sahibini sokmasına. Sopamın darbeleri hayvanın tepesini attırmuş olmalı ki, ilk gördüğü insanın üstüne saldırdı. Bu açıdan bakıldığında dolaylı da olsa Doktor Roylott’un ölümünden sorumlu sayılırım ama bunun vicdanımı çok rahatsız ettiğini söyleyemeyeceğim.”

Mühendisin Başparmağı

Arkadaşlığımız sırasında dostum Sherlock Holmes'a iletilen onca sorun arasında, benim aracılığım la kendisine iletilen iki olay olmuşt u: Bay Hatherley'nin başparmağıyla ilgili olan ve Albay Warburton'un delili ğ iyle ilgili olan. Bunlardan ikincisi, belki kurnazlık ve ilginçlik arayan okurlar için daha tatmin edici olabilir ama ilkinin başlangıcı o derece tuhaf, ayrıntıları o kadar anormaldi ki, Holmes olağanüstü sonuçlara ulaşmasını sağlayan mantıksal çıkarım yöntemlerini kullanabilece ğ i çok alan bulamamış olsa da kayda geçmeyi daha çok hak ediyor. Hikâye birkaç kez gazetelerde yer aldı ama bu tür yazımların hepsi gibi olayın tek bir sütunda anlatılması, konunun gözlerimiz önünde yavaş yavaş gelişmesi ve nihai gerçe ğ e adım adım yaklaşılması, konunun baştan sona ele alınması karşısında çok daha az çarpıcıdır. Bu olaylar zamanında bende öyle derin iz bırakmış tı ki aradan geçen iki yıl etkiyi ancak biraz azaltabildi.

Şimdi aktaracağım olay 1889 yazında, evlenmemin hemen ardından gerçekleş ti. Doktorlu ğ a geri dönmüş, Holmes'u Baker Caddesi'nde yalnız başına bırakmış tım ama kendisini sürekli ziyaret ediyordum, hatta birkaç kez onu bohem tarzını bırakıp bizi ziyaret etmeye bile ikna edebilmiş tım. İş yoğunlu ğ um giderek arttı, Paddington İstasyonu'ndan çok uzakta

olmadığımdan memur kesiminden de hastalar geliyordu. Kendisini acı verici, süreğen bir hastalıktan kurtardığım bu kişilerden biri, yeteneklerimi övme konusunda hiçbir fırsatı kaçırmıyor ve sözünü geçirebildiği her hastayı bana yönlendiriyordu.

Bir sabah, hizmetçinin, Paddington'dan iki kişinin görüşme odasında beni beklediğini söylemek için kapıyı çalmasıyla uyandım. Demiryolu kazalarının önemsenmesi gerektiğini bildiğimden aceleyle giyindim ve hızla aşağı indim. Aşağı inerken, eski dostum bekçi de odadan çıkıp kapıyı arkasından sıkıca kapattı.

"Onu buraya getirdim," diye fısıldadı ve başparmağıyla omuzu üzerinden "durumu iyi" şeklinde bir işaret yaptı.

"Sorun nedir?" diye sordum, sanki içeriye acayip bir yaratıktıkmış gibi davranıyordu.

"Yeni bir hasta," diye fısıldadı. "Onu kendim getireyim istedim ki tüyemesin. Orada işte, durumu da iyi. Şimdi gitmem gerekiyor, Doktor; benim de sizin gibi yapmam gereken işler var," diyen güvenilir arkadaşım gitti, kendisine teşekkür edecek vakit bile bırakmadan uzaklaştı.

Görüşme odasına girdiğimde, masanın önünde oturan bir beyefendi gördüm. Sade giyimliydi, üstünde alacalı tüvit bir ceket vardı, ince kumaş şapkasını kitaplanının üstüne koymuştu. Bir eline, her tarafı kan lekesi olmuş bir mendil sarılmıştı. Genç bیریdi, yirmi beşten yaşlı değildi herhalde; yüzü güçlü ve erkeksiydi ama rengi atmıştı ve adam gerginliğini zar zor kontrol edebilen biri izlenimi veriyordu.

"Sizi böyle erken kaldırdığım için üzgünüm, Doktor," dedi, "ama gece ciddi bir kaza geçirdim. Sabah treniyle buraya geldim ve Paddington'da nerede doktor bulabilirim diye etrafa sorarken nazik biri bana buraya kadar eşlik etti. Hizmetçiye kartımı bırakmıştım ama görüyorum ki sehpanın üzerinde unutmuş."

Kartı alıp baktım. Bay Victor Hatherley, Hidrolik Mühendis, Victoria Caddesi 16A (3. Kat). Sabah ziyaretçimin adı, unvanı ve adresi buydu. Kitaplığın önündeki sandalyeme otururken, "Sizi beklettiğim için kusura bakmayın," dedim. "Geceniz yolculuk etmekle geçmiş, bu da sizin için sıkıcı olmuştur."

"Geçirdiğim gece için sıkıcı denemez," dedi ve gülmeye başladı. Sandalyesine yaslanmış, omuzları inip kalkarak içten, yüksek, çınlayan bir sesle gülüyordu. Tıbbi sezgilerim bunun hayırlı bir gülüş olmadığını söylüyordu.

"Kesin!" diye bağırđım, "kendinizi toparlayın!" Gidip sürahiden su doldurdum.

Ancak yararı olmadı. Güçlü karakterli kişilerin büyük bir tehlike atlattıktan sonra başlarına gelen coşku patlamasını yaşıyordu. Ardından tekrar kendine geldi. Çok yorgun ve solgun görünüyordu.

"Kendimi aptal durumuna soktum," dedi.

"Hiç de değil. Şunu için." Suya biraz konyak katmıştım. Kansız yanaklarına nihayet biraz renk gelmeye başladı.

"Bu iyi oldu!" dedi. "Şimdi, Doktor, size zahmet, başparmağım, ya da eskiden başparmağımın bulunduğu yerle ilgilenebilir misiniz?"

Mendili çözüp elini uzattı. Bakınca sağlam sinirlerim bile zangırdadı. Elinde dört parmak, başparmağın olması gereken yerde de ıslak, kırmızı bir yüzey vardı. Parmak kökünden alınmış ya da kesilmişti.

"Aman Tanrım!" diye haykırdım, "bu korkunç bir yara. Çok kan kaybetmiş olmalısınız."

"Evet, öyle oldu. Bayıldım, tekrar ayıldığımda fark ettim ki uzun süre baygın kalmışım. Kanama hâlâ devam ediyordu, ben de mendilimin bir ucunu bileğime doladım ve ince bir dal koyarak eli destekledim."

"Harika! Cerrah olmalıymışsınız."

“Mesele, siz de bilirsiniz ki aslında hidrolikle ilgili bir konu ve uzmanlık alanıma giriyor.”

“Bu,” dedim yarayı incelerken, “çok ağır ve sivri bir aletle yapılmış olmalı.”

“Satır gibibir şeyle,” dedi.

“Bir kazaydı, sanırım.”

“Hayır, değil.”

“Ne? Vahşi bir saldırı mıydı yani?”

“Hem de çok vahşi.”

“Beni korkutuyorsunuz.”

Yarayı temizledim, sardım, üstünü yün bezler ve karbon asitli bandajlarla kapadım. Bu sırada, arada bir dudağını ısırsa da, sesini çıkarmadan arkasına yaslanmış bir şekilde oturdu.

“Şimdi nasıl?” diye sordum bitirdikten sonra.

“Harika! Konyanız ve sargılarınızdan sonra yeniden doğmuş gibiyim. Çok yorgundum ama başımdan da çok şey geçmişti.”

“Belki bu konudan bahsetmemeniz daha iyi olur. Belli ki sinirlerinize dokunuyor.”

“Oh, hayır, artık değil. Gerçi bu meseleyi polise nasılsa anlatacağım ama aramızda kalsın, yaramı görmeseler söyleyeceklerime inanacaklarını sanıyorum; çünkü anlatacaklarım gerçekten sıradışı şeyler ve hikâyemi destekleyecek somut kanıtlardan da yoksunum. Ayrıca bana inansalar bile verebileceğim ipuçları o derece muğlak ki, adaletin yerine getirebileceğini pek sanıyorum.”

“Aha!” diye haykırdım, “eğer böyle bir olayın çözülmesini istiyorsanız, resmi polise gitmeden önce arkadaşım Sherlock Holmes’u görmenizi öneririm.”

“Oh, ondan bahsedildiğini daha önce de duymuştum,” dedi ziyaretçim, “konuyla ilgilenirse çok memnun olurum; olayı yine de polise bildirmek zorundayım tabii. Ona nasıl ulaşabileceğimi söyleyebilir misiniz?”

"Daha iyisini yapıp sizi ona götürebilirim."

"Size minnettar kalırım."

"Bir araba çağırıp gidelim o halde, birlikte kahvaltı etmek için tam zamanında orda oluruz, sizin için de uygun mu?"

"Evet, zaten hikâyemi anlatana kadar kendimi rahat hissedemeyeceğim."

"Ohalde uşağa söyleyeyim de bir araba çağırsın. Birazdan geri döneceğim." Hemen yukarıya koştum, konuyu kısaca eşime anlattım; beş dakika içinde faytona binmiş, yeni yol arkadaşım la Baker Caddesi'ne doğru ilerlemekteydim.

Tam tahmin ettiğim gibi, Sherlock Holmes oturma odasında üzerinde sabahlığıyla *The Times*'daki şiddet haberlerini okuyor, şömine rafının köşesinde özenle kuruttuğu önceki günden kalma pipo tütün artıklarını doldurduğu kahvaltı öncesi piposunu tütürüyordu. Bizi nezaketle karşıladı, jambon ve yumurta istetti, güzel bir kahvaltıya oturduk. Yemekten sonra yeni müşterisini koltuğa oturttu, başının arkasına bir yastık yerleştirdi, yanı başına bir bardak su ve konyak koydu.

"Başınızdan geçenlerin sıradan şeyler olmadığını açıkça görebiliyorum, Bay Hatherley," dedi Holmes. "Lütfen uzanın ve kendinizi evinizde hissedin. Gücünüz yettiğince bize her şeyi anlatın ama yorulduğunuzda ara verin ve gücünüzü tekrar toplamak için biraz içki alın."

"Teşekkürler," dedi hastam, "ama doktorun pansumanından beri kendimi yeniden doğmuş gibi hissediyorum, sizin kahvaltınızla tamamen iyileşmiş oldum sanırım. Değerli vaktinizi mümkün olduğunca az meşgul etmek istediğimden, başımdan geçen ilginç olayları anlatmaya hemen başlayayım."

Holmes'un karşısında durup ziyaretçimizin ayrıntılı olarak anlattığı hikâyesini dinlerken, Holmes da kurnaz ve sabırsız kişiliğini örten yorgun, gözleri yarı kapalı yüz ifadesini takınmış, koltuğuna oturmuştu.

“Şunu bilmelisiniz,” dedi, “ben, Londra’da tek başına yaşayan yetim ve bekâr biriyim. Mesleğim hidrolik mühendisliğidir, Greenwich’de tanınan bir firma olan Venner & Matheson’da yedi yıl süren çıraklık dönemim sırasında epey deneyim edinmişimdir. İki yıl önce, çıraklık sürecini bitirdikten sonra, ölen babamdan ciddi miktarda para kalması üzerine kendi işimi kurmaya karar verdim ve Victoria Caddesi’nde bir ofis tuttum.

Sanırım herkes kendi işini ilk açtığında zor günler geçirir. Ama benimki gerçekten zor oldu. İki yıl boyunca tüm yaptığım, üç görüşme ve bir küçük iş olmuştu. Tüm gelirim yirmi yedi pound ve üç şilindi. Her gün sabah dokuzdan öğleden sonraya kadar küçük ofisimde bekliyordum; en sonunda içim karardı ve kimsenin bana iş getirmeyeceğine inanmaya başladım.

Ancak dün, tam ofisten ayrılmak üzereyken sekreterim gelip bir beyefendinin bir iş için görüşmek istediğini söyledi. Üzerinde Albay Lysander Stark yazılı bir de kartvizit getirmişti yanında. Hemen ardından bizzat albayın kendisi içeri girdi: Boyu ortalamadan uzundu ama çok zayıf biriydi. Hayatımda bu kadar zayıf birisini gördüğümü sanmıyorum. Yüzünün zayıflığı, burnunu ve çenesini olduğundan da sivri gösteriyordu, yanakları kemiklerinin arasında kaybolmuştu. Ancak bu aşırı zayıflığı bir hastalıktan çok onun doğal hali olsa gerekti, çünkü gözleri parlak bakıyor, adımını sağlam atıyordu ve kendinden emin bir duruşu vardı. Sade ama temiz giyimliydi ve yaşı, tahminimce, otuzu geçkin, kırka yakındı.

‘Bay Hatherley?’ dedi Alman aksanına benzer bir aksanla. ‘Bana, Bay Hatherley, yalnızca işinizdeki profesyonelliğinizden değil, ayrıca ağzı sıkı ve sır saklayabilecek biri olmanızdan dolayı sizi önerdiler.’

Böyle bir konuşma üzerine gururu okşanmış her gencin yapacağı gibi saygıyla eğildim. ‘Hakkımda böyle olumlu sözler söyleyen kişinin kim olduğunu sorabilir miyim?’ dedim.

‘Belki şu an söylemesem daha iyi olur. Sizin yetim ve bekâr olduğunuzu, Londra’da tek başınıza kaldığınızı söyleyen kişi söyledi diyelim.’

‘Bunlar kuşkusuz doğru,’ dedim, ‘ama açıkçası, bunların iş yeteneğimle ne ilgisi olduğunu anlayamadım. Benimle bir iş için görüşmek istiyordunuz, değil mi?’

‘Kesinlikle. Ama ilgisi olduğunu göreceksiniz. Size bir iş teklifim var ama mutlak gizlilik şart... mutlak gizlilik. Eh, bunu da aile ortamında yaşayan birindense yalnız yaşayan birinden beklemek daha uygun olacaktır.’

‘Eğer sır saklamaya söz veririm,’ dedim, ‘bana bu konuda kesinlikle güvenebilirsiniz.’

Konuşurken öyle sert bakmıştı ki, daha önce böylesine kuşkucu ve sorgulayan gözlerle karşılaşmadım desem yeridir.

‘O halde söz veriyor musunuz?’ dedi sonunda.

‘Evet, söz veriyorum.’

‘Öncesinde, sırasında ve sonrasında tam ve mutlak sessizlik istiyorum; konuyla ilgili ne bir yazı ne de bir söz, tamam mı?’

‘Söz vermiştim zaten.’

‘Çok güzel.’ Aniden ayağa fırladı, odanın diğer köşesine adeta uçarak gidip kapıyı açtı; koridor boştu.

‘Bu da tamam,’ dedi geri dönerken. ‘Sekreterler bazen patronlarının işlerini merak ederler, bilirim. Artık rahatça konuşabiliriz.’ Sandalyesini benimkine yaklaştırdı, yine o sorgulayan, düşünceli bakışlarla bana baktı.

Bu sıska adamın garip davranışları, korkuyla karışık bir tiksinti hissetmeme neden oldu. Müşteri kaybetme korkum bile sabırsızlığımı göstermekten alıkoymadı beni.

‘Rica edeyim meseleyi açıklayın, beyefendi,’ dedim, ‘vaktim değerli.’ Son sözlerimi Tanrı affetsin ama ağzımdan çıkıverdi işte.

‘Bir gecelik bir iş için elli gine nasıl, uygun olur mu?’ diye sordu.

‘Kesinlikle.’

‘Bir gecelik bir iş diyorum ama aslında bir saatlik desek daha yerinde olur. Tek istediğim, bozulan bir hidrolik prese bakmanız. Arızanın nerede olduğunu söylerseniz, biz tamir edebiliriz. Böyle bir işe ne desiniz?’

‘Hafif bir iş, üstelik dolgun bir ücreti var.’

‘Kesinlikle öyle. Bu akşamki son trenle gelmenizi istiyoruz.’

‘Nereye?’

‘Berkshire’daki Eyford’a. Oxfordshire sınırına yakın, Reading’den yedi mil uzakta küçük bir yer. Paddington’dan trene binerseniz on biri çeyrek geçe civarı orada olursunuz.’

‘Gayet güzel.’

‘Bir faytonla sizi almaya gelirim.’

‘Ardından dayol var demek.’

‘Evet, küçük mekânımız kasabanın epey dışında. Eyford İstasyonu’nun yaklaşık yedi mil uzağında.’

‘Demek oraya geceyarısından önce varamayacağız. O halde geriye dönüş için tren bulamam. Bütün geceyi orada geçirmek durumunda kalacağım.’

‘Size kolaylıkla kalacak yer ayarlayabiliriz.’

‘Çok garip bir durum. Daha uygun bir saatte gelsem olmaz mı?’

‘Geç saatte gelmenizin daha uygun olacağı konusunda kararlıyız. Mesleğinde ustalaşmış biri yerine sizin gibi tanınmamış birine böyle bir ücret ödememizin nedeni, verdiğimiz bu rahatsızlıktan dolayıdır. İş reddetmek için hâlâ geç değil elbette.’

Aklıma elli gine ve bu paranın bana ne kadar yararlı olabileceği geldi. ‘Yok,’ dedim, ‘isteklerinizi yerine getirmekten memnuniyet duyarım. Yalnızca, tam olarak ne yapmam gerektiğini biraz daha açıklasanız.’

'Tabii. Gizlilik istememizin sizi meraklandırmış olması gayet normal. Her şeyi anlatmadan işe girmenizi bekleyemeyiz elbette. Kulak misafirleri yok değil mi etrafta?'

'Katiyen.'

'O halde mesele şöyle. Killi toprağın ne kadar değerli olduğunu ve İngiltere'de yalnızca birkaç yerde bulunduğunu biliyorsunuz, değil mi?'

'Duymuştum.'

'Bir süre önce, Reading'den on mil kadar uzakta küçük, çok küçük bir yer almıştım. Şansa bakın, arazimde killi toprak kaynağı keşfettim. Ama yapılan incelemeler sonucunda kaynağın küçük olduğu, sağ ve soldaki daha büyük kaynaklar arasında bir köprü görevi gördüğü anlaşıldı; ancak bu iki taraftaki araziler komşularıma aitti. Bu iyi insanlar da topraklarının bir altın madeni kadar değerli olduğunu bilmiyorlardı. Elbette, onlar gerçek değerini fark etmeden arazilerini ucuza satın almak istiyordum ama bunu gerçekleştirebilecek param yoktu. Sırrımı birkaç arkadaşla paylaştım, onlar da küçük kaynağı gizlice işletmemi, oradan kazanılan parayla komşu arazileri almamı önerdiler. Bir süredir yaptığımız bu zaten. İş için bir hidrolik pres aldık. Bu makine, önceden söylediğim gibi bozuldu ve tamir etmek için fikrinize ihtiyacımız var. Ancak bunu çok gizli tutuyoruz, çünkü evimde bir hidrolik pres olduğu öğrenilirse bu insanları kuşkulandıracak, arazileri ucuza alma hayallerimizi suya düşürecektir. Size, bu akşam Eyford'a gideceğinizi kimseye söylememeye söz verdimemizin sebebi bu işte. Umarım her şeyi açıklayabilmişimdir.'

'Sizi gayet iyi anlıyorum,' dedim, 'anlayamadığım tek nokta, killi toprağı çıkarmada hidrolik presin ne işe yaradığı, yanılmıyorsa o da normal toprak gibi kürekle, kazarak çıkartılıyor.'

'Ha,' dedi umursamadan, 'kendimize göre bir yöntem geliştirdik, toprağı küçük tuğlalar şeklinde basıyoruz ki ne

oldukları tam anlaşılmadan dışarı götürebilelim. Ancak bu önemsiz bir ayrıntı. Artık size tamamen güveniyorum Bay Hatherley, güvendiğimi de kanıtladım sanırım.’ Bunları söylerken kalktı. ‘O halde on biri çeyrek gece sizi Eyford’da bekliyor olacağım.’

‘Kesinlikle orda olacağım.’

‘Ve kimseye tek bir sözcük etmeyin.’ Son bir kez yine uzun, sorgulayıcı bir bakış attı, elimi sertçe sıktı ve odadan hızlauzaklaştı.

Olayı soğukkanlı olarak tekrar düşündüğümde, bana verilen iş hakkında, sizin de anlayacağınız üzere, epeyce şaşkındım. Bir bakıma mutluydum elbette, çünkü kazanacağım para, normalde böyle bir iş için alınarın en az on katı kadardı ve bu iş sonradan başka işler almama da neden olabilirdi. Bir bakımdan, müşterimin yüzü ve davranışları bende keyifsiz bir izlenim bırakmıştı. Killi toprak ile ilgili açıklaması oraya geceyarısı gitmem gerekliliğini ve işimi başkalarına söyleyeceğime ilişkin aşırı korkusunu açıklamaya yetmiyordu. Ancak endişelerimi bir yana bırakıp güzel bir akşam yemeği yedim, kimseye bir şey söylemeyeceğime ilişkin sözümü tutarak Paddington’a gidip yola koyuldum.

Reading’de yalnız vagon değil, ayrıca istasyon da değiştirmem gerekti ama Eyford’a giden son trene yetişebildim ve saat on biri biraz geçe loş ışıklı istasyona gelmiştim. Orada inen tek yolcu bendim. Platformda elinde fener tutan uyuklu bir bekçiden başka kimse yoktu. Ama küçük kapıdan çıkınca sabah tanıştığım kişinin karşı tarafta, karanlıkta beni beklediğini gördüm. Tek bir söz etmeden kolumdan tuttuğu gibi beni kapısı açık olan faytona bindirdi. İki taraftaki pencereleri kapattı, tahtaya tıklattı ve atın gidebileceği son hızla gitmeye başladık.”

“Tek bir at mıydı?” diye araya girdi Holmes.

“Evet, yalnızca bir at vardı.”

“Rengine dikkat ettiniz mi?”

"Evet, faytona binerken yan lambanın ışığında görmüş-tüm. Kestane rengiydi."

"Yorgun mu yoksa zinde mi görünüyordu?"

"Ah, zinde ve temiz."

"Teşekkürler. Böldüğüm için kusura bakmayın. Lütfen ilginç hikâyenize devam edin."

"Derken yola koyulduk ve en az bir saat gittik. Albay Lysander Stark yalnız yedi mil demişti ama gitme hızımız ve yol aldığımız süreyi düşünürsek bence on iki mile yakın olsa gerek. Tüm yol boyunca yanımda sessiz oturdu, kafamı bir iki kez kendisine çevirdiğimde büyük bir ciddiyetle bana baktığını fark ettim. O bölgedeki taşra yolları pek iyi değildi anlaşılan, çünkü habire sallanıp sarsılıyorduk. Nerede olduğumuzu anlamak için arada bir dışarı bakmak istediğimde, pencerelere buzlu cam takılmış olduğundan, tek görebildiğim geçtiğimiz yerlerin bulanık ışığıydı. Yolculuğun monotonluğunu bozmak için arada bir birkaç söz söylediysem de albay ancak tek heceli yanıtlarla yetindiğinden sohbetimiz çok geçmeden bitiyordu. Neyse ki sonunda engebeli yolun yerini çakıl taşlı düzgün bir yol aldı ve fayton durdu. Albay Lysander Stark hemen dışarı fırladı, ben de onu izledim. Beni açık duran bir kapıdan içeriye itti. Adeta faytondan evin içine atlamıştık, evin önünü bir anlığına bile görememiştim. İçeri girer girmez arkamızdan kapı sertçe kapandı ve uzaklaşan faytonun tıkrıtısını duydum.

Evin içi zifiri karanlıktı. Albay el yordamıyla kibrit arıyor, kendi kendine mırıldanıyordu. Koridorun öbür ucunda aniden bir kapı açıldı ve bizim tarafa sarı bir ışık parıltısı yayıldı. Işık gittikçe büyüdü, başının üstünde bir lamba tutan, bakışlarını bize dikmiş bir kadın çıktı ortaya. Görebildiğim kadarıyla güzel bir kadındı, ışığın aydınlatığı kara elbisesi belli ki pahalı kumaşlardan yapılmıştı. Kadın yabancı dilde birkaç söz söyledi, sesinin tonu soru sorar gibiydi ama Albay öyle ters bir şekilde yanıtladı ve kadın öylesine irkildi ki neredeyse elin-

deki lambayı düşürecekti. Albay Stark kadının yanına gitti, kulağına bir şeyler fısıldadı, ardından onu çıktığı odaya geri itti ve elinde lambayla bana doğru geldi.

‘Sizden bu odada biraz beklemenizi rica edebilir miyim?’ dedi bir başka kapıyı açarken. Ortasında, üstünde birkaç Almanca kitabın dağınık bir şekilde bulunduğu yuvarlak bir masa olan, küçük, sessiz, sade döşenmiş bir odaydı burası. Albay lambayı kapının yanındaki küçük orgun üstüne koydu. ‘Sizi bir dakika bile bekletmeyeceğim,’ dedi ve karanlıkta kayboldu.

Masadaki kitaplara göz gezdirdim. Almanca bilmememe rağmen iki tanesinin bilimsel içerikli, diğerlerininse şiir kitabı olduklarını anlayabildim. Ardından araziye görme umuduyla pencereye yaklaştım ama pencere meşe kepenklerle sıkıca kapatılmıştı. Çok sessiz bir evdi. Koridorda bir yerde eski bir saat tıklıyordu ama bunun dışında tam bir sessizlik vardı. Nedeni belirsiz bir huzursuzluk duymaya başlamıştım. Kimdi bu Almanlar, bu kuş uçmaz kervan geçmez yerde ne arıyorlardı? Ayrıca neredeydim? Tek bildiğim Eyford’dan on mil kadar uzakta olduğumdu ama kuzeyinde miydim güneyinde mi, doğusunda mı batısında mı, hiçbir fikrim yoktu. Aslında eğer Reading ve diğer kasabalarla aramızda on mil varsa, demek burası o kadar da تنها bir yer değildi. Ancak bu mutlak sessizlikten anlaşılıyordu ki kırsal alandaydık. Odada ileri geri yürüdüm, neşemi yerine getirmek için ısıklık çalıp elli gine kazanmakta olduğumu düşündüm.

Aniden, önceden sessizliği bozan hiçbir şey duyulmaksızın, yavaşça odanın kapısı açıldı. Arkası karanlıkta kalan kadın eşikte duruyor, yanımdaki lambadan yayılan sarı ışık sevimli ve güzel yüzüne vuruyordu. Bir bakışta kadının dehşet içinde olduğunu anlamıştım, görüntüsü yüreğimi titretmişti. Titreyen parmağını ağzına götürerek sessiz olmamı işaret etti, korkmuş bir at gibi arkasındaki karanlığa bakarak bozuk İngilizcesiyle kulağıma birkaç sözcük fısıldadı.

‘Yerinde olsam giderdim,’ dedi sakın konuşmaya uğraşarak, ‘Yerinde olsam giderdim. Burada kalmamalısın. Burada yapacağın bir şey yok.’

‘Ama hanımefendi,’ dedim, ‘henüz işimi bitirmedi. Makineyi görmeden buradan ayrılamam.’

‘Beklemen gereksiz,’ diyerek devam etti. ‘Kapıdan çıkabilirsin, kimse seni engellemez.’ Ardından, başımı sallayıp gülümsemem üzerine çekingenliğini üzerinden attı ve ellerini birleştirip bir adım daha yaklaştı. ‘Tanrı aşkına!’ diye fısıldadı, ‘çok geç olmadan buradan kaç!’

Ama biraz inatçı bir yapım vardır, bir konuda önüme engel çıkarsa sorunu çözmek için daha da hevesli olurum. Elli ginelik ücretimi, geçirdiğim yorucu yolculuğu ve içinde bulunduğum nahoş geceyi düşündüm. Tüm bunlara bir hiç uğruna mı katlanmıştım? Neden işimi bitirmeden ve ücretim ödenmeden tüymeliydim? Kim bilir, belki de bu kadın saplantılı bir çılgındı. Aslında kadının söylediklerinden belli etmek istemediğim kadar ürksem de cesur bir tavırla kafamı salladım ve olduğum yerde kalacağımı söyledim. Ricasını tam yenileyecekti ki yukarıda bir kapı kapandı ve merdivende ayak sesleri işitildi. Bir an sesi dinledi, çaresizliğini belirten bir el hareketinden sonra geldiği gibi aniden, sessizce kayboldu.

Aşağıya inenler Albay Lysander Stark ve adının Ferguson olduğu söylenen kısa, tıknaz, kırıxık çenesini fare gibi bir sakalla kapatan biriydi.

‘Bu bey benim sekreterim ve müdürümdür,’ dedi Albay. ‘Bu arada, gitmeden kapıyı kapattığımı sanıyordum. Umarım cereyanda kalmamışsınızdır.’

‘Aksine,’ dedim, ‘kapıyı ben açtım, oda bana biraz havasız geldi.’

O kuşkucu bakışlarından birini attı. ‘En iyisi işe koyulmamız,’ dedi. ‘Bay Ferguson makineyi görmeniz için sizi yukarı çıkartacak.’

‘Şapkamı alsam iyi olur, değil mi?’

‘Oh, yok. Makine evin içinde.’

‘Ne? Killi topağı evde mi çıkarıyorsunuz?’

‘Hayır, hayır. Baskı kısmını evde yapıyoruz. Neyse, kafanıza takmayın bunları. Yapmanızı istediğimiz tek şey makineyi inceleyip sorunun ne olduğunu söylemeniz.’

Lambayı tutan Albay önde, ben ve şişman müdür arkasında, üst kata çıktık. Koridorları, geçitleri, dar sarmal merdiveni, küçük alçak kapıları, nesiller boyunca aşındırılmış eşikleriyle labirent gibi, eski bir evdi burası. Üst katta ne halıdan ne de mobilyadan eser vardı, duvarın alçısı çıkmış ve nem sağlıklı, yeşil lekelerle neden olmuştu. Mümkün olduğunca endişelenmemiş bir tavır takınmaya çalışıyordum ama her ne kadar o sırada aldırmamış olsam da kadının söylediklerini unutmamıştım ve gözüm iki adamın üzerindeydi. Ferguson sessiz, suratsız birine benziyordu ama ettiği birkaç sözcükten, en azından onun bir İngiliz olduğunu anlamıştım.

Sonunda Albay Lysander Stark alçak bir kapının önünde durdu ve kilidini açtı. İçerisi kare biçiminde, üçümüzün aynı anda giremeyeceği kadar küçük bir odaydı. Ferguson dışarıda kaldı, Albay beni içeri soktu.

‘Aslında şu an,’ dedi, ‘hidrolik presin içinde sayılırız, birisi aleti çalıştırursa ikimiz için de hiç iyi olmaz. Bu küçük odanın tavanı aslında aşağıya inen bir piston, çalıştığında tonlarca ağırlıkla üzerinde durduğumuz metal zemine iniyor. Çalıştırıldığında harekete geçen, ağırlıklarını sizin de bildiğiniz yöntemlerle kat kat artırarak ileten küçük su tankları var dışarıda. Makine çalışıyor ama çalışması biraz aksak, gücü de düşük. Sizden ricamız, alete bakıp ne yapmamız gerektiğini bize söylemeniz.’

Lambayı ondan aldım, aleti dikkatle incelemeye başladım. Gerçekten devasa bir aletti ve ciddi ağırlıkta baskı uygulayabilecek kapasitedeydi. Dışarıya çıkıp kaldıraçları kontrol ettiğimde, yanlamasına duran silindirlerden birinden gelen sırtıdan ufak bir su sızıntısı olduğunu hemen anlamıştım.

Ayrıca incelemem sonucunda, piston inerken dönen kol başındaki bantlardan birinin pistonu zemine ulaştırmayacak şekilde eğilmiş olduğunu fark etmiştim. Güç kaybının sebebi kesinlikle buydu; bunu yanımdakilere söyledim, onlar da nasıl tamir edebileceklerine ilişkin birkaç teknik soru sordular. Yapılacakları anlattıktan sonra tekrar makinenin bulunduğu odaya döndüm, merakımı tatmin etmek için iyice inceledim. Daha ilk bakışta killi toprak hikâyesinin bir uydurmaca olduğu belliydi, çünkü öyle basit bir iş için bu kadar güçlü bir motora ihtiyaç duyulması saçma olurdu. Duvarlar ahşaptı ama zemin boydan boya demirdendi, eğilip incelediğimde her tarafın metal kırıntılarıyla dolu olduğunu fark ettim. Bunun tam olarak ne olabileceğini düşünüyordum ki Almanca bir haykırış duydum, döndüğümde Albayın bana bakan kadavra benzeri suratını gördüm.

‘Ne yapıyorsunuz burada?’ diye sordu.

Böylesi bir hikâyeyle aldatılmış olmak beni öfkeliyordu. ‘Killi toprağınıza hayran kaldım doğrusu,’ dedim, ‘makinenin ne amaçla kullanıldığını bilsem sanırım daha yerinde önerilerde bulunabilirim.’

Bu sözleri söyler söylemez, sert bir üslupla konuşmuş olduğuma pişman oldum. Albayın yüzü gerildi, gri gözlerinde fesat bir ışık belirdi.

‘İyi öyleyse,’ dedi, ‘makine hakkında her şeyi öğreneceksiniz.’ Bir adım geriye gitti, küçük kapıyı kapattı ve kilitledi. Hemen kapıya koştum ve kapı kolunu çekiştirdim ama çok sağlamdı, yumruklarım da tekmelerim de hiçbir sonuç vermedi. ‘Hey!’ diye haykırdım. ‘Hey! Albay! Çıkmama izin verin!’

Sessizlik, yüreğimi ağzıma getiren ani bir sesle bozuldu. Ses, kaldıraçların takırtısı ve sızıntı yapan silindirin şıplamasıydı. Adam motoru çalıştırmıştı. Zemini incelerken yere koyduğum lamba hâlâ bıraktığım yerde duruyordu. Lambanın ışığında kara tavanın üstüme doğru geldiğini görüyor-

dum; yavaşça, sarsıla sarsıla, herkesten daha iyi bildiğim üzere, beni bir dakika içinde biçimsiz bir lapaya çevirebilecek bir hızla geliyordu. Bağırarak kapıya fırladım, tırnaklarımı içine geçirircesine kilide asıldım. Albaya beni çıkarması için yalvanyordum ama kaldıraçların amansız gürültüsü haykırışlarımı boğuyordu. Tavan artık ancak birkaç adım üstümdeydi ve elimi kaldırdığımda sert, kaba yüzeyini hissedebiliyordum. Ardından aniden aklıma, çekeceğim acının ölürken alacağım duruma göre değişeceği fikri geldi. Yüzüstü uzanırsam ağırlık belkemiğime yüklenecekti, böyle korkunç bir acıyı düşünmek bile istemedim. Diğer türlü belki daha kolay olacaktı ama acaba ölümcül kara gölgenin üzerime gelişine bakabilecek kadar cesur olabilecek miydim? Artık ayakta duramıyordum ki, yüreğimde tekrar bir umut ışığının belirmesine neden olan bir şey ilişti gözüme.

Zemin ve tavanın demirden, duvarlarınsa tahtadan olduğunu söylemiştim. Son, hızlı bir bakışla etrafımı süzdüğümde, iki ahşap panel arasından ince bir çizgi halinde süzülen ve oradaki panel geriye itildikçe genişleyen sarı bir ışık gördüm. Bir an için orada, beni ölümden kurtaracak bir kapı olduğuna inanmadım. Bir sonraki an kendimi yandaki odaya atmış, baygın halde yerde yatmaktaydım. Panel benden sonra tekrar kapanmıştı, lambanın çatırtısı ve iki demir levhanın birbirine dokunmasının çıkardığı tınlama bana ölümden nasıl ucu ucu-na kurtulduğumu hatırlattı.

Bileğimin dürtülmesiyle kendime geldim. Dar bir koridorun taş zemininde yatıyor buldum kendimi. Kadının biri bana eğilmiş, sağ elinde bir mum tutuyor, sol eliyle beni çekiştiriyordu. Bu, uyarılarını aptal gibi dikkate almadığım güzel dostumun ta kendisiydi.

'Gel! Gel!' diye haykırdı nefes nefese. 'Anında burada olurlar. Orada olmadığını görecekler. Değerli vaktini kaybetme, gel bu tarafa!'

En azından bu kez önerisine karşı gelmedim. Zar zor ayağa kalkıp kadınla beraber koridorda koştum, sarmal mer-

divenden aşığı indim. Merdiven geniş bir geçide bağlandı. Tam aşığı inmiştik ki, koşan adım sesleri ve iki kişinin birbirine seslenişini duyduk, bizim bulunduğumuz kattaki biri aşığı kattaki diğerine cevap veriyordu. Rehberim durup sanki aklını yitirmek üzereymişçesine etrafına bakındı. Ardından, penceresinden ayın parlaklığı görülen bir odanın kapısını açtı.

‘Tek şansın bu,’ dedi. ‘Yüksek ama belki atlayabilirsin.’

Kadın bunları söylerken koridorun öbür ucunda sarı bir ışık fark ettik. Albay Lysander Stark’ın ince silüetinin bir elinde lamba, diğerinde kasap satırına benzer bir aletle bize doğru koştuğunu gördüm. Odanın diğer tarafına koşup pencereyi açtım ve dışarı baktım. Ay ışığında bahçe ne kadar sakın, tatlı ve güzel görünüyordu. Zeminden yüksekliğim otuz adımdan fazla değildi. Pervaza çıkmıştım ama atlamakta tereddüt ettim, çünkü kurtarıcımın peşimdeki zalim arasında neler olacağını görmek istiyordum. Eğer kadın hırpalanursa her ne pahasına olursa olsun geri dönmeye kararlıydım. Tam bunu düşünürken adam kapıda belirmişti, kadını itip geçecekti ama kadın kollarını adama sarmış, onu tutmuştu.

‘Fritz! Fritz!’ diye haykırdı İngilizce, ‘son defakinden sonra söz vermiştin. Bir daha olmayacak demiştin. O sessiz kalacak! Ah, o sessiz kalacak!’

‘Sen çıldırmışsın, Elise!’ diye bağırdı adam ondan kurtulmaya çalışırken. ‘Bizi mahvedeceksin. Çok şey gördü. Geç-meme izin ver!’ Kadını bir kenara itti ve ağır silahıyla üzerime gelmeye başladı. Kendimi boşluğa bırakmıştım, ancak pervaza tutunuyordum ki bana bir darbe indirdi. Korkunç bir acı hissettim, elim kaydı ve aşığıdaki bahçeye düştüm.

Düşme beni sarsmıştı ama incinmemiştim, kendimi toparlayıp gücümü sonuna kadar kullanarak çalığa doğru koşmaya başladım; henüz tehlikenin geçmediğini biliyordum. Koşarken, ani bir baş dönmesi ve acı hissettim. Ağrıdan zonklayan elime baktım, başparmağımın kesilmiş, yaradan oluk oluk kan akmakta olduğunu ilk kez o zaman gördüm. Mendilimle yarayı sarmaya çalışıyordum ki kulaklarım çınlamaya

başladı ve tamamen baygın bir halde gül çalılıklarının arasında yere düştüm.

Ne kadar baygın kaldım bilemiyorum. Ama epey uzun olmalı, çünkü ayıldığımda ay batmış ve parlak, yeni bir gün ağarmaya başlamıştı. Giysilerim çiyden dolayı sırlıslıkla olmuş, ceket kolum yaramdan akan kanla kırmızıya boyanmıştı. Bunu görmem dün gece yaşadığım macerayı aklıma getirdi, belki halen peşimdekilerden kurtulamamışım diye hemen ayağa fırladım. Ancak etrafıma bakıp bir ev ya da bahçe göremeyince şaşkına döndüm. Yolun kenarındaki çalılardan birindeydim, uzakta yüksek bir bina görünüyordu. Yaklaşınca bu binanın önceki gece indiğim tren istasyonu olduğunu anladım. Elimdeki çirkin yara olmasaydı, önceki gece yaşananların kötü bir rüya olduğunu düşünebilirdim.

Yarı baygın, istasyona gidip sabah trenini sordum. Bir saatten az bir süre içinde, Reading'e bir tren gidecekti. Geldiğim gece gördüğüm bekçinin hâlâ görevde olduğunu gördüm. Ona Albay Lysander Stark adlı birini duyup duymadığını sordum. Ad ona yabancı gelmişti. Dün gece benim için bekleyen faytonu görmüş müydü? Hayır, görmemişti. Yakın bir yerlerde karakol var mıydı? Üç mil ötede bir tane vardı.

Zayıf, bitkin halimle benim için uzun yoldu bu. Olanları polise anlatmadan önce şehre inmeye karar verdim. Şehre geldiğimde saat altıyı biraz geçmişti. İlk önce elime pansuman yaptırmak istedim, ardından, sağ olsun Doktor beni buraya getirdi. Artık konu sizin ellerinizde, önereceğiniz her şeyi yapmaya hazırım."

Bu sıradışı hikâyeyi dinledikten sonra ikimiz de bir süre sessiz oturduk. Sherlock Holmes raftan sıradan görünümlü, ağır bir cilt indirdi.

"İşte ilginizi çekebilecek bir ilan," dedi. "Bir yıl önceki gazetelerde yayımlanmıştı. Şunu bir dinleyin: *Kayıp. Ayın dokuzundan beri. Bay Jeremiah Hayling, yirmi altı yaşında, hidrolik mühendisi. Dairesinden gece onda ayrıldıktan sonra kendisinden haber alınamadı. Üstünde... Vesaire, vesaire. Albayın, makine-*

sini en son ne zaman tamir ettirmek zorunda kaldığını gösteriyor."

"Aman Tanrım!" diye haykırdı hastam. "Bu, kadının dediklerini açıklıyor."

"Kesinlikle. Albayın, ele geçirdikleri gemide hiçbir sağ adam bırakmayan zalim korsanlar gibi, küçük oyununu boza-bilecek hiçbir şeyin yoluna çıkmasına izin vermeyen, soğukkanlı ve gözü kara biri olduğu anlaşılıyor. Malum, artık her dakika önem taşıyor, sizin için de uygunsa önce Scotland Yard'a uğrayalım, ardından Eyford'a hareket ederiz."

Üç saat sonra hepimiz, Reading'den küçük Berkshire'a giden trendeydik. Sherlock Holmes, hidrolik mühendisi, Scotland Yard'dan Müfettiş Bradstreet, bir sivil polis ve ben. Bradstreet koltuğunun üzerine bir harita sermiş, elinde pergel, Eyford'un merkezde olduğu bir çember çizmeye uğraşıyordu.

"İşte," dedi. "Köyden on mil açıklıkta çizilmiş bir çember. Aradığımız yer bu çizgiye yakın bir yerlerde olmalı. On mil demiştiniz, değil mi bayım?"

"Bir saat yol almıştık."

"Bayıldığınızda sizi arabayla geri getirdiklerini düşünüyorsunuz, değil mi?"

"Öyle olmuş olsa gerek. Kaldırıldığımı, arabayla bir yere götürüldüğümü hayal meyal hatırlıyorum."

"Tek anlayamadığım," dedim, "sizi baygın halde bahçede yatar bulduktan sonra hayatınızı neden bağışladıkları. Belki canı adam, kadının yalvarışlarıyla biraz yumuşamıştır."

"Öyle olduğunu sanıyorum. Hayatımda onunki kadar fesat bir yüz görmemiştim."

"Tüm bunları yakında açıklığa kavuşturacağız," dedi Bradstreet. "Çemberim hazır; ah, bir de aradığımız kişileri hangi noktada bulabileceğimizi bir bilseydik."

"Bulundukları yeri parmağımla gösterebilirim," dedi Holmes sakince.

"Gerçekten mi?" diye haykırdı müfettiş, "fikrinizi oluşturmuşsunuz bile! Bakalım diğerleri de sizinle aynı fikirde mi? Bence güneydeler, çünkü o bölge daha tenha."

"Bence doğuda," dedi hastam.

"Bence batıda," dedi sivil polis. "O bölgede birçok sessiz sakin köy var."

"Bence kuzeyde," dedim, "çünkü oralar tepelik değil ve dostumuz faytonun hiç yokuş çıkmadığını söyledi."

"Evet," dedi müfettiş gülerek, "epey değişik fikirler var. Her birimiz pusulanın bir köşesini aldık. Senin oyun kimden yana Holmes?"

"Hepiniz yanılıyorsunuz."

"Hepimiz de yanılıyor olamayız ya."

"Elbette yanılıyorsunuz. Bulundukları nokta şurası." Parmağını çemberin ortasına koydu. "İşte onları bulacağımız nokta."

"Ya on iki millik yol?" diye sordu Hatherley heyecanla.

"Altı ileri, altı geri. Bu kadar basit. Atın zinde ve dinlenmiş olduğunu söylemişsiniz. Engabeli yollarda on iki mil gitmiş olsa, nasıl öyle görünebilirdi?"

"Hep kullanılan bir hiledir zaten," dedi Bradstreet düşünceli bir halde. "Elbette çetenin amaçları konusunda bir tereddütiçinde değiliz."

"Hem de hiç," dedi Holmes. "Büyük çaplı kalpazanlar, makineyi gümüş değil, başka karışımlar oluşturmak için kullanıyorlar."

"Bir zamandır, kurnaz bir çetenin iş üstünde olduğunu biliyorduk," dedi müfettiş. "Binlerce yarım kron^(*) ürettiller. İzlerini Reading'e kadar sürebildik ama sonrasını getiremedik, çünkü izlerini silmesini iyi biliyorlar, bu da işlerinde dene-

(*) 30 peni değerindeki İngiliz bozuk parası.

yimli olduklarını gösteriyor. Ama şansa bak, bu sefer onları iyi kısırdık.”

Ancak müfettiş yanıliyordu, çünkü bu suçluların kade-
rinde yasanın eline geçmek yoktu. Eyford İstasyonu’na var-
duğumuzda ağaç kümelerinin arkasından yükselen, devekuşu
tüyü gibi bölgenin üstüne çökmüş devasa bir duman gördük.

“Ev mi yanıyor?” diye sordu Bradstreet, tren tekrar kal-
karken.

“Evet, bayım!” dedi istasyon amiri.

“Ne zaman başladı?”

“Duyduğum kadarıyla gece başlamış bayım, ama giderek
yayılmış, şimdi tüm arazi ateşler altında.”

“Kiminevi?”

“Dr. Becher’in.”

“Söyle bakalım, Dr. Becher Alman mı? Çok zayıf, uzun
burunlu?” diyerek araya girdi mühendis.

İstasyonu amiri içten bir kahkaha attı. “Hayır bayım, Dr.
Becher İngilizdir ve bu bölgede ondan daha geniş palto giyen
yoktur. Ama onunla kalan bir beyefendi var, hastası. Bildiğim
kadarıyla yabancı ve biraz Berkshire eti yese hiç fena olma-
yacak gibi gözüküyor.”

İstasyon amiri henüz cümlesini bitirmeden ateşin olduğu
tarafa doğru koşmaya başlamıştık. Yol ufak bir tepeye yükse-
liyordu. Karşımıza, her bir pencere ve çatlağından alevler
fışkıran büyük, beyaz badanalı bir ev çıkmıştı. Bahçede üç
itfaiye arabası umutsuzca alevleri kontrol altına almaya çalış-
ıyordu.

“Burası,” diye haykırdı Hatherley, gergin bir heyecanla.
“İşte çakıllı yol, işte uzandığım gül çalıları. Şu ikinci pence-
reden atlamıştım.”

“Eh, en azından,” dedi Holmes, “onlardan intikamını
almış oldun. Kuşkusuz, baskı makinesi çalışırken kırılan lam-
ba ahşap duvarı tutuşturmuş; adamlar o sırada senin peşinden

koşmakla meşguldüler. Şimdi gözlerini iyice açıp dünkü arkadaşların buradalar mı bir bak, gerçi korkarım çoktan yüzlerce mil uzaklaşmışlardır.”

Holmes’un korktuğu oldu. O günden sonra ne o güzel kadından, ne kurnaz Almandan, ne de suratsız İngilizden haber alabildik. O sabah erken saatlerde, bir köylü Reading tarafına giden, içinde birkaç kişi ve kocaman valizlerin olduğu bir fayton görmüş. Ancak kaçakların izleri bu noktadan sonra kaybedildi ve adamların nerede olduğu konusunda Holmes’un dâhiyane zekâsı bile ipucu bulamadı.

İtfaiyeciler içerideki garip düzeneği görünce çok şaşırmışlar, ikinci kat penceresinin köşesindeki yeni koparılmış başparmağı görünce daha da çok şaşırmışlar. Gün batarken, sonunda çabaları sonuç verdi ve alevleri bastırdılar. Ancak çatı çökmüş, tüm bina tam bir yıkıntı haline gelmişti; bazı eğrilmiş silindir ve demir borular dışında, dostumuzun başına bunca felaket gelmesine neden olan makineden eser kalmamıştı. Ciddi miktarda nikel ve kalay bulunduyorsa da madeni para bulunamadı, bu da bahsi geçen büyük valizlerin içinde ne olduğunu açıklıyor.

Hidrolik mühendisimizin bayıldığı yerden ayıldığı noktaya kadar nasıl taşındığı konusu, eğer yumuşak toprakta açıkça kendini belli eden izler bulunmasaydı, sonsuza kadar yanıtsız kalabilirdi. Belli ki biri çok küçük, diğeri çok büyük ayaklı iki kişi tarafından taşınmıştı. Büyük olasılıkla, dostundan daha az cani ve zalim olan İngilizle Alman kadın, bayılmış adamı tehlikeden uzaklaştırmışlardı.

Londra’ya geri dönmek üzere tekrar trene bindiğimizde, “Evet,” dedi mühendisimiz kederli bir şekilde. “Ne işti ama! Başparmağımı kaybettim, elli ginelik ücretimden oldum ve elime ne geçti?”

“Deneyim,” dedi Holmes, gülerek. “Dolaylı olarak o da değerlidir. Olanları yazarak, hayatının geri kalanı boyunca mükemmel bir şöhret yakalayabilirsin.”

Asil Bekâr Macerası

Lord St. Simon'un evliğı ve evliliğın garip bir şekilde sonlanması, talihsiz damadın içinde bulunduğı kalburüstü çevrelerde epey ilgi gören bir konuydu. Sonraki yeni skandallar ve ilgi çekici unsurlar bu boşanmanın dedikodularını gölgelemişti. Ancak bildiğim kadarıyla konuyla ilgili tüm veriler halka yansımamıştı. Dostum Sherlock Holmes'un konunun çözümlenişinde büyük payı olduğundan ve Holmes'la ilgili herhangi bir anı yazısının bu maceraya değinilmeden eksik kalacağını düşündüğümden, bu önemli olayla ilgili ufak bir anlatımda bulunmak istiyorum.

Evliliğimden birkaç hafta önce, halen Holmes'la Baker Caddesi'nde oda arkadaşırken, Holmes bir öğleden sonra gezintisinden dönmüş ve masada kendisini bekleyen bir mektup bulmuştu. Gerek azgın sonbahar rüzgârlarıyla havanın bozması, gerekse Afgan harekâtından bana yadigâr kalan, bacağımda getirdiğim Jezail^(*) kurşununun neden olduğu tekdüze zonklama yüzünden bütün günü evde geçirmiştim. Bir koltuğa oturmuş, diğerine ayaklarımı uzatmış, kendimi günlük gazetelere vermiştim. Ama sonunda sıkılmış, hepsini

(*) Güney Asya'dan Ortadoğı'ya dek uzanan bölgede, o yıllarda kullanılan uzun namlulu, el yapımı tüfek.

bir kenara itmiş, halsiz bir şekilde masadaki, üzerinde kocaman bir arma olan mektuba bakıyor, dostumun bu soylu tanıdığının kim olabileceğini tembelce düşünüyordum.

“Önemli bir mektup var,” dedim Holmes içeri girince. “Yanılmıyorsa sabah mektupların çoğunlukla balıkçılar ve gelgit gözcülerinden gelirdi.”

“Evet, gerçekten de birbirinden farklı bağlantılarım var,” dedi gülerek. “Alt sınıftan gelenler genellikle daha ilginç oluyor. Bu mektupsa ya insanı sıkacak ya da yalan söylemeye mecbur bırakacak bir davet gibi duruyor.”

Mührü koparttı ve yazılanlara bir göz attı.

“Aha, ilginç bir şey anlaşılan.”

“Davetiye değil mi yani?”

“Hayır, tamamen işle ilgili.”

“Soylu birinden mi?”

“İngiltere’nin en soylu sınıfından.”

“Tebrikler sevgili dostum.”

“Seni temin ederim Watson, laf olsun diye söylemiyorum, müşterimin sınıfı vakaya göre çok daha önemsiz benim için. Ancak bu olayın ilginçliği de azımsanacak gibi olmayabilir. Son zamanlarda gazeteleri dikkatle okuyorsun, değil mi?”

Köşedeki gazete yığınına işaret ederek, “Galiba öyle,” dedim, kederli bir şekilde. “Yapacak başka işim yoktu.”

“Gayet güzel, belki beni son gelişmelerden haberdar edebilirsin. Suç haberleri ve kayıp ilanları dışında bir şey okumuyorum. Özellikle ikincisi her zaman işe yarar. Son haberleri yakından takip ettiysen, Lord St. Simon ve evliliği hakkında bir şeyler okumuş olmalısın.”

“Oh, evet, hem de büyük bir ilgiyle.”

“Güzel. Elimdeki mektup, Lord St. Simon’dan. Okuyayım, sen de gazetelerde konuyla ilgili ne bulabilirsen bana aktar. Şöyle diyor:”

Sevgili Bay Sherlock Holmes,

Lord Backwater öneri ve mahremiyet konularında size tamamen güvenebileceğimi söyledi. Ben de evliliğimle ilgili zor bir konuda size danışmaya karar verdim. Scotland Yard'dan Bay Lestrade, zaten şu an konuyla ilgileniyor ama kendisi bana, sizinle işbirliği yapmaya karşı olmadığını belirtti, hatta böyle bir işbirliğinin yararlı olabileceğini düşünüyor. Saat dört civarı size geleceğim, eğer o saatte bir işiniz varsa umarım erteletebilirsiniz, çünkü söz konusu mesele büyük önem taşımaktadır.

*Saygılarımla,
St. Simon*

"Grosvenor Malikânelerinden gönderilmiş, tüy kalemle yazılmış ve talihsizlik eseri, soylu Lordumuzun sağ serçe parmağının dış kısmına mürekkep sıçramış," dedi Holmes, mektubu katlarken.

"Dörtte geleceğini söylüyor, şu an saat üç, demek ki bir saat içinde burada olur."

"O halde, yardımınla konuyu aydınlatmak için yeterli vaktimiz var demektir. Sen gazetelerdeki haberleri tarih sırasına göre düzenlerken ben de müşterimizin kim olduğuna bir bakayım." Şömine rafındaki kırmızı başvuru ciltlerinden birini aldı. "İşte," dedi, oturup kitabı kucağında açarken. "Lord Robert Walsingham de Vere St. Simon, Dük Balmoral'ın ikinci oğlu. Hım. Arma: Üç boğadikenin başı ve samur renkli çizgi. 1846 doğumlu. Kırk bir yaşında, evliliğe geç bile kalmış. Son hükümetlerin birinde Sömürgeler Bakanlığı'nda müsteşarlık yapmış. Babası bir zamanlar Dışişleri Bakanıymış. Plantagenet kanı taşıyorlar, ayrıca anne tarafından da Tudorlarla akrabalar. Evet, burada çok aydınlatıcı bilgi yok. Anlaşılan Watson, daha sağlam bilgi için sana dönmek durumundayım."

"Aradığımı bulmakta çok zorlanmadım," dedim, "zira olaylar taze ve bence çok çarpıcı. Hemen dile getirmedim, çünkü bir işle uğraşırken rahatsız edilmekten hoşlanmadığınızı biliyorum."

"Oh, Grosvegor Meydanı'ndaki mobilya karavanı meselesinden söz ediyorsun. Mesele neredeyse tamamen halloldu ama zaten çözümünü başından belliydi. Lütfen gazetelerden seçtiklerini okur musun?"

"İşte bulabildiğim ilk yayın. *Sabah Postası*'nın magazin bölümünde yer almış. Tarihler, senin de fark edebileceğin gibi birkaç hafta öncesinin. *Balmoral Dükünün* ikinci oğlu Lord Robert St. Simon'la, *San Francisco, California, ABD'den Bay Aloysius Doran'ın* tek kızı Bayan Hatty Doran evlilik hazırlıklarına başlamışlar, eğer söylentiler doğruysa yakında evlenecekler. Bu haber bu kadar."

"Kısa ve net," dedi Holmes ince, uzun bacaklarını ateşe doğru uzatırken.

"Aynı hafta, sosyete haberleri gazetelerinden birinde bu konu daha geniş olarak ele alınmış. O daburada: *Anlaşılan evlilik piyasasında biraz daha muhafazakâr davranmak durumundayız, zira serbest piyasa, yerel ürünleri baskı altına almakta. İngiliz soylu ailelerin yönetimi, teker teker Atlantik'in karşı kıyısındaki kuzenlerimize geçiyor. Bu çekici istilacıların kaptıkları kişiler listesine önemli bir ad daha eklendi. Kendini yirmi yıldır, aşk meleğinin oklarına hedef olmaktan koruyan Lord St. Simon, Californialı bir milyonerin kızı olan Bayan Hatty Doran'la evleneceklerini kesin olarak açıkladı. Westbury Köşkü festivallerinde zarif yapısı ve gözalcı yüzüyle büyük ilgi toplayan Bayan Doran'ın, (kendisi tek çocuktur) çeyizinin altı haneli bir değerde olacağı, hatta ilerde daha da değerlendirileceği tahmin edilmektedir. Balmoral Dükü'nün resimlerini satmak durumunda kaldığı ve Lord St. Simon'un Birchmoor'daki küçük bir arazi dışında kendisine ait mülkü olmadığına göre, bu birleşmeden tek kazançlı çıkan, Cumhuriyet kadınlığından İngiliz soyluluğuna kolay bir geçiş yapacak olan Californialı vâris değil."*

"Başka haber var mı?" diye sordu Holmes esnerken.

"Evet, hem de çok. *Sabah Postası*'nda ayrıca sade bir düğün olacağı, düğünün Hanover Meydanı'ndaki St. George'da yapılacağı, yalnızca yarım düzine kadar yakın arkadaşın düğüne

çağrılacağı ve çiftin, eğlenceden sonra Bay Aloysius Doran'ın satın aldığı, döşeli haldeki Lancaster Gate'a geçeceği söylenmiş. İki gün sonra, yani geçen Çarşamba oluyor, nikâhın kıyıldığı ve balayının Petersfield yakınlarındaki Lord Backwater'da geçeceğini bildiren kısa bir ilan verilmiş. Gelinin kaybolmasından önceki tüm haberler bu kadar."

"Neyden önceki?" diye sordu Holmes şaşkınlıkla.

"Kadının kaybolmasından."

"Ne zaman kaybolmuş?"

"Nikâhtan sonraki sabah yokmuş."

"Eh, vaka beklediğimden de ilginç çıktı, epey çarpıcı."

"Evet, bence de epey sıradışı."

"Genellikle ya törenden önce, bazen balayı sırasında kaybolurlar; böylesi zamanlamaya sahip başka bir vaka hatırlamıyorum. Lütfen bana ayrıntılardan söz et."

"Çok yetersiz oldukları konusunda seni uyarmalıyım."

"Belki geri kalanını biz aydınlatırız."

"Eksik de olsalar, sana okuyacağım makalede olanlara epey yer verilmiş. Yazının başlığı, *Sosyetik Düğünde İlginç Olay*:"

Lord Robert St. Simon'un ailesi, evlilikle ilgili yaşanan tuhaf ve acı olaylar yüzünden afallamış durumda. Nikâh, dünkü gazetelerin de kısaca değindiği üzere, önceki sabah kıyıldı ama etrafı dolaşan garip dedikodular ancak bugün doğrulanabildi. Dostlarının meseleyi örtbas etmeye uğraşmasına rağmen insanlar o kadar meraklı ki, hikâye artık herkesin ağzında ve böyle bir konuyu da açıklığa kavuşturmamak olmaz.

Hanover Meydanı'ndaki St. George'da kıyılan nikâh çok sadeydi ve gelinin babası Bay Aloysius Doran, Balmoral Düşesi, Lord Backwater, Lord Eustace ve Bayan Clara St. Simon (damadın genç erkek ve kız kardeşi) ve Bayan Alicia Whittington dışında törende kimse yoktu. Törenin ardından herkes Bay Aloysius Doran'ın Lancaster Gate'deki evinde hazırlanan kahvaltıya katıldı. Eve girmeye uğraşan, Lord St. Simon hak-

kında söyleyecek bazı şeyleri olduğunu iddia eden, adı açıklanmayan bir kadının ufak bir kargaşaya neden olduğu söyleniyor. Kadın ancak uzun süreli bir arbede sonucu kapıcı ve uşak tarafından dışarı çıkartılabilmiş. Şans eseri bu tatsız olaydan daha önce eve gelmiş olan gelin, diğer kişilerle kahvaltıya katılmış ama çok geçmeden kendini iyi hissetmediğini söyleyerek odasına çekilmiş. Gelinin uzun süre dönmemesinin merak uyandırması üzerine babası kıza bakmaya gitmiş ama uşaktan öğrendiğine göre, kızı yukarıya yalnız paltosuyla başlığını almak için çıkmış ve ardından hemen aşağı inmiş. Uşaklardan biri üstünde palto ve şapkasıyla bir kadının evden çıktığını gördüğünü ama gelinin diğerleriyle birlikte olduğunu düşündüğünden, bu kişinin gelin olmadığını, başka biri olduğunu sandığını söylemiş. Kızının kayıplara karıştığını anlayan Bay Aloysius Doran, damatla birlikte hemen polise başvurmuş ve hızlı bir soruşturma başlatılmış. Büyük olasılıkla çok geçmeden bu ilginç konu aydınlığa kavuşacaktır ancak dün gece geç saatlere kadar kayıp hanımefendinin nerede olduğunu konusunda bir bilgiye ulaşamadı. Olayda bir komplo olabileceği dedikoduları yapılıyor, kıskançlık ya da başka bir güdüden dolayı gelinin kayboluşuyla ilişkili olabileceği düşünülererek kargaşaya neden olan kadının polis tarafından tutuklandığı söyleniyor.

“Hepsi bu kadar mı?”

“Başka bir gazetede de bir makale var, kısa ama önemli.”

“Ne diyor?”

“Kargaşalığa neden olan Bayan Flora Millar’ın tutuklandığından, Allegro’da dansözlük yaptığından ve damadı birkaç yıldır tanıdığından söz ediyor. Basında bu konuda başka bir veri yok. Olay artık senin ellerinde.”

“Çok ilginç bir vakaya benziyor. Hayatta kaçırmam. Kapı çaldı Watson, saat dördü biraz geçmiş olduğuna göre kuşku yok, bu gelen soylu müşterimizdir. Başka bir yere gitmeyi düşünme bile Watson, çünkü en azından konuşulanları hatırlaması için bile olsa, yanımda bir tanık olmasını tercih ederim.”

Kapıyı açarken, "Lord Robert St. Simon," diye bir sunuş yaptı uşak. Hoş, eğitilmiş olduğu yüzünden okunan, yüksek burunlu, solgun, ağzında sanki biraz aksilik okunan, emir vermeye ve itaat görmeye alışkın, sakin, açık renk gözlü bir adam içeri girdi. Hareketleri enerjikti ama hafif kamburu ve yürürken dizlerinin bükülmesi onu yaşından büyük gösteriyordu. Kıvrık kenarlı şapkasını çıkarınca saç uçlarının kırılmış, başının üst kısmının açılmış olduğu görülüyordu. Geniş yakalar, siyah redingot, beyaz yelek, sarı eldivenler, deri ayakkabılar, açık renkli tozluklarla, giysisi züppeliğin sınırındaydı. Odada yavaşça ilerliyor, sağ eliyle altın çerçeveli gözlüğünün zincirini sallıyordu.

"İyi günler, Lord St. Simon," dedi Holmes, ayağa kalkıp eğilerek selam verirken. "Lütfen şu hasır sandalyeye geçin. Karşınızdaki, arkadaş ve meslektaşım, Dr. Watson. Ateşe biraz daha yaklaşın ve şu konuyu konuşmaya başlayalım."

"Sizin de tahmin edebileceğiniz gibi, çok acı bir olay, Bay Holmes; neye uğradığımı şaşırdım. Bildiğim kadarıyla daha önce bu tip olaylarla uğraşmışsınız ama hiçbiri bulunduğum sınıftaki kişilerle ilgili değildi sanırım."

"Esasen daha yüksektekilerle ilgiliydi."

"Nasıl?"

"Son müşterim bir kraldı."

"Oh, öyle mi? Bilmiyordum. Nerenin kralı?"

"İskandinavya Kralı."

"Ne? O da mı karısını kaybetmiş?"

"Anlayacağınız gibi," dedi Holmes nazikçe, "müşterilerimin işlerini gizli tutuyorum, sizinkini de saklı tutacağım gibi."

"Elbette, doğrusu bu! Doğrusu bu! Kusuruma bakmayın. Olayıma dönersek, size yardımcı olma amacıyla, konuyla ilgili her türlü bilgiyi vermeye hazırım."

"Teşekkürler. Olaydan, basında yayınlandığı kadarıyla haberdarım, gerisini bilmiyorum. Gelinin kayboluşuyla ilgili şu makalede yazılanları doğru olarak kabul ediyorum."

Lord St. Simon makaleye bir göz gezdirdi. "Evet, doğru denilebilir."

"Ama konunun kavranması için çok daha fazlası gerekiyor. Verilere sizi doğrudan sorgulayarak ulaşmam iyi olur diye düşünüyorum."

"Lütfen, buyurun."

"Bayan Hatty Doran'la nerede tanıştınız?"

"Bir yıl önce, San Francisco'da."

"Amerika'ya yolculuğa mı çıkmıştınız?"

"Evet."

"Orada mı nişanlandınız?"

"Hayır."

"Ama flört ediyorsunuz sanırım."

"Onunla beraber olmaktan hoşlanıyordum, o da bunu biliyordu."

"Babası çok mu zengin?"

"Pasifik yakasındaki en zengin kişi olduğu söyleniyor."

"Parasını nasıl kazanmış?"

"Madencilikle. Birkaç yıl önce hiçbir şeyi yokmuş. Ardından altın bulmuş, yatırımlar yapmış, artık paraya para demiyor."

"Genç hanımın, yani eşinizin kişiliği hakkında neler söyleyebilirsiniz?"

Soylu adam gözlüklerini daha hızlı çevirmeye başladı ve gözlerini ateşe dikti. "Tahmin edebileceğiniz üzere, Bay Holmes," dedi, "babası zengin olmadan önce yirmi yaşını doldurmuş, yani bu yaşa kadar hayatı maden ocaklarında koşmakla, ormanlarda, dağlarda gezmekle geçmiş, eğitimini öğretmenlerden değil doğadan almış. Neredeyse erkeksi denilebilecek, güçlü bir yapısı var, hareketleri coşkulu, özgürce. Herhangi bir geleneğe bağlantısı yok. Tezcanlı, hatta hiddetli bile diyebiliriz. Ancak elbette özünde soylu bir kadın olduğuna inanma-

sam..." bu sırada yüksek sesle öksürdü, "ona, taşımakla gurur duyduğum soyadımı vermeyi düşünmezdim. Çok özverili olduğunu ve bir ahlaksızlığın onun doğasına aykırı olduğunu düşünüyorum."

"Yarınızda fotoğrafı var mı?"

"Yanımda şunu getirdim." Madalyonunu açtı ve bize sevimli bir kadın portresi gösterdi. Bir fotoğraf değil, fil-dişinden yapılmış bir minyatürdü bu, sanatçı parlak siyah saçları, iri kara gözleri ve zarif ağzı çok iyi yansıtmıştı. Holmes portreye uzun uzun ve ciddiyetle baktı, ardından madalyonu kapatıp Lord St. Simon'a geri uzattı.

"Öyleyse, genç hanım sonradan Londra'ya geldi ve arkadaşlığınızı tazelediniz."

"Evet, geçen mevsim babasıyla Londra'ya gelmişlerdi. Birkaç kez buluştum kendisiyle, ardından nişanlandık ve şimdionunla evlenmiş durumdayım."

"Bildiğim kadarıyla, kendisi yüklü meblağda bir çeyizle geldi, değil mi?"

"Ortalama bir çeyiz. Ailemin verdiklerinden çok farklı değil."

"Ve bu çeyiz, nikâh kıyıldığına göre, artık size kalıyor, değil mi?"

"Gerçekten, bu konuda hiçbir araştırma yapmadım."

"Elbette. Düğünden önceki gün Bayan Doran'la görüşmüş müydünüz?"

"Evet."

"Morali yerinde miydi?"

"Daha iyi olamazdı. Sürekli yeni hayatımızda neler yapabileceğimizden bahsediyordu."

"Elbette. Bu ilginç. Peki ya düğün sabahı?"

"Çok neşeliydi, en azından törenden sonraya kadar."

"Törenden sonra kendisinde bir değişiklik mi fark ettiniz?"

"Açıkça söylemek gerekirse, biraz aksi huylu olduğunun ilk belirtilerini o zaman fark ettim. Ancak bu bir ayrıntı ve vakayla ilişkilendirilmesi olanaksız."

"Lütfen anlatın bize."

"Oh, çocukça davranmıştı. Kilisede ilerlerken elindeki buketi düşürdü. O sırada ön sıradan geçmekteydi, buket de sıranın iç kısmına düşmüştü. Bir dakikalık gecikme oldu, ardından sıradaki beyefendi buketi eşime uzattı. Bu konuyu açtığımda bana ters cevap verdi ve eve dönüşümüz sırasında, arabada bu önemsiz olay yüzünden gereksiz yere sinirli bir haldeydi."

"Evet. Sırada bir beyefendi vardı diyorsunuz, o halde içeride halktan birileri de vardı değil mi?"

"Oh, evet. Kilise açık olduğu sırada onları dışarı çıkarmak olanaksız."

"Bu bey, eşinizin arkadaşlarından biri değil miydi?"

"Hayır, hayır, kendisinden nezaketen beyefendi diye bahsediyorum, aslında sıradan görünümlü biriydi. Onu da zar zor görebildim zaten. Bence gerçekten konunun dışına çıkıyoruz."

"Demek ki Bayan St. Simon, törenden dönüştü, törene giderkenki neşesini kaybetmişti. Babasının evine girerken neler yaptı?"

"Hizmetçisiyle konuşurken gördüm onu."

"Hizmetçisinin adı nedir?"

"Adı Alice. Amerikalı, California'dan beraber geldiler."

"Özel bir hizmetçi mi?"

"Biraz fazla özel. Bence sahibesi onu fazla özgür bırakıyor. Elbette, Amerika'da halen bu işler biraz değişik yürüyor."

"Alice'le ne kadar konuştu?"

"Oh, birkaç dakika. O sırada ilgilenmem gereken başka bir şey vardı."

"Ne konuştuklarını duyabildiniz mi?"

"Bayan St. Simon, 'damar kapmak'tan bahsetmişti. Kendisi argo konuşmaya alışkındır. Neden bahsettiğini bilemiyorum."

"Amerikan argosu bazen epey değişik anlamlar içerebilir. Eşiniz hizmetçiyle konuştuktan sonra ne yaptı?"

"Kahvaltı salonuna gitti."

"Kolunuza girmiş olarak mı?"

"Hayır, tek başına. Bu tür ufak meselelerde çok bağımsız hareket eder. On dakika kadar oturduktan sonra aniden kalktı, birkaç özür sözcüğü mırıldandıktan sonra odadan ayrıldı, bir daha geri gelmedi."

"Ama hizmetçi, Alice yani, eşinizin odasına gittiğini, gelinlik giysisinin üzerini uzun bir palto ve bir şapkayla örttüğünü ve ardından evden çıktığını söyledi, değil mi?"

"Gerçekten öyle. Ayrıca, şu anda gözetiminde bulunan, o sabah Bay Doran'ın evinde karmaşa yaratan Flora Millar'la Hyde Park'da yürürken görülmüş."

"Ah, evet, ben de bu genç kadın ve sizin bu kadınla ilişkiniz üzerine birkaç soru soracaktım."

Lord St. Simon omuzlarını silkti ve kaşlarını kaldırdı. "Onunla birkaç yıldır süren bir arkadaşlığımız vardı, çok yakın bir arkadaşlığımız. Allegro'da bulunuyordu kendisi. Ona cömert davranmadığım iddia edilemez, benden şikâyetçi olmasını gerektiren bir neden de yok ama kadınlar nasıldır bilirsiniz Bay Holmes. Flora sevimli, ufak tefek bir hanımdı ama biraz fazla dikkafalıydı ve bana epey bağlıydı. Evlenmek üzere olduğumu duyduğunda rezil mektuplar gönderdi, zaten evlilik törenini bu kadar sade tutmamın nedeni kilisede bir skandal çıkmasından kuşkulanmamdı. Biz döndükten az sonra Bay Doran'ın kapısına dayandı ve eşime karşı terbiyesiz şeyler söyleyerek, hatta onu tehdit ederek içeri girmeye çalıştı. Böyle bir olay beklediğimden kapıya sivil giyimli iki polis koydurmuştum, çok geçmeden kadını oradan uzaklaştırdılar. Olay çıkartmakla bir şey çözemeyeceğini anlayınca kadın sakinleşti."

"Eşiniz tüm bunları duydu mu?"

"Tanrı'ya şükürler olsun, duymadı."

"Ardından bu kadınla yürürken mi görülmüş?"

"Evet, Scotland Yard'dan Bay Lestrade bunu çok ciddiye alıyor. Flora'nın eşimi kandırdığından, ona korkunç bir tuzak hazırladığından kuşkuluyor."

"Muhtemel bir varsayım."

"Siz demi öyle düşünüyorsunuz?"

"Kesinlikle öyledir demedim ama sizce de böyle bir olasılık yok mu?"

"Flora'nın bir kuşu dahi incitebileceğini sanmıyorum."

"Yine de kıskançlık, insanın kişiliğini değişime uğratabilir. Peki, olanlar hakkında sizin kuramınız nedir?"

"Açıkçası, buraya kuram sunmaya değil, kuram duymaya geldim. Size tüm verilerden bahsettim. Ancak yine de fikrimi sorarsanız, bence nikâh heyecanı ve sosyal sınıf atlamış olduğunun bilincine varması, karında ufak bir sınır krizine neden olmuş olabilir."

"Elbette bu da olası bir hipotez," dedi Holmes gülümseyerek. "Evet, Lord St. Simon, neredeyse tüm verileri edindim. Kahvaltı masasında oturduğunuz yerden pencereden dışarı-sını görüp göremediğinizi sorabilir miyim?"

"Yolun karşı tarafını ve parkı görebiliyorduk."

"Evet. O halde sizi daha fazla alıkoymamın bir anlamı yok. Sizinle iletişime geçerim."

"Sizce bu meseleyi çözebilecek misiniz?" dedi müşterimiz kalkarken.

"Çözdüm zaten."

"Ne? Ne dediniz?"

"Çözdüğümü söyledim."

"Eşim nerede o halde?"

"Bu, yakında size aktarabileceğim bir ayrıntı."

Lord St. Simon kafasını salladı. "Anlaşılan ne siz ne de ben bu işi çözebileceğiz," dedi ve eski usul, gösterişli bir selamla-madan sonra odadan ayrıldı.

"İkimizi aynı kefeye koyması ne büyük nezaket," dedi Sherlock Holmes gülerek. "Bu çapraz sorgulamadan sonra biraz viski soda alıp bir puro yakacağım. Müşterimiz buraya gelmeden önce sonuca ulaşmıştım zaten."

"Sevgili Holmes!"

"Birkaç benzer olay hakkında bilgi sahibiyim ama önce-den belirttiğim gibi, hiçbiri bu kadar hızlı gelişmemiştir. Sor-gulama, sezgilerime kesinlik sağladı. İkinci derece kanıtlar bazen çok etkili olabiliyor."

"Ama ben de senin dinlediğin her şeyi dinledim."

"Ancak, çok faydalandığım önceki olayların bilgilerinden yoksun olarak. Birkaç yıl önce Aberdeen'de buna benzer bir olay yaşanmıştı, Fransız-Alman Savaşı'ndan sonraki yıl Münih'te de aynı türden bir başka olay. İşte bu vakalardan birinde... Ama, merhaba, işte Lestrade! Tünaydın Lestrade! Büfenin yanında fazladan bir bardak göreceksin, purolar da kutunun içinde."

Resmi dedektif kısa bir gemici paltosu giymiş, boynuna bandana dolamıştı, kıyafeti ona tam bir denizci görünümü veriyordu. Elinde siyah yelken bezinden bir çanta taşıyordu. Kısa bir selamlaşmadan sonra oturdu ve kendisine sunulan puroyu yaktı.

"N'aber?" diye sordu Holmes göz kırparak. "Biraz sıkıl-mış gibisin."

"Canım sıkkın. Şu St. Simon'un evliliği meselesi. Olaya hiçbir anlam veremiyorum."

"Öyle mi? Beni şaşırtıyorsun."

"Öyle karışık bir mesele görülmüş müdür? Her ipucu parmaklarımdan kayıyor gibi. Bütün gün iş üzerindeydim."

"Görünüşe bakılırsa seni epey ıslatmış bu iş," dedi Hol-mes, elini denizci paltosunun koluna koyarken.

“Evet, Serpentine’ı araştırıyorduk.”

“Tanrı aşkına, ne için?”

“Bayan St. Simon’un cesedini arıyorduk.”

Sherlock Holmes arkasına yaslandı ve içten bir kahkaha attı.

“Trafalgar Meydanı çeşmesinin altını da kazdınız mı?” diyesordu.

“Ne? Ne demek istiyorsun?”

“Bu kadını ikisinden birinde bulma şansın aynı da, ondan dedim.”

Lestrade arkadaşına öfkeli bir bakış attı. “Her şeyi biliyorsun, değil mi?” diye söylendi.

“Yalnızca olguları dinledim ve kararımı verdim.”

“Oh, tabii. Serpentine’in olayla hiçbir ilgisi olmadığını düşünüyorsun, değil mi?”

“Bence düşük bir olasılık.”

“Öyleyse orada nasıl olup da şunu bulduğumuzu lütfen bize açıklayıver.” Bunları söylerken çantasını açtı ve yere harili ipekten yapılma bir gelinlik, bir çift beyaz saten ayakkabı, bir buket ve tül koydu; tümü rengini kaybetmiş ve ıslanmıştı. “İşte,” dedi, eşyaların üstüne nikâh yüzüğünü koyarken, “seni uğraştıracak bir sorun.”

“Oh, evet,” dedi arkadaşım, havaya mavi halkalar üflerken. “Bunları Serpentine’ı araştırırken mi buldun?”

“Hayır, giysiler göl kenarında süzülürken bir park bekçisi tarafından bulundu. Aradığımız kadının giysileri olduğu tespit edildi ve bence kadının bedeni, giysilerinden çok uzakta olmasa gerek.”

“Bu parlak tümevarıma göre, herkesin bedeni gardırobunun yanında olmalı. Bununla nereye varmak istediğini söyler misin lütfen?”

“Kayıp olan Flora Miller’la ilgili birer kanıt oluşturuyorlar.”

"Birazzor."

"Öyle mi? Deme!" diye haykırdı Lestrade sertçe. "Kor-
karım Holmes, çıkarım ve tündengelimlerinde pek pratik
değilsin. Birkaç dakika içinde iki gaf yaptın. Bu giysi, Bayan
Flora Millar'a işaret ediyor."

"Nasıl yani?"

"Elbise cepli, cebinde bir kart cüzdanı var, kart cüzda-
nında da bir not. Ve işte not da burada." Masaya, Holmes'un
önüne serdi notu. "Şunu dinle: *Her şey hazır olduğunda beni
göreceksin. Hemen gel. F.H.M.* Başından beri kuramım, Flora
Millar'ın Bayan St. Simon'u kandırıldığı ve işbirlikçileriyle
beraber kadını kaçırdığıydı. İşte onun baş harfleriyle imza-
lanmış bir not. Belli ki kapıda sessizce eline tutuşturulmuş,
böylece Bayan St. Simon'un onlara gelmesi sağlanmış."

"Çok iyi, Lestrade," dedi Holmes gülerek. "Gerçekten çok
iyisin. Şuna bir bakayım." Kâğıdı ilgisiz bir şekilde aldı ama
birden dikkatle incelemeye başladı ve neşeyle haykırdı. "Bu
gerçekten de önemli," dedi.

"Aha! Öyle mi diyorsun?"

"Evet, hem de çok önemli, seni gerçekten kutlarım."

Lestrade muzaffer bir edayla doğruldu ve kâğıda bakmak
için kafasını uzattı. "Ama," diye haykırdı, "yanlış tarafa bakı-
yorsun!"

"Aksine, doğru tarafı bu."

"Doğru taraf mı? Sen çıldırmışsın! Kurşunkalemle yazılan
not burada işte."

"Diğer tarafta da bir otel faturasının parçasına benzeti-
lebilecek bazı yazılar var ki, çok ilgimi çekti."

"Orada önemli bir şey yok, ben de daha önce gördüm,"
dedi Lestrade. "Ekim 4, odalar 8 şilin, kahvaltı 2 şilin 6 peni,
kokteyl 1 şilin, öğle yemeği 2 şilin 6 peni, bir bardak şeri, 8 peni.
Burada önemli bir şey göremiyorum."

“Büyük olasılıkla önemli bir şey değil zaten. Ama aynı zamanda önemli de olabilir. Not da önemli elbette, en azından baş harfleri, seni tekrar kutlarım.”

“Yeterince vakit kaybettim,” dedi Lestrade kalkarken. “Ben şömine başında oturup kuram sallamaya değil çalışmaya inanırım. İyi günler Bay Holmes, meselenin iç yüzünü önce kimin keşfedeceğini göreceğiz.” Giysileri toparladı, çantaya geri koydu ve kapıya yöneldi.

“Sana bir ipucu vereyim, Lestrade,” dedi Holmes, rakibi henüz kaybolmadan, “vakanın gerçek çözümünü söyleyeyim. Bayan St. Simon yalnızca bir efsane. Öyle birisi var olmadı ve var olmayacak.”

Lestrade üzgün bir şekilde arkadaşına baktı. Ardından bana döndü, üç kez başıyla selamladı ve hızla odadan çıktı.

Kapı henüz kapanmadan Holmes ceketini giymek için ayağa kalktı. “Çalışma hakkında söylediklerinde gerçek payı var,” dedi. “Sanırım Watson, seni biraz daha gazetelerinde başa bırakmak zorundayım.”

Sherlock Holmes ayrıldığında saat beşi geçmişti ancak pek yalnız kalamamıştım çünkü bir saat içinde, elinde büyük bir kutuyla, şarküterinin yamağı çıkageldi. Yanındaki delikanlının yardımıyla kutuyu açtı ve mütevazı salonumuzdaki maun masanın üstünde lüks bir akşam yemeği hazırlanmaya başlandı. Çok şaşırmıştım. Soğuk çulluk, bir sülün, kazciğeri ezmesi ve birkaç şişe eski, üzeri örümcek ağıyla kaplı şarap şişesi vardı masada. Bu pahalı yiyecekleri yerleştirdikten sonra, ziyaretçilerim bunların parasının ödenmiş ve bu adrese yollanmış olduğunu söylemek dışında hiçbir açıklamada bulunmadan, sanki Binbir Gece Masalları’ndaki cinler gibi, hiçbir şey demeden ortadan yok oldular.

Dokuza birkaç dakika kala Sherlock Holmes hızla odaya girdi. Ciddi bir yüzü vardı ama gözlerindeki ışık sonuçtan memnun kaldığını söylüyordu.

“Yemeği hazırlamışlar,” dedi, ellerini ovarak.

"Misafir bekliyorsun herhalde, beş kişilik sofrayı kurdular."

"Evet, misafirlerimiz olabilir," dedi. "Lord St. Simon'un halen gelmemiş olmasına şaşırdım doğrusu. Ah, merdivenden gelen ayak sesi onun olabilir."

Telaşla içeri giren, gözlüklerini geçen seferkinden de hızla sallayan ve soylu yüzünde kaygılı bir ifade olan kişi, gerçekten de öğlenki ziyaretçimizdi.

"Demek mesajımı aldınız," dedi Holmes.

"Evet, itiraf edeyim ki içindekiler beni hayrete düşürdü. Ne söylediğinizin farkında mısınız?"

"Büyük olasılıkla."

Lord St. Simon sandalyeye çöktü ve elini alnuna götürdü.

"Acaba Dük bu işe ne der?" diye söylendi, "ailenin bir ferдинin bu şekilde rezil olmasına?"

"Yalnızca bir hata. Herhangi bir rezalet göremiyorum."

"Bu konulara başka bir bakış açısından bakıyorsunuz."

"Suçlanacak birini göremiyorum. Elbette utandırıcı şeyler yaptı ama başka nasıl davranabilirdi? Böyle bir kriz durumunda kendisine öğütte bulunabilecek bir annesi bile yoktu."

"Rezaletti, tam bir rezalet," dedi Lord St. Simon parmaklarını masada tıklatırken.

"Böyle tuhaf bir durumda kalmasından dolayı bu zavallı kızı affetmelisiniz."

"Affetmeyeceğim. Çok öfkeliyim. Adice kullanıldım."

"Sarının bir zil sesi duydum," dedi Holmes. "Evet, merdivenden çıkılıyor. Belki sizi yumuşatmayı başaramam diye, Lord St. Simon, bir de yardımcı çağırdım." Kapıyı açtı, bir erkek ve kadını içeri aldı. "Lord St. Simon," dedi, "size Bay ve Bayan Francis Hay Moulton'u tanıştırmama izin verin. Yanılmıyorsam, hanımefendiyle zaten tanışıyorsunuz."

Yeni gelenleri görür görmez müşterimiz oturduğu yerden fırladı, "saygınlığı zedelenmiş adam portresi" gibi gözlerini yere indirmiş, elini ceketinin göğüs bölgesine sokmuş bir hal-

de dimdik kalakaldı. Kadın hemen bir adım atıp elini ona uzattıysa da adam gözlerini kaldırmadı. Belki böylesi daha doğrudu çünkü kadının acınası yüzüne dayanmak çok zordu.

“Kızgınsın Robert,” dedi, “sanırım buna hakkın var.”

“Lütfen benden özür dileme,” dedi Lord St. Simon ters bir edayla.

“Oh, evet, sana çok kötü davrandığımı, gitmeden önce seninle konuşmam gerektiğini biliyorum ama afallamıştım. Frank’i burada gördüğüm andan itibaren ne yaptığımı ya da ne konuştuğumu bilmiyordum. Nikâh masasında bayılıp düşmediğime şaşıyorum.”

“Belki de Bayan Moulton, siz bu konuyu konuşurken ben ve arkadaşım dışarı çıksak daha iyi olur.”

“Benim fikrimi sorarsanız,” dedi yeni gelen beyefendi, “bu konu yeterince gizli tutuldu. Bence tüm Avrupa ve Amerika işin esasını öğrenmeli.” Ufak tefek, tıknaz, esmer, temiz tıraşlı, zeki görünümlü ve tetikteymiş gibi davranan biriydi.

“Öyleyse hikâyemi kısaca anlatayım,” dedi kadın. “Frank ve ben 1884’de Rocky Dağları yakınında, babamın çalıştırdığı McQuire madeninde tanışmış ve nişanlanmıştık. Bir gün babam zengin bir damar bulup zenginleşmiş, zavallı Frank’in işlettiği madendense hiçbir şey çıkmamıştı. Babam zenginleştikçe Frank yoksullaştı ve en sonunda babam artık nişandan bahsedildiğini duymak istemediğini söyleyip beni San Francisco’ya gönderdi. Frank hemen pes etmedi, beni oraya kadar takip etti ve babamın haberi olmadan görüştük. Öğrenirse çılgına dönerdi, biz de işleri kendi kendimize halletmeye karar verdik. Frank gidip bir damar bulacağını, babam kadar zengin olmadan beni istemeyeceğini söyledi. Ben de onu bekleyeceğime, o yaşadığı sürece kendisinden başka kimseyle evlenmeyeceğime söz verdim. ‘Öyleyse neden hemen şimdi evlenmiyoruz?’ dedi, ‘böylece ben de emin olurum ama geri gelene kadar da kocan gibi davranmam.’ Bu konuyu tartıştık, her şeyi

ayarladık ve bir rahip huzunda evlendik. Ardından Frank para kazanmaya gitti, ben de babama geri döndüm.

Sonra Frank'ın Montana'da olduğunu duydum, ardından altın aramak üzere Arizona'ya gittiğini. Kendisinden en son New Mexico'dayken haber aldım. Ardından gazetede Apaçi yerlilerinin bir altın madenine saldırdığını okudum, Frank'ın adını ölenler arasında görür görmez bayıldım; sonraki haftalarda çok hastaydım. Babam durumumun ciddi olduğunu düşünerek beni San Francisco'daki tüm doktorlara gösterdi. Bir yıl içinde kendisinden haber gelmeyince, Frank'ın kesinlikle ölmüş olduğuna karar verdim. Ardından Lord St. Simon San Francisco'ya geldi, biz Londra'ya geldik ve evlilik planlandı; babam da çok mutluydu. Bense zavallı Frank'imin kalbimdeki yerini kimsenin dolduramayacağını düşünüyordum.

Ancak yine de Lord St. Simon'la evlenseydim, ona karşı sorumluluklarımı yerine getirirdim. Gönlümüzü değil ama eylemlerimizi yönlendirebiliriz. Nikâh masasına giderken, ona mümkün olduğunca iyi bir eş olma amacıyla gidiyordum. Ama kürsünün önündeki sıralara dönüp Frank'i ilk sıradan bana bakarken gördüğümde neler hissettiğimi tahmin edersiniz. Onu ilk gördüğümde hayalet gördüm sandım; tekrar ona döndüğümde hâlâ bakıyor, gözleriyle onu gördüğüme sevinip sevinmediğini soruyordu sanki. O anda bayılmadığıma şaşıyorum doğrusu. Başım dönüyordu, rahibin sözleri arı vızıltısı gibi geliyordu kulağıma. Ne yapacağımı bilemedim. O anda nikâhı durdurup kilisede olay mı çıkartmalıydım? Frank'e tekrar baktığımda, sanki aklımdan geçenleri biliyormuşçasına, parmağını dudaklarına götürerek sessiz olmamı işaret ettiğini gördüm. Sonra bir parça kâğıda bir şeyler yazdığını gördüğümde bir not hazırladığını düşünmüştüm. Onun bulunduğu sıranın önünden geçerken buketimi düşürdüm, o da çiçekleri bana geri verirken notu elime tutuşturdu. Bana işaret verdiğinde kendisine katılmamı yazıyordu

notta. Elbette ona verdiğim ilk sözü unutmadım ve bana ne derse yapmaya hazırdım.

Geri dönünce Frank'i California'dan tanıyan hizmetçime olanları anlattım. Ona kimseye hiçbir şey söylememesini, valizleri hazırlamasını ve paltomu vermesini söyledim. Önce Lord St. Simon'la konuşmam gerektiğini biliyordum ama annesi ve diğer büyüklerinin yanında bu bana çok zor gelmişti. Önce kaçmaya, sonra açıklama yapmaya karar verdim. Masaya geçeli henüz on dakika olmamıştı ki pencereden, yolun karşısında duran Frank'i gördüm. Bana işaret etti, ardından parkta yürümeye başladı. Oradan sıvıştım, üstümü giyindim ve onun peşinden gittim. Dışarıda Lord St. Simon hakkında konuşmak isteyen bir kadın karşıma çıktı, anlaşılan onun da bu evlilik öncesine ilişkin sırları vardı, çok geçmeden bu kadından kurtulmayı başardım ve Frank'e yetiştim. Beraber bir arabaya atlayıp Frank'in kaldığı, Gordon Meydanı'ndaki otel odasına gittik, yıllarca süren beklemeden sonra gerçek evliliğimi yaşamıştım. Frank Apaçiler arasında tutsak kalmış, sonra kaçıp San Francisco'ya gelmiş, ölmüş olduğunu sandığımı öğrenince İngiltere'ye kadar peşimden gelmiş, sonunda nikâh sabahı beni bulmuştu."

"İlanı gazetede görmüştüm," diye açıkladı Amerikalı. "Hanımefendinin ve kilisenin adı vardı ama hanımefendinin nerede yaşadığı yazmıyordu."

"Ardından ne yapmamız gerektiğini düşündük, Frank tam bir açıklıktan yanaydı ama o kadar utanıyordum ki, o insanlarla tekrar görüşmektense babama sağ olduğumu bildiren bir telgraf çekip ortadan kaybolmayı yeğliyordum. Tüm o lordların ve hanımefendilerin masa başında dönmemi bekliyor olduklarını düşünmek benim için dehşet vericiydi. Frank, takip edilmememiz için giysilerimi toparlayıp kimse-nin bulamayacağı bir yere attı. Eğer bu bay bizi bulmasaydı ki nasıl bulduğuna aklım ermiyor, yarın Paris'te olacaktık. Ancak kendisi nazıkçe benim hatalı, Frank'in haklı olduğunu, sak-

lanmamızın yanlış olacağını anlattı ve bize kendisiyle gelip Lord St. Simon'la yüz yüze görüşmeyi önerdi. Robert, artık gerçeği biliyorsun, eğer canını yaktıysam çok üzgünüm, umarım hakkında kötü düşünmezsin."

Lord St. Simon'un sert tutumu yumuşamamıştı, bu uzun hikâyeyi kaşları çatık, dudakları sıkılı bir şekilde dinlemişti.

"Kusura bakmayın," dedi, "ama özel meselelerimi böyle uluorta konuşmak tarzım değildir."

"Beni bağışlamayacak mısın yani? Gitmeden benimle el sıkışmayacak mısın?"

"Oh, elbette, şayet seni memnun edecekse." Elini uzatıp kadının elini soğuk bir havada sıktı.

"Dostane bir akşam yemeği için bize katılırsınız diye ummuştum," dedi Holmes.

"Sanırım biraz büyük bir istekte bulunuyorsunuz," diye yanıtladı Lord. "Şu son gelişmelere sessiz kalmış olabilirim ama kutlama yapacak durumda da değilim. İzninizle hepimize iyi akşamlar dileyip buradan ayrılacağım." Hepimizi kapsayan bir baş selamından sonra odadan ayrıldı.

"O halde arkadaşılığınızla bizi siz onurlandırın," dedi Sherlock Holmes. "Bir Amerikalıyla tanışmak bana her zaman zevk vermiştir Bay Moulton; çünkü ben, geçmişteki bir kralın düşüncesizliği ve bir başbakanın beceriksizliğinin, bir gün çocuklarımızın aynı yıldız ve çizgileri taşıyan bir bayrak altında, aynı devasa ülkenin vatandaşları olabilmesini engelleme-yeceğine inananlardanım."

"İlginç bir vakaydı," dedi Holmes, ziyaretçilerimiz gittikten sonra, "çünkü açıklanamaz görünen bir olayın açıklamasının aslında ne kadar basit olabileceğini gözler önüne seriyor. Hanımefendinin anlattığı olaylar zinciri ne kadar doğal ve Scotland Yard'dan Bay Lestrade'in açıklaması ne kadar da garip."

"Sen bu sırada hiç yanılmadın mı peki?"

“En başından beri iki olgu gayet açıktı: Biri, nikâh törenine giderken kadının hevesli olması, diğeri, eve döndükten birkaç dakika sonra hevesinin kaçması. Belli ki sabahleyin, fikrini değiştirmesine neden olan bir şey meydana gelmişti. Ne olabilirdi bu? Dışarıdayken kimseyle konuşmuş olamazdı, zira damatla beraberdi. Acaba birisini mi görmüştü? Eğer birisini görmüşse bu kişi büyük olasılıkla bir Amerikalıydı çünkü Londra’da geçirdiği kısa zamanda kendisine bu kadar derinden etkide bulunabilecek, planlarını değiştirmesine neden olacak birini tanımış olamazdı. Gördüğün gibi, eleme yöntemiyle, kadının bir Amerikalı gördüğü sonucuna varmış oluyoruz. Peki, kimdi bu Amerikalı ve nasıl oluyor da kadın üzerinde bu kadar etkili olabiliyordu? Bir âşık ya da eski bir koca olabilirdi. Gençliğinde zor koşullarda kaldığını, garip yerlerde bulunduğunu düşünmüştüm. Lord St. Simon’un hikâyesini dinlemeden buraya kadar gelebilmiştim. Bize sıradaki adamdan, gelinin davranışındaki değişiklikten, buket düşürülmesi gibi not vermeye elverişli bir olaydan, sır tutan hizmetçiden, ‘damar kapmak’tan (madenciler arasında başkasının önceden hak sahibi olduğu araziye ele geçirmek anlamına gelir) bahsedince her şey açıklığa kavuştu. Önceden bir adamla, ya bir sevgili ya da bir kocayla, büyük olasılıkla eski bir kocayla ilişkisi olmuştu.”

“Peki, nasıl olup da onları bulabildin?”

“Bu zor olabilirdi ama arkadaşımız Lestrade farkında olmadan, elinde çok değerli bir bilgi taşıyordu. Baş harfler önemliydi elbette, ancak daha önemlisi, notu yazan kişinin geçen hafta içinde Londra’nın en lüks otellerinden birinde kaldığının anlaşılmış olmasıydı.”

“Lüks olduğu sonucuna nereden vardın?”

“Lüks fiyatlardan. Bir gecelik yatma fiyatı sekiz şilin, bir bardak şeri sekiz peni; bu fiyatlar şehrin en lüks otellerinden birine ait olabilirdi. Bu fiyatlara sahip çok otel yok Londra’da. Northumberland’da gittiğim ikinci otelin defterini inceledi-

ğimde, Francis H. Moulton adlı Amerikalı bir beyefendinin bir gün önce ayrıldığını öğrendim, ayrıca ödemeler kısmında nottaki harcamaları fark ettim. Mektuplarının 226 Gordon Meydanı'na gönderilmesini söylemişti, ben de o adrese gittim ve şans eseri iki âşığı evde buldum. Onlara bir baba nasi-hatinde bulunarak gerek topluma gerekse Lord St. Simon'a bir açıklamada bulunmalarının daha doğru olacağını söyledim. Onlara Lordla burada buluşabileceklerini söyledim, bildiğin gibi Lord'u da buraya çağırdım."

"Ama ortaya çok da iyi bir sonuç çıkmadı," dedim. "Olay Lordun hoşuna gitmişe benzemiyordu."

"Eh, Watson," dedi Holmes gülerek, "belki o kadar hazırlık ve düğünden sonra eşinden ve eşinin servetinden yoksun kalmış olsaydın, sen de çok keyifli olmazdın. Kanımca onu anlayışla karşılamalı, onun durumunda olmadığımıza şükretmeliyiz. Sandalyeni şömineye yaklaştır, bana da kemanımı uzatıver; çünkü artık çözmemiz gereken tek sorun bu kasvetli sonbahar gecesini nasıl geçireceğimiz."

Zümrüt Taç Macerası

“Holmes,” dedim, bir sabah cumbanın penceresinden caddeye bakarken, “ortalıkta gezinen bir deli var. Akra-balarının onu böyle yalnız başına dışarı bırakmaları aslında üzücü bir şey.”

Dostum sandalyesinden yavaşça kalktı, elleri sabahlığının ceplerinde, omzumun üzerinden bakmaya başladı. Açık, ayazlı bir şubat sabahıydı ve bir gün önce yağmış olan kar halen yerde, kış güneşinin altında parlıyordu. Baker Caddesi’nin orta kısmındaki karlar trafikle kenarlara yayılmış, kahverengi çamura dönmüştü ama iki taraftaki kaldırımların kenarlarındaki karlar halen yağdıkları ilk anki gibi bembeyazdı. Gri kaldırım kürenerek temizlenmişti ama yine de tehlikeli derecede kaygandı ve yolda, normalden daha az yaya yürüyordu. Aslında Metropolitan İstasyonu’ndan bu tarafa, garip davranışlarıyla dikkatimi çeken o adamdan başkası yürümüyordu.

Ellili yaşlarda, uzun, iri yarı, heybetli bir yapısı, geniş, güçlü ifadeli bir yüzü, hükmedici havası olan bir adamdı. Siyah paltosu, parlak şapkası, temiz kahverengi tozlukları ve üstüne tam oturan inci grisi pantolonuyla, iç karartıcı ama zengin bir kıyafeti vardı. Ancak hareketleri, kıyafetinin saygınlığıyla tam bir zıtlık oluşturunuyordu: Bacakları koşmaya

alışkın ama yorgun biri gibi hızla ileri atlıyor, sonra kısa aralar veriyordu. Koşarken ellerini aşağı yukarı sallıyor, kafasını oynatıyor, yüzünü acayip şekillere sokuyordu.

“Nesi var bu adamın böyle?” diye sordum. “Evlerin kapı numaralarına bakıyor.”

“Yanılmıyorsam, buraya geliyor,” dedi Holmes ellerini ovuştururken.

“Buraya mı?”

“Evet, büyük olasılıkla bir iş için bana başvuracak. Bu belirtileri önceden de görmüştüm sanırım. Aha! Sana demiş miydim?” Holmes burları söylerken adam oflaya puflaya kapıya gelmiş, bütün ev zil sesinden çınlayana kadar zile basmıştı.

Birkaç saniye sonra odamızdaydı; halen oflamakta, el kol hareketleri yapmaktaydı ama gözlerinden öylesine bir üzüntü ve çaresizlik okunuyordu ki, gülümseyişimiz hemen dehşet ve acımaya dönüştü. İlk önce konuşamadı, gövdesini sallıyor, mantığının sınırlarındaki biri gibi saçlarını çekiştiriyordu. Ardından birden fırlayıp kafasını duvara öyle bir hızla çarptı ki, hemen adamın üstüne atlayıp odanın ortasına çektik. Sherlock Holmes adamı rahat bir sandalyeye oturttu, yanına geçerek adamın elini ovuşturdu ve nasıl kullanacağını gayet iyi bildiği yumuşak, sakinleştirici bir sesle onunla konuşmaya başladı.

“Bana hikâyenizi anlatmaya geldiniz, değil mi?” dedi. “Acele etmeniz sizi yormuş. Lütfen kendinizi toparlayana kadar bekleyin, ardından anlatacağınız ufak sorunla ilgilenmekten zevk duyacağız.”

Adam duygularıyla mücadele ederek, derin nefes alıp vererek birkaç dakika oturdu. Ardından mendiliyle alnını sildi, dudaklarını sıktı ve yüzünü bize çevirdi.

“Kesinlikle deli olduğumu düşünüyorsunuzdur,” dedi.

“Büyük bir sorununuz olduğunu görüyorum,” diye yanıtladı Holmes.

“Tanrı biliyorki, var! O derece umulmadık ve korkunç bir bela ki, neredeyse aklımı oynatacağım. Şimdiye kadar adım hiç lekelenmedi ama konu toplum önünde rezil olmakla kalsaydı bunun altından kalkabilirdim. Kişisel sorunu olmayan adam yoktur herhalde ama benimki o derece korkunç ki, bün-yem sarsıldı. Konu yalnız benimle ilgili değil. En soylu adam bile böyle bir sorunu çözmeden acıdan kurtulamaz.”

“Bayım, lütfen kendinizi toparlayın,” dedi Holmes. “Kim olduğunuzu ve başınıza gelenleri anlatın bana.”

“Adım,” diye yanıtladı ziyaretçimiz, “büyük olasılıkla size tanıdık gelecektir. Alexander Holder, Threadneedle Caddesi’ndeki Holder & Stevenson bankacılık şirketindeki Holder ben oluyorum.”

Bu ad elbette tanıdıktı, ne de olsa Londra’daki en büyük ikinci bankanın kıdemli ortağına aitti. Londra’nın ileri gelen vatandaşlarından birini bu acınası duruma ne getirmişti acaba? Adam hikâyesini anlatmak üzere kendisini toparlayana dek köylece bekledik.

“Vakit nakittir,” dedi. “İşte bu yüzden polis müfettişi size başvurmamı önerdiğinde hemen geldim. Baker Caddesi’ne yeraltı geçidinden ulaştım, bu karda faytonlar yavaş gider diye oradan buraya kadar yaya geldim. İşte bu yüzden nefes nefese kalmıştım, çünkü böyle yürümeye alışık değilimdir. Ama şimdi kendimi daha iyi hissediyorum, konuyu sizlere mümkün olduğunca kısa ve açıkça anlatacağım.

Elbette, sizin de bildiğiniz üzere başarılı bankacılık için, kaynaklarınıza kâr sağlayacak yatırımlar bulmanız gerekir, bu da bağlantılarınızı ve size yatırılan nakdi artırmaya bağlıdır. Para dağıtımındaki en kârlı yollardan biri, sağlam teminat bulunduğunda borç vermektir. Bu yöntemlerle son birkaç yıldır epey başarı sağladık ve pek çok soylu aileye, tabloları, kitapları ve değerli eşyaları karşılığında ciddi miktarlarda borç verdik.

Dün sabah bankadaki büromda otururken veznedarlar-
dan biri tarafından bir kart getirildi. Karttaki adı görünce çok
şaşırdım, çünkü kart dünyaca tanınan, İngiltere'deki en
yüksek, en soylu, en üstün tutulan ailelerden birine aitti; belki
size bile bu kişinin kimliği hakkında bu kadarından fazlasını
söylemesem daha iyi olur. Bu onur karşısında şaşkına dön-
müştüm ve tam bunu kendisine söyleyecektim ki, hoşla git-
meyen bir meseleyi hemen bitirmek isteyen biri havasıyla
doğrudan konuya girdi.

'Bay Holder,' dedi, 'duyduğum kadarıyla ileriye dönük
borç veriyormuşsunuz.'

'Şirket veriyor, eğer teminat sağlamsa,' diye yanıtladım.

'Benim için önemli bir durum bu,' dedi, 'derhal elli bin
pound almam gerekiyor. Elbette böylesi önemsiz bir meblağın
on katırı rahatlıkla arkadaşlarımdan alabilirim ama konuya
bir iş olarak bakmak ve iş adabıyla yaklaşmak istiyorum. Anla-
yacağınız üzere, benim durumumdaki birinin arkadaşlarıyla
böyle ilişkilere girmesi yakışık almaz.'

'Bu miktarı ne kadar süre için istediğinizi sorabilir
miyim?' dedim.

'Gelecek pazartesi yüklü bir alacağım var, o zaman
faiziyle birlikte geri ödeyebilirim. Ancak parayı hemen alabil-
mem çok önemli.'

'Bana kalsa daha fazla işlem yapmaksızın parayı cebim-
den size vermekten memnuniyet duyardım,' dedim, 'gerçi
elbette cebimde böyle bir para taşımıyorum. Ama borcu şirket
adına vereceğimden, ortağımın da çıkarlarını korumalı ve
gerekli önlemleri almalıyım.'

'Ben de böyle olmasını isterim zaten.' Bunları derken
sandalyede, yanında bulunan kare, siyah bir maroken kutuyu
kaldırdı. 'Eminim Zümrüt Tacı duymuşsunuzdur,' dedi.

'İmparatorluğun en değerli nesnelerinden biri,' dedim.

'Kesinlikle.' Kutuyu açtı, sözünü ettiği muhteşem, yumu-
şak, deri renkli kadifeye konulmuş mücevherleri gösterdi.

‘Burada iri taneli otuz dokuz zümrüt var,’ dedi, ‘ayrıca altın kısmına da paha biçilmez. Tacın en düşükten fiyatlandırılması, istediğim meblağın iki katı kadar edecektir. Bu tacı size teminat olarak bırakmaya hazırım.’

Değerli kutuyu alıp bir mücevhere bir ünlü müşteriye, şaşkınlıkla baktım.

‘Değerinden mi kuşku ediyorsunuz?’ diyesordu.

‘Asla, ama...’

‘Nasıl oluyor da onu burada bırakıyorum? Bu konuda rahat olabilirsiniz. Dört gün içinde geri alacağımdan emin olmasam burada bırakmazdım elbette. Ancak âdet yerini bulsun diye rehine bırakıyorum. Emanet yeterli mi?’

‘Hem de fazlasıyla.’

‘Anlayacağınız üzere, Bay Holder, hakkınızda duyduklarımın sonucu olarak size ne kadar güvendiğimi gösteriyor bu. Yalnız bu konunun gizliliği ve her türlü dedikodudan sakınılması konularında değil, ayrıca tacın güvenli bir şekilde korunması konusunda da size güveniyorum. Aksi halde ortaya büyük bir skandal çıkabilir. Taca gelebilecek bir hasar, tacın kaybolmasıyla aynı anlama gelecektir, çünkü dünyada bu zümrütlerin eşleri bulunamıyor. Ama size bunları bırakırken gayet rahatım, pazartesi günü bizzat kendim gelip onları alacağım.’

Müşterimin gitmek için sabırsızlandığını gördüm, daha fazla üstelemedim ve veznedarı çağırıp beyefendiye elli tane bin pound kullanarak ödemeyi yapmasını söyledim. Tekrar yalnız kalıp yanımdaki değerli kutuyu düşününce, üzerimdeki ağır sorumluluktan kaynaklanan olumsuz düşüncelerden alamadım kendimi. Kuşkusuz taç milli bir servetti ve bir hasar görmesi büyük bir skandala yol açacaktı. Böyle bir sorumluluğu üzerime aldığıma pişman olmuştum bile. Ancak artık çok geçti, ben de tacı özel kasama kilitleyip işimin başına döndüm.

Akşam olunca, böyle değerli bir nesneyi ofisimde bırakıp gitmenin akılsızca olacağını düşündüm. Bankanın kasalarına

daha önce de girilmişti, benimkinin ne ayrıcalığı vardı ki? Böyle bir şey başıma gelse ne yapardım? Bu yüzden önümdeki birkaç gün boyunca kutuyu oradan oraya sürekli yanımda taşımaya, yanımdan hiç ayırmamaya karar verdim. Bir araba çağırıp mücevherle birlikte Streatham'daki evime gittim. Tacı, yatak odamın dolabına kilitleyene kadar rahat bir nefes alamamıştım.

Şimdi ev halkından bahsedeyim Bay Holmes, çünkü durumu çok iyi anlamanızı istiyorum. Seyisim ve uşağım evin dışında yatıyorlar, yani bu kişileri olayın dışında tutabiliriz. Yıllardır yanımda çalışan üç hizmetçim var, bu kişilerin güvenirliliğinden kuşku yok. Bir tek Lucy Parr adında bir hizmetçi yanımda birkaç aydır çalışıyor ama o da sağlam bir kişiliğe sahip ve beni hiç hayal kırıklığına uğratmadı. Çok şirin bir kız ve âşıkalarının bazen evimin etrafında gezindikleri olur. Onunla ilgili tek terslik budur, genel anlamda her yönden iyi bir kız olduğuna inanıyorum.

Hizmetçiler böyle. Ailemse anlatması uzun sürmeyecek kadar küçük. Dulum ve Arthur adında bir oğlum var. Oğlum, benim için bir hayal kırıklığı, hem de büyük bir hayal kırıklığı, Bay Holmes. Kuşkusuz, suç bende. Herkes onu çok şımarttığımı söyler. Büyük olasılıkla haklılar. Karım öldükten sonra tüm sevgimi ona yönelttim. Yüzünden gülümsemenin eksilmesine bir an bile dayanamıyordum. Onu hiçbir isteğinden yoksun bırakmadım. Niyetim iyiydi ama biraz daha katı davransaydım belki ikimiz için de daha iyi olacaktı.

Doğal olarak işimi devam ettirmesini istiyordum ama aklı işte değildi. Hovarda ve düzensiz biriydi, doğrusunu söylemek gerekirse büyük meblağlardaki paralar söz konusu olduğunda ona güvenemiyordum. Gençken aristokratik bir kulübün üyesiydi, sevimli biri olduğundan, çok geçmeden şişkin cüzdanları ve pahalı zevkleri olan pek çok kişinin arkadaşı oldu. Kart oyunları öğrendi, parasını atlara yatırdı ve tekrar tekrar, onur borcunu ödeyebilmek için benden para dilendi. Birkaç defa bu sakıncalı arkadaşlardan kurtulmaya çalıştı ama

arkadaşı Sir George Burnwell'in etkisi onu her seferinde geri döndürmeye yetti.

Aslında Sir George Burnwell gibi birinin oğlumu etkilemesine şaşmamam gerekir, zira Arthur onu pek çok kez eve getirmişti ve ben bile onun cazibesine kapılmaktan kendimi zor alıkoymuştum. Yaşça Arthur'dan büyük, dünyayı parmaklarında döndüren, her yeri gezmiş, her yeri görmüş, iyi bir konuşmacı ve çok yakışıklı biridir. Gerek alaycı konuşmalarını gerekse gözlerindeki bakışı, yarattığı cazibesinden ayrı olarak, soğukkanlılıkla düşündüğümde, aslında ne kadar güvenilmez biri olduğunu fark edebiliyorum. Kadınsı içgüdüleriyle insan karakterini hemen anlayabilen Mary de benimle aynı fikirde.

Artık bahsedilecek yalnız Mary kaldı. Kendisi yeğenim olur ama kardeşim beş yıl önce ölüp onu yalnız başına bırakınca kendisini evlat edindim, o günden beri ona kendi kızım gibi bakarım. Evimizin güneşidir; şirin, sevimli, güzel, harika bir ev hanımı, bir kadına yakışır şekilde sakın ve zarif. Benim sağ kolum. Onsuz ne yapardım bilmiyorum. Bana yalnız bir konuda karşı çıktı: Oğlum iki kez kendisine evlenme teklif etti ki oğlum ona gerçekten çok bağlıdır, ikisinde de reddetti. Oğlumu doğru yola çekebilecek bir kişi varsa o da Mary'dir, bu evlilik Arthur'un tüm hayatını değiştirebilirdi ama artık çok geç. Hem de ebediyen çok geç!

Evet, Bay Holmes, çatım altında yaşayan kişileri artık tanıdığınıza göre, acı hikâyemi anlatmaya devam edebilirim.

Salonda kahve içerken, müşterimin adını vermeden başıma gelenlerden, evimizdeki değerli hazineden Arthur ve Mary'ye bahsettim. Kahveyi getirmiş olan Lucy Parr, eminim o sırada odadan ayrılmıştı ama kapının kapalı olup olmadığına emin değilim. Mary ve Arthur konuya epey ilgi gösterdiler ve tacı görmek istediler ama gerek olmadığını söyledim.

'Tacı nereye koydun?' diye sordu Arthur.

'Kendi dolabıma.'

‘Umarım geceleyin eve girilmez,’ dedi.

‘Kilitli zaten,’ diye yanıtladım.

‘Her türeski tip anahtar o dolabı açar. Gençken orayı kilerdeki dolabın anahtarıyla açmıştım.’

Pek çok kez böyle rastgele laflar ettiği için söylediklerine pek aldırmadım. Ancak, ciddi bir ifadeyle beni odama kadar izledi.

‘Baksana baba,’ dedi, gözleri yerde, ‘bana iki yüz pound verebilir misin?’

‘Hayır, veremem,’ dedim sertçe. ‘Para konusunda sana haddinden fazla cömert davrandım.’

‘Bana hep iyi davrandın,’ dedi, ‘ama bu parayı almam lazım, yoksa bir daha kulüpte kimsenin yüzüne bakamam.’

‘İyi olur!’ diye haykırdım.

‘Ama beni onursuz biri olarak bırakmayacaksın, değil mi?’ dedi. ‘Böyle bir utanca dayanamam. Parayı bir şekilde bulmam lazım, eğer sen vermezsen başka yollar aramam gerekecek.’

Çok öfkelenmiştim, çünkü bu ayki üçüncü para isteyişiydi bu. ‘Benden beş kuruş bile almazsın,’ diye bağırardım, o da bunun üzerine başını önüne eğdi ve başka bir söz söylemeden odadan ayrıldı.

O çıktıktan sonra dolabı açıp mücevherin yerinde olup olmadığına baktım ve dolabı tekrar kilitledim. Ardından her şeyin yolunda olup olmadığına bakmak için evin çevresinde biraz dolaştım, bu işi genelde Mary yapardı ama o gece etrafa ben bakayım dedim. Merdivenden aşağı indiğimde Mary’yi koridorun penceresini kapatıp sürgülerken gördüm.

‘Söylesene baba,’ dedi, bana biraz endişeliymiş gibi göründü, ‘Lucy’ye bu akşam için izin mi vermiştin?’

‘Kesinlikle hayır.’

‘Biraz önce arka kapıdan gelirken gördüm onu. Eminim birini görmek için arka tarafa gitmişti, bence bu pek güvenli değil, artık buna bir son vermeli.’

‘Sabah onunla konuşmalısın ya da istersen ben konuşayım. Her yerin kapalı olduğuna emin misin?’

‘Eminim baba.’

‘İyi akşamlar öyleyse.’ Onu öptüm ve tekrar yatak odasına çıktım, çok geçmeden uyumuştum.

Vakayla ilgili olabilecek her şeyi size anlatmaya çalışıyorum Bay Holmes ama açık olmayan bir nokta olursa lütfen çekinmeden sorun.”

“Aksine, hikâyeniz çok açık.”

“Artık, özellikle açık olmasını istediğim yerlere geliyorum. Uykum zaten derin değildir ama kafamdaki endişeden dolayı daha da hafif uyumuşum. Duyduğum bir ses üzerine, saat iki civarında uyandım. Tam kendime geldiğimde ses kesilmişti, sanki bir yerde bir pencere yavaşça kapanmış gibi geldi. Dikkatle dinlemeye koyuldum. Aniden yan odadan gelen, ayak sesi olduğu açıkça anlaşılan sesleri korkarak fark ettim. Korkudan titreyerek yataktan kalktım, yatak odamın kapısının köşesinden neler oluyor diye gözetlemeye başladım.

‘Arthur!’ diye bağırdım, ‘Seni hain! Seni hırsız! Taca ne cüretle dokunursun?’

Gaz lambası, bıraktığım gibi hafifçe yanmaktaydı ve benim doyumsuz oğlum, üstünde bir gömlek ve pantolonla, elinde taçla ışığın yanındaydı. Bütün gücüyle tacı eğip bükmeye çalışıyor gibiydi. Bağırمام üzerine tacı elinden düşürdü ve bembeyaz kesildi. Yerden alıp tacı inceledim, altın bölümden bir parça ve üç zümrüt eksikti.

‘Seni alçak herif!’ diye bağırdım, öfkeden kudurmuştum. ‘Mahvettin tacı! Rezil ettin beni! Çaldığın mücevherler nerede?’

‘Çaldığım mı?’ diye haykırdı.

Onu omuzundan sallayarak, ‘Evet, seni hırsız!’ diye kükredim.

‘Hiçbiri eksik değil. Eksik olamaz,’ dedi.

‘Üç tanesi eksik, onların nerede olduğunu biliyorsun. Hırsız olduğun gibi, ayrıca yalancı mısın? Seni bir parça daha koparmaya çalışırken gördüm.’

‘Bana yeterince hakaret ettin,’ dedi, ‘bunu daha fazla hoş görmeyeceğim. Madem bana hakaret ediyorsun, bu konu hakkında sana tek bir sözcük daha etmeyeceğim. Sabah bu evden ayrılp kendi yoluma gideceğim.’

‘Buradan polislerin eşliğinde ayrılacaksın!’ diye bağırdım, acı ve öfkeden neredeyse delirmiştim. ‘Bu işi sonuna kadar araştırtacağım.’

‘Benden hiçbir şey öğrenemeyeceksin,’ dedi, kendisinden beklemediğim bir hiddetle. ‘Madem polise haber vermeyi düşünüyorsun, öyleyse bırakalım işi polis çözsün.’

Bu arada öfkeyle sesim yüksek çıktığından tüm ev halkı uyanmıştı. Odama ilk gelen Mary olmuştu. Tacı ve Arthur’u görünce neler olduğunu hemen anladı, bir çığlık atıp bayıldı ve yere düştü. Meseleyi hemen polise sevk etmek için hizmetçiyi karakola gönderdim. O ana kadar kollarını göğsünde bağlamış bir halde sessizce oturmuş olan Arthur, bir müfettiş ve bir memur içeri girince, kendisini hırsızlıkla suçlayıp suçlamayacağımı sordu. Bense, hasar görmüş tacın milli sermaye sayıldığından artık meselenin özel bir konu değil, kamu davası olduğunu söyledim. Her ayrıntıyı adaletin ellerine teslim etmekte kararlıyım.

‘En azından,’ dedi, ‘beni hemen tutuklatmayacaksın ya. Beş dakikalığına evden ayrılısam ikimiz için de iyi olur.’

‘İster kaç, ister çaldığını sakla,’ dedim. Ama ardından, içinde bulunduğum tüyler ürpertici durum, yalnız kendi onurumun değil kendimden daha büyük bir kişinin onurunun da tehlikede olduğu, tüm toplumu ayağa kaldırabilecek bir skandal kopabileceği ve Arthur eğer kayıp zümrütleri ne yaptığını söylerse tüm bunların önlenebileceği aklıma geldi.

‘Bu sana da yansıyor,’ dedim, ‘çalarken yakalandın ve vereceğin hiçbir ifade seni bu suçlamadan kurtaramaz. Ama

olayı düzeltmek istersen ki bu senin elinde, bize zümrütlerin nerede olduğunu söyleyebilirsin, her şey affedilmiş ve unutulmuş olur.'

Küçümseyerek yüzünü benden çevirirken, 'Affını sana yalvaranlara sakla,' diye yanıtladı. Kendisini sözle etkileyemeyeceğim kadar sertleşmişti. Geriye tek bir çare kalmıştı. Müfettişi çağırıp onu gözaltına aldırıldım. Yalnız üstü değil, odası ve hatta bütün ev arandı, mücevheri saklayabileceği her yere bakıldı ama hiçbir iz bulunamadı ve oğlum da tüm ikna yöntemlerimize ve tehditlerimize rağmen ağzını açmadı. Kendisi sabahleyin bir hücreye alındı, ben de karakoldaki formalitelerle uğraştıktan sonra bu meseleyi çözmenizi rica etmek üzere buraya koşturdum. Polis bir sonuca ulaşamadığını itiraf etmiş durumda. Gerekli harcamalardan lütfen kaçınmayın, Bay Holmes. Şimdiden bin poundluk bir ilan vermiş durumdayım. Tanrım ne yapacağım! Bir gecede hem onurumu hem mücevherleri hem de oğlumu kaybettim. Ah, ne yapacağım!"

Ellerini başının iki yanına koyup acısını sözcüklerle ifade edemeyen bir çocuk gibi başını sağa sola salladı.

Sherlock Holmes kaşları çatık bir şekilde ateşe bakarak birkaç dakika sessiz oturdu.

"Evinize çok gelip giden olur mu?" diye sordu.

"Ortağım ve ailesi, bir de Arthur'un arada bir arkadaş getirmesi dışında olmaz. Geçenlerde birkaç kez Sir George Burnwell geldi, onun dışında gelen olmadı yanılmıyorsam."

"Siz dışarı çok çıkar mısınız?"

"Arthur çıkar. Mary ve ben genellikle evde kalırız, ikimizin de dışarı çıkmak gibi bir meselesi yoktur."

"Genç bir kız için tuhaf."

"Sade bir kızdır. Ayrıca çok genç sayılmaz. Yirmi dört yaşında."

"Öyleyse, anlattıklarınıza göre, bu onun için de bir şok olmalı."

“Hem de korkunç derecede. Benden daha çok etkilendi.”

“İkinizin de oğlunuzun suçluluğundan kuşkusu yok mu?”

“Tacı kendi gözlerimle onun elinde gördükten sonra nasıl kuşku olabilir?”

“Bunu kesin bir kanıt olarak kabul edemem. Tacın geri kalanı hasar görmüş müydü?”

“Evet, bükülmüştü.”

“Arthur onu tekrar düzeltmeye çalışıyordu belki?”

“Tanrı korusun sizi! Onun ve benim için elinizden geleni yapıyorsunuz ama onu kurtarmak zor. Orada ne yapıyordu peki? Madem masum bir amacı vardı, neden bana söylemedi?”

“Güzel ama eğer suçluysa neden bir yalan uydurmadı? Sessizliği iki farklı anlama yorulabilir. Vakayla ilgili bazı ilginç noktalar var. Sizi uykunuzdan uyandıran gürültü hakkında polis ne söyledi?”

“Arthur’un yatak odası kapısının kapanması olabileceğini düşünüyorlar.”

“Tabii canım! Zaten suç işleyecek birisi ev ahalisini uyardırmak için yatak odasının kapısını hızla çarpar. Peki, polisler mücevherlerin kaybolması hakkında ne söylediler?”

“Halen onları bulma umuduyla zemini yoklayıp mobilyaları inceliyorlar.”

“Evin dışını araştırmayı düşündüler mi?”

“Evet, epey enerji harcadılar. Bütün bahçe her zerresine kadar arandı.”

“Peki, sevgili bayım,” dedi Holmes, “bu sorunun sizin ve polisin ilk sandığınızdan daha karmaşık olabileceği hiç aklınıza gelmiyor mu? Size basit bir vakaymış gibi geliyor, oysa bence çok karmaşık. Sizin kuramınıza göre neler olduğuna bir bakalım: Oğlunuz yatak odasından büyük risk alarak sizin odanıza geliyor, dolabı açıyor, tacı alıyor, epey güç uygulayarak bir kısmını ayırıyor, bir başka yere giderek otuz dokuz

zümrütten üç tanesini kimsenin bulamayacağı bir şekilde saklıyor ve yine büyük bir yakalanma riski göze alarak elinde diğer otuz altı zümrütle odaya geri dönüyor. Şimdi soruyorum, böyle bir kuram mantıklı mı sizce?”

Umutsuz bir ifadeyle, “İyi de başka ne olabilir?” dedi bankacı. “Madem masum, öyleyse neden hiçbir açıklama yapmıyor?”

“Bunu bulmak bize düşüyor,” diye yanıtladı Holmes. “Şimdi Bay Holder, sizce de uygunsa beraberce Streatham’a gidip ayrıntıları yakından inceleyelim.”

Dostum kendilerine eşlik etmem konusunda ısrar etti. Ben de istekliydim zaten, çünkü dinlediğimiz hikâye bende merak ve ilgi uyandırmıştı. Şehrin güney banliyölerine doğru ilerlerken Holmes yol boyunca neredeyse hiç konuşmamış, çenesi göğsüne düşmüş, şapkası gözlerine inmiş, derin düşüncelere dalmış bir halde oturmuştu. Müşterimiz kendisine sunulan umut ışığı üzerine neşelenmiş, benimle işleri üzerine amaçsız bir sohbe başlamıştı. Kısa bir tren yolculuğu, daha da kısa bir yürüyüşten sonra Fairbank’a, büyük bankacının sade evine gelmiştik.

Fairbank, caddenin biraz uzağında, beyaz taştan yapılmış, köşeli, büyükçe bir evdi. Girişi tutan iki büyük demir kapının önünde çift şeritli bir fayton yolu ve kar kaplı çimenlik uzanıyordu. Sağ taraftaki ufak ağaçlık, lüks çitlerin arasındaki dar bir yola, yol da uşakların girip çıktığı mutfak kapısına açılıyordu. Sol taraftaki patika yolsa arazinin dışında, işlek bir caddeye bağlı olan ve biraz eskimiş ahırlara bağlanıyordu. Holmes kapıda bizden ayrıldı ve yavaşça bütün çevrede, evin ön tarafında, uşakların girdiği yolda, ahırlara giden yolun arkasındaki bahçede gezinmeye başladı. Bu o kadar uzun sürdü ki, Holmes dönene kadar Bay Holder ve ben salona gidip ateşin karşısına oturduk. Biz içerde sessizce otururken bir kapı açıldı, içeriye genç bir kadın girdi. Ortalamadan biraz uzun, ince, siyah saçlı, siyah gözlüydü, saçları ve gözleri, teni-

nin beyazlığında daha da koyu görünüyordu. Daha önce hiç bu kadar beyaz kadın teni gördüğümü hatırlamıyorum. Dudakları da kansızdı, ağlamaktan gözleri şişmiş gibiydi. Yavaşça odaya girdiğinde bana bankacıdan daha üzgünmüş izlenimi verdi, ayrıca belli ki karakteri güçlü ve kendisine hâkim olabilen bir kadındı. Benim varlığımı umursamadan doğrudan amcasına yöneldi, kadınsı bir okşamayla elini amcasının başına götürdü.

"Arthur'un serbest bırakılmasını emretmiştin, değil mi baba?" diye sordu.

"Hayır, hayır kızım, konu sonuna kadar araştırılacak."

"Ama onun masum olduğuna eminim. Kadınsı içgüdülerin ne kadar güçlü olduğunu bilirsin. O kimseyi incitemez, ona böyle sert davrandığın için ilerde pişman olacaksın."

"Madem masum, öyleyse niye böyle sessiz?"

"Kim bilir? Belki ondan kuşkulanmana kızmıştır."

"Nasıl kuşkulanmam, onu elinde taçla gördüm."

"Oh, yalnızca bakmak için eline almıştır, eminim masumdur, bu konuda güven bana. Bu davayı kapatıp bırakalım. Sevgili Arthur'umuzun hapiste olduğunu düşünmek ne kadar korkunç!"

"Mücevherler bulunmadan davayı asla, asla kapatmaya-
cağım Mary! Arthur'a sevgin seni körleştiriyor, aynı beni de körleştirdiği gibi. Davayı kapatmak bir yana, konu daha da derinden incelensin diye Londra'dan buraya bir beyefendi getirdim."

Genç kız bana dönerek, "Bu beyefendiyi mi?" dedi.

"Hayır, bu arkadaşı. Onu yalnız bırakmamızı istedi. Şu sıralar ahıra giden yolda olsa gerek."

Siyah kaşlarını kaldırarak, "Ahır yolunda mı?" diye sordu. "Orada ne bulmayı umuyor? Ah! Bu gelen o olsa gerek. Doğruluğuna emin olduğum gerçeği, kuzenim Arthur'un masumiyetini kanıtlayacağınıza güveniyorum bayım."

"Size tamamıyla katılıyorum ve Arthur'un masumiyetini kanıtlayacağımıza inanıyorum," diye karşılık verdi Holmes, ayakkabılarındaki karı silmek için tekrar paspasa dönerken. "Yarılmıyorsam Bayan Mary Holder'la konuşma şerefine nail oluyorum. Size bir iki soru sorabilir miyim?"

"Lütfen bayım, eğer bu korkunç meseleyi çözmeye yardımcı olacaksa."

"Dün akşam siz hiçbir şey duymadınız mı?"

"Amcam yüksek sesle bağırana kadar hiçbir şey duymadım. Onu duyunca aşağı indim."

"Akşam pencere ve kapıları siz kapatmıştınız. Bütün pencereleri sürgülemiştiniz, değil mi?"

"Evet."

"Bu sabah da hepsi sürgülü müydü?"

"Evet."

"Sevgilisi olan bir hizmetçiniz var, değil mi? Sanırım dün akşam amcanıza, kızı, sevgilisiyle konuşmak için dışarı çıkmışken gördüğünüzü söylemişsiniz."

"Evet, salondayken bize hizmet etmiş olan kız, amcamın taç hakkında anlattıklarını duymuş olabilir."

"Anlıyorum. Kızın bunu sevgilisine söylemiş olabileceğini, soygunu ikisinin gerçekleştirmiş olabileceğini düşünüyorsunuz, değil mi?"

"İyi de bu muğlak kuramlardan ne çıkabilir?" diye haykırdı bankacı sabırsızlıkla, "Arthur'u, tacı elinde tutarken gördüğümü size söyledim ya."

"Biraz bekleyin, Bay Holder. Ona da geleceğiz. Şu kıza dönersek, Bayan Holder. Onun mutfak kapısından döndüğünü gördünüz, değil mi?"

"Evet. Kapı kapalı mı diye bakmaya gittiğimde içeri girdiğini gördüm. Karanlıkta arkadaşını da gördüm."

"Onu tanıyor musunuz?"

"Oh, evet! Sebzelerimizi getiren manavdır. Adı Francis Prosper."

“Kapının solunda, yani kapıya ulaşamayacak kadar uzakta mı duruyordu?”

“Evet.”

“Adam tahta bacaklı biri mi?”

Kadının etkileyici siyah gözlerinde korkuya benzer bir ifade belirdi. “Siz bir büyücü olmalısınız,” dedi. “Bunu nereden bilebildiniz?” Kadın gülümsedi ama Holmes’un ince, sabırsız yüzünde gülümseme göremedi.

Holmes, “Şimdi yukarı çıksam iyi olacak,” dedi. “Büyük olasılıkla, evin dışına bir kez daha göz atmam gerekecek. Ama yukarı çıkmadan ilk kattaki pencerelere baksam iyi olur.”

Bir pencereden diğerine hızla geçti, yalnızca koridordan ahır yoluna açılan büyük pencerenin önünde duraksadı. Bu pencereyi açtı, iri büyüteciyle pervazı dikkatle inceledi ve sonunda, “Artık üstkata çıkabiliriz,” dedi.

Bankacının yatak odası gri bir halı, büyükçe bir dolap ve uzun bir aynayla sade döşenmiş, küçük bir odaydı. Holmes hemen dolaba yöneldi ve dikkatle kilidini inceledi.

“Açmak için hangi anahtar kullanılmış?” diye sordu.

“Oğlumun önceden bizzat belirttiği kilerdeki dolabın anahtarı.”

“Burada mı anahtar?”

“Masanın üzerinde.”

Sherlock Holmes anahtarı alıp dolabı açtı.

“Açılırken ses çıkarmıyor,” dedi. “Sizi uyandırmamasına şaşmamak gerek. Yanılmıyorsa bu da tacın kutusu. Bir bakalım.” Kutuyu açtı, tacı alıp masaya koydu. Bir kuyumculuk şaheseriydi, otuz altı taş da hayatımda gördüğüm en harika mücevherlerdi. Tacın bir ucu kırılmış ve üç taş bulunan bölüm koparılmıştı.

“Şimdi, Bay Holder,” dedi Holmes, “kayba neden olan kırığın köşesi burası. Sizden ricam buradan kırar mısınız?”

Bankacı korkudan irkildi. “Böyle bir şeyi aklımdan bile geçirmem,” dedi.

“Öyleyse ben bir deneyeyim.” Holmes aniden tüm gücüyle taca yüklendi ama sonuç sıfırdı. “Biraz esnedi gibi,” dedi, “ama parmaklarım çok güçlü olmasına rağmen bunu kırmak epey zamanımı alır. Sıradan biri bunu kıramaz. Peki, kırsaydım sizce ne olacaktı Bay Holder? Tabanca ateşlemesi kadar ses çıkacaktı. Tüm bunların yatak odanızdan birkaç adım uzakta gerçekleştiğini ve sizin hiçbir şey duymadığınızı mı söylüyorsunuz?”

“Ne düşüneceğimi bilemiyorum. Benim için her şey karanlıkta.”

“Ama belki zamanla aydınlanır. Siz ne düşünüyorsunuz Bayan Holder?”

“Ben de amcamın kararsızlığını paylaşmaktayım.”

“Kendisini gördüğünüz sırada oğlunuz ayakkabı ya da terlik giymiş miydi?”

“Pantolon ve gömleğinin dışında, üzerinde hiçbir şey yoktu.”

“Teşekkürler. Bu soruşturma sırasında gerçekten şansımız yaver gidiyor, eğer olayı aydınlatamazsak bu tamamen kendi suçumuz demektir. İzninizle Bay Holder, artık araştırmalarımı evin dışında sürdürmek istiyorum.”

Holmes, gereksiz ayak izlerinin işini daha da zorlaştıracığını söyleyerek dışarıya yalnız çıktı. Bir saat kadar çalıştıktan sonra içeri döndüğünde ayakkabıları kar kaplıydı ve yüzünde yine her zamanki anlaşılmaz ifade vardı.

“Sanırım görülecek her şeyi gördüm, Bay Holder,” dedi. “Eve dönme zamanım geldi artık.”

“Peki ya mücevherler Bay Holmes, onlar nerede?”

“Bilemiyorum.”

Bankacı ellerini kenetledi. “Onları bir daha göremeyeceğim!” diye bağırdı. “Peki ya oğlum? Bana umut vermiştiniz.”

“O konuda fikrim değişmedi.”

“Tanrı aşkına, dün gece evimde neler olmuş öyleyse?”

“Yarın sabah dokuzla on arasında Baker Caddesi’ndeki dairemde olabilirsiniz konuyu size açıklamaktan memnuniyet duyacağım. Anladığım kadarıyla bana açık kart veriyorsunuz ve mücevherleri geri almak için yapacağım harcamalara bir limit koymuyorsunuz, değil mi?”

“Onları geri almak için gerekirse servetimi veririm.”

“Güzel. Yarına kadar konuyla ilgilenmeye devam edeceğim. Hoşça kalın. Akşam olmadan buraya tekrar gelmek zorunda kalabilirim.”

Dostumun kafasında meselenin çözülmüş olduğunu anlamıştım ama vardıgı sonuçları biraz olsun tahmin edemiyordum. Eve dönüş yolunda birkaç kez konuyu açmaya çalıştıysam da her seferinde konuyu değıştirdi, ben de umutsuzlukla en sonunda irdelemekten vazgeçtim. Tekrar eve döndüğümüzde saat henüz üç bile olmamıştı. Hemen odasına koştı, birkaç dakika içinde serseri gibi giyinmiş olarak geri döndü. Yakası kalkık, eski ve perişan bir ceket, kırmızı boyunluk, aşınmış çizmelerle bulunduğu sırufrın harika bir örneğiydi.

“Bu iş görür,” dedi, şöminenin üstündeki aynaya bakarken. “Senin de benimle gelebilmeni isterdim, Watson, ama korkarım mümkün değil. Ya gerçeğin peşindeyim ya da bir hayaletin; yakında hangisinin izinden gittiğim belli olacak. Umarım birkaçsaate dönmüş olurum.” Masadaki tabaktan bir parça et kopardı ve ekmeğin arasına koyarak kendine bir sandviç yaptı, bu sıradan yemeği cebine koyup yola koyuldu.

Döndüğünde çayımı henüz bitirmiştim; belli ki keyfi yerindeydi, esnek bir çizmeyi elinde sallıyordu. Ardından çizmeleri bir kenara bıraktı ve kendine çay koydu.

“Geçerken bir uğradım,” dedi. “Hemen çıkıyorum.”

“Nereye?”

“Batı Yakası’nın diğer tarafına. Dönmem biraz zaman alabilir. Geç kalırsam beni bekleme.”

“Nasıl gidiyor?”

“Şöyle böyle. Şikâyetim yok. Son görüşmemizden sonra Stratham’a uğradım ama eve gitmedim. Nazik bir konu ve peşini bırakmayacağım. Neyse, burada oturup dedikoduyla vakit kaybetmeyeyim de şu pespaye kıyafetlerden kurtulup tekrar saygın kıyafetlerime geçeyim.”

Davranışlarından anlayabildiğim kadarıyla, yalnız sözleriyle ifade ettiğinden daha keyifliydi. Gözleri parlıyordu, hatta sanki soluk yanaklarına renk gelmiş gibiydi. Yukarıya koştu, birkaç dakika sonra koridor kapısının çarpılmasından Holmes’un tekrar avının peşine düştüğünü anladım.

Geceyarısına kadar bekledim ama Holmes’dan eser yoktu, ben de odama çekildim. İz peşindeyken günlerce gecelerce eve gelmemesi ender bir durum değildi, bu yüzden geç kalmasına çok şaşırmamıştım. Saat kaçta geldiğini bilmiyorum ama sabah kahvaltı için aşağıya indiğimde, bir elinde kahvesi diğerinde gazetesıyla çok dinç ve bakımlı duruyordu.

“Senden önce başlamamdan dolayı kusura bakma, Watson,” dedi, “ama hatırlayacağın gibi, müşterimizin randevusu çok erken.”

“Ama saat dokuzu geçmiş bile,” dedim. “Bu gelen o ise hiç şaşmam, sanki bir zil sesi duydum.”

Gelen gerçekten bankacı dostumuzdu. Adamdaki değişikliğe epey şaşırmıştım: Geniş ve büyük yüzü sıskalaşmış, çökmüştü, saçlarında sanki daha çok beyaz vardı. İçeri öyle bir yorgunluk ve uyuşuklukla girdi ki sanki önceki gelişinden daha çok acı içindeydi; kendisine gösterdiğimiz koltuğa çöktü-verdi.

“Böylesine sıranamak için ne yaptım bilemiyorum,” dedi. “Yalnız iki gün öncesine kadar mutlu ve zengin biriydim, hiçbir sorunum yoktu. Şimdi böyle yalnız ve rezil bir durumdayım. Bir derdin ardından diğeri geliyor. Yeğenim Mary de beni terketti”

“Sizi terk mi etti?”

“Evet. Bu sabah baktığımızda odası boştu; yatağına yatılmamış olduğunu gördük, koridordaki masanın üstünde de bir

not bulduk. Dün gece ona kızgınlıkla değil de üzüntüyle, eğer evlenseydi oğlumun düzelmiş olacağını söylemiştim. Belki böyle konuşmam düşüncesizlikti. Notunda da bundan bahsediyor:

Sevgili Amcacığım,

Başınıza dert açtığım kanısındayım, çünkü eğer başka türlü kararlar vermiş olsaydım bu facia yaşanmayacaktı. Bu düşünce aklımı meşgul ederken sizin çatınız altında asla mutlu olamam, kanımca sizden ayrılmalıyım. Geleceğim hakkında endişe etmeyin, çünkü garanti altında. Kesinlikle beni aramaya kalkmayın, çünkü bu boşuna çaba sarf etmek ve beni rahatsız etmek anlamına gelir.

Hayatta ve ölümdе sizi seven Mary

Bununla ne anlatmak istiyor Bay Holmes? İntihara işaret ediyor olabilir mi sizce?"

"Hayır, hayır, hiç değil. Belki en iyisi böyle bitmesi. İnanın Bay Holder, artık dertlerinizin sonuna yaklaşıyorsunuz."

"Ah! Öyle mi diyorsunuz! Bir haber mi aldınız Bay Holmes? Bir şey mi öğrendiniz? Mücevherler nerede?"

"Sizce tanesine bin pound biraz fazla bir rakam mı?"

"On bin bile öderdim."

"Buna gerek kalmayacak. Üç bin pound meseleyi halledecek. Bir de ödül kısmı var tabii. Çek defteriniz yanınızda mı? İşte size bir kalem. Dört bin pound yazsanız daha iyi olur."

Sersemlemiş bir ifadeyle, bankacı istenen meblağı yazdı. Holmes çalışma masasına gitti, üzerinde üç taş bulunan üçgen bir altın parça çıkardı ve masaya attı.

Müşterimiz bir sevinç çılgılığıyla parçayı kaptı.

"Bulmuşsun!" dedi nefes nefese. "Kurtuldum! Kurtuldum!"

Sevinci de üzüntüsü gibi hiddetliydi, mücevherleri göğsüne bastırıyordu.

"Borçlu olduğunuz bir şey daha var, Bay Holder," dedi Sherlock Holmes biraz sertçe.

"Borç mu?" Kalemi eline aldı. "Ne kadar olduğunu söyle, hemen ödeyeyim."

"Borcunuz bana değil. Oğlunuza ufak bir özür borçlusunuz, o soylu gence. Böyle bir olayda, gurur duyulabilecek bir davranış sergiledi kendisi, bir gün oğlum olursa onun da böyle davrandığını görmek isterim."

"Onları Arthur almamış mıydı yani?"

"Dün söylediğim şeyi bugün de tekrarlıyorum: O almamıştı."

"Buna eminsiniz demek. Hemen ona gidip gerçeğin ortaya çıktığını haber verelim."

"Zaten biliyor. Konuyu aydınlattıktan sonra onunla konuşmaya gittim ama neler olduğunu bana söylemeyeceğini anlayınca, olanları ona ben anlattım, o da doğru söylediğimi gördü, o sırada bilmediğim bazı ayrıntıları da kendisi tamamladı. Bu sabah gidip kendisiyle konuşursanız ağzı açılabilir."

"Tanrı aşkına, şu anlaşılmaz gizemi bana bir anlatın!"

"Anlatacağım, sonuca nasıl basamak basamak ulaştığımı da açıklayacağım. Ama öncelikle benim için söylemesi, sizin içinse kabullenmesi en zor noktayı söyleyeyim: Sir George Burnwell ve yeğeniniz Mary aralarında anlaşmıştı, şimdi de beraberce kaçmışlar."

"Benim Mary'm mi? Bu mümkün değil!"

"Maalesef mümkün olmaktan da öte, kesin bir gerçek. Bu adamı evinize alırken ne siz ne de oğlunuz gerçek yüzünü biliyordunuz. Kendisi İngiltere'deki en tehlikeli adamlardan biridir: Batmış bir kumarbaz, uslanmaz bir adi, kalbi ya da vicdanı olmayan bir kişi. Yeğeniniz böylelerini bilmez. Nefes alır gibi yemin edince ki bunu önceden yüzlercesine yapmıştır, yeğeniniz gururu okşanmış hiss ediyor ve adamın gerçekten kendisini sevdiğine inanıyordu. Tanrı bilir ona neler anlat-

mıştır ama onun bir aleti haline geldiğini, neredeyse her akşam adamı görmeye gittiğini biliyoruz.”

“Buna inanamıyorum ve inanmayacağım!” diye haykırdı bankacı bembeyaz bir yüzle.

“Dün gece evinizde neler olduğunu anlatayım. Yeğeniniz, odasına gittiğini düşündüğümüz sırada aşağı inip ahır yoluna giden kapının penceresinden sevgiliyle konuştu. Ayakkabı izleri karın içine iyice girmiş, bu da orada uzun süre kaldığını gösteriyor. Yeğeniniz ona taçtan bahsetti, bunun üzerine adamın altın şehveti kabardı ve yeğeninizi ikna için dil dökmeye başladı. Sizi sevdiğinden kuşku yok ama bazı kadınlar için âşığının sevgisi diğer her sevgiden üstündür; anlaşılan yeğeniniz de bu tip kadınlardan. Adamı dinlemeyi henüz bitirmişti ki aşağıya inmekte olduğunuzu gördü, bunun üzerine hızla kapıyı kapatıp size hizmetçinin tahta bacaklı sevgiliyle kaçmak yaptığını söyledi ki bu da tamamen doğrudu.

Oğlunuz Arthur sizinle konuştuktan sonra yatmaya gitti ama kulüpteki borçları yüzünden tam uyuyamadı. Geceleyin kapısının önünden yavaşça birinin geçtiğini duydu, kalkıp baktığında şaşkınlıkla kuzeninin sessizce koridorda yürüyüp odarına girdiğini gördü. Delikanlı hayretten donakalmış bir halde üzerine birkaç giysi geçirdi, bu tuhaf olayın nereye varacağını görmek için karanlıkta bekledi. Oğlunuz çok geçmeden odadan çıktı, koridorun ışığında kızın elinde tacı taşıdığını gördü. Kız merdivenden aşağı inmeye başladı, oğlunuzsa aşağıdaki salonda neler olduğunu görmek amacıyla, korkudan gerilmiş halde koşarak kapınızın yanındaki perdenin arkasına saklandı. Kızın yavaşça pencereyi açtığını, tacı dışarıdaki birine verdiğini ve hızla kapatıp tekrar odasına döndüğünü gördü; hatta kız, odasına giderken perdenin arkasında duran Arthur’un önünden geçmişti.

Sevdiği kadını ele vermek istemediğinden, oğlunuz, yeğeniniz henüz ortadayken harekete geçmedi. Ama kız odasına gider gitmez, bu hırsızlığın sizi mahvedebileceğini ve

durumu düzeltmenin çok önemli olduğunu düşündü. Üstüne başka bir şey almaksızın, yalınayak aşağı koştu, pencereyi açtı, karlı yolda koşmaya başladı ve ilerde, ay ışığında bir karaltı gördü. Sir George Burnwell kaçmaya çalıştı ama Arthur adamı yakaladı ve boğuşmaya başladılar, tacın bir tarafından sizin oğlan, diğer tarafından rakibi çekiştiriyordu. İtiş kakış sırasında oğlunuz Sir George'a bir yumruk indirdi ve gözünün üst tarafını kanattı. Ardından aniden bir çatırdama oldu, tacın elinde olduğunu gören oğlunuz eve doğru koştu, pencereyi kapattı, odanıza çıktı ve kavga sırasında tacın biraz büküldüğünü görünce düzeltmeye çalıştı ki tam bu sırada siz odaya girdiniz."

"Olanlara bak!" dedi bankacı, adeta nefesi kesilmişti.

"Ardından, ona teşekkür edeceğinize hakaret ettiniz ve öfkelenmesine neden oldunuz. Sevdiği kızı ele vermeksizin olayı nasıl anlatacağını düşünecek vakti olmamıştı, o da mertlikle, bunu bir sır gibi saklamayı seçti."

"Demek bu yüzden Mary tacı görünce çığlık atıp bayıldı," diye haykırdı Bay Holder. "Ah, Aman Tanrım! Ne kadar aptal biriymişim. Sevgili oğlum, sonradan eksik parçanın kavga mekânında olup olmadığını görmek istemiş. Onu ne kadar yanlış yargılamışım!"

"Eve geldiğimde," diye devam etti Holmes, "hemen, bana yardımcı olabileceğini düşünerek evin etrafında kardaki izleri dikkatle incelemeye başladım. Önceki gün kar yağmadığını ve don yaptığını biliyordum, bunlar izlerin korunması açısından çok iyidir. Uşakların gelip gittiği yolu inceledim ama orası epey çiğnenmişti, bir izi diğerinden ayırmak mümkün değildi. Ancak ötede, mutfak kapısının biraz ilerisinde bir kadının bir adamla konuştuğunu ve yuvarlak izden adamın tahta bacaklı olduğunu anlamıştım. Ayrıca derin topuk ve sık parmak uçlarından anladığım kadarıyla bir ara rahatsız edilmişler, kadın geriye koşmuş, adamsa biraz bekledikten sonra oradan ayrılmış. Bu izlerin hizmetçi ve sevgilisine ait olduğunu düşün-

müştüm, zaten siz de böyle bir durumdan söz etmiştiniz ve izler bunu gösteriyordu. Bahçede polise ait olduğunu düşündüğüm rastgele bazı izler gördüm ama ahıra giden yola çıktığımda, karın üzerinde uzun ve karışık bir hikâyenin yazılı olduğunu farkettim.

İki farklı kişinin ayak izi vardı, biri çizmeli diğeriye çıplak ayaklıydı. Bana anlattıklarınızdan çıplak ayaklı olanın oğlunuz olduğunu hemen anlamıştım. İlk iz iki yöne de yürümüştü ama öbürü hızla koşmuştu ve çizme izlerinin üzerine basmasından çizmeliyi takip ettiği anlaşıyordu. İzleri koridor penceresine kadar takip ettim, çizmeliinin orada uzun süre beklediği anlaşıyordu zira karlar epey aşınmıştı. Ardından yolun doksan metre kadar ilerisine, diğer tarafa yöneldim. Burada çizmeliinin arkasını döndüğü ve kar izlerinden kavga edildiği anlaşıyordu. Kardaki kan izleri de yanılmadığını belirtiyordu. Ardından çizmeli adam yoldan aşağı kaçmıştı, bir başka kan lekesiye yaralanan kişinin çizmeli olduğunu gösteriyordu. Diğer taraftaki anayola vardığımda kaldırımın temizlenmiş olduğunu gördüm, böylece iz sürmemsona erdi.

Hatırlayacağınız üzere, eve girdikten sonra büyütecimle koridordaki pencerenin pervazını ve çerçevesini inceledim, oradan birinin geçtiğini anladım. İçeri girerken basan ıslak ayak ucunun izi zeminde açıkça belli oluyordu. Neler olduğu yavaş yavaş kafamda şekillenmeye başlamıştı artık. Adamın biri pencerenin dışında beklemiş, biri tacı getirmiş, bu olay oğlunuzca görülmüş ve hırsız takibe başlamış, onunla kavga etmiş, ikisi de taca yüklenmiş ve böylece teker teker yüklenmelerinin oluşturmayaacağı bir hasar meydana gelmişti. Oğlunuz tacla geri dönmüştü ancak tacın bir parçasını rakibinde bırakmıştı. Buraya kadar her şey açıktı. Geriye şu sorular kalıyordu: Oğlunuzun dövüştüğü kişi kimdi ve ona tacı kim getirmişti?

‘İmkânsız elersen, geriye kalan, her ne kadar inanılmaz gözükse de gerçektir’ diye eski bir söz vardır. Tacı siz verme-

diğimize göre geriye yeğeniniz ve hizmetçiler kalıyor. Ancak eğer suçlu hizmetçiler olsa, oğlunuz niye onların suçunu üstlensin? Bunun mantıksal bir açıklaması olamazdı. Ancak kuzenini seviyordu, bu da kızın suçunu, özellikle böylesine utanç verici bir suçsa, örtbas etmesini açıklıyordu. Yeğeninizi pencerede gördüğünüzü, tekrar tacı görünce kızın bayıldığını söylediğinizi hatırlayınca tahminlerim kesinlik kazandı.

Peki, kızın müttefiki kim olabilirdi? Belli ki bir sevgili, çünkü başka kimi sizin sevgi ve şükranınıza tercih edebilirdi? Dışarı pek çıkmadığınızı ve arkadaş çevrenizin kısıtlı olduğunu biliyordum. Ancak Sir George Burnwell bu çevreye dâhildi. Bu adamın kadınları ayartma ününü daha önce duymuştum. Çizmeleri giyen ve tacı alan kişi o olmalıydı. Arthur'un ailesinin onurunu tehlikeye atmadan olanları anlatamayacağını bildiğinden, suçu Arthur tarafından bilinse dahi, yine de kendini güvende hissetmiş olabilir.

Sonradan attığım adımları siz de tahmin edebilirsiniz. Aylak biri gibi giyinip Sir George'un evine gittim, arabacısıyla muhabbete başladım. Ondan patronunun önceki gece başından yaralandığını öğrendim ve altı şiline adamın eskimiş botlarından bir çift aldım. Tekrar Streatham'a döndüm, botları izlerle karşılaştırdım ve aynen uyduğunu gördüm."

"Dün yolda sefil giyimli bir serseri görmüştüm," dedi Bay Holder.

"Tabii. Bendim o. Adamımı bulduğumu anlayınca eve dönüp elbiselerimi değiştirdim. Bir aile skandalına yol açmak için dikkatli davranmalıyım, ayrıca böylesine kurnaz bir suçlunun sorunun çözümünde elimiz kolumuzun bağlı olduğunu bildiğinin farkındaydım. Onu görmeye gittim. İlk başta her şeyi yalanladı. Ancak ona olanları ayrıntılarıyla anlatınca bir yaygara kopartıp duvardaki sopayla üzerime saldırmaya kalkıştı. Ancak adamımı iyi bildiğimden bana vuramadan tabancamı alnına dayadım. Bundan sonra biraz daha mantıklı hareket etmeye başladı. Ona elindeki her taş için bin pound

ödeyebileceğimi söyledim. İyice kederlenmeye başladı. ‘Tüh, kahretsin!’ dedi, ‘üçünü altı yüze verdim bile!’ Herhangi bir suç duyurusu olmayacağını garanti edip taşları alan kişinin adresini öğrendim. Alıcıya gidip uzun bir pazarlıktan sonra taşları tane başına bin pounda geri aldım. Sonra oğlunuzu görmeye gidip ona her şeyin yolunda olduğunu söyledim ve uzun, yorucu bir günün ardından saat ikide yatağıma girdim.”

“İngiltere’yi büyük bir skandaldan kurtaran bir günden sonra,” dedi bankacı ayağa kalkarken. “Size nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum bayım ama yaptıklarınızı karşılıksız bırakmayacağımdan emin olabilirsiniz. Duyduğumdan daha yetenekli olduğunuzu gösterdiniz. Şimdi sevgili oğluma uçup yaptığım yanlışlıktan dolayı özür dileyeceğim. Mary hakkında söyledikleriniz yüreğimi paraladı. Sanırım sizin yetenekleriniz bile nerede olduğunu bulamaz artık.”

“Şunu rahatlıkla söyleyebiliriz,” dedi Holmes, “Sir George Burnwell’le beraber. Ayrıca suçları her ne olursa olsun, yeterli bir şekilde cezalandırılacaklarını da aynı rahatlıkla söyleyebilirim.”

Kızıl Kayınlar Macerası

"Sanatı sanat için seven biri," dedi Sherlock Holmes, *Daily Telegraph*'ın ilan ekini bir kenara bırakırken, "en büyük zevki, ilgilendiği sanat dalının popülerliği en düşük ve en bilinmeyen örneklerinden alır. Anladığım kadarıyla Watson, sen de bu gerçeğe uygun olarak, heyecan yaratabilecek hikâyelerimden çok içerik itibarıyla önemsiz olan ama tündengelim ve mantıksal sentez yeteneklerimi ortaya koyduğum olayları kaleme alıyorsun."

"Ama yine de," dedim gülümseyerek, "hikâyelerimin heyecan verici olduğu suçlamasından kendimi aklayamıyorum."

"Belki yanlış yapıyorsun," dedi, maşayla şömineden yanan bir kor alarak uzun, kiraz ağacından yapılmış piposunu yakarken. Düşünmekten çok konuşmayı tercih ettiği zamanlarda kil piposunun yerine bu pipoyu kullanırdı. "Hikâyelerde yalnız neden sonuç ilişkisine dayalı bir mantık çıkarma yerine konuyu renklendirmeye çalışmakla hatalısın belki de."

"Bu noktada sana haksızlık ettiğimi sanmıyorum," dedim. Bunu biraz soğuk söylemiştim, çünkü pek çok kez karşıma çıkmış olan, dostumun kendine özgü egoizminden tiksiniyordum.

“Mesele bencillik ya da kibir değil,” dedi, âdeti olduğu üzere, söylediklerime değil düşündüklerime yanıt veriyordu. “Mesele kişisel değil, beni aşan bir konu, sanatımın hakkını vermeni istememin nedeni bu zaten. Suç yaygın, mantık ise enderdir. İşte bu yüzden suçtan çok mantığa odaklanmalısın. Ders niteliğindeki hikâyeleri masal düzeyine indirgedin.”

Baharın ilk günlerinde soğuk bir sabah, Baker Caddesi’ndeki eski mekânımızda, kahvaltı sonrası ateşin başında karşı karşıya oturuyorduk. Kalın sis tabakası, solgun renkli evler arasında dolanıyor, karşıdaki pencereler sarı dumanın içinde karanlık ve biçimsiz bir bulanıklık gibi gözüküyordu. Gaz lambamız yanmaktaydı, henüz masa toplanmadığından beyaz örtüyü aydınlatıyor, porselen ve metalleri parıltıyordu. Sherlock Holmes bütün sabah sessiz oturup arka arkaya gazetelerin ilan sayfalarını incelemişti, aradığını bulamadığından olsa gerek, en sonunda incelemeyi bırakmış, hiç de hoş olmayan bir tavırla edebi kusurlarım üzerine konuşmaya başlamıştı.

“Ayrıca,” dedi, uzun piposunu tüttürüp ateşe baktığı bir duraksamadan sonra, “heyecan verici yazmakla suçlanman yanlış, çünkü ilgilenme nezaketinde bulunduğun vakaların çoğu hukuki anlamda suç bile teşkil etmiyor. Bohemya Kralına yardımcı olduğum ufak mesele, Bayan Mary Sutherland’ın başına gelen ilginç olaylar, çarpık dudaklı adamla ilgili sorun ve asil bekâr olayı... Bunların hepsi hukukun dışında kalan vakalar. Sansasyonellikten kaçınayım derken, yalnız ufak suçlara odaklanma hatasına düşmüşsün.”

“Sonuçları belki heyecan verici değildi,” diye yanıtladım, “ama yöntemlerin alışılmadık ve dikkat çekiciydi.”

“Aman, sevgili dostum, analiz ve tümdengelim, dokuyucuyu dışından, dizgiciyi sol parmağından tanıyamayan dikkatsiz halkın umurunda mı sanki! Ama sıradanlıkla ilgileniyorsan seni suçlayamam, çünkü o büyük vakaların devri geçti artık. İnsanlık, en azından suç işleyen insanlar, tüm girişim-

cilik ve özgünlüklerini kaybettiler. Böyle giderse, benim işim kaybolan kurşunkalemleri bulma ve yatılı okuldaki kızlara danışmanlık etme düzeyine inecek. Artık dibe vurdum galiba. Bu sabah gelen şu not sıfır noktasında olduğumu gösteriyor bence. Bir okuyuver!" Buruşuk bir kâğıdı önüme fırlattı.

Önceki akşam Montague Meydanı'ndan gönderilmişti ve şöyle diyordu:

Sevgili Bay Holmes,

Bana önerilen bir bakıcılık işini kabul edip etmeme konusunda size danışmak istiyorum. Eğer rahatsızlık vermeyeceksem yarın on buçukta gelmeyi düşünüyorum.

*Saygılarımla,
Violet Hunter*

"Genç kadını tanıyor musun?" diye sordum.

"Hayır."

"Şu an saat on buçuk."

"Evet ve kuşkum yok ki, bu kızın zili."

"Belki düşündüğünden daha ilginç bir olaydır. Mavi yakut olayını hatırlıyorsun: Önce sıradan bir konuyken sonradan ciddi bir soruşturma halini aldı. Bu sefer de öyle olabilir."

"Öyle umalım bakalım. Pek yakında kuşkularımız giderilecek, çünkü işte söz konusu kişi."

Holmes bunları söylerken kapı açıldı ve içeri genç bir kadın girdi. Sade ama güzel giyinmişti. Yağmurkuşu yumurtası benzeri benleriyle parlak, hareketli bir yüzü vardı, davranışlarıysa hayatta kendi işini kendi görmüş bir kadının enerjik tavrını yansıtıyordu.

"Umarım size verdiğim rahatsızlığı affedersiniz," dedi, dostum onu karşılamak için ayağa kalkarken. "İlginç bir deneyim yaşadım. Danışabileceğim bir ebeveynim ya da akrabam yok, o yüzden belki siz bana ne yapmam gerektiği konusunda yardımcı olabilirsiniz diye düşündüm."

"Lütfen buyurun, Bayan Hunter. Size yardım etmekten mutluluk duyacağım."

Holmes'un yeni müşterisinin tavrı ve davranışlarından etkilendiğini açıkça görebiliyordum. Kıza sorgulayıcı şekilde bakıyordu, ardından dudaklarını açıp ellerinin parmaklarını bir araya getirip kadının hikâyesini dinlemeye başladı.

"Albay Spence Munro'nun evinde beş yıldır dadılık yapıyordum," dedi. "Ama iki ay önce, Albay Nova Scotia, Halifax'tan bir davet aldı ve çocuklarıyla birlikte Amerika'ya geçti, ben de işsiz kadım. İlan verdim, başvuruları yanıtladım ama bir sonuç çıkmadı. Sonunda biriktirdiğim para tükenmeye başladı ve artık kafamı çalıştırmak zorundaydım.

Batı Yakası'nda Westaway adlı tanınmış bir dadı servisi vardır, orayı haftada bir arar, bana uygun bir iş çıkıp çıkmadığını kontrol ederdim. Westaway, işletmenin kurucusunun adıdır ama esasen işleri Bayan Stoper adında biri yürütür. Bayan Stoper ufak ofisinde, iş arayan kızlar da bekleme odasında oturur. Derken kızlar teker teker içeri girip kendilerini tanıtır, Bayan Stoper da defterleri inceleyip uygun bir iş olup olmadığına bakar.

Geçen hafta oraya uğradığımda yine ufak ofise alındım ve Bayan Stoper'ın yalnız olmadığını gördüm. Gülümseyen yüzü, kat kat gerdanıyla olağanüstü derecede şişman bir adam Bayan Stoper'ın hemen yanında oturmuş, burnunda gözlükleri, dikkatle içeri giren kızları inceliyordu. Ben içeri girince sandalyesinde sıçradı, hemen Bayan Stoper'a döndü.

'Bu olur,' dedi, 'daha iyisini bulamazdık. Harika! Harika!' Çok mutlu gözüküyor, ellerini sevinçle ovuyordu. Öylesine rahat bir görünüşü vardı ki, insan ona bakmaktan zevk alıyordu.

'İş mi arıyordunuz hanımefendi?' diye sordu.

'Evet, bayım.'

'Dadı olarak mı?'

'Evet, bayım.'

‘Nekadar ücret istiyorsunuz?’

‘Son olarak Albay Spence Munro’nun evinde çalışırken ayda dört pound alıyordum.’

‘Ah, yazık! Sömürü, resmen sömürü!’ diye haykırdı, şişman ellerini sanki haşlanıyormuş gibi havaya kaldırmıştı. ‘Kim böylesine yetenekli ve kalifiye bir hanıma öyle düşük bir ücret verir?’

‘Düşündüğünüz kadar yetenekli olmayabilirim,’ dedim. ‘Az Fransızca, az Almancam var, ayrıca müzik ve resim...’

‘Yok, yok!’ diye haykırdı. ‘Bunlar sorun değil zaten. Bir hanımefendiye yakışan tavır ve davranışlara sahip misiniz, değil misiniz, önemli olan o. Eğer sahip değilseniz, bir gün ülkemizin tarihinde rol oynayabilecek bir çocuğun bakıcılığına uygun değilsiniz demektir. Ama eğer sahipseniz, bir beyefendi neden size üç rakamlı bir ücretten daha azını ödesin? Benimle çalışırsanız, hanımefendi, yılda yüz pounddan başlayacaksınız.’

Anlayacağınız üzere, Bay Holmes, o sıralar muhtaç bir durumdaydım ve böyle bir teklif adeta inanılamayacak kadar iyiydi. Ancak beyefendi yüzümde kuşkucu bir ifade görmüş olacak ki, bir cep defteri çıkararak üzerine bir şeyler yazdı.

‘Ayrıca,’ dedi, gözleri yüz kırışıklıkları arasında parlak iki nokta gibi kalana dek hoş bir şekilde gülümseyerek, ‘genç çalışanlarıma maaşlarının yarısını avans olarak veririm ki yolculuk ya da kıyafet ihtiyaçlarını önceden giderebilsinler.’

Bu kadar etkileyici ve düşünceli biriyle daha önce karşılaşmamıştım gibi geliyordu bana. Zaten esnafa borçlu olduğumdan avans çok işime yarayacaktı ama işin içinde doğal olmayan bir şeyler var gibi gelmişti, kabul etmeden önce biraz daha bilgi edinmek istedim.

‘Nerede oturduğunuzu sorabilir miyim, bayım?’ dedim.

‘Hampshire’da. Çekici bir kırsal kasabadır. Kızıl Kayınlar’da, Winchester’ın beş mil kadar uzağındayız. Harika bir bölgedir, eski çiftlik evimiz de çok hoştur.’

‘Peki ya görevlerim, bayım? Öğrenmekten zevk duycayım.’

‘Bir çocuk, altı yaşında küçük bir oğlan. Ah, onun terlikle böcek öldürüşünü bir görseniz! Tak! Tak! Tak! Siz daha gözünüzü kırpmadan üçünü de vurmuş olur!’ Arkasına yaslanıp katıla katıla gülmeye başladı yine.

Çocuğun eğlence anlayışı beni ürkütmüştü ama babasının kahkahası yüzünden, belki adam şaka yapıyordur diye düşündüm.

‘O halde yapmam gereken,’ diye sordum, ‘tek bir çocukla mı ilgilenmek?’

‘Hayır, hayır, genç hanım,’ dedi. ‘Görevinizi siz de tahmin etmişsinizdir, eşimin size vereceği ufak birtakım emirleri yerine getirmeniz gerek, zaten bunlar da bir hanumefendinin uyabileceği emirler olur. Gördüğünüz gibi, herhangi bir zorluk yok, değil mi?’

‘Yararım dokunursa nemutlu bana.’

‘Çok güzel. Kıyafet konusuna gelirsek, biz biraz gösterişli kişileriz, bilirsiniz ya, gösterişli ama temiz yürekli. Size giymeniz için bir kıyafet verdiğimizde, bu ufak ricamıza bir itirazınız olmaz, değil mi?’

‘Hayır,’ dedim, sözleri beni gerçekten şaşırtmıştı.

‘Nereye oturacağınızı söylememiz sizi rahatsız eder mi?’

‘Oh, hayır.’

‘Bize gelmeden önce saçınızı epey kısaltmanızı istesek?’

Kulaklarıma inanamıyordum. Sizin de gördüğünüz gibi Bay Holmes, saçları epey gürdür ve kestane renginin nadir bir tonundadır. Adeta bir sanat eseri gibi görülür. Böyle garip bir şekilde onları feda etmeyi düşünmezdim bile.

‘Korkarım ki bu mümkün değil,’ dedim. Küçük gözleriyle beni dikkatle takip ediyordu, bunları söylediğimde yüzünü adeta bir gölge bürüdü.

‘Ama maalesef, bu önemli bir nokta,’ dedi. ‘Eşimin ufak bir isteği, siz de bilirsiniz ki kadınların istekleri yerine getirilmedir. Sonuç olarak saçınızı kesmeyecek misiniz?’

‘Hayır, efendim, gerçekten bunu yapamam,’ diye kendimden emin bir yanıt verdim.

‘Eh, ne yapalım, konu böylece kapanıyor. Ne kadar yazık, çünkü diğer bakımlardan çok uygundunuz. Öyleyse Bayan Stoper, en iyisi diğer genç harımları görmemiz.’

Tüm bu süre boyunca müdire hanım dosyalarla meşgul olmuştu ama şimdi bana canı öylesine sıkkın bir şekilde bakıyordu ki, işi reddetmem yüzünden iyi bir komisyonu kaçırdığını düşünmeden edemedim.

‘Adının dosyada kalmaya devam etmesini istiyor musun?’ diye sordu.

‘Mümkünse, Bayan Stoper.’

‘Yani, aslında, böyle mükemmel bir işi geri çevirdikten sonra, bu biraz gereksiz,’ dedi sertçe. ‘Bizden, sana başka bir iş bulmak için çaba sarf etmemizi beklememelisin. Size iyi günler dilerim, Bayan Hunter.’ Masadaki gongu titretti ve uşak beni dışarı yönlendirdi.

Daireme gittiğimde, Bay Holmes, dolapta pek bir şey kalmadığını ve masadaki iki üç faturayı görünce acaba yanlış mı yaptım diye düşünmeye başladım. Sonuçta bu insanların belki bazı garip alışkanlıkları vardı ama aykırılıklarının bedelini ödemeye hazırdılar. İngiltere’deki dadıların çok azı yılda yüz pound kazanır. Ayrıca, saçımın bana ne yararı dokunuyordu ki? Pek çok kadın saçını kısaltarak güzelleşmişti, belki ben de onlardan biri olmalıydım. Ertesi gün bir hata yaptığımı düşünmeye başladım, sonraki günse bundan eminim. Neredeyse gururumu yenerek tekrar ajansa gidip işin hâlâ açık olup olmadığını sorma noktasına gelmiştim ki, beyefendiden şu mektup geldi. Mektup yanımda, size okuyayım:

Sevgili Bayan Hunter

Bayan Stoper bana adresinizi verme inceliğini gösterdi, ben de kararınızı tekrar gözden geçirip geçirmediğinizi sormak için size yazıyorum. Hakkınızda söylediklerim kendisini çok etkilediğinden eşim buraya gelmeniz konusunda çok ısrarlı. İsteklerimiz yüzünden uğrayabileceğiniz bir rahatsızlığı telafi etmek amacıyla size üç aylığına £30, yani yılda £120 vermeye hazırız. İsteklerimiz çok da yorucu değil zaten. Eşim çelik mavisinin özel bir tonunu çok sever, sabahları o renkte bir elbise giymenizi isteyecektir. Ancak bu renkte bir elbise almak zorunda da kalmayacaksınız, çünkü sevgili kızım Alice'in (kendisi şu an Philadelphia'da) o renkte bir elbisesi var ve eminim size tam uyacaktır. Nerede oturmanızın söylenmesi konusu da yine size bir rahatsızlık vermeyecektir. Saçınıza gelirsek, gerçekten yazık olacak, saçınızın ne kadar güzel olduğunu görüşmemiz sırasında ben de fark etmiştim ama korkarım bu noktada kararlınız, maaş artışı kaybınızı karşılayabilir. Çocukla ilgili görevlerinizse çok hafif. Gelirseniz sizi at arabasıyla Winchester'da karşılayabilirim. Ancak önceden tren saatinizi bana bildirin.

Saygılarımla
Jephro Rucastle

Mektup bu şekilde Bay Holmes ve ben işi kabul etme düşüncesindeyim. Ancak son hamleden önce size de bir danışıp konu hakkındaki fikrinizi alayım dedim."

"Eğer kararınızı vermişseniz, mesele bitmiştir," dedi Holmes gülümseyerek.

"Bana reddetmem gerektiğini söylemeyecek misiniz?"

"Açıkçası, kız kardeşimin böyle bir işe girmesini istemezdim."

"Tüm bunların anlamı ne olabilir, Bay Holmes?"

"Elimde veri yokken bir şey diyemem. Belki sizin bu konuda bir fikriniz vardır."

"Tek bir açıklama var gibi gözüküyor. Bay Rucastle çok nazik, iyi huylu birine benziyordu. Karısı delirmiş olamaz mı?"

Bay Rucastle da eşi tımarhaneye kapatılmasın diye konuyu gizli tutup eşinin takıntılarını yerine getirmeye çalışıyordur."

"Bu olası bir açıklama, aslında durum dâhilindeki en olası açıklama. Ama her hâlükarda genç bir kadına uygun bir ortam gibi durmuyor."

"Ama ya ücreti, Bay Holmes, ücreti!"

"Evet, maaşı iyi... Çok iyi. Beni rahatsız eden o zaten. Kırk poundla durumu kurtarabilecekken neden size yılda yüz yirmi pound versinler?"

"Durumu bilerseniz, sonradan yardım istersem daha iyi anlarsınız diye düşündüm. Arkamda sizin olduğunuzu bilirsem, kendimi daha güçlü hissedeceğim."

"O hissi her zaman beraberinizde taşıyabilirsiniz. Emin olun, son birkaç aydır karşıma çıkan en ilginç vaka sizinki. Bazı yönleri çok özgün. Kuşkulandığınız bir şeyler olur ya da kendinizi tehlikede hissederseniz..."

"Tehlike mi? Nasıl bir tehlike öngörüyorsunuz?"

Holmes ciddiyetle başını salladı. "Eğer tarumlayabilseydik tehlike olmaktan çıkardı," dedi. "Ama her ne vakit olursa olsun, ister gündüz ister gece, bir telgrafla yardımınıza koşarım."

"Bu kadarı yeterli." Oturduğu sandalyeden kıvrak bir hareketle kalktı, yüzündeki endişeli ifade tamamen kaybolmuştu. "Artık rahat rahat Hampshire'a gidebilirim. Hemen Bay Rucastle'a bir telgraf çekeceğim, saçlarımı feda edeceğim ve yarın Winchester'a hareket edeceğim." Holmes'a birkaç minnet sözü ettikten ve ikimize iyi günler diledikten sonra yanımızdan ayrıldı.

"En azından," dedim, kızın hızlı, sıkı adımlarının merdivenden inişimi duyarken, "kendi başının çaresine bakabilecek bir genç hanıma benziyor."

"Öyle olması gerekiyor," dedi Holmes ciddi ciddi. "Birkaç gün içinde bize telgraf çekmezse yanılıyorum demektir."

Çok geçmeden dostumun öngörüsü doğrulandı. Geçen iki hafta boyunca, düşüncelerim kıza ve yaşamak zorunda kaldığı tuhaf duruma yöneliyordu. Sıradışı ücret, ilginç istekler, hafif görev, bunların hepsi anormal bir duruma işaret ediyordu. İsteklerin takıntı mı yoksa bir tuzak mı, Bay Rucastle'ın cömert biri mi yoksa bir canı mı olduğunu belirlemekse benim yeteneğimin dışındaydı. Holmes ise bazen yarım saat boyunca kaşları çatık, düşünceli bir halde oturuyor, ona meseleyi açtığımda, "Veri, veri lazım!" diye sabırsızca haykırıyor, eliyle konuyu savuşturduğunu belirten hareketler yaparak, "Kil olmadan tuğla yapamam," diyordu. Ve yine, hiçbir kadının böyle bir işi kabul etmemesi gerektiğini söylüyordu.

Beklediğimiz telgraf gece geç saatte, ben tam yatmayı düşünürken, Holmes da kendisini bir imbikle deney tüpüne eğilmiş bir halde çalışırken bıraktığım ama sabahleyin kahvaltı için aşağı indiğimde yine kendisini aynı pozisyonda bulduğum, bütün gece süren kimya deneylerine dalmışken geldi. Holmes sarı zarfı açtı ve okuyayım diye bana uzattı.

"Bradshaw tren saatlerine bir bakıver," dedi ve kimya çalışmalarına geri döndü.

Mesajnet ve acildi.

Lütfen yarın öğleyin Winchester'daki Kara Kuğu Oteli'nde olun. Gelmelisiniz! Aklımı kaçırmak üzereyim.

Hunter

"Benimle gelecek misin?" diye sordu Holmes, bana bakarak.

"Gelmek isterim."

"Öyleyse saatlere bir bak."

"Saat dokuz buçukta bir tren var," dedim, Bradshaw saatlerine bakarak. "On bir otuzda Winchester'a varıyor."

"Gayet uygun. Yarın sabaha hazır olmamız gerektiğine göre, ketonlarla ilgili araştırmamı sonraya bıraksam iyi olacak."

Ertesi gün saat on birde, İngiltere'nin eski başkentine doğru yol almaktaydık. Holmes yol boyunca sabah gazetelerine gömülmüştü ama Hampshire sınırını geçtikten sonra gazeteleri bırakıp manzarayı seyre koyuldu. Güzel bir bahar günüydü, batıdan doğuya gezinen yün renkli bulutlar, açık mavi gökyüzünde benekler oluşturmıştu. Güneş parlıyordu ve havada insana enerji veren canlandırıcı bir esinti vardı. Kırsal alanın ötesinde, Aldershot'un inişli yokuşlu tepelerine doğru, yeni açmış yaprakların yeşilliği arasından çiftlik evlerinin kırmızı, gri çatıları gözüküyordu.

"Ne kadar taze ve güzeller, değil mi?" dedim, Baker Caddesi'nin sisinden yeni çıkmış biri olmanın heyecanıyla.

Ama Holmes ciddiyetle başını salladı.

"Biliyor musun, Watson," dedi, "her şeye kendi ilgi alanım dâhilinde bakmam aslında bir çeşit zihinsel sorun. Sen bu müstakil evlere bakıp ne kadar güzel olduklarını düşünüyorsun. Onlara baktığımda benim aklıma ilk gelen düşünceyse, evlerin birbirinden yalıtık konumda ve suç işlemeye uygun olduğu."

"Tanrı aşkına!" diye haykırdım. "Bu eski, sevimli çiftlik evlerini kim suçla beraber düşünebilir?"

"Beni her zaman biraz korkutmuşlardır. İnan Watson, deneyimlerime dayanarak söylüyorum, Londra'nın en aşağılık, kepaze dar sokaklarında, şu sevimli ve güzel çiftlik evlerinde işlendiği kadar korkunç günahlar işlenmiyordur."

"Beni korkutuyorsun!"

"Nedeni gayet açık. Kentte, yasanın yapamadığını mahalle baskısı yapar. Ne kadar salaş olursa olsun, bir çocuğun çığlığını, bir sarhoşun yumruk sesini duyup da dikkat edip öfkelenmeyecek komşulara sahip bir sokak bulamazsın; o noktadan sonra da yasa düzeneğinin devreye girmesi ancak bir şikâyetle bakıyor. Bir de şu yalnız evlere bak: Her biri kendi arazisinde, çoğu yasalardan habersiz zavallı köylülerle dolu. Bu tip yerlerde her yıl meydana gelen canice zalimlikleri, saklı

kötülükleri bir düşün. Bize başvuran kadın eğer Winchester'da kalacak olsaydı, onun için endişelenmezdim bile. Tehlikeyi yaratan, beş millik kırsal yol. Ama yine de çok tehlikeli bir durumda olmadığı açık."

"Haklısın, bizimle buluşmaya Winchester'a gelebildiğine göre."

"Kesinlikle. Demek serbest gezebiliyor."

"O halde sorun ne olabilir? Herhangi bir açıklaman var mı?"

"Bildiğimiz verilere dayanarak birbirinden farklı yedi açıklama oluşturdum. Bunlardan hangisinin doğru olduğunu, edineceğimiz yeni bilgiler ki buluştuğumuzda yeni veriler edineceğimizden kuşku yok, belirleyecek. İşte katedralin tepesi gözüküyordu, Bayan Hunter bize ne anlatacaktı, yakında öğreneceğiz."

Kara Kuğu Otel ana caddeye yakın, istasyondan pek uzak olmayan, tarınmış bir oteldi; genç kadın içeride bizi bekliyordu. Bizim için bir oda ayırtmıştı ve öğle yemeğimiz masada bizi beklemekteydi.

"Gelmenize çok sevindim," dedi içten bir şekilde. "İkiniz de çok nazıksınız. Ne yapamam gerektiğini bilemiyorum. Tavsiyeniz benim için paha biçilmez."

"Lütfen olanları anlatın."

"Anlatacağım ama hızlıca anlatmalıyım, çünkü Bay Rucastle'a saat üçten önce eve dönmüş olacağıma söz verdim. Bu sabah şehre inmek için kendisinden izin istedim ama o nedeni bilmiyor tabii."

Holmes, "Bize her şeyi sırasıyla anlatın," dedi ve uzun ince bacaklarını ateşe doğru uzatıp dinlemeye hazırlandı.

"Öncelikle Bay ve Bayan Rucastle'dan kötü bir muameleyle maruz kalmadığımı söylemek isterim. Adil davranacaksam bunu belirtmeliyim. Ama onları anlayamıyorum, bu yüzden kafam rahat değil."

"Anlayamadığınız nedir?"

“Neden böyle davrandıkları. Size tıpkı olduğu gibi anlatacağım. İlk geldiğimde Bay Rucastle beni burada karşıladı ve at arabasıyla Kızıl Kayınlar’a gittik. Önceden belirttiği gibi evinin yeri gerçekten çok güzeldi ama yapının kendisi güzel değildi, beyaz badanalı, geniş, köşeli binanın her tarafı rutubet ve kötü hava yüzünden lekelenmiş, hasar görmüştü. Evin üç tarafı ağaçlarla kaplı, dördüncüsü eğimli bir yolla, Southampton anayoluna çıkıyor. Bu arazi eve ait ama etrafındaki ağaçlar Lord Southerton’un malı. Mekân adını, kapının önündeki bir grup kızıl kayın ağacından almış.

Arabayı, her zamanki gibi sevimli olan işverenim kullandı, eve varınca beni eşi ve çocuğuyla tanıştırdı. Baker Caddesi’nde aklımıza gelen olasılık doğru çıkmadı Bay Holmes: Bayan Rucastle deli değil. Sessiz, solgun yüzlü bir kadındı, kocasından çok daha genç duruyordu. Otuzundan fazla göstermiyordu, Bay Rucastle ise kırk beşten genç değil bence. Aralarındaki konuşmalardan, yedi yıldır evli olduklarını, Bay Rucastle’ın önceden dul kalmış olduğunu ve önceki evliliğinden olan tek çocuğunun Philadelphia’daki kızı olduğunu anladım. Özel bir konuşmamızda, Bay Rucastle kızının onlardan ayrı yaşamasının nedeninin üvey annesine olan yersiz nefreti olduğunu söyledi. Kız yirmi yaşından genç olamayacağına göre, babasının genç eşine ısınamamasını gayet iyi anlıyorum.

Bayan Rucastle zihnen de, görünüş olarak renksiz biri gibi geldi bana. Bende ne hoşnutluk ne de hoşnutsuzluk hissi uyandırdı. Kadının varlığı anlaşılmıyor bile. Kendisini kocasına ve küçük oğluna adadığı açıkça fark ediliyor. Küçük, parlak gözleri bir oğluna, bir kocasına dönüyor, onların isteklerini önceden anlamaya ve mümkünse yerine getirmeye çalışıyor. Bay Rucastle cana yakın, şen şakrak hareketleriyle kadına nazik davranıyor. Genel anlamda mutlu bir çift olduklarını söyleyebiliriz. Ama yine de kadın gizli gizli acı çekmekte. Bazen yüzünü hüznün kaplamış bir halde düşüncelere dalıyor. Birkaç kez onu ağlarken yakaladım. Bazen, kadının canını

sıkan şeyin oğlunun davranışları olduğunu düşündüm. Hayatımda bu kadar şımarık ve kötü karakterli bir çocuk görmedim. Yaşına göre boyu kısa, kafası da orantısız şekilde büyük. Çocuk ya vahşilik peşinde ya da somurtma halinde. Anlaşılan tek eğlencesi, kendisinden güçsüz yaratıklara acı çektirmek; fare, ufak kuşlar ve böcekleri yakalama konusunda çok yetenekli olduğunu belirtiyim. Ama çocuk hakkında konuşmama gerek yok, Bay Holmes, hikâyemizde pek yer kaplamıyor.”

“Tüm ayrıntıları öğrenebilirsem memnun olurum,” dedi arkadaşım, “size önemli görünse de görünmese de.”

“Önemli hiçbir şeyi atlamamaya çalışacağım. Evdeki tek tatsız şey, hizmetçilerin görünüş ve davranışları. İki hizmetçi var: Bir adam ve karısı. Toller, adamın adı bu, kır saçlı ve favorili, kaba, görgüsüz ve sürekli içki kokan biri. Orada çalışmaya başladığımdan beri iki kez kendisini epey sarhoş bir halde gördüm ama Bay Rucastle durumu farketmemiş gibiydi. Karısıysa güçlü ve uzun boylu, asık suratlı, Bayan Rucastle gibi sessiz ama ondan az sevimli biri. Çok itici bir çift ama neyse ki zamanımın çoğunu dadılıkla ve kendi odamda geçiriyorum, zaten çocuğun odasıyla benimki binanın köşe tarafında ve yan yana.

Kızıl Kayınlar’a geldikten sonraki iki günüm sakın geçmişti, üçüncüsünde, kahvaltıdan hemen sonra Bayan Rucastle kocasının kulağına bir şeyler fısıldadı.

‘Oh, evet,’ dedi, bana dönerek, ‘isteklerimizi yerine getiriyorsunuz, saçınızı bile kestiniz, bu yüzden size gerçekten minnettarız. Sizi temin ederim, güzelliğinizden bir zerre bile eksilmedi. Bakalım çelik mavisi elbise size yakışacak mı? Elbiseyi odanızda, yatağınızın üzerinde bulacaksınız, giyme nezaketini gösterirseniz size minnettar kalacağız.’

Beni bekleyen elbise, mavinin özel bir tonuydu. Harika bir malzemedен yapılmıştı, bej gibiydi ve önceden giyildiği açıkça belli oluyordu. Ölçülerimi versem bana daha iyi oturmazdı.

Bay ve Bayan Rucastle gördüklerinde çok yakıştığını söylediler ama söylerkenki coşkuları biraz abartılı gibiydi. Beni, evin tüm ön cephesini kapsayan, üç uzun penceresinin zemine kadar indiği, çok büyük bir oda olan kabul odasında beklemişlerdi. Arkası ortadaki pencereye çevrilmiş bir sandalye konulmuştu odaya. Buraya oturmam söylendi, ardından Bay Rucastle odanın diğer tarafında ileri geri dolanarak bana o ana kadar duyduğum en komik hikâyeleri anlatmaya başladı. Hikâyelerin ne kadar komik olduğuna inanamazsınız, yorgun düşene kadar gülmüştüm. Bayan Rucastle mizahdan hiç anlamıyordu galiba, çünkü hiç gülümsemedi, elleri dizinde, yüzünde üzgün, kederli bir ifadeyle oturuyordu. Bir saat sonra günlük işleri yapma zamanının geldiğini, elbisemi değiştirip küçük Edward'ın odasına çıkabileceğimi söyledi.

İki gün sonra aynı olay aynı şekilde tekrarlandı: Tekrar elbisemi değiştirdim, pencerenin oraya oturdum ve işveremin benzersiz bir yetenekle anlattığı, geniş dağarcığındaki komik hikâyelere katıla katıla güldüm. Ardından bana sarı kapaklı bir kitap verdi, gölgem kitaba düşmesin diye sandalyemi biraz yana kaydırdıktan sonra, kitabı yüksek sesle okumamı rica etti. Bir bölümün ortasından başlayarak on dakika kadar okudum, ardından henüz cümlelerin ortasındayken aniden okumayı kesmemi ve gidip elbisemi değiştirmemi söyledi.

Bu sıradışı davranışların ne anlama geldiğini nasıl merak ettiğimi siz de tahmin edersiniz, Bay Holmes. Fark ettiğim kadarıyla arkamın pencereye dönük olmasına özellikle dikkat ediyorlardı, ben de arkamda olanları görebilmek için kendimi yiyip bitiriyordum. İlk başta bu mümkün değil gibi görünüyordu ama sonradan bir yolunu buldum. El aynam kırılmıştı, ben de bir parçasını elimdeki mendile sardım. Sonraki gün, gülerken mendilimi gözüme götürdüm ve biraz ayarlamayla arkamda neler olup bittiğini görebildim. Hayal kırıklığına uğramıştım, çünkü arkamda hiçbir şey yoktu. En azından önce bana öyle gelmişti. İkinci bakışımdaysa, Southampton

Yolu'nda durup benim tarafa bakan, sakallı, kısa boylu, gri takım elbiseli bir adam fark ettim. Bu anayollardan biridir ve genellikle insanla dolu olur. Bu adamsa aramızın çitlerine dayanmış, açıkça bize bakıyordu. Mendilimi indirip Bayan Rucastle'a baktığımda kadının dikkatli gözlerle beni süzdüğünü gördüm. Hiçbir şey demedi ama elimde bir ayna olduğunu ve arkama baktığımı anlamıştı bence. Hemen ayağa kalktı.

'Jephro,' dedi, 'yolda kendini bilmezin biri durmuş, Bayan Hunter'a bakmakta.'

'Sizin arkadaşınız değil mi, Bayan Hunter?' diye sordu adam.

'Hayır, bu taraflarda kimseyi tanımıyorum.'

'Aman Tanrım, ne terbiyesizlik! Lütfen dönün de gitmesi için işaret edin.'

'Görmezlikten gelmek daha iyi kuşkusuz.'

'Hayır, hayır, sonra hep buralarda dolaşır. Lütfen dönüp kendisine gitmesini işaret ediverin.'

Bana söylediklerini yaptım, o sırada Bayan Rucastle da panjurları indirdi. Bu, bir hafta kadar önceydi; o günden sonra bir daha ne pencerenin oraya oturdum, ne mavi giysiyi giydim, ne de yoldaki adamı gördüm."

"Lütfen devam edin," dedi Holmes. "Hikâyeniz, duyduğum en ilginç hikâye olmaya aday.'

"Korkarım anlatacağım farklı olayları birbiriyle ilgisiz sanacaksınız ama aralarında ufak bir bağlantı olabilir. Kızıl Kayınlar'a geldiğim ilk gün Bay Rucastle beni mutfak kapısının yakınındaki bir ek binaya götürdü. Oraya yaklaştığımızda zincir şingirtıları ve büyük bir hayvanın dolaştığını belirten sesler duydum.

'Şuraya bakın!' dedi Bay Rucastle, iki tahta arasındaki bir boşluğu göstererek. 'Ne kadar güzel, değil mi?'

Baktığımda parlayan iki göz ve karanlıkta tam seçilmeyen kıvrılmış bir şekil gördüm.

‘Korkmayın,’ dedi işverenim şaşkınlığıma gülerek. ‘Bu Carlo, köpeğim. Benim köpeğim diyorum ama aslında onunla yalnız seyis Toller baş edebiliyor. Onu günde yalnız bir kez besliyoruz ki zıpkın gibi atik olabilsin. Her akşam Toller onu serbest bırakıyor, buraya izinsiz girenin Tanrı yardımcısı olsun. Lütfen siz de her ne nedenle olursa olsun geceleyin ev dışına ayak basmayın, malum hayat meyat meselesi.’

Uyarı boşuna değildi, iki hafta sonra gece iki civarı yatak odamın penceresinden dışarı bakıyordum. Ayın güzelce parladığı bir geceydi, bahçedeki çimenlik gümüş renkle, sanki gündüz gibi aydınlanmıştı. Ben görüntünün güzelliğiyle kendimden geçmiş dışarı bakarken, aşağıdaki kıvılcık kayınlarında bir gölgenin hareket ettiğini fark ettim. Ay ışığına çıkınca hareket edenin ne olduğunu görebildim: Koyu renkte, sarkık boyunlu, siyah burunlu, iri kemikli, buzağı büyüklüğünde dev bir köpekti bu. Çimenler üzerinde yavaşça yürüdü ve diğer taraftaki karanlıkta kayboldu. Bu korkunç yaratık, herhangi bir soyguncudan daha çok korkuttu beni.

Şimdi size başımdan geçmiş çok ilginç bir olay anlatacağım. Henüz Londra’dayken, bildiğiniz gibi, saçları kestirmiştim, sonra kesilmiş saçları bukleler halinde valizime yerleştirmiştim. Bir akşam, çocuk yatağa yattıktan sonra odadaki mobilyaları incelemeye, bazı eşyaların yerini değiştirmeye başladım. Odada eski, çekmeceli bir dolap vardı. İlk iki çekmece boş ve açık, alttaki çekmeceyse kilitliydi. İki çekmeceyi çamaşırlarımla doldurmuştum ama hâlâ yerleştirmem gereken elbiselerim vardı ve üçüncü çekmeceyi kullanamayışım canımı sıkıyordu. Belki yanlışlıkla kilitlenmiştir diye düşünüp elimdeki anahtarlarla çekmeceyi açmaya çalıştım. İlk anahtar aynen uydu ve çekmeceyi açtı. İçinde yalnız bir şey vardı ama eminim ne olduğunu asla tahmin edemezsiniz. Çekmecenin içinde saçları vardı.

Alıp inceledim. Aynı özel renkte ve kalınlıktaydı. Olayın anlaşılabilirliği mantığımı zorluyordu. Nasıl olur da benim

saçım çekmeceye kilitlenmiş olabilir mi? Titreyen ellerimle valizimi açtım, içindekileri çıkardım ve saçımı buldum. Bukleleri yan yana getirdim, birbirlerinin aynıydı. Sizce de garip bir şey değil mi bu? Kafam karışmış bir haldeydi, bunun ne anlama gelebileceğini çözemedim. Saçları çekmeceye geri koydum, kilitlediği çekmeceyi açtığım anlaşılmasın diye Rucastlelara bu konudan hiç bahsetmedim.

Belki siz de fark etmişsinizdir, Bay Holmes, gözlemci bir yapım vardır, çok geçmeden kafamda evin planını oluşturabilmişim. Evin bir bölümüne hiç girilmiyor gibiydi; Tollerların kaldığı odanın karşısındaki kapı sürekli kilitli duruyordu. Bir gün merdivenden çıkarken Bay Rucastle'ı elinde anahtarları, o kapıdan çıkarken gördüm; yüzünde o sevimli kişiden çok daha farklı bir ifade vardı. Yanakları kızarmış, kaşları öfkeyle çatılmıştı, şakaklarındaki damarlar görülebiliyordu. Kapıyı kilitledi, bir söz söylemeksizin ya da bakış atmaksızın yanımdan hızlıca uzaklaştı.

Bu olay merakımı uyandırmıştı. İzinli olduğum bir sırada bahçede gezerken evin etrafında dolaşarak o odanın pencerelerine bir bakayım dedim. Yan yana dört pencere vardı; üçü kirliydi, dördüncüsününse kepenkleri kapatılmıştı. Belli ki hepsi kendi haline bırakılmıştı. Bahçede gezinip arada bir pencereye bakarken her zamanki neşesi ve sevimliliğiyle Bay Rucastle yanıma geldi.

'Ah!' dedi, 'tek söz söylemeden yanınızdan geçip gittim diye kaba biri olduğumu düşünmeyin genç hanım. O sırada işle meşguldüm.'

Alınmadığıma ikna ettim kendisini. 'Bu arada,' dedim, 'baktım da yukarıda epey boş alan var galiba, pencerelerden birinin kepenkleri kapalı olduğuna göre.'

Söylediklerime şaşırmış, hatta biraz irkilmiş gibi geldi bana.

'Fotoğrafçılık hobilerimden biridir,' dedi. 'Yukarıyı karanlık oda olarak kullanıyorum. Aman Tanrım, genç hanımımız

ne kadar gözlemciymiş. Kimin aklına gelirdi?’ Şakacı bir tonda söylemişti bunları ama bana baktığında gözlerinde şakacılık falan yoktu; kuşku ve rahatsızlık vardı ama şakacılık yoktu.

Evet, Bay Holmes, o andan itibaren o odalarda bilmediğim bir şeyler döndüğünü anlamıştım, ne olduğunu öğrenmek için yanıp tutuşmaktaydım. Elbette meraklanmıştım ama bu yalnızca merak değildi. Daha çok bir sorumluluk konusuydu, oraya girmemin iyi bir şeye yol açacağına inanıyordum. Kadın içgüdüsünden söz edilir ya, belki içimdeki duygunun nedeni kadın içgüdüsüydü. Her neyse, odalar oradaydı ve ben de oraya girmek, yasaklı kapıyı açmak için can atıyordum.

Ancak dün elime bir fırsat geçebildi. Ayrıca şunu da söyleyeyim, o terk edilmiş odaya Bay Rucastle dışında Toller ve karısı da girip çıkıyor. Hatta bir kez Toller’ın elinde büyük, keten bir çantayla odaya girdiğini gördüm. Son zamanlarda Toller çok içiyordu, dün akşam da sarhoştı; yukarı çıktığımdaysa kapının anahtarı kilitte duruyordu. Hiç kuşum yok, onu orada Toller unutmuştu. Bay ve Bayan Rucastlelar aşağıdaydı ve çocuk da onlarla beraberdi, yani elime harika bir fırsat geçmişti. Yavaşça anahtarı çevirdim, kapıyı açtım ve içeri sızdım.

Önüme duvar kâğıdı olmayan, halısız, sonundan sağa dönülen bir koridor, köşeyi döndükten sonra yan yana üç kapı çıktı. Kapılar tozlu, kasvetli odalara açılıyordu. Odalardan birinde iki, diğerinde bir pencere vardı ve pencereler öylesine kirliydi ki akşam ışığı odaya zar zor sızıyordu. Ortadaki kapıysa kapalıydı, dışına yataklardaki demir sütunlardan biri enlemesine çakılmıştı. Sütunun bir ucu duvardaki bir halkaya asma kilitle bağlanmış, diğeri sağlam bir telle tutturulmuştu. Kapının kendisi de kilitlenmişti ve anahtar kapıda değildi. Bu barikatlı kapı belli ki kepenkleri kapalı olan pencerenin olduğu odaya açılıyordu, ancak kapının altından gelen ışık yine de odanın tamamen karanlık olmadığını gösteriyordu. Belli ki üst

tarafıta bir yerden ışıık giriıyordu. Koridorda durmuş bu uğursuz kapıya bakıp acaba ardında ne tür gizemler olabileceğini düşünürken odanın içinden ayak sesleri geldiğini duıydım, kapının altındaki ışııktan bir gölgenin ileri geri yürümekte olduğunu gördüm. Bunu görünce çılgınca bir korku sardı beni, Bay Holmes. İyice gerilmiş sinirlerim en sonunda boşaldı, geri dönüp sanki arkamdan bir el eteğimi çekistiriıyormuşçasına koşmaya başladım. Koridorda hızla ilerledim, kapıdan çıktım ve dışarıda beklemekte olan Bay Rucastle'ın kollarında buldum kendimi.

'Demek sizdiniz,' dedi gülümseyerek, 'kapıyı açık görünce siz olduğunuzu anlamıştım.'

'Ah, çok korktum!' dedim, hızla nefes alarak.

'Genç hanım! Genç hanım!' Sesinin ne kadar sevecen ve rahatlatıcı olduğuna inanamazdınız. 'Sizi korkutan neydi sevgili genç hanım?'

Ama sesinde biraz kandırıcılık var gibiydi. Abartıyordu. Ona karşı tetikteıdim.

'Boş kanada gitmekte hata ettim,' diye yanıtladım. 'O kadar ıssız ve garipti ki, loş ışııkta korkup koşmaya başladım. Ah, orası korkunç derecede sessizdi!'

'Okadar mı?' dedi, bana dikkatle bakarak.

'Ah, siz ne sanmıştınız ki?' dedim.

'Bu kapıyı neden kilitliıyorum sizce?'

'Bunu bilmediğimden eminim.'

'Burayla ilgisi olmayan kişileri dışarıda tutmak için. Anlııyormusunuz?' Halen sevecen bir şekilde konuşıyordu.

'Eminim bunu bilseydim...'

'Eh, artık biliıyorsunuz. Artık bir daha oraya adımanızı atarsanız...' Bu sırada gülümsemesi birden öfke sırtışı halini aldı ve bana şeytani bir yüzle bakmaya başladı, 'sizi köpeğe atarım!'

O kadar korkmuşum ki ne yaptığımı hatırlamııyorum. Odama koşmuş olmalıyım. Kendimi yatağımda titrer halde

bulmadan önce neler oldu hatırlamıyorum bile. Ardından aklıma siz geldiniz, Bay Holmes. Birine danışmadan orada daha fazla kalamazdım. Evden, adamdan, kadından, hizmetçilerden, hatta çocuktan bile korkmuştum. Hepsi bana korkunç görünüyorlardı. Sizi oraya götürebilseydim her şey anlaşılacaktı. Elbette evden kaçabilirdim ama merakım en az korkum kadar güçlüydü. Kararımı vermiştim. Size telgraf çekecektim. Şapkamı ve pelerinimi giyindim, evden yarım mil uzaktaki postaneye gittim ve ardından rahatlamış olarak geri döndüm. Dönüşte bahçe kapısına yaklaşırken korkunç bir kuşku düştü aklıma: Köpeği salmış olabilirlerdi. Ama sonradan Toller'ın önceki gece hiçbir şey yapamayacak derecede sarhoş olduğunu ve o vahşi yaratığa söz geçirebilen, onu dışarı çıkartabilen tek kişinin de o olduğu aklıma geldi. Bir şey olmadan içeri girdim, sizi göreceğim için sevinçle gecenin yarısını uykusuz geçirdim. Bu sabah Winchester'a gelmek için izin almam zor olmadı ama saat üçten önce dönmek zorundayım, çünkü Bay ve Bayan Rucastle tüm akşam sürececek bir ziyarete gidecekler, ben de çocuğa bakmalıyım. Size başımdan geçen maceraları anlattım Bay Holmes; tüm bunların ne anlama geldiğini, daha önemlisi ne yapmam gerektiğini söylerseniz çok sevinirim."

Holmes ve ben bu sıradışı hikâyeyi büyülenmiş bir şekilde dinlemiştik. Dostum ayağa kalktı, yüzünde derin bir ciddiyetle odada ileri geri gezindi.

"Toller halen sarhoş mu?" diye sordu.

"Evet. Karısının Bayan Rucastle'a, adama söz geçiremediğinden şikâyetle bulunduğunu duydum."

"Bu gayet iyi. Ve bu akşam Rucastleılar dışarı çıkıyorlardı, değil mi?"

"Evet."

"Evde kilidi sağlam bir mahzen var mı?"

"Evet, şarap mahzeni var."

"Tüm bu olaylar boyunca çok cesur ve sağduyu sahibi bir kişi davranışı sergilediniz, Bayan Hunter. Biraz daha kahramanlığa ne dersiniz? İstisnai bir kadın olduğunuzu düşünmesem, sizden bunu istemezdim."

"Olabilir. Ne yapacağız?"

"Arkadaşım ve ben saat yedide Kızıl Kayınlar'da olacağız. Bu saate kadar Rucastlelar gitmiş olur, umuyoruz ki Toller da bir şey yapamayacak haldedir. Geriye alarm verebilecek bir tek Bayan Toller kalıyor. Bir iş için onu mahzene gönderip kapıyı üzerine kilitleyebilirsiniz, işlerimizi çok kolaylaştırmış olursunuz."

"Yaparım."

"Harika! Ondan sonra konuyu etraflıca inceleriz. Elbette, makul bir tek açıklama var. Oraya birisinin yerine geçmek için getirilmişsiniz, gerçek kişi de o odada hapsedilmiş durumda. Burası belli. Tutsağın kim olduğuna gelirsek, kuşku yok, Amerika'ya gittiği söylenen Bayan Alice Rucastle. Elbette siz de boyunuz, yapınız ve saçınızın rengi ona benzediği için seçildiniz. Kızın saçları büyük olasılıkla geçirdiği bir rahatsızlık yüzünden kesilmişti, sizin saçlarınızın da harcanması gerekiyordu. Kızın saç buklelerini bulmanız büyük tesadüf. Yoldaki adam belli ki kızın bir arkadaşıydı, büyük olasılıkla nişanlısı. Kızın elbiselerini giymeniz ve ona benzemenizden dolayı, kahkahalarınızı duyup el işaretinizi gördükten sonra Alice'in tamamen mutlu olduğunu, kendisini artık görmek istemediğini düşünmüş olmalı. Geceleri salınan köpek, büyük olasılıkla adamın kızla iletişime geçmesini engellemek içindi. Bu kadarı çok açık. Vakadaki en ciddi nokta, çocuğun davranışları."

"Çocuğun davranışlarının konumuzla ne ilgisi var?" diye söze girdim.

"Sevgili Watson, bir tıp insanı olarak bilirsin ki, çocuğun davranışları ebeveynlerinin davranışları incelenerek anlaşılıyor. Anlayacağın gibi bunun tam tersi de aynı derecede doğ-

rudur. Pek çok kez, ebeveynlerin karakterlerini anlamak için çocuğun davranışlarını incelemiştir. Bu çocuğun davranışları çok vahşi, sırf vahşilik olsun diye hareket ediyor. Artık bu huyu sevimli babasından mı yoksa kuşkulandığım gibi annesinden mi almış, o ayrı mesele, ama her hâlükarda kız tehlikede olabilir.”

“Eminim haklısınız, Bay Holmes,” diye haykırdı müşterimiz. “Bu söyledikleriniz gördüğüm binlerce ayrıntıyla öylesine uyumlu ki, meseleyi çözdüğünüze eminim. Ah, hiç vakit kaybetmeden o zavallı kızcağıza yardım edelim.”

“Tedbirli davranmalıyız, ne de olsa çok kurnaz biriyle karşı karşıyayız. Saat yediye kadar hiçbir şey yapamayız. O saatte buluşuruz, gizemi aydınlatmamız da çok uzun sürmez.”

Sözümüzü tuttuk, bir hanın önünde arabadan inip saat tam yedide Kızıl Kayınlar’a vardık. Bayan Hunter girişte bizi gülümseyerek beklemeseydi bile, bir grup ağacın batmakta olan güneş ışıklarının parlattığı koyu renkli yaprakları, aradığımız evi bulmada bize yeterdi.

“Kadını halledebildiniz mi?” diye sordu Holmes.

Aşağıdan bir yerlerden pat küt sesler geliyordu. “Bu, mahzendeki Bayan Toller,” dedi. “Kocasını mutfaktaki kilimin üzerinde horlayarak uyumakta. İşte anahtarlar, Bay Rucastle’ın kilitleri kopyaları.”

“Çok iyi iş çıkarmışsınız!” diye haykırdı Holmes heyecanla. “Şimdi bize yol gösterin de şu kara vakanın sonunu getirelim.”

Merdivenden çıktık, kapıyı açtık, geçitten ilerledik ve Bayan Hunter’ın sözünü ettiği demir sütunla korunan kapının önünde bulduk kendimizi. Holmes teli kesti, enlemesine duran demiri kaldırdı. Ardından anahtarları denemeye koyuldu ama boşunaydı, içeriden ses gelmemesi üzerine Holmes’un yüzü kederlendi.

"Umarım geç kalmamışsızdır," dedi. "Bence Bayan Hunter, siz olmadan girsek daha iyi olacak. Haydi Watson, bir omuz atalım, bakalım girebiliyor muyuz?"

Eski, döküntü bir kapıydı, ikimizin gücü karşısında hemen kendini bırakıverdi. Beraberce odaya girmiş olduk. Boştu. Eski bir şilte, küçük bir masa ve bir yığın çamaşır dışında odada eşya yoktu. Tepe penceresi açıktı ve tutsak gitmişti.

"Burada kötü şeyler yaşanmış," dedi Holmes. "Adam Bayan Hunter'ın niyetini anlamış ve tutsağını kaçırmış."

"Ama nasıl?"

"Tepe penceresinden. Şimdi nasıl yaptığını anlarız." atıya tırmandı, "Ah, evet," diye haykırdı. "İşte, saçaklara dayanmış bir merdivenin ucu! Böyle yapmış işte."

"Ama bu imkânsız," dedi Bayan Hunter, "Rucastlelar gittiğinde merdiven orada değildi."

"Geri gelip koymuştur. Size şu kadarını söyleyeyim, adam çok zeki ve tehlikeli biri. Şimdi merdivenden gelen ayak sesleri de onunsa hiç şaşmam. Bence Watson, tabancanı hazırlasan iyi olur."

Bu sözler ağzından henüz çıkmıştı ki elinde kalın bir sopa tutan, şişman, iri yarı bir adam belirdi kapıda. Bayan Hunter ığlık atıp duvara çömeldi, Sherlock Holmes ileri atıldı ve adamla yüz yüze geldi.

"Seni alçak!" dedi, "kızın nerede?"

Şişman adam gözlerini odada gezdirdi ve tavandaki açığa baktı.

"Aynı şeyi benim size sormam gerek," diye haykırdı. "Sizi hırsızlar. Hırsızlar, casuslar! Yakaladım sizi işte! Artık elimdesiniz. Haddinizi bildireceğim size!" Döndü, mümkün olduğunca hızlı şekilde merdivenden inmeye başladı.

"Köpeğe koşuyor!" diye haykırdı Bayan Hunter.

"Tabancam yanımda," dedim.

"Giriş kapısını kapatsak iyi olur," diye haykırdı Holmes, hep birlikte merdivene koştuk. Henüz koridora varmamıştık ki bir köpek havlaması ve ardından, dinlemesi bile insanı dehşete düşüren bir korku çığlığı duyduk. Dizleri titreyen, kırmızı suratlı yaşlı bir adam sendeleyerek kapıdan içeri girdi.

"Aman Tanrım!" diye haykırdı. "Birisi köpeği bırakmış. İki gündür beslenmemiştir. Acele edin, acele edin, yoksa çok geç olacak!"

Holmes ve ben dışarı fırlayıp evin köşesini döndük, Toller da arkamızdan koşturuyordu. Dev gibi, aç canavarın kara burnu Rucastle'ın boynundaydı, adamsa yerde kıvranmakta, çığlık atmaktaydı. Köpeğin kafasını dağıttım. Hayvan düştüğünde beyaz dişleri hâlâ adamın buruşuk boynundaydı. Epey uğraştan sonra ikisini ayırıp adamı eve taşıdık; halen yaşıyordu ama feci şekilde yaralanmıştı. Adamı giriş odasındaki divana yatırdık, artık kendine gelmiş Toller'ı eşine olanları anlatması için gönderdikten sonra Bay Rucastle'm acısını dindirmeye uğraştım. Hepimiz adamın etrafında toplanmıştık ki odaya uzun boylu, sıska bir kadın girdi.

"Bayan Toller!" diye haykırdı Bayan Hunter.

"Evet hanımefendi. Sizler için yukarı çıkmadan önce Bay Rucastle beni dışarı çıkardı. Ah, hanımefendi, keşke bana neler planladığınızı haber verseydiniz, size boşuna acı çektiğinizi söylerdim."

"Aha!" dedi Holmes kadına dikkatle bakarak. "Anlaşılan, bu konu hakkında Bayan Toller bizden çok şey biliyor."

"Evet, bayım, biliyorum. Size bildiklerimi anlatmaya hazırım."

"O halde lütfen buyurun, oturun ve anlatın, çünkü itiraf edeyim, benim bile halen karanlıkta kaldığım çeşitli noktalar var."

"Yakında her şeyi anlamış olacaksınız," dedi kadın. "Mahzenden çıkabilmiş olsaydım, daha önce anlatabilirdim

size. Şayet olay polise intikal ederse, unutmayın ben arkadaşınızın yanında yer aldım ve Bayan Alice'in de arkadaşıydım.

Babası tekrar evlendikten sonra Alice evde hiç mutlu olamadı. Sanki hasta gibiydi, hiçbir şeye karışmıyordu ama bir arkadaşının evinde Bay Fowler'la tanışana kadar çok kötüleşmemişti. Öğrenebildiğim kadarıyla Bayan Alice vasiyetname hak sahibiydi ama çok sessiz sakindi ve bunu hiç gündeme getirmiyordu, her şeyi Bay Rucastle'a bırakmıştı. Adam, kız kendisiyle kaldıkça güvende olduğunu biliyordu ama işin içine bir koca girme olasılığı başgösterince yasayı kim dinlerdi? Ve baba, bu koca meselesine bir son verme kararındaydı. Alice'in evlense de evlenmese de mali sorumluluğu kendi üzerine geçirmesine ilişkin bir kâğıt imzalamasını istiyordu. İmzalamayınca öylesine eziyet etti ki, kız sonunda beyin hummasına yakalandı ve altı hafta boyunca ölüm döşeginde yattı. Sonunda iyileşti ama adeta bir hayalete dönmüş ve o güzelim saçları kesilmişti. Bu gelişmeler genç adamın duygularını değiştirmede, her gerçek delikanlının yapacağı gibi kıza sadık kaldı."

"Evet," dedi Holmes, "olayı bize açıkça anlatmanız büyük nezaket, geri kalanları tahmin edebiliyorum. Çok geçmeden, Bay Rucastle hapishane yöntemine başvurdu, değil mi?"

"Evet, bayım."

"Ve Bay Fowler'ın tatsız ısrarını kırmak için Bayan Hunter'ı Londra'dan getirtti, değil mi?"

"Tıpkı dediğiniz gibi, bayım."

"Bay Fowler inatçı biri olduğundan evi ablukaya aldı ve çeşitli yöntemlerle ikinizin çıkarlarının aynı olduğuna sizi inandırdı."

"Bay Fowler hoş sözlü, cömert biriydi," dedi Bayan Toller ciddiyetle.

"Bay Fowler eşinizi sarhoş etti, size Rucastle'lar evden ayrılınca merdiveni hazırlama işini verdi."

"Bildiniz bayım, tıpkı böyle oldu."

“Belli ki size bir özür borçluyuz, Bayan Toller,” dedi Holmes. “Bizim çözemediğimiz pek çok konuyu aydınlatmış oldunuz. İşte bölge cerrahı ve Bayan Rucastle da geldiler; bence Watson, en iyisi Bayan Hunter’ı Winchester’a geri götürelim, zaten burada bulunmamızın yasal bir gerekçesi kalmadı.”

Önü kızıl kayınlı uğursuz evin gizemi işte böyle çözüldü. Bay Rucastle hayatta kaldı ama epey yıpranmıştı, ancak sadık karısının yardımıyla yaşamına devam edebildi. Halen eski hizmetçileriyle beraberler, ailenin âdetlerini iyi bildiklerinden onlardan ayrılmak zor gelmiş olabilir. Bay Fowler ve Bayan Rucastle kaçışlarından bir gün sonra, Southampton’da özel izinle evlendiler. Bay Fowler şu an Mauritius Adası’nda hükümet görevlisi olarak çalışıyor. Bayan Violet Hunter’a gelirsek, vakarın odak noktası olmaktan çıkınca dostum Holmes kıza daha fazla ilgi göstermedi. Bayan Hunter şu sıralar Walsall’da özel bir okulda çalışıyor, bildiğimiz kadarıyla orada çok başarılıymış.

SHERLOCK HOLMES BÜTÜN MACERALARI

Cem Yayınevi, Sherlock Holmes'un Bütün Maceraları'nı hazırlarken, sadece özenli çeviriyle yetinmedi, yazarın sağlığında belirlediği düzene de sadık kaldı. Holmes'un maceraları önce dergilerde yayımlanmış, daha sonra kitap halinde toplanmıştır. Seçmeci bir tavırla öyküleri değişik kitaplarda bölük pörçük toplamak yerine, aslına sadık kalarak, ilkyayımlanış tarihi sırasıyla sunuyoruz.

Kızıl Takip (1887)

Dörtlerin İmzası (1890)

Sherlock Holmes'un Maceraları (1892)

Sherlock Holmes'un Anıları (1894)

Baskerville Köpeği (1902)

Sherlock Holmes'un Dönüşü (1905)

Korku Vadisi (1915)

Son Görev (1917)

Sherlock Holmes'un Dava Defteri (1927)

Bu kitaptaki öyküler *Maceralar* adıyla 1891 - 1892 arasında *Strand* dergisinde yayımlanmış, kitabın ilk baskısı *Sherlock Holmes'un Maceraları* adıyla 1892'de yapılmıştır. Kitap 12 öykü içermektedir. Sherlock Holmes ve Doktor Watson, kısa dedektif öykülerinin en klasik örnekleri olan bu derlemede harika maceralar yaşarlar. Kahramanlarımız, okuyucuyu taşra çiftliklerinden Londra'nın sisli sokaklarına, soylu ailelerden ayakta-kımına dek pek çok değişik atmosferde dolaştırıyor.

O bayıltıcı gece bekleyişini nasıl unutabilirim? Arkadaşımın birkaç adım ötemde, gözleri açık, benim gibi heyecanlı bir şekilde oturduğunu biliyordum ama bir ses, hatta nefes sesi bile duyamıyordum.

Sir Arthur Conan Doyle'un (1859 – 1930) adı, yarattığı kahraman, ünlü dedektif Sherlock Holmes'dan çok daha az tanınır. Doyle, Holmes'un maceralarını genellikle önce dergilerde yayımlamış, daha sonra kitap halinde getirmiştir. Holmes'un maceraları özgün hallerinde dördü roman, beşi öykü formunda olmak üzere dokuz kitapta toplanmıştır. Cem Yayınevi, *Sherlock Holmes'un Bütün Maceraları* dizisinde, Doyle'un bu özgün yayımlanma düzenine sadık kalmıştır.

